

027.82593

พ 137๓

ร.3

ความเกอกลงต่อสังคมไทยของห้องสมุดสถาบันสอนภาษา เอ.ยู.เอ. และห้องสมุดบริติชเคาน์ทิล

ปริญญานิพนธ์

ของ

พงศศักดิ์ สังขภิญโญ

18 ค.ค. 2535

เสนอต่อมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา
ตามหลักสูตรปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต วิชาเอกบรรณารักษศาสตร์

มีนาคม 2535

180211

คณะกรรมการควบคุมและคณะกรรมการสอบได้พิจารณาปฏิญานพนธ์ฉบับนี้แล้ว เห็น
สมควรรับเป็นส่วนหนึ่ง ของการศึกษาตามหลักสูตรปฏิญานพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต วิชาเอก
บรรณารักษศาสตร์ ของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒได้

คณะกรรมการควบคุม

.....ประธาน
(ผศ. วิษณุ ทับเที่ยง)

.....กรรมการ
(อ. ผกาพรรณ เจียมเจริญ)

คณะกรรมการสอบ

.....ประธาน
(ผศ. วิษณุ ทับเที่ยง)

.....กรรมการ
(อ. ผกาพรรณ เจียมเจริญ)

.....กรรมการที่แต่งตั้งเพิ่มเติม
(ผศ. บุญสม ก้านสังวร)

บัณฑิตวิทยาลัยอนุมัติให้รับปฏิญานพนธ์ฉบับนี้ เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตร
ปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต วิชาเอกบรรณารักษศาสตร์ ของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

.....คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย
(ศ. ดร. สมพร บัวทอง)

วันที่...๕...เดือน...สิงหาคม...พ.ศ. 2535

ประกาศคุณูปการ

ปริญญานิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จลงได้ด้วยความอนุเคราะห์จากผู้ช่วยศาสตราจารย์
วิชัย ทับเที่ยง ซึ่งกรุณาเป็นประธาน และ อาจารย์ พงษ์วรรณ เจริญเจริญ เป็นกรรมการที่
ปรึกษาวิทยานิพนธ์รวมทั้ง ดร. สุนทร แก้วฉาย ผู้ให้คำปรึกษาชี้แนะทางในขั้นต้น พร้อมกับ
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ บุญสม ก้านสังวร ที่กรุณาให้เกิดเป็นกรรมการสอบเพิ่มเติม ผู้วิจัยรู้สึก
ซาบซึ้งในความกรุณาและการให้ความช่วยเหลือเป็นอย่างยิ่ง ผู้วิจัยขอกราบขอบพระคุณเป็นอย่างสูง
ไว้ ณ. ที่นี้ด้วย

ผู้วิจัยขอกราบขอบพระคุณ บุคคลดังต่อไปนี้ที่ให้ความรู้และข้อมูลต่างๆซึ่งเป็นประโยชน์
อย่างมากต่อการวิจัย คือ

คุณสุข พงษ์สถิตย์

คุณเอก เมฆอริยะ

ศาสตราจารย์ ดร. ลมูล รัตตการ

รองศาสตราจารย์ ดร. ม.ล. จ้อย นันทวิวัฒน์

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ สมบูรณ์ หิงฆะมานันท์

คุณผ่องพันธ์ รัตนภูษิต

คุณจางสวัสดิ์ อิ่มสุนทร

คุณพัชรินทร์ นิลรังษี

คุณบุญจิต สุภางค์

บรรณารักษ์และเจ้าหน้าที่ห้องสมุดสถาบันสอนภาษา เอ.ยู.เอ.

บรรณารักษ์เจ้าหน้าที่ห้องสมุดบริติชเคาน์ซิล

ขอขอบคุณ คุณฤทธิชัย เศรษฐนันท์ ที่กรุณาช่วยจัดหาเอกสารต่างประเทศและ
ช่วยพิมพ์ต้นฉบับวิทยานิพนธ์จนสำเร็จ และเพื่อน ๆ กศ.ม. และ ศศ.ม. ทุกท่านที่ให้อาสาใจ
และคำปรึกษา

พงศ์ศักดิ์ สังขภิญโญ

สารบัญ

บทที่	หน้า
1 บทนำ.....	1
ภูมิหลัง.....	1
ความมุ่งหมายของการศึกษาค้นคว้า.....	5
ความสำคัญของการศึกษาค้นคว้า.....	6
ขอบเขตของการศึกษาค้นคว้า.....	6
นิยามศัพท์เฉพาะ.....	7
2 เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	9
การดำเนินงานห้องสมุดต่างประเทศของสหรัฐอเมริกา.....	10
สำนักงานสารนิเทศระหว่างชาติแห่งสหรัฐอเมริกา.....	14
สาเหตุของการจัดตั้ง.....	15
วัตถุประสงค์ในการจัดตั้ง.....	16
ภาระและหน้าที่.....	18
การจัดแบ่งหน่วยงาน.....	23
จัดแบ่งตามสภาพภูมิศาสตร์.....	25
จัดแบ่งตามประเภทของสื่อ.....	25
งบประมาณและบุคลากร.....	26
สำนักงานสารนิเทศระหว่างชาติแห่งสหรัฐอเมริกาในประเทศไทย.....	27
ห้องสมุดที่ดำเนินการโดยสำนักงานสารนิเทศแห่งชาติสหรัฐอเมริกา....	31

ห้องสมุดหรือศูนย์สนเทศ.....	34
ทรัพยากรห้องสมุดและการจัดหา.....	40
การบริการและกิจกรรม.....	46
ผู้ใช้ห้องสมุด.....	51
บุคลากร.....	53
การให้การสนับสนุนห้องสมุดและวิชาชีพบรรณารักษศาสตร์.....	54
บทสรุป.....	59
ศูนย์ระหว่างสองชาติ.....	62
สถาบันสอนภาษา เอ.ยู.เอ.....	66
ห้องสมุดที่ดำเนินการโดยศูนย์ระหว่างสองชาติ.....	71
ทรัพยากรห้องสมุดและการจัดหา.....	71
การให้บริการ.....	76
การจัดสรรงบประมาณ.....	77
บุคลากร.....	78
การดำเนินงานห้องสมุดต่างประเทศของสหราชอาณาจักร.....	80
สำนักงานบริติชเคาน์ซิล.....	80
วัตถุประสงค์ในการจัดตั้ง.....	82
ภาระและหน้าที่.....	84
การจัดแบ่งหน่วยงาน.....	90
การดำเนินงานในประเทศต่าง ๆ.....	92
งบประมาณและบุคลากร.....	93

บริติชเคาน์ซิลในประเทศไทย.....	94
ห้องสมุดที่ดำเนินการโดยบริติชเคาน์ซิล.....	97
หน้าที่และการดำเนินงาน.....	111
ทรัพยากรห้องสมุดและการจัดหา.....	114
การบริการและกิจกรรม.....	117
ผู้ใช้ห้องสมุด.....	123
บุคลากร.....	124
การให้การสนับสนุนห้องสมุดและวิชาชีพบรรณารักษศาสตร์.....	126
งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	130
งานวิจัยในประเทศ.....	130
งานวิจัยในต่างประเทศ.....	131
3 วิธีดำเนินการศึกษาค้นคว้า.....	136
การรวบรวมและวิเคราะห์ข้อมูลเชิงประวัติศาสตร์.....	136
แหล่งข้อมูล.....	136
การเก็บรวบรวมข้อมูล.....	137
การวิเคราะห์และเสนอข้อมูล.....	137
การวิจัยเชิงปริมาณ.....	137
กลุ่มประชากร.....	137
เครื่องมือที่ใช้ในการรวบรวมข้อมูล.....	137
การเก็บรวบรวมข้อมูล.....	139
การจัดกระทำและวิเคราะห์ข้อมูล.....	139
สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล.....	140

4 ผลการวิเคราะห์ข้อมูล.....	141
ห้องสมุดสถาบันสอนภาษา เอ.ยู.เอ.....	142
การวิจัยเชิงประวัติศาสตร์.....	142
ประวัติห้องสมุด.....	142
อาคารห้องสมุดปัจจุบัน.....	155
ประวัติห้องสมุดสาขา.....	156
สาเหตุของการจัดตั้ง.....	157
วัตถุประสงค์ของห้องสมุด.....	159
การบริหารและการดำเนินงานห้องสมุด.....	161
การแบ่งหน่วยงาน.....	161
เป้าหมาย.....	162
การจัดหาหนังสือและวัสดุอุปกรณ์ห้องสมุด.....	163
การใช้คอมพิวเตอร์ในห้องสมุด.....	165
การบริการของห้องสมุด.....	166
การวิจัยเชิงปริมาณ.....	169
คุณลักษณะเฉพาะของทรัพยากรสารสนเทศ.....	169
สถานภาพผู้ตอบแบบสอบถาม.....	171
วัตถุประสงค์ในการใช้ห้องสมุด.....	177
ความต้องการของผู้ใช้ห้องสมุด.....	182
ความพึงพอใจของผู้ใช้ด้านทรัพยากรและการบริการ.....	188
ความพึงพอใจของผู้ใช้ด้านอื่น ๆ.....	197
ความสัมพันธ์ระหว่างวัตถุประสงค์ในการใช้ของผู้ใช้กับ วัตถุประสงค์ ห้องสมุด.....	198

ห้องสมุดบริติชเคาน์ซิล.....	199
การวิจัยเชิงประวัติศาสตร์.....	199
ประวัติห้องสมุด.....	200
สาเหตุของการจัดตั้ง.....	205
วัตถุประสงค์ของห้องสมุด.....	206
การบริหารและการดำเนินงานห้องสมุด.....	207
การแบ่งหน่วยงาน.....	207
การจัดหาหนังสือและวัสดุอุปกรณ์ห้องสมุด.....	208
การจัดหมู่และทำบัตรรายการ.....	210
การบริการของห้องสมุด.....	211
การวิจัยเชิงปริมาณ.....	214
คุณลักษณะเฉพาะของทรัพยากรสารนิเทศ.....	214
สถานภาพผู้ตอบแบบสอบถาม.....	216
วัตถุประสงค์ในการใช้ห้องสมุด.....	223
ความต้องการของผู้ใช้ด้านทรัพยากรและการบริการ.....	229
ความพึงพอใจของผู้ใช้ด้านทรัพยากรและการบริการ.....	235
ความพึงพอใจของผู้ใช้ด้านอื่น ๆ.....	238
ความสอดคล้องระหว่างวัตถุประสงค์ในการใช้ของผู้ใช้กับ วัตถุประสงค์ ห้องสมุด.....	239

5 สรุปผล อภิปรายผลและข้อเสนอแนะ.....	241
สรุปผลการศึกษาค้นคว้า.....	241
ห้องสมุดสถาบันสอนภาษา เอ.ยู.เอ.....	241
ห้องสมุดบริติชเคาน์ซิล.....	246
อภิปรายผล.....	251
ข้อเสนอแนะ.....	261
บรรณานุกรม.....	264
ภาคผนวก.....	
ภาคผนวก ก แผนผังห้องสมุดสถาบันสอนภาษา เอ.ยู.เอ.....	287
ภาคผนวก ข แผนผังห้องสมุดบริติชเคาน์ซิล.....	292
ภาคผนวก ค แบบสำรวจทรัพยากรห้องสมุด.....	295
ภาคผนวก ง แบบสอบถามผู้ใช้ห้องสมุด.....	299
ประวัติย่อของผู้วิจัย.....	314

บัญชีตาราง

ตาราง		หน้า
1	บรรณารักษ์ที่เข้าร่วมโครงการสหรัฐอเมริกา.....	56
2	จำนวนศูนย์ระหว่างสองชาติในแต่ละประเทศ.....	64
3	ห้องสมุดศูนย์ระหว่างสองชาติที่ใหญ่ที่สุดจำนวน 25 แห่งกับจำนวนทรัพยากร ใน พ.ศ. 2510.....	73
4	โครงการปฏิบัติการสำหรับบรรณารักษ์ห้องสมุดศูนย์ระหว่างสองชาติในลาติน อเมริกา.....	79
5	ห้องสมุดบริติชเคาน์ซิล.....	101
6	ผู้ตอบแบบสอบถามห้องสมุดสถาบัน เอ.ยู.เอ. จำแนกตามเพศ.....	171
7	ผู้ตอบแบบสอบถามห้องสมุดสถาบันสอนภาษา เอ.ยู.เอ. จำแนกตามอายุ.....	172
8	ผู้ตอบแบบสอบถามห้องสมุดสถาบันสอนภาษา เอ.ยู.เอ. จำแนกตามสถานภาพ.....	173
9	ผู้ตอบแบบสอบถามห้องสมุดสถาบันสอนภาษา เอ.ยู.เอ. จำแนกตามระดับการศึกษา.....	174
10	ผู้ตอบแบบสอบถามห้องสมุดสถาบันสอนภาษา เอ.ยู.เอ. จำแนกตามอาชีพ.....	175
11	ผู้ตอบแบบสอบถามห้องสมุดสถาบันสอนภาษา เอ.ยู.เอ. จำแนกตามสถานะการเป็นสมาชิก.....	176
12	ความถี่ในการใช้ห้องสมุด ของผู้ใช้ห้องสมุดสถาบันสอนภาษา เอ.ยู.เอ....	177
13	วัตถุประสงค์ในการใช้ห้องสมุด ของผู้ใช้สถาบันสอนภาษา เอ.ยู.เอ.....	178
14	วัตถุประสงค์ในการใช้หนังสือ ของผู้ใช้สถาบันสอนภาษา เอ.ยู.เอ.....	179
15	วัตถุประสงค์ในการใช้แถบบันทึกเสียง ของผู้ใช้สถาบันสอนภาษา เอ.ยู.เอ.	180

16	วัตถุประสงค์ในการใช้วิดิทัศน์ ของผู้ใช้สถาบันสอนภาษา เอ.ยู.เอ.....	181
17	ระดับความต้องการด้านประเภทของทรัพยากรของผู้ใช้ห้องสมุดสถาบันสอนภาษา เอ.ยู.เอ.....	182
18	ระดับความต้องการด้านเนื้อหาทรัพยากรที่เกี่ยวกับสหรัฐอเมริกาของผู้ใช้ ห้องสมุดสถาบันสอนภาษา เอ.ยู.เอ.....	184
19	ระดับความต้องการด้านเนื้อหาทรัพยากรโดยทั่ว ๆ ไปของผู้ใช้ห้องสมุดสถาบัน สอนภาษา เอ.ยู.เอ.....	185
20	ระดับความต้องการด้านบริการ ของผู้ใช้ห้องสมุดสถาบันสอนภาษา เอ.ยู.เอ.....	187
21	ระดับความพึงพอใจด้านทรัพยากร ของผู้ใช้ห้องสมุดสถาบันสอนภาษา เอ.ยู.เอ.....	188
22	ระดับความพึงพอใจด้านบริการ ของผู้ใช้ห้องสมุดสถาบันสอนภาษา เอ.ยู.เอ.....	195
23	ระดับความพึงพอใจด้านอื่น ของผู้ใช้ห้องสมุดสถาบันสอนภาษา เอ.ยู.เอ.....	197
24	ผู้ตอบแบบสอบถามห้องสมุดบริติชเคาน์ซิล จำนวนตามเพศ.....	216
25	ผู้ตอบแบบสอบถามห้องสมุดบริติชเคาน์ซิล จำนวนตามอายุ.....	217
26	ผู้ตอบแบบสอบถามห้องสมุดบริติชเคาน์ซิล จำนวนตามสถานภาพ.....	218
27	ผู้ตอบแบบสอบถามห้องสมุดบริติชเคาน์ซิล จำนวนตามระดับการศึกษา.....	219
28	ผู้ตอบแบบสอบถามสำหรับผู้ทำงานของห้องสมุดบริติชเคาน์ซิล จำนวนตามอาชีพ.....	221
29	ผู้ตอบแบบสอบถามห้องสมุดบริติชเคาน์ซิล จำนวนตามสถานะการเป็นสมาชิกห้องสมุด.....	222
30	ความถี่ในการห้องสมุด ของผู้ใช้ห้องสมุดบริติชเคาน์ซิล.....	223
31	วัตถุประสงค์ในการใช้ห้องสมุด ของผู้ใช้ห้องสมุดบริติชเคาน์ซิล.....	224
32	วัตถุประสงค์ในการใช้หนังสือ ของผู้ใช้ห้องสมุดบริติชเคาน์ซิล.....	226

33	วัตถุประสงค์ในการใช้แถบบันทึกเสียง ของผู้ใช้ห้องสมุดบริติชเคาน์ซิล.....	227
34	วัตถุประสงค์ในการใช้วิดิทัศน์ของผู้ใช้ห้องสมุดบริติชเคาน์ซิล.....	228
35	ระดับความต้องการด้านประเภทของทรัพยากร ของผู้ใช้ห้องสมุดบริติชเคาน์ซิล.....	229
36	ระดับความต้องการด้านเนื้อหาทรัพยากรเกี่ยวกับสหราชอาณาจักร ของผู้ใช้ห้องสมุดบริติชเคาน์ซิล.....	231
37	ระดับความต้องการด้านเนื้อหาทรัพยากรโดยทั่ว ๆ ไป ของผู้ใช้ห้องสมุดบริติชเคาน์ซิล.....	232
38	ระดับความต้องการด้านบริการ ของผู้ใช้ห้องสมุดบริติชเคาน์ซิล.....	234
39	ระดับความต้องการความพึงพอใจด้านทรัพยากร ของผู้ใช้ห้องสมุดบริติชเคาน์ซิล.....	235
40	ระดับความต้องการความพึงพอใจด้านบริการ ของผู้ใช้ห้องสมุดบริติชเคาน์ซิล.....	237
41	ระดับความต้องการความพึงพอใจด้านอื่น ๆ ของผู้ใช้ห้องสมุดบริติชเคาน์ซิล.....	238

บัญชีภาพประกอบ

ภาพประกอบ	หน้า
1 การแบ่งหน่วยงานสำนักงานสารนิเทศระหว่างชาติสหรัฐอเมริกาในกรุงเทพฯ	30
2 แผนภูมิการจัดแบ่งหน่วยงานของบริติชเคาน์ซิล.....	91
3 ข้อมูลที่ติดกับหนังสือแจกของห้องสมุดสำนักงานข่าวสารอเมริกัน.....	152
4 แผนผังห้องสมุดสถาบันสอนภาษา เอ.ยู.เอ. ชั้น 2.....	288
5 แผนผังห้องสมุดสถาบันสอนภาษา เอ.ยู.เอ. ชั้น 3.....	290
6 แผนผังห้องสมุดบริติชเคาน์ซิล.....	293

ภูมิหลัง

ห้องสมุดในประเทศไทยเท่าที่ปรากฏหลักฐานมีมาตั้งแต่สมัยสุโขทัยเป็นราชธานีในรูปของห้องสมุดทางศาสนา คือ หอพระไตรปิฎกหรือหอไตร (อัมพร ทวีระ. 2528 : 26) ต่อมาในสมัยกรุงรัตนโกสินทร์เมื่อเจ้าวัดพระเชตุพนวิมลมังคลารามเป็นห้องสมุดประชาชนแห่งแรกของประเทศไทย ในสมัยรัชกาลพระบาทสมเด็จพระนั่งเกล้าเจ้าอยู่หัว รัชกาลที่ 3 ได้ทรงปฏิสังขรณ์วัดพระเชตุพนฯ ให้เป็นแหล่งศึกษาเล่าเรียนของคนทั่วไปโดยไม่มีการเลือกชั้นวรรณะ ด้วยทรงพระกรุณาโปรดเกล้าให้รวบรวมและคัดเลือกว่ารับตำราต่าง ๆ จารึกลงบนแผ่นศิลาประดับไว้ในบริเวณวัดพระเชตุพนฯ ในช่วงปี พ.ศ. 2377-2391 (สุทธิลักษณ์ อำนวนวงศ์. 2510 : 2) หลังจากนั้นเมื่อมีการโรงพิมพ์เกิดขึ้นวัสดุการอ่านก็เปลี่ยนแปลงไป จากสมุดไทยและการจารึกลงบนวัสดุมาในรูปของสิ่งพิมพ์ นอกจากนั้นการศึกษาได้เริ่มขยายตัวอย่างกว้างขวางมีโรงเรียนวิद्याลัยและมหาวิทยาลัยเกิดขึ้น (นันทนา เผือกผ่อง. 2514 : 64) พร้อมกันนี้ก็มีห้องสมุดในสถาบันเหล่านี้ด้วย แต่ก็ยังมิได้ทำหน้าที่ให้บริการทางการศึกษาตามหลักวิชาอย่างแท้จริง ห้องสมุดยังคงใช้ระบบชั้นปิดและขาดการจัดหมวดหมู่หนังสือที่เป็นระบบและที่สำคัญขาดบรรณารักษ์ที่มีความรู้ทางบรรณารักษศาสตร์

การจัดและให้บริการของห้องสมุดตามหลักวิชาบรรณารักษศาสตร์สมัยใหม่เพิ่งเริ่มมีในปี พ.ศ. 2489 โดยสำนักข่าวสารอเมริกันกับสำนักแถลงข่าวอังกฤษได้มาเปิดห้องสมุดขึ้นในกรุงเทพฯ ซึ่งปรากฏว่าได้รับความสนใจจากผู้ใช้เป็นจำนวนมาก และที่สำคัญได้ส่งผลต่อการพัฒนาห้องสมุดของไทยดังที่ สุทธิลักษณ์ อำนวนวงศ์ (2518 : 1-2) ได้กล่าวว่าต้นเหตุแห่งการที่บรรณารักษ์ไทยได้ศึกษาวิชาชีพที่เกิดขึ้นเนื่องจากการที่ประเทศสหรัฐอเมริกาได้จัดตั้งห้องสมุดสำนักข่าวสารอเมริกันขึ้น นับเป็นห้องสมุดแห่งแรกที่มีวิธีการจัดตามลักษณะของห้องสมุดที่ทันสมัยซึ่งเป็นการเชิญชวนให้กับผู้ใช้เข้ามาใช้ห้องสมุด พร้อมกันนี้บรรณารักษ์ไทยมีจำนวนไม่น้อยต่างก็ไปสอบถามความรู้เกี่ยวกับเรื่องการจัดห้องสมุดจาก แมรี แองเกล มาชเออร์ (Mary Angemyer)

บรรณารักษ์ห้องสมุดสำนักข่าวสารอเมริกันสมัยนั้น เพื่อนำความรู้เหล่านี้มาจัดห้องสมุดที่ตนเองทำงานอยู่ และมีบรรณารักษ์ส่วนหนึ่งขอฝึกงานในห้องสมุดแห่งนี้ แมรี แองเกิลมาสเตอร์ เห็นว่าถึงเวลาแล้วที่บรรณารักษ์ไทยควรจะได้มีโอกาสศึกษาวิชาการจัดห้องสมุดอย่างมีแบบแผน จึงได้เสนอให้มูลนิธิฟูลไบรท์ (Fulbright Foundation) ส่งอาจารย์ชาวอเมริกันมาทำการสอนวิชาจัดห้องสมุด ณ คณะอักษรศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ปีละ 1 คนเป็นเวลา 5 ปีติดต่อกัน ตั้งแต่ พ.ศ. 2494-2499 และที่สำคัญแม้แต่หนังสือเรียนก็ได้รับความเอื้อเฟื้อจากห้องสมุดสำนักข่าวสารอเมริกัน

เกลเฟนด์ (Gelfand. 1962 : 55) ผู้เชี่ยวชาญขององค์การยูเนสโก (Unesco) ได้กล่าวถึงการเรียนการสอนในครั้งนั้นว่า "อาจารย์เหล่านี้ได้ทำงานที่มีคุณค่า เพื่อเตรียมทางไว้สำหรับนำวิชาบรรณารักษศาสตร์เข้ามาและได้ฝึกอบรมบรรณารักษ์จำนวนมาก ในปัจจุบันนี้บุคคลเหล่านี้มีตำแหน่งทางด้านห้องสมุดที่สำคัญ ๆ ในประเทศไทย" ดังนั้นห้องสมุดสำนักข่าวสารอเมริกันจึงมีบทบาทในการนำความคิดใหม่ ๆ และชี้ให้เห็นถึงประโยชน์ของห้องสมุดที่มีต่อประชาชนมาสู่บรรณารักษ์ชาวไทย (ประภาวดี พจน. 2516 : 6)

สำหรับห้องสมุดของสำนักงานแถลงข่าวอังกฤษก็เช่นกัน นอกจากจะมีการจัดห้องสมุดอย่างทันสมัย มีการจัดหาหนังสือตามหลักวิชาและการให้บริการต่อผู้ใช้แล้วห้องสมุดยังมีบทบาทและกิจกรรมต่าง ๆ ที่ส่งผลต่อการพัฒนาห้องสมุดและบรรณารักษ์ไทยด้วย เช่น สตีเฟน ปาร์เกอร์ (Stephen Parker) หัวหน้าบรรณารักษ์ห้องสมุดสำนักแถลงข่าวอังกฤษ ร่วมกับดอรา ดีน (Dora Dean) หัวหน้าบรรณารักษ์ห้องสมุดสำนักงานข่าวสารอเมริกันในสมัยนั้นได้ร่วมบรรยาย เรื่อง กิจกรรมห้องสมุดต่าง ๆ ของต่างประเทศให้บรรณารักษ์ในการประชุมสัมมนาครูบรรณารักษ์ครั้งแรกของประเทศไทย พ.ศ. 2504 (หนังสือศึกษานิเทศก์. 2504 : 22)

นอกจากนี้ยังมีบทบาทในด้านให้การสนับสนุนทุนสำหรับบรรณารักษ์ชาวไทย เพื่อศึกษาคูงานยังต่างประเทศดังเช่นในปี พ.ศ. 2498 ได้ให้ทุน เปอรอสรี เกษะนันท์ บรรณารักษ์ห้องสมุดกรมวิทยาศาสตร์ กระทรวงอุตสาหกรรม ไปศึกษาวิชาบรรณารักษศาสตร์และฝึกอบรมงานห้องสมุดวิทยาศาสตร์ต่าง ๆ ในประเทศอังกฤษเป็นเวลา 6 เดือน (ศศิวงศ์ ปิงตระกูล. 2507 : 15)

อย่างไรก็ตามจากช่วงที่ผ่านมาตั้งแต่เริ่มจัดตั้งห้องสมุดจนถึงปัจจุบัน ห้องสมุดสำนักข่าวสารอเมริกันและห้องสมุดสำนักงานแกลงข่าวอังกฤษ ซึ่งปัจจุบันทั้ง 2 แห่งเปลี่ยนชื่อเป็นห้องสมุดสถาบันเอ.ยู.เอ. และห้องสมุดบริติชเคาน์ซิลก็ยังคงมีบทบาทและให้บริการได้อย่างต่อเนื่องทั้งในด้านให้การสนับสนุนกิจการห้องสมุดในประเทศไทยและให้บริการผู้ใช้เช่น

1 ห้องสมุดบริติชเคาน์ซิลมีโครงการบริจาคหนังสือใหม่สำหรับเด็กที่จัดพิมพ์ในประเทศสหราชอาณาจักรแก่ห้องสมุดโรงเรียนและโครงการต่าง ๆ เกี่ยวกับการส่งเสริมการอ่าน เช่น ให้เงินจำนวน 700 ปอนด์ แก่โครงการห้องสมุดฉบับกระเป๋าสองภาควิชาบรรณารักษศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ โดยโครงการสามารถที่จะเลือกซื้อหนังสือเด็กตามรายการหนังสือที่ห้องสมุดบริติชเคาน์ซิลได้ส่งมาให้ (สมบุรณ์ สิงฆมานันท์ เป็นผู้ให้สัมภาษณ์, พงศ์ศักดิ์ สังขิกฤต เป็นผู้สัมภาษณ์, ที่หอสมุดกลาง มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร เมื่อวันที่ 27 ธันวาคม 2532)

พร้อมกับให้ความช่วยเหลือสำหรับห้องสมุดในระดับอุดมศึกษาด้วยเช่นเมื่อวันที่ 7 เมษายน พ.ศ. 2518 เทรเวอร์ รัตเทอร์ (Trevor Rutter) ผู้อำนวยการบริติชเคาน์ซิลได้มอบหนังสือและวารสารในสาขาสังคมศาสตร์จำนวนหนึ่งมูลค่า 75,000 บาท (เจ็ดหมื่นห้าพันบาท) แก่สำนักบรรณสารการพัฒนา สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์ (บริติชเคาน์ซิลมอบหนังสือให้สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์. 2518 : 177)

2 ห้องสมุดสถาบันสอนภาษา เอ.ยู.เอ. ให้ความร่วมมือและสนับสนุนการประชุมประจำปีของสมาคมห้องสมุดแห่งประเทศไทยทั้งในด้านสถานที่ประชุม ดังเช่นในปี พ.ศ. 2525 และ 2526 และเป็นวิทยากรให้ความรู้เช่น จินดา สิงห์ปรีชา บรรณารักษ์ห้องสมุดสมัยนั้นได้เป็นวิทยากรบรรยายเรื่อง "การสำรวจและวิเคราะห์ความต้องการของผู้ใช้" ในการประชุมประจำปี 2520 ณ หอประชุมกระทรวงศึกษาธิการ (สมพิศ คุณวิทย์กัญ. 2521 : 262)

3 การจัดกิจกรรมและการบริการต่าง ๆ ของห้องสมุด เช่น การจัดนิทรรศการให้ความรู้เกี่ยวกับวิทยาการใหม่ ๆ ศิลปวัฒนธรรมของประเทศสหรัฐอเมริกาและสหราชอาณาจักรให้บริการทางด้านการเชื่อมระหว่างห้องสมุด โดยเฉพาะสารนิเทศที่มีอยู่ในประเทศสหรัฐอเมริกาและสหราชอาณาจักร บริการข่าวสารทันสมัยโดยการรวบรวมบรรณานุกรมประกอบสาระสังเขปจากหนังสือและบทความในวารสารใหม่ ๆ ให้กับบุคคลระดับบริหารของวงการรัฐบาล ข้าราชการฝ่ายต่าง ๆ คณาจารย์ นักธุรกิจและหน่วยงานเอกชน (มาลี พานิชกุล. 2522 : 54) และบริการอ่านไมโครฟิล์มและไมโครดิสก์ ทั้งในกรณีที่น่าฟิล์มมาขอใช้เครื่องหรือใช้ฟิล์มของห้องสมุดเป็นต้น

ดังนั้นห้องสมุดที่รัฐบาลต่างประเทศให้การสนับสนุนที่ตั้งอยู่ในประเทศไทย โดยเฉพาะประเทศสหรัฐอเมริกาและสหราชอาณาจักร จึงมีความสำคัญและบทบาทในการช่วยพัฒนากิจการห้องสมุดและบรรณารักษ์ของไทยให้เจริญก้าวหน้า พร้อมทั้งให้บริการด้านความรู้ ข่าวสารและวิชาการแก่ผู้ใช้ห้องสมุดทุกระดับ และตามความเป็นจริงในการดำเนินงานห้องสมุดนั้นจำเป็นจะต้องมีค่าใช้จ่ายทั้งในด้านการจัดหาทรัพยากรและวัสดุครุภัณฑ์ อาคารสถานที่ ตลอดจนงบบรรณารักษ์และเจ้าหน้าที่บริหารงานและจัดการให้บรรลุผลตามเป้าหมาย ทั้ง ๆ ที่ในสภาพปัจจุบันเศรษฐกิจของโลกอยู่ในภาวะคับขัน แม้จะเป็นประเทศมหาอำนาจก็ตามแต่ห้องสมุดเหล่านี้ก็ยังคงสามารถดำเนินการและให้บริการได้ จึงน่าที่จะมีเหตุจูงใจบางประการให้รัฐบาลต่างประเทศเหล่านี้ได้สนับสนุนห้องสมุดซึ่ง บุญชนะ อัดถากร (2527 : 73-74) ได้กล่าวว่า อิทธิพลของประเทศสหรัฐอเมริกาเหนือประเทศไทยมิใช่แต่เฉพาะการเมืองเท่านั้น แต่ยังขยายขอบเขตไปถึงการศึกษา การสาธารณสุขและการแพทย์ด้วย โดยเฉพาะทางการศึกษาได้ให้เงินเปล่าและให้กู้ยืมในอัตราดอกเบี้ยที่ถูกลงและระยะยาวจำนวนมาก ได้ส่งนักวิชาการและอาจารย์มาสั่งสอนนักเรียนและนักศึกษาระดับมหาวิทยาลัย และโรงเรียนต่าง ๆ และรับนักศึกษาไทยไปศึกษาในสหรัฐอเมริกาเป็นจำนวนมากโดยให้ทุนการศึกษาด้วย นอกจากนี้ยังได้ให้เครื่องมือเครื่องใช้เกี่ยวกับการศึกษาอยู่เสมอ ได้สนับสนุนธนาคารโลกเพื่อให้ประเทศไทยกู้ยืมเงินเพื่อการศึกษาและการเศรษฐกิจในระยะหลัง ๆ เป็นอันมาก ความช่วยเหลือในเรื่องเหล่านี้มีในรูปแบบต่าง ๆ กัน บางเรื่องเป็นความช่วยเหลือโดยตรงระหว่างรัฐบาลต่อรัฐบาล บางเรื่องเป็นการผ่านทางมูลนิธิ เช่น มูลนิธิเอเชียน บางเรื่องเป็นการให้ทุนของอาสาสมัคร ในเรื่องการศึกษาอาจกล่าวได้ว่าครูและอาจารย์ที่ได้รับการศึกษาจากสหรัฐอเมริกาในขณะนี้มีอิทธิพลในการดำเนินการศึกษาใน

ประเทศไทยมาก แม้เจ้าหน้าที่ฝ่ายปกครองและการบริหารและเศรษฐกิจก็เป็นผู้ที่ได้รับการศึกษาแบบสหรัฐอเมริกาเป็นส่วนใหญ่ ซึ่งนโยบายการให้ความช่วยเหลือทางวิชาการของสหรัฐอเมริกานี้ เกรียงศักดิ์ ชมะนันทน์ (2518 : 73) กล่าวว่า เพื่อเป็นเครื่องมือในการดำเนินนโยบายทางการเมืองระหว่างประเทศ และทางทหารต่อประเทศที่กำลังพัฒนาและต้องการให้ความช่วยเหลือ

ห้องสมุดจึงถือเป็นรูปแบบหนึ่งในการที่จะเผยแพร่ความรู้ ข่าวสารและความสัมพันธ์ต่าง ๆ กับประเทศไทย ด้วยเหตุนี้จึงน่าจะศึกษาห้องสมุดสถาบันสอนภาษา เอ.ยู.เอ. และห้องสมุดบริติชเคาน์ซิล ในด้านสาเหตุของการจัดตั้ง การดำเนินงานและบทบาทของห้องสมุด พร้อมทั้งประวัติความเป็นมา วัตถุประสงค์ การบริหารและคุณลักษณะของทรัพยากรสารสนเทศของห้องสมุด เพื่อทราบถึงบทบาทต่าง ๆ ของห้องสมุดเหล่านี้ ทั้งทางด้านการให้บริการกับผู้ใช้ห้องสมุด ตลอดจนถึงการมีส่วนในการพัฒนาห้องสมุดในประเทศไทย

ความมุ่งหมายของการศึกษาค้นคว้า

เพื่อศึกษาความเกื้อกูลต่อสังคมไทยของห้องสมุดสถาบันสอนภาษา เอ.ยู.เอ. และห้องสมุดบริติชเคาน์ซิล ซึ่งตั้งอยู่ในกรุงเทพมหานครโดยจำแนกเป็นจุดมุ่งหมายเฉพาะดังต่อไปนี้

1. เพื่อศึกษาประวัติพัฒนาการ สาเหตุของการจัดตั้ง วัตถุประสงค์ การดำเนินงาน และการบริการของห้องสมุดสถาบันสอนภาษา เอ.ยู.เอ. และห้องสมุดบริติชเคาน์ซิล
2. เพื่อศึกษาคุณลักษณะเฉพาะของทรัพยากรสารสนเทศในด้านลักษณะสาขาวิชาและรูปแบบที่ให้บริการของห้องสมุดสถาบันสอนภาษา เอ.ยู.เอ. และห้องสมุดบริติชเคาน์ซิล
3. เพื่อศึกษาวัตถุประสงค์ในการใช้ ความพึงพอใจและความต้องการใช้การบริการและวัสดุสารสนเทศของห้องสมุดสถาบันสอนภาษา เอ.ยู.เอ. และห้องสมุดบริติชเคาน์ซิล
4. เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างวัตถุประสงค์ในการใช้ห้องสมุดของผู้ใช้กับวัตถุประสงค์ของห้องสมุดสถาบันสอนภาษา เอ.ยู.เอ. และห้องสมุดบริติชเคาน์ซิล โดยยึดเอาความเกื้อกูลสังคมไทยเป็นแนวทางในการวิเคราะห์

ความสำคัญของการศึกษาค้นคว้า

ผลของการศึกษาค้นคว้านี้ทำให้ทราบถึงประวัติด้านการ สาเหตุการจัดตั้ง วัตถุประสงค์ การดำเนินงานและการบริการ คุณลักษณะเฉพาะของทรัพยากรสารสนเทศและความเกี่ยวข้องต่อ สังคมไทยด้านผู้ใช้ห้องสมุดในด้านวัตถุประสงค์ในการใช้ ความพึงพอใจ ความต้องการใช้ ด้านบริการและวัสดุสารสนเทศของห้องสมุดสถาบันสอนภาษา เอ.ยู.เอ. และห้องสมุดบริติชเคาน์ซิล

ขอบเขตของการศึกษาค้นคว้า

1. ขอบเขตของเนื้อหา

การศึกษาค้นคว้านี้ใช้วิธีวิจัยเชิงประวัติศาสตร์ผสมผสานกับวิธีการเชิงปริมาณ มีขอบเขตการวิจัยดังต่อไปนี้

ก. การวิจัยเชิงประวัติศาสตร์ ศึกษาเกี่ยวกับสาเหตุของการจัดตั้ง ประวัติ วัตถุประสงค์ การดำเนินงาน การให้บริการของห้องสมุดสถาบันสอนภาษา เอ.ยู.เอ. และ ห้องสมุดบริติชเคาน์ซิล

ข. การวิจัยเชิงปริมาณ ศึกษาเกี่ยวกับ

1) คุณลักษณะเฉพาะของทรัพยากรสารสนเทศที่ให้บริการในด้านลักษณะ สาขาวิชาและรูปแบบของห้องสมุดสถาบันสอนภาษา เอ.ยู.เอ. และห้องสมุดบริติชเคาน์ซิล

2) วัตถุประสงค์ในการใช้ ความพึงพอใจและความต้องการใช้บริการและ วัสดุสารสนเทศของห้องสมุดสถาบันสอนภาษา เอ.ยู.เอ. และห้องสมุดบริติชเคาน์ซิล

3) ความสอดคล้องระหว่างวัตถุประสงค์ในการใช้ห้องสมุดของผู้ใช้ วัตถุประสงค์ของห้องสมุดสถาบันสอนภาษา เอ.ยู.เอ. และห้องสมุดบริติชเคาน์ซิล

2. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย คือ ผู้ใช้ของห้องสมุดสถาบันสอนภาษา เอ.ยู.เอ. และห้องสมุดบริติชเคาน์ซิล แบ่งละ 150 คนรวม 300 คนในปีพ.ศ. 2533

3. ตัวแปรที่ศึกษา

ก. ตัวแปรอิสระ คือ ผู้ใช้ห้องสมุดได้แก่

- 1) ผู้ที่เรียนภาษาของสถาบัน
- 2) ผู้ที่สนใจเฉพาะเรื่อง

ข. ตัวแปรตาม ได้แก่

- 1) วัตถุประสงค์ในการใช้
- 2) ความพึงพอใจ
- 3) ความต้องการใช้

นิยามศัพท์เฉพาะ

1. ความถูกต้องของสังคมไทย หมายถึง ประโยชน์ที่ประชาชนชาวไทยได้รับจากการให้บริการของห้องสมุดสถาบันสอนภาษา เอ.ยู.เอ. และห้องสมุดบริติชเคาน์ซิล และนำความรู้ที่ได้รับจากการบริการไปใช้ประโยชน์ด้านต่าง ๆ ที่ก่อให้เกิดการพัฒนาต่อสังคมไทย

2. คุณลักษณะเฉพาะของทรัพยากรสารสนเทศ หมายถึง ลักษณะพิเศษหรือเอกลักษณ์ของวัสดุห้องสมุดสถาบันสอนภาษา เอ.ยู.เอ. และห้องสมุดบริติชเคาน์ซิลที่ให้บริการแก่ผู้ใช้ซึ่งในการวิจัยครั้งนี้จะศึกษาประเด็น

ก. ลักษณะสาขาวิชา หมายถึง เนื้อหา ความรู้หรือศาสตร์ต่าง ๆ ของวัสดุที่ห้องสมุดสถาบันสอนภาษา เอ.ยู.เอ. และห้องสมุดบริติชเคาน์ซิลให้บริการแก่ผู้ใช้ เช่น แพททศาสตร์ เกษตรศาสตร์ เป็นต้น

ข. รูปแบบ หมายถึง ชนิดหรือประเภทของวัสดุที่ห้องสมุดสถาบันสอนภาษาเอ.ยู.เอ.และห้องสมุดบริติชเคาน์ซิล ให้บริการแก่ผู้ใช้ เช่น วารสาร ไมโครฟิล์ม สไลด์ เป็นต้น

3. วัตถุประสงค์ในการใช้ห้องสมุด หมายถึง จุดมุ่งหมายของผู้ใช้ต้องการใช้ห้องสมุดสถาบันสอนภาษา เอ.ยู.เอ. และห้องสมุดบริติชเคาน์ซิล ตัวอย่างเช่น เพื่อฝึกภาษาอังกฤษจากโสตทัศนวัสดุ

4. ความพึงพอใจของผู้ใช้ หมายถึง การที่ผู้ใช้ห้องสมุดมีความรู้สึกพอใจหรือมีทัศนคติที่ดีต่อวัสดุห้องสมุดในการให้บริการและกิจกรรมของห้องสมุดสถาบันสอนภาษา เอ.ยู.เอ. และห้องสมุดบริติชเคาน์ซิล ตัวอย่างเช่น ผู้ใช้พึงพอใจต่อวัสดุห้องสมุดในการช่วยฝึกภาษาอังกฤษในด้านการพูด การฟัง การอ่านและการเขียนในระดับมากที่สุด

5. ความต้องการของผู้ใช้ หมายถึง ความต้องการของผู้ใช้ในด้านวัสดุห้องสมุดการให้บริการและกิจกรรมที่ห้องสมุดสถาบันสอนภาษา เอ.ยู.เอ. และห้องสมุดบริติชเคาน์ซิลควรจัดให้มีขึ้นหรือปรับปรุงกิจกรรมหรือบริการที่มีอยู่แล้วให้ดีขึ้น ตัวอย่างเช่น ควรให้มีบริการพิมพ์เอกสารภาษาอังกฤษกลับไปฟังที่บ้าน

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการศึกษาค้นคว้าสามารถแบ่งออกได้เป็นเรื่องต่าง ๆ

ดังนี้

- 1 การดำเนินงานห้องสมุดต่างประเทศของสหรัฐอเมริกา
 - ก. สำนักงานสารนิเทศระหว่างชาติแห่งสหรัฐอเมริกา
 - ข. สำนักงานสารนิเทศระหว่างชาติแห่งสหรัฐอเมริกาในประเทศไทย
 - ค. ห้องสมุดที่ดำเนินการโดยสำนักงานสารนิเทศแห่งสหรัฐอเมริกา
 - ง. ห้องสมุดหรือศูนย์สารนิเทศ
 - จ. ศูนย์ระหว่างสองชาติ
 - ฉ. สถาบันสอนภาษา เอ.ซี.เอ.
 - ช. ห้องสมุดที่ดำเนินการโดยศูนย์ระหว่างสองชาติ
- 2 การดำเนินงานห้องสมุดต่างประเทศของสหราชอาณาจักร
 - ก. สำนักงานบริติชเคาน์ซิล
 - ข. สำนักงานบริติชเคาน์ซิลในประเทศไทย
 - ค. ห้องสมุดที่ดำเนินการโดยบริติชเคาน์ซิล
- 3 งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง
 - ก. งานวิจัยในประเทศไทย
 - ข. งานวิจัยในต่างประเทศ

1 การดำเนินงานห้องสมุดต่างประเทศของสหรัฐอเมริกา

ในช่วงสงครามโลกครั้งที่ 1 สหรัฐอเมริกาได้มีนโยบายเพื่อที่จะเผยแพร่ข่าวสารระหว่างประเทศ ประธานาธิบดีวูดร็อน (President Thomas Woodrow Wilson) จึงได้ตั้งคณะกรรมการการเผยแพร่ข่าวสารขึ้น (Committee on Public Information) เมื่อวันที่ 13 เมษายน พ.ศ. 2460 โดยให้ ฮอร์ช คีล (George Creel) เป็นผู้อำนวยการคนแรก ทำหน้าที่โฆษณาประเทศสหรัฐอเมริกาในต่างประเทศ (Mock and Larson. 1939 : 235) แต่ภายหลังโครงการนี้ได้ยกเลิกไป (ช่วงปี พ.ศ. 2460-2462) หลังสงครามโลกครั้งที่ 2 จึงได้มีการจัดตั้งสำนักงานข่าวสารสงครามขึ้น (Office of War Information - OWI) โดยประธานาธิบดี รูสเวลต์ (President Franklin Delano Roosevelt) ในเดือนมิถุนายน พ.ศ. 2485 (James. 1953 : 76) โดยมีจุดมุ่งหมายที่จะบอกกล่าวเรื่องราวต่าง ๆ ภายนอกประเทศให้กับสหรัฐอเมริกา เมื่อชนะสงครามโลก ในปี พ.ศ. 2508 สำนักงานข่าวสารสงครามก็ลดบทบาทลงพร้อมกับโอนงานไปให้กับหน่วยงานของรัฐบาลดำเนินการแทน (Bjorkhend. 1986 : 406) นั่นก็คือ กระทรวงการต่างประเทศและบริหารงานโดยรัฐมนตรีว่าการกระทรวงการต่างประเทศ พร้อมกับแจกแจงงานว่า "เป็นการให้ภาพพจน์ชีวิตความเป็นอยู่ของชาวอเมริกันที่สวยงามและสมบูรณ์ และตามจุดมุ่งหมายและนโยบายของรัฐบาลสหรัฐอเมริกา (United States. Department of State. 1945 : 306-307)

หลังจากนั้นเมื่อเกิดภาวะสงครามเย็น สหรัฐอเมริกาก็ได้พิจารณาโครงการข่าวสารระหว่างประเทศขึ้นมาใหม่ในเดือนมกราคม พ.ศ. 2491 สภาครองเกรสได้ออกกฎหมายชื่อ U.S. Information and Education Exchange Act. หรือที่รู้จักกันในนามของกฎหมาย สมิธ-มันด์ (Smith-Mundt Act) เพื่อจัดตั้งการบริหารงานข่าวสารระหว่างประเทศขึ้น (International Information Administration : IIA) ทำงานทางด้านการโฆษณา เพื่อสร้างความเข้าใจและความศรัทธาให้กับประเทศสหรัฐอเมริกา โดยมี ฮอร์ช วี. แอลเลน (George V. Allen) เป็นผู้อำนวยการ (United States Congress. Committee

of Foreign Relations. 1952 : 3) เพราะกันที่สงครามโลกครั้งที่ 2 สิ้นสุดลง ความหวาดระแวงระหว่างสหรัฐอเมริกากับสหภาพโซเวียตได้เพิ่มพูนมากขึ้น สหรัฐอเมริกาจึงจำเป็นต้องหาประเทศพันธมิตร และป้องกันไม่ให้อีกฝ่ายหนึ่งเข้าไปมีอิทธิพลในดินแดนที่มีความสำคัญต่อความมั่นคงหรือเป็นการแข่งขันกันสร้างเขตอิทธิพล (Sphere of Influence) ของตนในประเทศกำลังพัฒนาทั้งหลายนั่นเอง (ธารทอง ทองสวัสดิ์. 2529 : 598)

ห้องสมุดก็เป็นรูปแบบหนึ่งในหลาย ๆ รูปแบบของโครงการด้านวัฒนธรรมและข่าวสารในต่างประเทศของสหรัฐอเมริกา (United States Information and Cultural Programming Abroad) และนอกจากแรงผลักดันในการสร้างสัมพันธ์มิตรแล้ว สหรัฐอเมริกาก็มีโครงการริบเร่งที่จะเปลี่ยนแปลงและปรับปรุงห้องสมุด แม้แต่กิจการห้องสมุดของสหรัฐอเมริกาในต่างประเทศก็ตาม เพื่อที่จะให้ประชากรที่อยู่ห่างไกลและประเทศด้อยพัฒนาได้รับการศึกษาซึ่งยังคงขาดแคลนอยู่ แม้แต่กิจการด้านห้องสมุด โดโนแวน (Donovan. 1972 : 506-507) กล่าวว่า "พวกเขายังมีขีดจำกัดในการทำความเข้าใจถึงคุณค่าของห้องสมุด ศูนย์เอกสารและหอจดหมายเหตุ อันเป็นส่วนสำคัญต่อการวางแผนทางการศึกษาและการยอมรับถึงบทบาทในการบริการของห้องสมุดที่เป็นส่วนหนึ่งของเศรษฐกิจ" ส่วน อีสনারด์ (Isnard. 1968 : 244) ได้กล่าวยกตัวอย่างจากสภาพเหตุการณ์ห้องสมุดในอัฟริกามาสนับสนุนว่า "แม้แต่ค่าใช้จ่ายและการให้บริการห้องสมุดของภูมิภาคนี้ยังใช้ประโยชน์ในระดับน้อย" วิลเลียม (William. 1975 : 386) กล่าวว่า "สหรัฐอเมริกาเป็นประเทศหนึ่งที่ได้เริ่มให้มีการจัดตั้งห้องสมุดขึ้นในต่างประเทศ เพื่อที่จะให้การบริการตอบคำถามมาตั้งแต่อดีตและยังคงดำเนินการอยู่จนถึงปัจจุบัน โดยเฉพาะในซีกโลกตะวันออกมีการดำเนินงานห้องสมุดมากกว่าร้อยละหนึ่ง" และยิ่งกล่าวอีกว่า "ต้นกำเนิดแนวความคิดของห้องสมุดในต่างประเทศนั้น ก็คือให้เป็นศูนย์การให้บริการตอบคำถามเฉพาะด้าน ตามความต้องการและความสนใจของผู้ใช้ หลังจากนั้นก็ได้มีความหมายที่จะให้ห้องสมุดได้มีบริการให้หนังสือกับประชาชนทั่ว ๆ ไป ซึ่งจุดมุ่งหมายในปัจจุบันก็คือเป็นกุญแจที่จะเป็นลู่ทางให้กับรัฐบาลเผยแพร่ศิลปะวิชาการต่าง ๆ โดยเฉพาะอย่างยิ่งผู้ที่ต้องการจะใช้สื่อของเรา"

เพราะการให้ข่าวสารเป็นการสื่อสารด้านความจริงและเป็นการให้ความคิดเห็นที่ส่งผลให้เกิดความกระจ่างชัด (Markel. 1946 : 16) ด้วยเหตุนี้เจมส์ (James. 1953 : 108) จึงเปรียบเทียบว่า "ห้องสมุดข่าวสารจึงเปรียบเสมือนอาวุธในสงครามเย็น" หรือดังที่ เลซี่ (Lacy. 1954 : 156) กล่าวว่า "ห้องสมุดคือเครื่องมืออย่างหนึ่งของนโยบายต่างประเทศสหรัฐอเมริกา" โดยมีวัตถุประสงค์หลัก 2 ประการคือ การต่อต้านการโฆษณาของสหภาพโซเวียตและนำประเทศอื่น ๆ ไปสู่การต่อต้านด้วย และยังกล่าวว่าห้องสมุดต่างประเทศเหล่านี้ได้มีการขยายและได้เพิ่มการเน้นในการที่จะให้การสนับสนุนหนังสือไปยังผู้อ่านต่างประเทศ (Lacy. 1956 : 405)

การจัดตั้งห้องสมุดต่างประเทศในช่วงแรก ๆ ได้รับความร่วมมือจากสมาคมห้องสมุดอเมริกัน (American Library Association) ซึ่งในการดำเนินงานได้พยายามยึดรูปแบบจากห้องสมุดประชาชนในสหรัฐอเมริกา และในการจัดตั้งห้องสมุดในต่างประเทศนั้นสหรัฐอเมริกาได้จัดทำ 4 รูปแบบคือ

1) จัดตั้งห้องสมุดประชาชนขึ้น เมื่อวันที่ 13 เมษายน พ.ศ. 2485 ชื่อห้องสมุดเบนจามิน แฟรงกลิน (Biblioteca Benjamin Franklin) เป็นแห่งแรกที่เมืองเม็กซิโกซิตี (Mexico City) โดยให้บริการผู้ใช้ตั้งแต่เด็กไปจนถึงผู้ใหญ่ ซึ่งในครั้งแรกมีหนังสือประมาณ 3,500 เล่ม หลังจากนั้นก็มีหนังสือ 90,000 เล่มโดยสำนักข่าวสารอเมริกันเป็นผู้ดำเนินการห้องสมุด

2) จัดตั้งศูนย์ระหว่างสองชาติขึ้น (Binational Center) ในแถบลาตินอเมริกา อันเป็นรูปแบบให้เจ้าของประเทศท้องถิ่นได้ดำเนินการด้วย เพื่อเป็นแหล่งดำเนินงานด้านสถาบันการสอนภาษาอังกฤษและรวมไปถึงการให้บริการหนังสือจากห้องสมุดให้กับสมาชิกด้วย โดยแห่งแรกเปิดที่ บัวโนสไอเรส (Buenos Aires) ประเทศอาร์เจนตินาในปี พ.ศ. 2471 จนมาถึงปี พ.ศ. 2488 มีศูนย์ระหว่างสองชาติของสหรัฐอเมริกาทั่วโลกถึง 38 แห่ง

3) การจัดตั้งห้องสมุดของสำนักงานข่าวสารสงคราม สำหรับเมืองต่าง ๆ ที่ตั้งอยู่ในประเทศเครือจักรภพอังกฤษ และในช่วงระหว่างปี พ.ศ. 2486-2509 ห้องสมุดเหล่านี้รู้จักกันในนามศูนย์สารนิเทศ (Information Center) เพื่อให้บริการสำหรับนักเขียน นักข่าว นักจัดการการวิทยุ นักการศึกษา นักวิทยาศาสตร์ หน่วยงานรัฐบาลของประเทศท้องถิ่น องค์การหรือสถาบันทางด้านวัฒนธรรมและเจ้าหน้าที่ของสหรัฐอเมริกาเอง โดยจัดเป็นเพียงห้องสมุดขนาดเล็ก มีเพียงที่ให้อ่านหนังสือเท่านั้น แต่ไม่อนุญาตให้ยืมหนังสือออกไปอ่าน ที่สำคัญห้องสมุดประเภทนี้ฝึกฝนการคัดเลือกวัสดุทางด้านการอ้างอิงเกี่ยวกับสหรัฐอเมริกา และบางแห่งก็เป็นเพียงศูนย์ทางด้านการโฆษณาหรือแจกจ่ายจุลสารเท่านั้น เพราะการประชาสัมพันธ์เป็นวิธีการที่ดีที่สุดที่จะเข้าถึงกลุ่มประชากรประเทศสัมพันธมิตร ตลอดจนไปถึงสื่อมวลชนต่าง ๆ ทั้งทางด้านหนังสือพิมพ์ วิทยุและสถาบันการศึกษา

4) จัดตั้งห้องสมุดกองทัพสหรัฐอเมริกา สำหรับประเทศที่สหรัฐอเมริกาได้เข้าไปยึดครอง แต่ห้องสมุดประเภทนี้ก็ยังคงเรียกว่าศูนย์สารนิเทศเช่นเดียวกัน ยกเว้นในประเทศเยอรมันชื่อว่า Amurika Hans โดยศูนย์เหล่านี้จัดตั้งเพื่อมีนโยบายสนับสนุนทางด้านการให้ความรู้เกี่ยวกับประเทศสหรัฐอเมริกา (James. 1953 : 84)

จะเห็นได้ว่าห้องสมุดทั้ง 4 รูปแบบ แม้จะมีการให้บริการที่แตกต่างกันตามวัตถุประสงค์และทรัพยากรห้องสมุด แต่ทั้ง 4 ประเภทต่างก็ใช้ห้องสมุดให้มีบทบาทในการดำเนินให้ข้อมูลข่าวสารและเผยแพร่วัฒนธรรมเกี่ยวกับประเทศสหรัฐอเมริกาเช่นกัน และป้องกันการแผ่อิทธิพลของสหภาพโซเวียต แต่ก็มีห้องสมุดบางแห่งดังเช่นในเยอรมันที่ได้จัดตั้งศูนย์สารนิเทศขึ้นที่เมืองแบด ฮอมเบอร์ก (Bad Homburg) ในแคว้น เฮสส์ (Hesse) อันมีจุดมุ่งหมายที่จะล้มล้างขบวนการนาซีและเปลี่ยนแปลงชาวเยอรมันให้กลายเป็นชาติประชาธิปไตย โดยศูนย์แห่งนี้มีหนังสือประมาณ 700 เล่ม และศูนย์สารนิเทศบางแห่งอาจจะมีห้องสมุดดังเช่นที่ ดรากอน (Dragon) ในกรุงปารีส ประเทศฝรั่งเศส โดยเป็นเพียงศูนย์สารนิเทศที่ให้บริการตอบคำถามเท่านั้นและคำว่า ศูนย์สารนิเทศ นอกจากจะมีห้องสมุดแล้วยังรวมไปถึงห้องฉายภาพยนตร์ ห้องบรรยาย การแสดงละครและการเผยแพร่วัฒนธรรมด้วย ซึ่งศูนย์แต่ละแห่งจะแตกต่างกันไป อาจจะเกี่ยวข้องกับห้องสมุดบางแห่งเล็กน้อย (Collett. 1972 : 539)

ก. สำนักงานสารนิเทศระหว่างชาติแห่งสหรัฐอเมริกา

สำนักงานข่าวสารอเมริกันในวอชิงตัน ดี.ซี. หรือยูเอชไอเอ (The United States Information Agency - USIA) เป็นหน่วยงานอิสระที่มีสาขางานขึ้นกับฝ่ายบริหารของรัฐบาล เมื่อวันที่ 1 สิงหาคม พ.ศ. 2496 ขณะที่สำนักงานอิสระก็ยังคงรับนโยบายต่างประเทศจากกระทรวงต่างประเทศ สำนักงานสารนิเทศระหว่างชาติแห่งสหรัฐอเมริกาในต่างประเทศทั้งหมดและสำนักงานใหญ่ในวอชิงตัน ดี.ซี. รวมเรียกว่า สำนักข่าวสารอเมริกัน (The United States Information Agency) ส่วนหน่วยงานในต่างประเทศยังคงใช้ชื่อสำนักข่าวสารสงคราม ซึ่งเป็นชื่อของสำนักงานข่าวสารอเมริกัน (The United States Information Service) หรือที่รู้จักกันในนามของยูซิส (USIS) (Murrow. 1977 : 511)

ในวันที่ 1 เมษายน พ.ศ. 2521 โดยอาศัยอำนาจตามแผนพัฒนาฉบับที่ 2 พ.ศ. 2520 (Reorganization Plan No.2 of 1977) ได้รวมงานตามหน้าที่ของสำนักข่าวสารอเมริกัน (The United States Information Agency - USIA) และของสำนักงานการศึกษาและวัฒนธรรมของกระทรวงต่างประเทศ (The Bureau of Education and Cultural Affairs of the Department of the State) เข้าเป็นงานของสำนักสารนิเทศระหว่างชาติ (The International Communication Agency - ICA) และยังรวมคณะกรรมการที่ปรึกษาฝ่ายข่าวสารแห่งสหรัฐอเมริกา (The U.S. Advisory Commission of Information) และคณะกรรมการที่ปรึกษาฝ่ายการศึกษาและวัฒนธรรมระหว่างชาติแห่งสหรัฐอเมริกา (The U.S. Advisory Commission on International Education and Cultural Affairs) เข้าเป็นคณะกรรมการที่ปรึกษาฝ่ายการสื่อสาร วัฒนธรรมและการศึกษา ระหว่างชาติแห่งสหรัฐอเมริกา (The U.S. Advisory Commission on International Communication, Cultural and Educational Affairs) มีคณะกรรมการ 7 ท่าน (Hausrath. 1981 : 70-71)

1) สาเหตุของการจัดตั้ง

เฮนเดอร์สัน (Henderson. 1969 : 64-65) ได้กล่าวถึงความจำเป็นที่จะต้องมีการจัดตั้งสำนักงานคณะกรรมการการสารนิเทศระหว่างชาติว่าเนื่องจาก

ก) ความจำเป็นที่จะต้องการสนับสนุนและขยายนโยบายตามจุดมุ่งหมายของกระทรวงต่างประเทศสหรัฐอเมริกา

ข) ความจำเป็นที่จะต้องการดำเนินงานและกระชับสัมพันธภาพระหว่างประเทศสหรัฐอเมริกากับประเทศอื่น ๆ

ค) ความจำเป็นอย่างรีบด่วนที่จะต้องตอบโต้จากการโจมตีทุก ๆ จุดมุ่งหมายและนโยบายต่างประเทศของสหรัฐอเมริกา

ง) ความจำเป็นและความประสงค์ที่จะสร้างความร่วมมือกับประเทศอื่น ๆ เพื่อให้บรรลุผลสำเร็จด้านเสรีภาพของข่าวสารทั่วโลก

นอกจากนี้กระทรวงต่างประเทศสหรัฐอเมริกา (United States. Department of States. 1951 : 3) ได้แถลงว่านอกจากจะสร้างภาพพจน์ที่ดีของอเมริกาแล้วก็มีสาเหตุมาจากนโยบายความก้าวร้าวของสหภาพโซเวียตที่มีต่อสหรัฐอเมริกา จึงมีผลบังคับให้จำเป็นต้องมีการพัฒนาโปรแกรมการให้ข่าวสารให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น เฮนเดอร์สัน (Henderson. 1969 : 13) ยังกล่าวอีกว่า ความจำเป็นจะต้องมีการทูตแบบใหม่จึงมีการให้บริการข่าวสารให้กับชาวต่างประเทศ และการใช้กิจกรรมทางด้านวัฒนธรรมและการโฆษณาซึ่งมีการนำมาใช้ในหลาย ๆ รูปแบบ พร้อมกันนี้ปัญหาในต่างประเทศที่ทำให้สหรัฐอเมริกา ต้องจัดตั้งสำนักงานสารนิเทศระหว่างชาติดังนี้

ก) ประชาชนในต่างประเทศไม่ชอบและไม่ไว้วางใจสหรัฐอเมริกา ซึ่งสิ่งนี้สามารถเป็นไปได้ เพราะพวกเขาเป็นคนที่รักการศึกษาและเข้าใจถึงจุดมุ่งหมายของสหรัฐอเมริกา

ข) ประชาชนในต่างประเทศมีความอ่อนไหวต่อการโฆษณาของโซเวียต ซึ่งสิ่งนี้สามารถเป็นไปได้ เพราะพวกเขาไม่รู้เท่าทันการหลอกลวงของโซเวียตและที่แน่นอนก็คือจำเป็นที่ต้องพยายามเปิดโปงความหลอกลวงเหล่านี้

ค) ประชาชนในต่างประเทศไม่มีความสามารถดังเช่นคนอเมริกัน จึงจำเป็นต้องสนับสนุนให้มีโปรแกรมการช่วยเหลือทางวิชาการ (Technical Assistance Program) ขึ้น (Lacy. 1954 : 179)

และเฮนเดอร์สัน (Henderson. 1969 : 71) ยังได้อ้างถึงงานเขียนของวิลสัน ไดซาร์ด (Wilson Dizard) ในผลงานชื่อ The Strategy of Truth ซึ่งจัดพิมพ์ในปี ค.ศ. 1961 โดยกล่าวว่า "ความกดดันของโลกเป็นส่วนสำคัญของเป้าหมายอย่างหนึ่ง สำหรับความพยายามด้านข่าวสารของเราที่จะกระชับความเข้าใจสำหรับนโยบายต่างประเทศของสหรัฐอเมริกา และที่สำคัญในปัจจุบันความชัดเจนทางการเมืองระหว่างประเทศมิใช่เป็นการแสดงให้เห็นถึงความสัมพันธ์ระหว่างประเทศเท่านั้น แต่จะแสดงให้เห็นถึงความสัมพันธ์ของประชาชนด้วย" (Wright. 1953 : 2)

2) วัตถุประสงค์ในการจัดตั้ง

เมื่อวันที่ 28 ตุลาคม พ.ศ. 2496 ประธานาธิบดีไอเซนฮาวร์ (President Dwight David Eisenhower) ได้กล่าวถึงวัตถุประสงค์ของการจัดตั้งสำนักงานสารนิเทศระหว่างชาติว่า "จุดประสงค์ก็คือการสร้างการยอมรับของประชาชนในชาติอื่น ๆ โดยการใช่วิธีการทางการสื่อสารตามวัตถุประสงค์และนโยบายของสหรัฐอเมริกา เพื่อที่จะก้าวไปตามความถูกต้องของเสรีภาพ ความก้าวหน้าและสันติภาพ" และจากกฎหมาย สมิธ-มันด์ (The Smith Mundt Act หรือ Public Law 402) กล่าวว่า "ในการจัดตั้งนั้นก็เพื่อที่จะประชาสัมพันธ์ความเข้าใจของสหรัฐอเมริกาในต่างประเทศให้ดีขึ้น และเป็นการขยายความเข้าใจระหว่างประชาชนชาวอเมริกันกับประชาชนประเทศอื่น ๆ ทั่วโลก โดยการให้บริการข่าวสารเพื่อที่จะให้แพร่กระจายไปยังต่างประเทศอันเป็นสารนิเทศทางด้านสหรัฐอเมริกาที่เกี่ยวกับประชากร นโยบายรัฐสภาประธานาธิบดี รัฐมนตรีว่าการกระทรวงการต่างประเทศและเจ้าหน้าที่อื่น ๆ ของรัฐบาลที่มีเนื้อหาอันมีผลต่อกิจการต่างประเทศ มีการแลกเปลี่ยนทางการศึกษา บุคลากร วิชาการและทักษะต่างต่าง ศิลปะและวิทยาศาสตร์ เป็นต้น (Henderson. 1969 : 64-65)

โบการ์ท (Bogart. 1976 : 18-19) ได้กล่าวถึงวัตถุประสงค์ของสำนักงานสารนิเทศระหว่างชาติว่า ในการทำงานนั้นจะต้องต่อสู้กับลัทธิคอมมิวนิสต์ซึ่งถือเป็นสิ่งสำคัญยิ่งและวัตถุประสงค์ด้านนี้จะต้องมีความเข้มแข็งและจะต้องมีพลังในการที่จะต่อต้านลัทธิคอมมิวนิสต์และยังกล่าวอีกว่าเหตุที่จะต้องสู้รบกับลัทธิคอมมิวนิสต์โซเวียตก็เพราะว่า ลัทธิคอมมิวนิสต์มีนโยบายที่จะขยายดินแดนเข้าครอบครอง ถ้าหากว่าสหภาพโซเวียตมิได้เป็นคอมมิวนิสต์ก็คงจะไม่มีปัญหาและสหรัฐอเมริกาก็คงจะไม่ต่อต้านโซเวียตเช่นนี้ และด้วยเหตุนี้สหรัฐอเมริกาจึงต้องการที่จะให้สำนักงานสารนิเทศระหว่างชาติสร้างภาพพจน์ที่ดีจากการที่ถูกฝ่ายตรงข้ามทำลายโดยการให้ข่าวสาร (Henderson. 1969 : 14)

ดาวิสสัน (Davison. 2965 : 278) ได้กล่าวถึงวัตถุประสงค์ของสำนักงานสารนิเทศไว้ 7 ประการคือ

ก) ทำการส่งเสริมแนวความคิดให้กระจ่าง เพราะการให้ข่าวสารเป็นนโยบายที่จะจัดอุปสรรคทางด้านพรมแดน อันเป็นการสร้างเสรีภาพระหว่างประเทศโดยการใช้สิ่งพิมพ์และการสื่อสารโดยทั่ว ๆ ไป

ข) จัดสร้างภาพพจน์และนโยบายอเมริกันให้ถูกต้อง โดยสำนักงานสารนิเทศระหว่างชาติจะต้องแพร่กระจายข่าวสารที่เกี่ยวกับชีวิตความเป็นอยู่ของชาวอเมริกันในแต่ละด้าน ประธานาธิบดีเคนเนดี ได้ตั้งข้อสังเกตถึงสำนักงานสารนิเทศระหว่างชาติเมื่อ 25 มกราคม ค.ศ. 1963 ว่า "เป็นการขี้บ่บอกถึงความเข้มแข็งความเป็นประชาธิปไตยและพลังของประชาชาติของสหรัฐอเมริกา"

ค) การเผชิญหน้ากับการโฆษณาของลัทธิคอมมิวนิสต์และพยายามแสดงให้เห็นถึงลักษณะที่แท้จริงของลัทธิเผด็จการคอมมิวนิสต์ โดยประธานาธิบดีเคนเนดีได้เสนอแนะสำนักงานสารนิเทศระหว่างชาติว่า "ทำการเปิดเผยและต่อต้านศัตรูที่โจ่งต้งเพื่อที่จะบิดเบือนหรือทำลายนโยบายสหรัฐอเมริกา"

ง) ให้การสนับสนุนนโยบายต่างประเทศของสหรัฐอเมริกา และมีขั้นตอนเพียงประกาศขึ้นจางเท่านั้น แต่จะต้องทำการชักชวนให้ประชาชนเหล่านี้เห็นคุณค่าพร้อมกับจัดเตรียมข่าวสารเพื่อที่จะช่วยให้ปฏิบัติการเป็นผลสำเร็จ (United States Information Agency. 1966 : 4)

จ) ทำการประชาสัมพันธ์และสร้างความเข้าใจร่วมกันระหว่างสหรัฐอเมริกากับประเทศอื่น ๆ และประชาชนประเทศอื่น ๆ (United States Congress. Joint Committee on Foreign Relations and Committee on Foreign Affairs. 1964 : 204)

ฉ) รับใช้ในด้านความสัมพันธ์ของสหรัฐอเมริกา ซึ่งประธานาธิบดีเคนเนดี (President John Fitzgerald Kennedy) ได้กล่าวถึงการทำงานประเด็นนี้ว่า "...เป็นการให้คำปรึกษาต่อประธานาธิบดีเกี่ยวกับนโยบายต่างประเทศและหน่วยงานต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับกิจการต่างประเทศ เพื่อจัดเสนอและช่วยเหลือในการพิจารณาถึงนโยบายต่างประเทศของสหรัฐอเมริกา"

และการประชาสัมพันธ์ยังเกี่ยวข้องกับหน่วยงานที่จะเผยแพร่วัสดุ เพื่อที่จะให้ความรุนแรงด้านปฏิริยาที่มีต่อนโยบายของสหรัฐอเมริกา อันก่อให้เกิดความโกรธแค้นได้สงบลง

ช) ให้ความเจริญด้านการศึกษา ศิลปะและวิทยาศาสตร์ อันถือเป็นนโยบายเฉพาะซึ่งการแลกเปลี่ยนและการช่วยเหลือเหล่านี้มิใช่จะนำมาปรับปรุงประเทศที่จะก่อให้เกิดผลในทันทีทันใด แต่จะมีผลต่อโลกในส่วนรวมในที่สุด (Rubin. 1969 : 23)

พร้อมกันนี้วัตถุประสงค์ที่ได้วางเอาไว้นั้นก็มีความแตกต่างกันออกไปตามสภาพและประเภทของผู้ที่ปฏิบัติงานในระดับต่าง ๆ ที่แตกต่างกัน และสำหรับวัตถุประสงค์ในการโฆษณา นั้นก็วางเอาไว้ทั้งในระยะสั้นและระยะยาว อันเป็นความต้องการที่จะให้การทำงานได้ต่อเนื่องไปทั่วโลกและตามสภาพที่แตกต่างกันของแต่ละประเทศ (Bogart. 1976 : 11)

3) ภาระและหน้าที่

มีการตั้งคำถามอยู่เสมอว่าสำนักงานสารนิเทศระหว่างชาติควรจะเป็นหน่วยงานที่จะรับใช้ทางด้านการให้ข่าวสารหรือการโฆษณาชวนเชื่อ เพราะจากประสบการณ์ของชาวอเมริกันตามความหมายของการโฆษณาชวนเชื่อ นั้นจะมีความหมายในทางเสื่อมเสียมากกว่า โดยถือว่าเป็นวิธีการที่เป็นธุรกิจที่สกปรก (Rubin. 1969 : 39) ดังที่คุน (Kuhn. 1946 : 494) กล่าวว่า "อันตราของช่างใหญ่หลวงที่สุดของสำนักงานสารนิเทศระหว่างชาติของสหรัฐอเมริกานั้นก็คือ เหมือนว่าเป็นการที่จะต้องเกี่ยวข้องกับเพื่อเป็นเครื่องมือในการโฆษณาต่อต้านสหภาพโซเวียตและตาม

ความเป็นจริงในการที่จะตอบโต้จากการโฆษณาภาพโซเวียตในต่างประเทศนั้น จะต้องไม่ทำอย่างง่าย ๆ หรือก่อให้เกิดความยุ่งยากถึงมาตรการที่จะต่อต้านแต่จะต้องจัดทำเพื่อที่จะใช้ประโยชน์อย่างจริงจังถึงภาพพจน์ของอเมริกาตามที่แท้จริง"

โบการ์ท (Bogart. 1976 : 20, 88-90) กล่าวว่าภาระหน้าที่ของสำนักงานสารนิเทศระหว่างชาติ คือ การสร้างกิจกรรมทางด้านข่าวสารให้เกิดความพอใจ เพื่อที่จะทำให้ประชาชนในต่างประเทศรู้สึกเป็นมิตรกับสหรัฐอเมริกา สถาบันต่าง ๆ ของอเมริกาและในแต่ละส่วนของอเมริกา โดยเสนอในประเด็นที่ว่า

ก) ชาวอเมริกันเป็นประชากรที่น่ารัก
ข) ชาวอเมริกันเป็นคนโอบอ้อมอารีและใจคอกว้างขวาง
ค) ชาวอเมริกันเป็นประเทศประชาธิปไตย ชาวอเมริกันยึดถือในเรื่องเสรีภาพอยู่เสมอและต้องการที่จะแสดงให้ชาวโลกได้เห็นในความเป็นประชาธิปไตยของสหรัฐอเมริกา ว่าเชื้อชาติและลัทธิศาสนาทั้งหมดต่างอยู่ด้วยกันอย่างมีความสุข โดยสหรัฐอเมริกาได้ยกเลิกระบบการแบ่งชนชั้นทางสังคม ชาวอเมริกาจะไม่คำนึงถึงความต่ำต้อยของแต่ละคน แต่ยึดถือศักดิ์ศรีของคนจากการทำงาน

ง) ชาวอเมริกันเชื่อถือถือว่าเสรีภาพจะต้องมีกับประชากรอื่น ๆ ทั่วโลก
จ) ชีวิตความเป็นอยู่ของชาวอเมริกันอยู่กันอย่างมีความสุข
ฉ) ชาวอเมริกันเป็นชาติที่มีวัฒนธรรม
ช) สหรัฐอเมริกาประสบความสำเร็จทางด้านเศรษฐกิจ วัตถุคตินในประเทศชาวอเมริกันสามารถใช้ได้อย่างเสรีภาพและลัทธิทุนนิยมของอเมริกาถือเป็นเอกลักษณ์อย่างหนึ่ง

ซ) สหรัฐอเมริกาเป็นประเทศที่รักความสงบ

เฮนเดอร์สัน (Henderson. 1969 : 65-66) ได้อ้างถึงคำกล่าวของประธานาธิบดีเคนเนดี เมื่อวันที่ 25 มกราคม พ.ศ. 2506 ว่า "ภาระงานของสำนักงานสารนิเทศระหว่างชาติชาวสหรัฐให้วัตถุประสงค์ด้านนโยบายต่างประเทศของสหรัฐอเมริกาประสบความสำเร็จโดย

ก) มีอิทธิพลต่อทัศนคติของประชากรในประเทศอื่น ๆ

ข) เป็นที่ปรึกษาประธานาธิบดีและเป็นตัวแทนในต่างประเทศ และให้ความสนใจที่เกี่ยวกับหน่วยงานต่าง ๆ ของงานด้านต่างประเทศ เพื่อจะส่งผลต่อการพิจารณาถึงนโยบายต่างประเทศของสหรัฐอเมริกา" และยังได้เสนอแนวทางการดำเนินงานอย่างมีประสิทธิภาพโดยสำนักงานสารนิเทศระหว่างชาติจะต้องให้ข้อมูลที่ เป็นความจริง และภาพที่สว่างงามเกี่ยวกับชีวิต วิธีการและแนวความคิดของชาวอเมริกัน พร้อมกับพยายามสู้รบกับการสร้างภาพที่ผิด ๆ หรือที่บิดเบือนความเป็นจริงของฝ่ายตรงข้าม และที่สำคัญคือต้องสนับสนุนนโยบายของสหรัฐอเมริกา

ประธานาธิบดีคาร์เตอร์ (President Jame Earl Carter) (1978 : 3) ได้เสนองานหลักของสำนักงานสารนิเทศระหว่างชาติไว้ 5 ประการที่จะต้องปฏิบัติให้บรรลุผลสำเร็จคือ

ก) ให้การสนับสนุน ช่วยเหลือและอุปการะเท่าที่สามารถเป็นไปได้มากที่สุด เพื่อแลกเปลี่ยนแนวความคิดและประชากรระหว่างประเทศสหรัฐอเมริกากับประเทศอื่น ๆ ในประเด็นของการอุปการะโครงการแลกเปลี่ยนทางด้านรัฐบาล การสนับสนุนสถาบันต่าง ๆ ของสหรัฐอเมริกา เพื่อพัฒนารูปแบบ การแลกเปลี่ยนและการให้ความช่วยเหลือกับต่างประเทศ จัดเตรียมคำแนะนำและข้อมูลให้กับหน่วยงานต่าง ๆ ของรัฐบาล ในการดำเนินการโครงการแลกเปลี่ยนระหว่างประเทศ

ข) ให้ประชากรต่างประเทศสามารถที่จะเข้าใจถึงนโยบาย ความตั้งใจและความเพียงพอด้านข้อมูลเกี่ยวกับสังคมและวัฒนธรรมอเมริกัน ตลอดจนการใช้สื่อทางด้านวิทยุและโทรทัศน์ นิตยสารและสิ่งพิมพ์อื่น ๆ ไปจนถึงการติดต่อกับบุคคลต่าง ๆ การแสดงทางด้านศิลปะและวัฒนธรรม และการสอนภาษาอังกฤษ

ค) ให้ความช่วยเหลือรัฐบาลสหรัฐอเมริกา เพื่อให้เข้าใจอย่างเพียงพอถึงความคิดเห็นเกี่ยวกับวัฒนธรรมและนโยบายต่างประเทศ เพื่อรัฐบาลจะได้ทำนโยบายและให้ความช่วยเหลือสถาบันและคนอเมริกันในการเรียนรู้เกี่ยวกับวัฒนธรรมและประชากรของประเทศอื่น

ง) ให้ความช่วยเหลือเพื่อการพัฒนาและปฏิบัติการด้านนโยบายแห่งชาติในการสื่อสารระหว่างประเทศ โดยติดตามและให้การสนับสนุนในระดับสูงสุดในการให้ข่าวสารและความคิดต่าง ๆ

จ) จัดเตรียมและดำเนินการเจรจาตกลง เพื่อที่จะแลกเปลี่ยนด้านวัฒนธรรมกับ
รัฐบาลอื่น ๆ

สำหรับกิจการด้านต่างประเทศนั้น เอสเทอร์ไลน์ และ แบล็ค (Esterline and Black. 1975 : 121-122) ได้กล่าวถึงบทบาทและแนวทางการดำเนินงานของสำนักงาน
สารนิเทศระหว่างชาติไว้ในหนังสือ Inside Foreign Policy ว่า

ก) ดำเนินงานด้านสถานีวิทยุกระจายเสียงอเมริกา (The Voice of America)
โดยสร้างข่ายงานวิทยุขึ้นทั่วโลก

ข) ดำเนินการด้านห้องสมุดและศูนย์ข่าวสาร และทางด้านวัฒนธรรม

ค) บริหารงานด้านโปรแกรมการแลกเปลี่ยนบุคลากร ทั้งทางวิชาการและไม่ใช่วิชา
การของกระทรวงการต่างประเทศ

ง) เสนอผลงานทางด้านศิลปะและวัฒนธรรมของอเมริกา

จ) จัดแสดงนิทรรศการเพื่อเสนอชีวิตความเป็นอยู่และความสำเร็จของชาวอเมริกัน

ฉ) ให้ความช่วยเหลือสนับสนุนในการจัดพิมพ์วรรณกรรมอเมริกันเป็นภาษาต่างประเทศ

ช) ประชาสัมพันธ์โปรแกรมระหว่างประเทศของหน่วยงานอื่น ๆ ของสหรัฐอเมริกา

เช่น Agency for International Development และ Department of Commerce

ซ) ให้คำปรึกษาภาระงานของสหรัฐอเมริกาในด้านความคิดเห็นที่เกี่ยวกับนโยบาย
ต่างประเทศ

ด) ประชาสัมพันธ์ความสนใจทั่ว ๆ ไประหว่างประเทศสหรัฐอเมริกาและประเทศ
อื่น ๆ

ณ) ประชาสัมพันธ์ถึงความสำเร็จของประเทศอื่น ๆ ที่ได้เข้าร่วมกับสหรัฐอเมริกา

บ) มีส่วนร่วมในโปรแกรมกิจการทหารที่สนับสนุนโดยทหาร เพื่อที่จะเสริมระบบ
ระหว่างประเทศของสหรัฐอเมริกา ดังเช่นที่เกาหลีและเวียดนาม

ป) ผลิตและแจกจ่ายวัสดุทางด้านข่าวสารโดยทั่ว ๆ ไปเกี่ยวกับชีวิตความเป็นอยู่และ
สถาบันต่าง ๆ ของชาวอเมริกัน

สรุปได้ว่างานของสำนักงานสารนิเทศระหว่างชาตินั้นมีหน้าที่รับผิดชอบเกี่ยวกับการดำเนินงานด้านการสื่อสาร การศึกษา วัฒนธรรมและการแลกเปลี่ยนโครงการระหว่างชาติ ซึ่งจะทำให้เกิดความเข้าใจระหว่างประชาชนชาวอเมริกันและประชากรทั่วโลก โดยงานของสำนักงานสารนิเทศระหว่างชาติจะผูกพันกับงานกิจกรรมทางการสื่อสารติดต่ออย่างกว้างขวาง ตั้งแต่การแลกเปลี่ยนทางการศึกษาและวัฒนธรรมไปจนถึงการเผยแพร่ข่าวสารระหว่างชาติผ่านทางหนังสือพิมพ์ ภาพยนตร์ การสัมมนา งานห้องสมุดและโครงการศูนย์วัฒนธรรมในต่างประเทศ เพื่อให้ได้ผลตามความมุ่งหมายที่จะบอกให้ชาวโลกได้รู้จักสังคมและนโยบายของสหรัฐอเมริกา และบอกชาวอเมริกันให้รับรู้เรื่องทั่วโลก ในการดำเนินงานสำนักงานสารนิเทศระหว่างชาติต้องรายงานผลงานต่อประธานาธิบดีและรัฐมนตรีว่าการกระทรวงต่างประเทศ ขณะเดียวกันทำหน้าที่ที่ปรึกษาของสภาความมั่นคงแห่งชาติ (The National Security Council) ในเรื่องประชาคมติทั่วโลก ซึ่งเสมือนเป็นการให้คำแนะนำในด้านนโยบายต่างประเทศ

อำนาจหน้าที่ของสำนักงานสารนิเทศระหว่างชาติในการดำเนินงาน มีกำหนดไว้ในรัฐบัญญัติว่าด้วยการแลกเปลี่ยนข่าวสารและการศึกษาของสหรัฐอเมริกา ฉบับปี พ.ศ. 2491 (The United States Information and Educational Exchange Act of 1948) และในรัฐบัญญัติว่าด้วยการแลกเปลี่ยนทางการศึกษาและวัฒนธรรมร่วมกันฉบับปี พ.ศ. 2504 (The Mutual Educational and Cultural Exchange Act of 1961)

นโยบายในการดำเนินงานให้บรรลุวัตถุประสงค์ คือ หน่วยงานในต่างประเทศหนึ่งชักนำผู้นำจากหน่วยงานรัฐบาล การเมือง สังคมสงเคราะห์และวิชาชีพสาขาต่าง ๆ ในประเทศนั้น ๆ ให้มาร่วมปรึกษาหารือกับกลุ่มเจ้าหน้าที่อเมริกัน ร่วมกันสังเกตสภาพสังคมและสถาบันอเมริกันและวัฒนธรรมของตนเอง เพื่อสร้างความสนใจเฉพาะสาขา หน่วยงานในต่างประเทศจะทำงานค้นคว้าเพื่อขยายขอบเขตของการบริการระหว่างสหรัฐอเมริกากับประเทศอื่น ๆ และจะหาทางจัดสิ่งที่ดีขวางในการแลกเปลี่ยนความคิดและข่าวสาร หน่วยงานในต่างประเทศควรบริหารโครงการในด้านศิลปะและการกีฬาโดยส่งชาวอเมริกันมาสาธิต แนะนำและให้คำปรึกษาร่วมกับกลุ่มนักวิชาชีพในประเทศที่หน่วยงานเข้าไปจัดตั้ง การดำเนินงานเพื่อสร้างความเข้าใจในสหรัฐอเมริกาได้แก่ การส่งกระจายเสียงวิทยุระหว่างชาติ การฉายภาพยนตร์ กิจกรรมโทรทัศน์ นิทรรศการ การประชาสัมพันธ์ การบรรยาย การสัมมนา งานศูนย์ข่าวสาร

ห้องสมุด การสอนภาษาอังกฤษ การจัดพิมพ์นิตยสาร วารสารและสิ่งพิมพ์ต่าง ๆ การแปลหนังสือและตีพิมพ์ออกเผยแพร่ การจัดหา อุปกรณ์สนับสนุนการพิมพ์ในประเทศและส่งเสริมงานด้านหนังสือพิมพ์ (United States. Office of the Federal Register. 1978 : 574-576)

จากงานเขียนของเอสเทอร์ไลน์ และ แบล็ค (Esterline and Black. 1975 : 106) ได้อ้างถึงคำกล่าวของประธานาธิบดีเคนเนดีที่กล่าวว่า แม้ว่าสหรัฐอเมริกาจะประสบผลสำเร็จสูงสุดในด้านโครงการอวกาศโดยส่งมนุษย์ไปเหยียบดวงจันทร์ในปี พ.ศ. 2513 แต่ที่จริงแล้วงานทางด้านข่าวสารและวัฒนธรรมที่ได้ตั้งขึ้นดูเหมือนว่าจะมีความชัดเจนในการประสบผลสำเร็จมากกว่า ด้วยเหตุนี้จึงสมควรเป็นตัวแทนในการให้ข่าวสารไปทั่วโลกให้กับประชาชนในต่างประเทศ อันเป็นการแสดงถึงเสรีภาพในการแสดงความคิดเห็นของชาวอเมริกัน (James. 1953 : 76) แต่อย่างไรก็ตาม แมคมาคอน (Macmahon. 1945 : 306) ได้อ้างถึงคำกล่าวของประธานาธิบดีทรูแมน (President Harry S. Truman) ที่กล่าวว่า "รัฐบาลนี้จะไม่มีแนวโน้มที่จะขยายหรือให้โปรแกรมข่าวสารนี้แพร่หลายไปยังประเทศอื่น ๆ อย่างรวดเร็ว แต่เราพยายามที่จะให้ประชาชนทั่วโลกมีความเชื่อถือและมองภาพพจน์ความเป็นอยู่ของชาวอเมริกัน และจุดมุ่งหมายและนโยบายของสหรัฐอเมริกาอย่างยุติธรรมมากกว่า"

ง. การจัดแบ่งหน่วยงาน

สำหรับหน่วยงานในต่างประเทศดำเนินงานตามการแบ่งสาขางานทางภูมิศาสตร์ ภาสวดีกลุ่มผู้บริหารอื่นประกอบด้วยผู้อำนวยการ รองผู้อำนวยการและผู้ช่วยผู้อำนวยการ 4 ฝ่าย โดยผู้อำนวยการเป็นตำแหน่งผู้บริหารสูงสุดของสำนักงานสารนิเทศระหว่างชาติที่กรุงวอชิงตัน ดี.ซี.

การแบ่งฝ่ายงานคณะกรรมการผู้ช่วยผู้อำนวยการเป็น 4 ฝ่ายคือ

ก) คณะกรรมการผู้ช่วยผู้อำนวยการวิทยุกระจายเสียง (The Associate Directorate for Broadcasting) แบ่งสาขางานออกเป็น 3 ฝ่าย คือ ฝ่ายราชการ ฝ่ายบริหารและฝ่ายวิศวกรรมและปฏิบัติการทางเทคนิค งานของฝ่ายวิทยุกระจายเสียงนี้ทำหน้าที่ส่งกระจายเสียงทางวิทยุภาคภาษาอังกฤษ 36 ภาษาสำหรับผู้ฟังในต่างประเทศ เผยแพร่ข่าวสาร รายงานการติดต่อและวิจัยเหตุการณ์ต่าง ๆ

ข) คณะกรรมการผู้ช่วยผู้อำนวยการฝ่ายรายการ (The Associate Directorate for Programs) แบ่งสาขางานออกเป็น 6 ฝ่าย คือ ฝ่ายวิจัยและประเมินผล ฝ่ายประสานงานรายการพัฒนา ฝ่ายโทรทัศน์และภาพยนตร์ ฝ่ายหนังสือพิมพ์และสิ่งตีพิมพ์ ฝ่ายนิทรรศการและผู้ประสานงานศูนย์หนังสือพิมพ์ต่างประเทศ งานของฝ่ายรายการทั้งหมด คือ รับผิดชอบด้านการจัดหาและผลิตอุปกรณ์สื่อสารต่าง ๆ เพื่อใช้ในหน่วยงานสำนักงานสารนิเทศระหว่างชาติในต่างประเทศ ได้แก่ ภาพยนตร์ โทรทัศน์ เทปบันทึกภาพ เอกสารประกอบรายการวิทยุประจำวัน นิตยสาร วารสาร จุลสาร สำเนาเอกสาร รูปภาพ ภาพประกอบเรื่องและนิทรรศการในรูปแบบต่าง ๆ

ค) คณะกรรมการผู้ช่วยผู้อำนวยการฝ่ายการศึกษาและวัฒนธรรม (The Associate Directorate for Educational and Cultural Affairs) แบ่งสาขางานออกเป็น 3 ฝ่าย คือ

สำนักงานศูนย์วัฒนธรรมและทรัพยากร (The Office of Cultural Centers and Resources) ทำหน้าที่จัดวางนโยบายสนับสนุนโครงการแนะนำทางวิชาชีพและวัสดุอุปกรณ์แก่ห้องสมุดสำนักงานสารนิเทศระหว่างชาติ จัดตั้งศูนย์วัฒนธรรม (The Cultural Centers) และศูนย์ระหว่างสองชาติ (The Binational Centers) ในต่างประเทศสนับสนุนการแจกจ่ายหนังสือภาษาอังกฤษและฉบับแปล และสนับสนุนให้มีการสอนภาษาอังกฤษตามสำนักงานสารนิเทศระหว่างชาติในต่างประเทศ

สำนักงานฝ่ายสัมพันธ์ (The Office of Institutional Relations) พัฒนาและทดลองแลกเปลี่ยนการแสดงทางวัฒนธรรมรวมทั้งศิลปะและนิทรรศการของพิพิธภัณฑ์ จัดให้มีการท่องเที่ยวระหว่างประเทศ ส่งเสริมความสัมพันธ์ระหว่างสถาบันที่ไม่สังกัดรัฐบาลให้มาร่วมกันแลกเปลี่ยนโครงการข่าวสาร การศึกษาและวัฒนธรรม

สำนักงานโครงการการศึกษา (The Office of Academic Programs) รับผิดชอบในการบริหารงานด้านการช่วยเหลือและแลกเปลี่ยนทางการศึกษาระหว่างสหรัฐอเมริกาและต่างประเทศ สนับสนุนให้มีการศึกษาในด้านต่าง ๆ เกี่ยวกับสหรัฐอเมริกาในมหาวิทยาลัยและสถาบันการศึกษาในต่างประเทศ และจัดกลุ่มเจ้าหน้าที่สนับสนุนในด้านทุนการศึกษา

ง) คณะกรรมการผู้ช่วยผู้อำนวยการฝ่ายบริหาร (The Associate Directorate for Management) แบ่งสำนักงานออกเป็น 3 ฝ่าย คือ ฝ่ายบริหาร ฝ่ายบุคลากรและฝ่ายบัญชีกลาง งานของคณะกรรมการผู้ช่วยผู้อำนวยการฝ่ายบริหารทั้งหมดยังรวมถึงงานฝ่ายตรวจสอบงานฝ่ายรักษาความปลอดภัย งานฝ่ายการว่าจ้างและงานฝ่ายตรวจสอบบัญชี

5. การแบ่งสำนักงานตามสถานภูมิศาสตร์

หน่วยงานของสำนักงานสารนิเทศระหว่างชาติแห่งสหรัฐอเมริกาในต่างประเทศ แบ่งสำนักงานภาคพื้นทวีปออกเป็น 5 สำนักงาน ได้แก่ สำนักงานในแอฟริกา ยุโรป เอเชีย ตะวันออกและภาคพื้นแปซิฟิก สาธารณรัฐอเมริกา และบริเวณแอฟริกาเหนือใกล้เอเชียตะวันออกและเอเชียใต้ ทั้ง 5 สำนักงานทำหน้าที่ควบคุมสำนักงานใหญ่ในต่างประเทศของแต่ละทวีป และขึ้นตรงต่อแกนกลางที่กรุงวอชิงตัน ดี.ซี.

ปัจจุบันหน่วยงานในต่างประเทศมีอยู่ 198 แห่งใน 120 ประเทศ ใช้ชื่อว่า สำนักงานสารนิเทศระหว่างประเทศแห่งสหรัฐอเมริกา (The International Communication Agency, United States of America) (United States. Office of the Federal Register. 1978 : 578)

6) การแบ่งตามประเภทของสื่อ

สำนักงานสารนิเทศระหว่างชาติได้แบ่งสื่อออกเป็น 5 รูปแบบในการทำงานหรือใช้สื่อในแต่ละประเภท คือ

ก) การใช้วิทยุ เป็นการดำเนินงานโดย International Broadcasting Service (IBC) ซึ่งรู้จักกันในนามของ "วิทยุเสียงอเมริกา (The Voice of America)"

ข) การให้ข่าวสารและสิ่งพิมพ์ เป็นการดำเนินงานโดย International Press Publication Service (IPS)

ค) การฉายภาพยนตร์ เป็นการดำเนินงานโดย International Motion Picture Service (IMS)

ง) การแลกเปลี่ยนบุคลากร เป็นการดำเนินงานโดย International Exchange Service (IES)

ง) การแลกเปลี่ยนบุคลากร เป็นการดำเนินงานโดย International Exchange Service (IES)

จ) ห้องสมุดและศูนย์สารนิเทศ เป็นการดำเนินงานโดย International Information Center Service (ICS) (James. 1953 : 75)

โบการ์ต (Bogart. 1976 : 157) กล่าวว่า สื่อทุกประเภทต่างก็มีคุณค่าในตัวของตัวเอง สำนักงานสารนิเทศระหว่างชาติจะต้องสามารถใช้สื่อทุกประเภทกับทุก ๆ ประเทศ เพราะว่าสื่อแต่ละประเภทสามารถที่จะเลือกอ่านวยต่อบางสิ่งบางอย่างเท่านั้น แต่สื่อทั้งหมดก็จำเป็นจะต้องประสมประสานกันในการใช้ โดยแบ่งออกเป็น 2 ประเภทใหญ่ ๆ คือ The Fast Media เช่น วิทยุและการให้ข่าว เป็นต้น และ The Slow Media เช่น ห้องสมุดและศูนย์สารนิเทศ เป็นต้น

7) งบประมาณและบุคลากร

ในปี พ.ศ. 2515 รัฐบาลสหรัฐอเมริกาได้จ่ายเงินจำนวน 251.8 ล้านดอลลาร์หรือร้อยละ 1 ของงบประมาณประจำปีสำหรับให้กับโปรแกรมข่าวสารและวัฒนธรรมในต่างประเทศ และในปีงบประมาณ พ.ศ. 2518 ประธานาธิบดี เจอร์ลัน ฟอร์ด (President Gerald Rudolph Ford) ได้จัดสรรงบประมาณให้ถึง 239.5 ล้านดอลลาร์ โดยงบประมาณเหล่านี้ก็มีการจัดสรรให้กับสำนักงานสารนิเทศระหว่างชาติแต่ละประเทศไม่เหมือนกัน ดังเช่นในปี พ.ศ. 2516 ให้กับประเทศญี่ปุ่นมากที่สุดถึง 4,813,000 เหรียญ รองลงมาคือสหพันธ์สาธารณรัฐเยอรมันจำนวน 4,776,000 เหรียญ โดยประมาณว่ามีเจ้าหน้าที่ชาวอเมริกันที่ทำงานในต่างประเทศในปี พ.ศ. 2516 ถึง 1,000 คน โดยเฉพาะในประเทศบราซิลมากที่สุดถึง 42 คน รองลงมาคือประเทศอินเดีย จำนวน 39 คน อันดับที่สามคือเวียดนาม จำนวน 32 คน (Esterline. 1975 : 107, 149, 165)

ปัจจุบันสำนักงานสารนิเทศระหว่างชาติมีหน่วยงานทั่วโลก 204 แห่ง ใน 127 ประเทศ (Girard and Welton. 1989 : 729)

๒. สำนักงานสารนิเทศระหว่างชาติแห่งสหรัฐอเมริกาในประเทศไทย

การจัดตั้งสำนักงานสารนิเทศระหว่างชาติแห่งสหรัฐอเมริกาในประเทศไทยเริ่มหลังสงครามโลกครั้งที่ 2 ในปี พ.ศ. 2488 โดยสำนักงานตั้งอยู่ที่ถนนราชดำเนินมีชื่อว่า สำนักข่าวสารอเมริกันหรือยูซิส (The United States Information : USIS) มีผู้อำนวยการคนแรกคือ เทก ซี. กรอนดาห์ล (Teg C. Grondahl) ซึ่งได้แถลงถึงวัตถุประสงค์ในวันเปิดสำนักข่าวสารอเมริกันว่า "เพื่อเป็นการแลกเปลี่ยนข่าวสารซึ่งกันและกัน อันเป็นพื้นฐานสำคัญสำหรับสันติภาพของโลก และข้อนี้คือเหตุผลที่ทำให้สำนักงานพึงพอใจที่จะรับใช้ประชาชนชาวไทย" (สำนักข่าวสารอเมริกัน. 2509 : ไม่ปรากฏเลขหน้า)

ต่อมาสำนักข่าวสารอเมริกันได้ย้ายสำนักงานไปตั้งที่ถนนเพชรบุรี และในปี พ.ศ. 2498 ได้ย้ายมาที่เลขที่ 125 ถนนสาทรใต้และเป็นสถานที่ที่ดำเนินงานมาจนถึงปัจจุบันและในวันที่ 1 เมษายน พ.ศ. 2521 สำนักงานข่าวสารอเมริกันก็ได้เปลี่ยนชื่อมาเป็น สำนักงานสารนิเทศระหว่างชาติแห่งสหรัฐอเมริกา (The United States International Communication Agency) (มาลี พานิชกุล. 2522 : 39)

สำหรับในต่างจังหวัด สำนักข่าวสารอเมริกันได้เริ่มจัดตั้งขึ้นในระบอบเผด็จการขึ้นในกรุงเทพฯ จังหวัดดังกล่าวมี ขอนแก่น เชียงใหม่และสงขลา และในระหว่างปี พ.ศ. 2507 อันเนื่องมาจากสาเหตุทางการเมือง สำนักข่าวสารอเมริกันได้ขยายงานเพิ่มขึ้นในภาคเหนือ ภาคใต้และภาคอีสาน คือทางเหนือเพิ่มหน่วยงานในจังหวัดพิษณุโลก ทางใต้เพิ่มหน่วยงานในจังหวัดยะลาและนครศรีธรรมราช ส่วนทางอีสานเพิ่มในจังหวัดนครราชสีมา หนองคาย สกลนคร นครพนม อุบลราชธานีและอุดรธานี แต่เมื่อถึงปี พ.ศ. 2514 สำนักข่าวสารอเมริกันได้ยุบสาขาของทั้ง 3 ภาค แต่มีสำนักงานศูนย์กลางของแต่ละภาคคือที่ ขอนแก่น เชียงใหม่ และสงขลา เช่นเดิม (มาลี พานิชกุล. 2522 : 39)

ส่วนวัตถุประสงค์ของสำนักงานสารนิเทศระหว่างชาติแห่งสหรัฐอเมริกาในประเทศไทยในปัจจุบัน มาลี พานิชกุล (2522 : 39) ได้อ้างถึงการสัมภาษณ์ นายทิวชัย พันธุ์พงศ์ ซึ่งกล่าวว่า "เพื่อให้เป็นศูนย์กลางดำเนินงานด้านข่าวสาร การศึกษา วัฒนธรรมและโครงการแลกเปลี่ยนระหว่างชาติ เพื่อให้รัฐบาลและประชาชนชาวไทยเข้าใจสังคมและนโยบายของสหรัฐอเมริกา ทั้งให้ประชาชนทั้งสองชาติเข้าใจซึ่งกันและกัน"

การดำเนินงานของสำนักงานสารนิเทศระหว่างชาติแห่งสหรัฐอเมริกา กรุงเทพมหานครแบ่งออกเป็น 7 แผนกคือ

1) แผนกบริหาร มีอำนาจหน้าที่ในการบริหารงาน

ก) สำนักงานสารนิเทศระหว่างชาติแห่งสหรัฐอเมริกา จังหวัดขอนแก่น
เชียงใหม่ และสงขลา

ข) ความคุมบุคลากร การรับสมัครคนงาน การจ้าง

ค) งบประมาณ จัดสรรเงินเดือนและค่าใช้จ่ายของหน่วยงานต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง

ข้อ

ง) บัญชี จัดทำบัญชีและตรวจสอบบัญชี

จ) จัดซื้อวัสดุอุปกรณ์ให้กับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง รวมทั้งในต่างจังหวัด

2) แผนกวัฒนธรรมและการศึกษา (Cultural Affairs Officer หรือ Cultural Attache) รับผิดชอบงานต่าง ๆ ได้แก่

ก) การจัดโปรแกรม เอ.ยู.เอ. ให้รับกับวัตถุประสงค์เรียกว่า คันทรี แพลน (Country Plan) คือ แผนงานเฉพาะของแต่ละประเทศ ของไทยสถาบันสอนภาษา เอ.ยู.เอ. รับหน้าที่งานสอนภาษา งานห้องสมุดและโครงการเผยแพร่ด้านวัฒนธรรม

ข) การแลกเปลี่ยนทางการศึกษาและวัฒนธรรม จัดฉายภาพยนตร์ นิทรรศการ การแสดง ให้ความช่วยเหลือแก่สถาบันต่าง ๆ ให้ทุนการศึกษา ได้แก่ ทุนอเมริกัน นิลด์ เซอร์วิส ทุนฟูลไบรท์ ทุนอีสท์-เวสต์

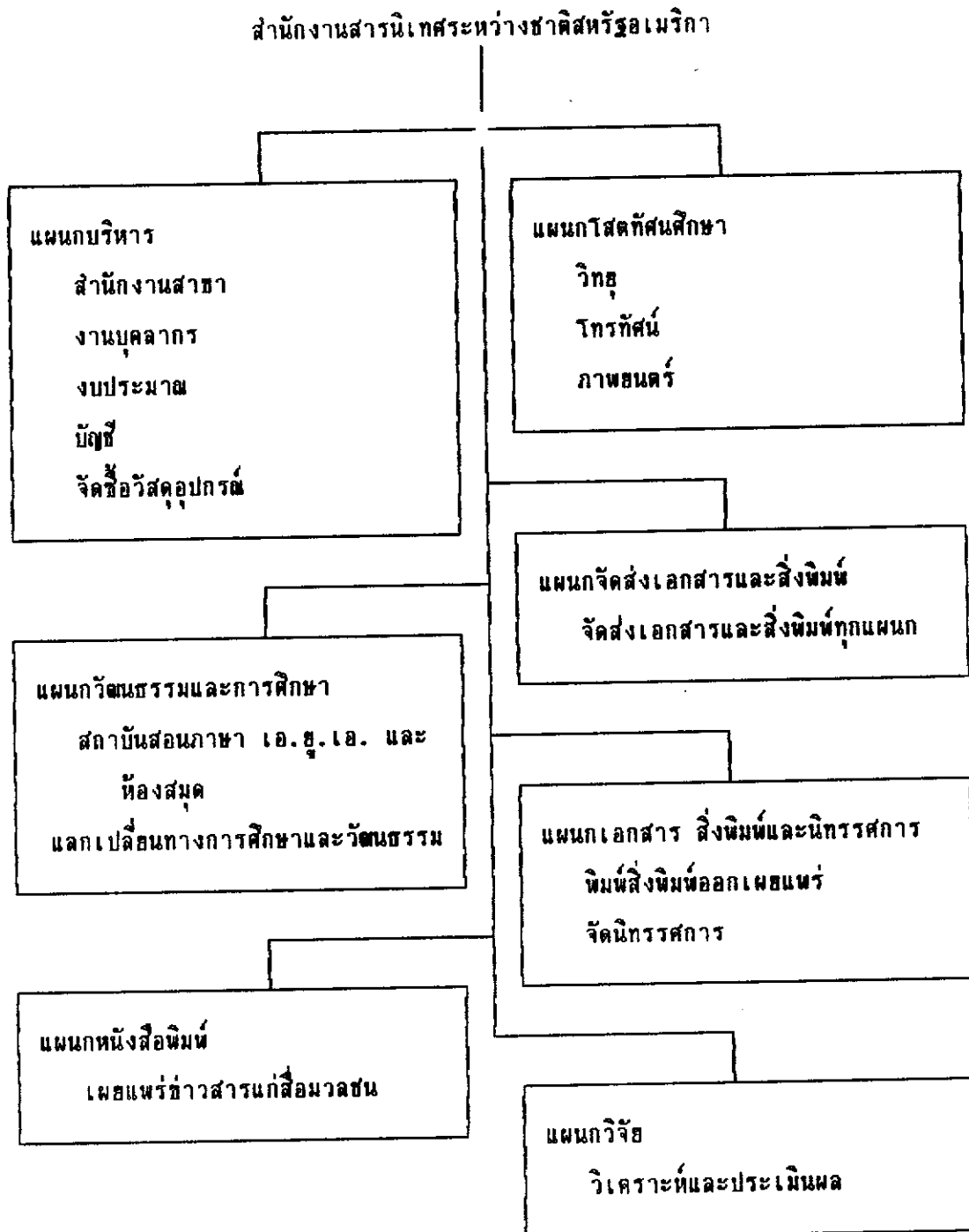
3) แผนกหนังสือพิมพ์ ให้ข่าวสารทุกด้านเกี่ยวกับสหรัฐอเมริกา โดยจัดทำเพรส รีลีส (Press Release) เป็นข่าวออกรายวันให้แก่สื่อมวลชน เกี่ยวกับนโยบายของสหรัฐอเมริกา คำปราศรัยและภาพข่าวบุคคลสำคัญ เช่น ประธานาธิบดี เป็นต้น

4) แผนกโสตทัศนศึกษา มีหน้าที่หลักคือ เผยแพร่ข่าวสารเช่นเดียวกับแผนกหนังสือพิมพ์ แต่เผยแพร่ข่าวสารผ่านทางวิทยุ โทรทัศน์และภาพยนตร์

5) แผนกจัดส่งเอกสารและสิ่งพิมพ์ รับผิดชอบในการจัดส่งเอกสารสิ่งพิมพ์ของทุกแผนกและทุกหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง

6) แผนกเอกสารสิ่งพิมพ์และนิทรรศการ พิมพ์สิ่งพิมพ์ออกเผยแพร่ เช่น ออกวารสารเสรีภาพ จัดพิมพ์เอกสารของทุกแผนกและหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง และจัดนิทรรศการในเรื่องต่าง ๆ

7) แผนกวิจัย วิเคราะห์งานและประเมินผลการทำงานของทุกแผนก

ภาพประกอบ 1 การแบ่งหน่วยงานสำนักงานสารนิเทศระหว่างชาติสหรัฐอเมริกานในกรุงเทพฯ

ค. ห้องสมุดที่ดำเนินการโดยสำนักงานสารนิเทศแห่งชาติสหรัฐอเมริกา

สำนักข่าวสารอเมริกัน (The United States Information Agency - USIA) ซึ่งภายหลังเปลี่ยนชื่อเป็น สำนักงานสารนิเทศระหว่างชาติแห่งสหรัฐอเมริกา (The United States International Communication Agency) นั้นได้มีการจัดตั้งห้องสมุดขึ้น ซึ่งมีผลอย่างมากต่อนโยบายต่างประเทศของสหรัฐอเมริกา เพื่อใช้เป็นเครื่องมือและวิธีการสื่อสารให้กับคนทั่วโลก ดังนั้นห้องสมุดและศูนย์ระหว่างชาติของสำนักข่าวสารอเมริกันจึงมีมากกว่า 400 จุดใน 80 ประเทศ ตั้งแต่กรุงสตอกโฮล์ม (Stockholm) ไปจนถึง สแตนเลย์วิลล์ (Stanleyville) และจากกรุงโตเกียว (Tokyo) ไปจนถึง เทกูซิกาบา (Tegucigalpa) เพราะห้องสมุดมีผลสำคัญต่อผู้ใช้นับจำนวนล้านคนที่เข้ามาใช้ห้องสมุดสำนักข่าวสารอเมริกันในต่างประเทศ อันเป็นแหล่งค้นคว้าหาความรู้เกี่ยวกับเรื่องสหรัฐอเมริกา โรเวน (Rowan. 1964 : 41) ได้อ้างถึงคำกล่าวของจอห์นสัน (Johnson) ซึ่งกล่าวว่า "ห้องสมุดสำนักข่าวสารอเมริกันเป็นรากฐานที่ดีที่สุดในการที่จะฝึกให้ความรู้เป็นความคิดเบื้องต้นของมนุษย์"

ห้องสมุดสำนักข่าวสารอเมริกันที่เก่าแก่ที่สุดและปัจจุบันยังคงดำเนินการอยู่ คือ ห้องสมุดเบนจามิน แฟรงกลิน (Biblioteca Benjamin Franklin) ซึ่งถือเป็นแห่งแรกด้วย ตั้งอยู่ที่เม็กซิโก ซิตี้ (Mexico City) เมื่อวันที่ 13 เมษายน พ.ศ. 2485 โดยความร่วมมือกับสมาคมห้องสมุดอเมริกา และ เนลสัน ร็อกกีเฟลเลอร์ (Nelson Rockefeller) ซึ่งเป็นหัวหน้าหน่วยงานกิจการระหว่างประเทศของกระทรวงการต่างประเทศ (Office of International Affairs of the State Department) (Sussman. 1973 : 2) ซึ่งมีวัตถุประสงค์เพื่อ "เป็นการสร้างมิตรภาพและความเข้าใจระหว่างประชาชนชาวเม็กซิโกกับชาวอเมริกัน ตลอดไปจนถึงเป็นสื่อกลางในการให้บริการข่าวสาร หนังสือและวารสาร และกิจกรรมต่าง ๆ ทางการศึกษา" (Wilkinson. 1947 : 20) โดยมีบรรณารักษ์คนแรก คือ แฮร์รี เอ็ม. ไลนด์เดนเบิร์ก (Harry M. Lydenberg) ซึ่งเคยเป็นผู้อำนวยการห้องสมุดประชาชนนิวยอร์กมาก่อน ในวันเปิดห้องสมุดได้มีการถลงถึงวัตถุประสงค์อย่างละเอียดดังนี้คือ

- 1) เป็นการขยายสัมพันธ์ภาพและประชาสัมพันธ์เพื่อความเข้าใจร่วมกันระหว่างเม็กซิโกและสหรัฐอเมริกา

2) เป็นการจัดเตรียมหนังสือ วารสารและวัสดุอื่น ๆ จากสหรัฐอเมริกา และเป็น การให้บริการกับห้องสมุดที่เกี่ยวข้องกัน ตามความต้องการของปัญญาชนเม็กซิโกในการที่จะค้นหา สารสนเทศเกี่ยวกับสหรัฐอเมริกา

3) เป็นการขยายการบริการไปทั่วประเทศเท่าที่สามารถปฏิบัติได้ โดยการติดต่อทาง จดหมาย การถ่ายเอกสารและการสื่อสารระหว่างห้องสมุด

4) ให้ความช่วยเหลือผู้ใช้ตามความต้องการเพื่อที่จะเข้าถึงแหล่งทรัพยากรของห้องสมุด ที่เกี่ยวกับสหรัฐอเมริกา โดยการให้บริการการสื่อสารระหว่างประเทศด้วย

5) อำนวยความสะดวก โดยเฉพาะอย่างยิ่งในการจัดเตรียมทางด้านข้อมูลบรรณานุกรม อย่างเพียงพอในการจัดหาสิ่งพิมพ์ของเม็กซิโกให้กับห้องสมุดและนักวิชาการอเมริกัน และสิ่งพิมพ์ อเมริกาให้กับห้องสมุดและนักวิชาการเม็กซิโก

6) เป็นศูนย์กลางที่ให้บริการสำหรับทุกคนที่สนใจทางด้านกิจกรรมวัฒนธรรมของสหรัฐ อเมริกา และรักษาไว้ซึ่งสัมพันธ์ภาพระหว่างสองประเทศ พร้อมกับให้นักวิชาการอเมริกามา เชื่อมชมเม็กซิโก

7) จัดเตรียมการบริการห้องสมุดให้กับชาวอเมริกันที่อาศัยอยู่ในเม็กซิโกด้วย เพื่อให้ ได้รับข่าวสารที่เป็นปัจจุบันจากบ้านเกิดเมืองนอน

8) ขยายสัมพันธ์ภาพและบำรุงรักษาความสัมพันธ์ระหว่างบรรณารักษ์อเมริกากับเม็กซิโก

9) ดำเนินงานด้านต่าง ๆ เพื่อเป็นแนวทางสนับสนุนและส่งเสริมทางด้านกิจการ สาธารณะและทางด้านการค้า และการแลกเปลี่ยนวัสดุและสารสนเทศทางด้านวัฒนธรรมให้ดีขึ้น (Biblioteca Benjamin Franklin. 1942 : 403)

ห้องสมุดเบนจามิน แฟรงคลิน ให้บริการกับผู้ใช้ทุกระดับตั้งแต่เด็กจนถึงผู้ใหญ่ และมี หนังสือครั้งแรกประมาณ 3,500 เล่ม และต่อมามีเพิ่มขึ้นเป็น 40,000 เล่ม พร้อมกันนี้ ทิกเพิน (Thigpen. 1969 : 453) ได้กล่าวสรุปถึงกิจกรรมและพัฒนาการของห้องสมุดเบนจามิน แฟรงคลิน ดังนี้คือ

- พ.ศ. 2485 เปิดเรียนภาษาอังกฤษ
- พ.ศ. 2486 มีการสัมระหว่างประเทศ โดยเฉพาะกับห้องสมุดในอเมริกา
- พ.ศ. 2488 เริ่มมีโปรแกรมราชการวิทยุ ออกกระจายเสียงเป็นรายปักษ์เกี่ยวกับหนังสือและนักเขียน
- พ.ศ. 2490 มีหนังสือ 24,000 เล่ม
- พ.ศ. 2491 หน่วยงานกิจกรรมวัฒนธรรมของกระทรวงการต่างประเทศสหรัฐอเมริกาให้การสนับสนุน
เปิดห้องสมุดสาขาที่ มอนเทอร์เรย์ (Monterrey)
ได้ขยายหลักสูตรภาษาอังกฤษเพิ่มขึ้นที่ Mexico North American Institute of Cultural Relations
- พ.ศ. 2492 จัดตั้งห้องสมุดสาขาที่ กวาดาลาฮารา (Guadalajara) และ ปูบล่า (Puebla)
- พ.ศ. 2495 ย้ายห้องสมุดมาตั้งที่ Niza, Insurgentes Struts
- พ.ศ. 2503 จัดตั้งห้องสมุดสาขาที่ แทมปีโค (Tampico)
- พ.ศ. 2505 จัดตั้งห้องสมุดสาขาที่ มาซาตลัน (Mazatlan)
- พ.ศ. 2506 ขยายทรัพยากรห้องสมุดระดับมัธยมศึกษาให้กับนักเรียนที่มีความต้องการ
เนื้อหาเกี่ยวกับประวัติศาสตร์ในสมัยศตวรรษที่ 20 โดยในช่วงปีแรก
ที่มีคอลเล็คชันด้านนี้มีผู้ต้องการใช้ถึง 22,500 คน
- พ.ศ. 2510 ฉลองห้องสมุดครบรอบ 25 ปี
- พ.ศ. 2511 ย้ายห้องสมุดมายังอาคารใหม่ที่ 16 Londres Street โดยมีหนังสือ
ทั้งหมด 90,600 เล่ม

หลังจากนั้นก็มีการจัดตั้งห้องสมุดอื่น ๆ อีก 3 แห่งที่มีลักษณะคล้ายคลึงกัน โดยความร่วมมือกับสมาคมห้องสมุดอเมริกัน นั่นก็คือในเดือนธันวาคม พ.ศ. 2485 ชื่อ Biblioteca Americana de Nicaragua ที่เมืองมานากัว ประเทศนิการากัว (Managua, Nicaragua) เดือนสิงหาคม พ.ศ. 2486 ชื่อ Biblioteca Artigas-Washington ที่เมืองมอนเตวิเดโอ ประเทศอุรุกวัย (Montevideo, Uruguay) และที่บูเอโนสไอเรส ประเทศอาร์เจนตินา (Buenos Aires, Argentina) (Thompson. 1944 : 76)

ในปัจจุบันมีห้องสมุดหรือศูนย์สารนิเทศถึง 129 แห่ง ซึ่งรวมไปถึงห้องอ่านหนังสือในรูปแบบต่าง ๆ อีก 15 แห่งในยุโรปตะวันออกและโปรแกรมห้องสมุดในศูนย์ระหว่างสองชาติที่รัฐบาลสหรัฐอเมริกาให้การสนับสนุน 37 แห่ง และที่ดำเนินการด้วยตนเองอีก 43 แห่ง (Hausrath. 1981 : 73) ซึ่งพอจะสรุปเป็นรูปแบบห้องสมุดได้ 2 รูปแบบคือ ห้องสมุดหรือศูนย์สารนิเทศและศูนย์ระหว่างสองชาติ (รายละเอียดในเรื่องศูนย์ระหว่างสองชาติ)

ง. ห้องสมุดหรือศูนย์สารนิเทศ

ห้องสมุดหรือศูนย์สารนิเทศ ในการดำเนินงานนั้นได้เลืิอนแบบมาจากห้องสมุดประชาชนในสหรัฐอเมริกา เพื่อจะนำมาเป็นแนวพื้นฐานบางประการแม้ว่าหลักการส่วนใหญ่จะเป็นห้องสมุดเฉพาะ แต่รูปแบบทางด้านเสรีภาพในการที่จะเข้าถึง ระบบชั้นเปิด บรรณาคาสเป็นกันเองและผู้ใช้สามารถยืมหนังสือไปอ่านนอกห้องสมุดได้ ถือเป็นคุณลักษณะของห้องสมุดประชาชนในสหรัฐอเมริกา (Collett. 1972 : 540) โดยเฉพาะในหลาย ๆ แห่งแถบตะวันออกไกลและตะวันออกไกลันทบทั้งหมด เช่น อินโดนีเซีย ปากีสถาน เป็นต้น ในทางปฏิบัติมีจุดมุ่งหมายให้เป็นห้องสมุดประชาชนสามารถให้บริการทางการศึกษาฟรีกับผู้ใช้ เป็นแหล่งที่ผู้ใช้สามารถพิจารณาเลือกประเภทวัสดุเพื่อการบริหารและการทำงานที่เป็นระบบห้องสมุดในรูปแบบประชาธิปไตย (Bogart. 1976 : 61)

จากรายงานของอีแวน (Evans. 1951 : 7) ที่มีไปถึงบรรณารักษ์หอสมุดรัฐสภาอเมริกันกล่าวว่า "ห้องสมุดในต่างประเทศได้มีการจัดการเป็นอย่างดีตามขนบธรรมเนียมรูปแบบห้องสมุดประชาชนอเมริกา มีการสนับสนุนการใช้หนังสือโดยไม่ต้องเสียเงินและห้องสมุดทุกแห่งเป็นระบบชั้นเปิด มีการยืม-คืนหนังสือทางไปรษณีย์และมีคอลเล็คชั่นทางด้านเยาวชนเป็นหลักที่จะดึงดูดความสนใจ พร้อมกับให้ความช่วยเหลือในการใช้ให้กับเด็ก ๆ เหล่านี้ แต่ความสำคัญทั้งหมดก็คือเป็นการสร้างมิตรภาพและความพยายามที่จะให้บริการอันเป็นการต้อนรับผู้เข้ามาใช้ห้องสมุด" หลังจากนั้น แฮร์ริส (Harris. 1953 : 344-347) ก็ได้รายงานไปถึงบรรณารักษ์หอสมุดรัฐสภาอเมริกันเช่นกัน เมื่อวันที่ 6 พฤศจิกายน พ.ศ. 2495 ว่า "ศูนย์ข่าวสารของเราจะแตกต่างจากห้องสมุดประชาชนในด้านที่จะก่อให้เกิดผลตอบสนองให้กับผู้ใช้ แต่มีการดำเนินงานตามจุดมุ่งหมายของรูปแบบห้องสมุดประชาชนตามทฤษฎีอเมริกา"

แต่อย่างไรก็ตามห้องสมุดหรือศูนย์สารนิเทศก็จำเป็นต้องสนองนโยบายตามจุดมุ่งหมายการดำเนินงานของรัฐบาลสหรัฐอเมริกา (Henderson. 1969 : 144) ซึ่งในปี พ.ศ. 2500 ประธานาธิบดีไอเซนฮาวร์ (Eisenhower) ได้กล่าวถึงภาระหน้าที่ของห้องสมุดสำนักข่าวสารอเมริกันว่าเป็นการเสนอให้กับผู้ใช้ที่เป็นประชากรของประเทศอื่น ๆ โดยวิธีการทางการสื่อสารตามวัตถุประสงค์และนโยบายของสหรัฐอเมริกา เพื่อเป็นการประสานสามัคคีและความก้าวหน้าทางด้านเสรีภาพและสันติภาพ และต่อมาในปี พ.ศ. 2506 ประธานาธิบดี เคนเนดี ได้กล่าวถึงภาระหน้าที่ของห้องสมุดสำนักข่าวสารอเมริกันอีกครั้งว่าเป็นการช่วยให้สหรัฐอเมริกาประสบผลสำเร็จตามวัตถุประสงค์ด้านนโยบายต่างประเทศ โดยการมีอิทธิพลด้านทัศนคติต่อประชาชนในประเทศอื่น ๆ (Collett. 1972 : 540)

เจมส์ (James. 1953 : 114) ได้เสนอแนวทางการดำเนินงานห้องสมุดในต่างประเทศให้มีประสิทธิภาพจะต้อง

- 1) มีเครื่องอำนวยความสะดวกที่ดีและงบประมาณที่มากพอต่อการสนับสนุน
- 2) บุคลากรที่มีความสามารถเพียงพอ
- 3) มีความชัดเจนด้านเป้าหมายของวัตถุประสงค์

4) มีการประสานงานระหว่างกิจกรรมห้องสมุดกับสื่อประเภทอื่น ๆ และโปรแกรมอื่น ๆ ที่เป็นของรัฐบาลสหรัฐอเมริกา เช่น Mutual Security Aid and Technical Cooperational

5) มีการกระจายอำนาจอย่างต่อเนื่องทั้งในด้านการคัดเลือกวัสดุและกิจกรรมของห้องสมุดแต่ละแห่ง

6) กระบวนการคัดเลือกและจัดหาวัสดุห้องสมุดจะต้องมีความรวดเร็ว

7) ในส่วนของศูนย์บริการข่าวสารจะต้องอธิบายถึงแนวความคิดอย่างชัดเจน เพื่อที่จะเป็นการเสนอให้โปรแกรมข่าวสารและการดำเนินงานภายในห้องสมุดให้มีประสิทธิภาพอย่างเต็มที่

พร้อมกันนี้ เจมส์ (James. 1953 : 105-106) ยังได้เน้นในประเด็นที่ว่าห้องสมุดจะต้อง

1) เป็นการผสมผสานเพื่อที่จะเป็นส่วนหนึ่งของการโฆษณาที่เกี่ยวกับการดำเนินงานนโยบายต่างประเทศ อันเป็นความคิดใหม่ทางด้านการทูต

2) เน้นตามเป้าหมายและวัตถุประสงค์ โดยให้แนวความคิดว่า "ควรเป็นรูปแบบห้องสมุดประชาธิปไตยที่จะให้บริการกับผู้ใช้ฟรีทุก ๆ คนและพยายามที่จะค้นหาผู้ใช้ เพื่อที่กำหนดบุคคลหรือกลุ่มบุคคลที่มีความสนใจเกี่ยวกับสหรัฐอเมริกา"

3) จะต้องมีการประเมินที่ดีเพราะ

ก) เป็นกฎเกณฑ์ช่วยขยายกิจกรรมให้มีประสิทธิภาพมากขึ้น

ข) เปรียบเสมือนมาตรวัดประสิทธิภาพ อันเป็นแนวทางในด้านความพยายามและการใช้เงินเพื่อพัฒนาสิ่งนี้

พร้อมกันนี้ก็ได้มีผู้เชี่ยวชาญหลายท่านที่ได้พยายามชี้ให้เห็นถึงหัวใจของการดำเนินงานห้องสมุดในต่างประเทศที่เหมาะสมนั้นควรที่จะดำเนินไปตามแนวทางดังนี้คือ

ก) ความจริง (Truth) โดยประธานาธิบดีทรูแมน (President Truman) ได้จัดวางวัตถุประสงค์ไว้เมื่อวันที่ 20 เมษายน พ.ศ. 2493 ว่า "ภาระงานของเราก็คือการเสนอความจริงต่อประชาชนนับจำนวนล้านคน ซึ่งเป็นผู้ที่ได้รับรายงานเท็จหรือจงใจให้เชื่อในสิ่งผิด ๆ"

ข) การโฆษณาชวนเชื่อ (Propaganda) ผู้บริหารของหน่วยบริหารข่าวสารระหว่างประเทศ (The International Information Administration - IIA) กล่าวว่า โปรแกรมของเราไม่มีแค่เรื่องของการโฆษณาชวนเชื่อเท่านั้น แต่เป็น "ข่าวสารที่มีวัตถุประสงค์" ซึ่งตามความหมายนี้จะมีความแตกต่างอยู่มาก และจากรายงานของ Congressional Record ก็กล่าวว่า เป็นการยากที่จะค้นหาความหมายของคำว่า "ข่าวสาร (Information)" กับคำว่า "การโฆษณาชวนเชื่อ (Propaganda)" เพื่อที่จะนำมาดำเนินการให้เหมาะสมได้ เพราะตลอดเวลาที่ดำเนินการจะมีความสับสนอยู่เสมอสำหรับความหมายต่าง ๆ ที่ใช้ เช่น โปรแกรมการให้ข่าวสาร (Information Program) สงครามจิตวิทยา (Psychological Warfare) การโฆษณาชวนเชื่อ (Propaganda) และ กิจการสาธารณะ (Public Affairs)

ค) สงครามเย็น (Cold War) ซึ่งถือเป็นรายละเอียดที่มีการกล่าวถึงมากที่สุด เกี่ยวกับสงครามทางด้านความคิด สงครามด้านจิตใจหรือสงครามเย็นที่เป็นความรุนแรงระหว่างโลกเสรีกับพลังกำลังในการรุกรานของลัทธิคอมมิวนิสต์ (James. 1953 : 109-110)

ง) สถานการณ์ในพื้นที่ (Area Situations) อันเป็นการเน้นถึงโปรแกรมการให้ข่าวสารในด้านการเคลื่อนไหวในการบริหารงาน ในการที่จะกระจายอำนาจด้านการดำเนินงานและการตอบสนอง ซึ่งต้องสมัคแต่ละแห่งในต่างประเทศจะต้องมีความแตกต่างกันอย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้ เช่น ผู้บริหารห้องสมุดอเมริกาในลอนดอนก็จะเป็นผู้ที่ทำการเผยแพร่กระจายข่าวสารที่เป็นความจริงและบริการตอบคำถามด้านสารนิเทศที่เกี่ยวข้องกับสหรัฐอเมริกา ขณะที่บรรณารักษ์ห้องสมุดอเมริกาที่ไซ่ง่อนก็พยายามทางด้านการให้มัลติมีเดียด้านทัศนคติต่อกลุ่มเป้าหมายที่วางไว้ ด้วยเหตุนี้การคัดเลือกวัสดุห้องสมุดจึงต้องให้มีความเหมาะสมในแต่ละแห่ง

จ) การประเมินผล (Evaluation) เพื่อที่จะเป็นการกำหนดว่าสื่ออย่างใดมีผลกระทบอย่างแท้จริงต่อทัศนคติของผู้ใช้ ดังที่กล่าวว่า ชาวอิสราเอลจำนวนเท่าไรที่ไม่เป็นคอมมิวนิสต์ อันเนื่องมาจากหนังสือในห้องสมุดข่าวสารมิใช่หรือและเป็นการประเมินผลถึงมาตรการการวัดคุณภาพที่สามารถชี้ได้ว่า ประชาชนจำนวนเท่าไรที่เข้ามาใช้ห้องสมุด เป็นประชาชนประเภทไหนและวัสดุประเภทใดที่มีการใช้มาก (Barrett. 1951 : 15) และจากคำกล่าวของแคลปเปอร์ (Klapper. 1949 : 1) ที่ว่า "เราไม่รู้ว่ประชาชนอ่านอะไร...และกลัวขีดความสามารถ

อันเป็นวิธีการสนับสนุน (promotion) แบบใหม่ของเราที่จะเหมือนกับการขายสบู่" พร้อมกันนี้ เบอเรลสัน (Berelson. 1949 : 412) ยังได้ตั้งคำถามว่า "การสื่อสารของเรามีอิทธิพลต่อความคิดของประชาชนหรือไม่?" และตอบคำถามอย่างไม่แน่ใจว่า "การสื่อสารบางชนิดก็มีผลต่อสื่อบางชนิดในการจะนำไปสู่ความสนใจของประชาชนบางประเภท ภาสโกสภาพเงื่อนไขบางชนิดที่จะให้ผลสะท้อนบางชนิด"

ฉ) ห้องสมุดกับการใช้สื่ออื่น ๆ (The Library and Other Media) เป็นเรื่อง queห้องสมุดต้องเกี่ยวข้องกับหนังสือและสื่อประเภทอื่น ๆ เช่น การให้ข่าว การกระจายเสียงทางวิทยุและภาพยนตร์ เป็นต้น โดยห้องสมุดเป็นสื่อ "ระดับแนวหน้า" ที่จะเป็สถานที่ที่จะให้ข่าวสารให้กับผู้ใชัและทำให้สื่ออื่น ๆ เช่น วิทยุหรือภาพยนตร์ สามารถที่จะหันเข้าหาหรือสนับสนุนกับห้องสมุดได้ (Bogart. 1976 : 171) และที่สำคัญหนังสืออาจจะเข้าถึงผู้ใช้กลุ่มเล็กได้มากกว่าการกระจายเสียง พร้อมกับมีอิทธิพลที่ยาวนานกว่า (Hamilton. 1951 : 24)

ช) ลักษณะห้องสมุด (The Nature of the Library) ในการกำหนดหลักการการทำงานที่เหมาะสมของห้องสมุดนั้น จะต้องแสดงถึงลักษณะของห้องสมุดในการที่จะสื่อสารระดับกลางซึ่งเกิดขึ้นบ่อย ๆ ที่จะจัดตั้งห้องสมุดหลาย ๆ ประเภทในต่างประเทศ

เจมส์ (James. 1953 : 114) ได้กล่าวถึงลักษณะของห้องสมุด ดังนี้คือ

ก) ห้องสมุดนั้นมีใช้กลุ่มเป้าหมายที่จะใช้เป็นเครื่องมือทางด้านการโฆษณาเพราะลักษณะจำกัดของผู้ใช้ห้องสมุดนั้นก็ไม่มีวามชัดเจนด้านผลสะท้อนจากการอ่านหนังสือ เพราะคุณลักษณะของหนังสือเปรียบเสมือนแหล่งข้อมูลที่สลับซับซ้อนทางด้านแนวความคิดมากกว่าที่จะเป็นคำขวัญทางด้านการโฆษณาแบบง่าย ๆ และชื่อเสียงของห้องสมุดที่เปรียบเสมือนแหล่งที่จะให้ข่าวสารที่เป็นความจริง

ข) ห้องสมุดต่างประเทศจะต้องเกี่ยวข้องกับฐานะเป็นหน่วยงานที่สนับสนุนทางด้านการแลกเปลี่ยนวัฒนธรรม

ค) ห้องสมุดเป็นแหล่งทางด้านสิ่งพิมพ์เป็นหลัก ส่วนทางด้านกิจกรรมโสดทัศนวิสัย ห้องสมุดอาจใช้ในการเพิ่มเติมในการจัดเก็บสารนิเทศหรือดึงดูดกลุ่มเป้าหมายมายังห้องสมุด

ง) ห้องสมุดสามารถใช้ประโยชน์ในการที่จะให้บริการกับกลุ่มขนาดเล็กของกลุ่มระดับ
ปัญญาชนด้วย

จ) การดำเนินงานของห้องสมุดแต่ละแห่งนั้น ต้องมีการวางแผนอย่างระมัดระวัง
โดยผู้บริหารห้องสมุดจะต้องมีความชัดเจนด้านเป้าหมายของโปรแกรมการให้ข่าวสารระหว่าง
ประเทศกับสถานการณ์ของแต่ละแห่ง (James. 1953 : 114)

ในฐานะที่ห้องสมุดรับนโยบายจากสำนักงานสารนิเทศระหว่างชาติ ฮานเซน (Hansen.
1984 : 120-121) จึงได้เสนอนโยบายที่สำนักงานสารนิเทศระหว่างชาติจะต้องมีให้กับ
โปรแกรมห้องสมุด ซึ่งสามารถทำได้ดังนี้คือ

ก) มีการจัดเตรียมอยู่เสมอและเสนอข่าวสารเกี่ยวกับนโยบายของรัฐบาลสหรัฐอเมริกา
อย่างถูกต้องให้กับห้องสมุด

ข) มีการจัดเตรียมข่าวสารที่ลึกซึ้งทางด้านคุณค่าทางประวัติศาสตร์ วัฒนธรรมและ
เอกลักษณ์ของอเมริกัน

ค) มีการนำเรื่องอำนาจความสะดวกเข้ามาใช้ในห้องสมุด เพื่อให้ผู้ใช้ได้มีโอกาส
เลือกใช้ได้ด้วยตนเอง และห้องสมุดจะต้องไม่เน้นความสนใจเกี่ยวกับเรื่องอเมริกัน อันเป็นแนว
ทางให้ผู้ใช้เกิดปฏิกิริยาที่จะปฏิเสธการเข้าถึงห้องสมุด

ง) จัดเตรียมงบประมาณให้เพียงพอ พร้อมกับมีนโยบายให้การฝึกอบรมบุคลากร
ห้องสมุด เพื่อที่จะส่งผลให้การทำงานเกิดประสิทธิภาพพร้อมกับการประชาสัมพันธ์ถึงทรัพยากร
ห้องสมุด และจัดเตรียมวัสดุอ้างอิงให้มีคุณภาพสูงและสามารถให้บริการได้อย่างทั่วถึง

จ) จัดสร้างห้องสมุดด้านภาษาภาพที่ดีที่จะเอื้อต่อความสะดวกในการทำงาน และ
เหมาะสมกับสภาพแวดล้อมของแต่ละประเทศ

อย่างไรก็ตามห้องสมุดที่มีอยู่มากมายเหล่านี้ก็มีการปรับปรุงเปลี่ยนแปลงอยู่เสมอ และ
ในปี พ.ศ. 2493 ก็มีการนำคำว่า "ห้องสมุด" มาใช้แทนคำว่า "ศูนย์สารนิเทศ" หรือ
"ศูนย์ข่าวสาร" ทั้งหมดอย่างเป็นทางการ อันเป็นการขยายถึงสัญลักษณ์ในการที่เน้นให้กว้าง
ขวางขึ้น (Lacy. 1953 : 161) เพราะปัจจุบันนี้แม้ทั่วโลกจะวันออกนั้นประชากรส่วนมาก
ก็ได้ศึกษาภาษาอังกฤษเชี่ยวชาญเพิ่มขึ้นอย่างรวดเร็ว จึงถือเป็นช่องทางหนึ่งที่สามารถจะสื่อสาร

กับผู้ใช้ที่สามารถรู้ภาษาอังกฤษได้ (William. 1975 : 387) และที่สำคัญก็คือโปรแกรมเหล่านี้จะต้องมีขนาดใหญ่ มีการดำเนินงานในการให้การสนับสนุนอย่างเพียงพอ และมีการบริหารที่เหมาะสม (Lacy. 1954 : 187) ซึ่งมีรายละเอียดดังนี้

1) ทรัพยากรห้องสมุดและการจัดหา

ในปี พ.ศ. 2513 ศูนย์สารนิเทศและห้องสมุดขนาดเล็กจำนวน 65 แห่ง มีหนังสือข่างน้อยประมาณแห่งละ 5,000 เล่ม ส่วนระดับปานกลางซึ่งมี 92 แห่งจะมีหนังสือประมาณ 5,000-15,000 เล่ม และในระดับขนาดใหญ่จำนวน 22 แห่งมีหนังสือตั้งแต่ 15,000-25,000 เล่ม และที่ใหญ่กว่านี้ซึ่งมีเพียง 3 แห่งมีหนังสือมากกว่า 25,000 เล่ม สำหรับทางด้านวารสารในกรณีห้องสมุดขนาดเล็กจะบอกรับวารสารประมาณ 10-15 ชื่อเรื่อง ระดับปานกลาง 100-150 ชื่อเรื่อง และสำหรับขนาดใหญ่จะบอกรับประมาณ 300 ชื่อเรื่อง หรือมากกว่านั้น สำหรับกรณีวารสารล่วงหน้าเวลาประมาณ 3-5 ปี ส่วนใหญ่ห้องสมุดจะไม่เก็บไว้ แต่จะมอบให้กับหอสมุดแห่งชาติหรือห้องสมุดมหาวิทยาลัยของประเทศท้องถิ่น สาเหตุเนื่องมาจากห้องสมุดมีพื้นที่จำกัด (Collett. 1972 : 541-542)

โดยเฉลี่ยแล้วทรัพยากรด้านหนังสือส่วนใหญ่ของห้องสมุดก็จะเป็นเหมือนกันมากนัก โดยมีหนังสือที่เป็นชื่อเรื่องพื้นฐานเหมือน ๆ กัน ยกเว้นตามลักษณะและจุดมุ่งหมายของห้องสมุดที่มีโครงการของอเมริกาที่แตกแขนงออกไป (Gurin and Baumgartner. 1946 : 138) และที่สำคัญทรัพยากรห้องสมุดเหล่านี้จะเป็นปัจจุบันเสมอ (Henderson. 1969 : 153) และจะต้องสอนทางด้านการใช้ประโยชน์ในเนื้อหาต่าง ๆ โดยการเสนอเป็นภาษาอังกฤษ (Thompson. 1948 : 2) และส่วนใหญ่จะเป็นสิ่งพิมพ์อเมริกันทั้งหมด และมีหนังสือที่เป็นทรัพยากรทางด้านที่เป็นพื้นฐานเกี่ยวกับสหรัฐอเมริกาและหนังสือที่เป็นการสนับสนุนตามวัตถุประสงค์นโยบายต่างประเทศและตามความสนใจของแต่ละท้องถิ่นด้วย (James. 1953 : 108) พร้อมกันนี้ก็จะมีการทรัพยากรที่เกี่ยวกับหนังสือเด็กด้วย เกอริน และ โบมการ์ทเนอร์ (Gurin and Baumgartner. 1946 : 139) กล่าวว่าเด็ก ๆ ในโคโร อินเดีย อังกฤษ อัฟริกาใต้และนิวซีแลนด์ก็จะมีโอกาสคุ้นเคยกับเด็กอเมริกันด้วยการอ่านหนังสืออื่นเป็นที่นิยมของเด็กอเมริกันนั่นเอง

เจมส์ (James. 1953 : 87) ได้อ้างถึงหนังสือ The Educational Exchange Manual ที่ได้อธิบายถึงลักษณะของหนังสือ วารสาร สิ่งพิมพ์รัฐบาล เป็นต้น ของห้องสมุดต่างประเทศว่า "การคัดเลือกวัสดุสำหรับแจกจ่ายไปยังห้องสมุดต่างประเทศนั้นควรจะต้องประกอบด้วยสิ่งพิมพ์ของสหรัฐอเมริกาที่เกี่ยวกับดนตรี การศึกษาและวัฒนธรรม อันเป็นการสนับสนุนนโยบายต่างประเทศของสหรัฐอเมริกา และเป็นการขยายความเข้าใจร่วมกันระหว่างประชาชนชาวอเมริกันกับประเทศอื่น ๆ และควรจะมีการเน้นที่จะคัดเลือกวัสดุห้องสมุดตามสภาพของแต่ละท้องถิ่นและความสนใจของแต่ละประเทศ...พร้อมกันนี้ห้องสมุดควรจะได้รับ การสนับสนุนด้านทรัพยากรอยู่เสมอและโดยทั่ว ๆ ไปทรัพยากรขนาดเล็กจะต้องมีความสมดุลย์ในแต่ละสาขาวิชา โดยสิ่งพิมพ์เหล่านี้จะรวมถึงวัสดุทางด้านบรรณานุกรมและวัสดุทางด้านบริการตอบคำถามที่เป็นขึ้นเช่น วิทยาศาสตร์ เรื่องของรัฐบาล ประวัติศาสตร์ สังคมและวัฒนธรรมที่เกี่ยวกับอเมริกา"

สิ่งพิมพ์อีกประเภทหนึ่งที่มีลักษณะเด่นในห้องสมุดนั้นก็คือเอกสารของรัฐบาลกลาง โดยเจมส์ (James. 1953 : 90) กล่าวว่า "ห้องสมุดจะได้รับสิ่งพิมพ์ของรัฐบาลสหรัฐอเมริกาในการที่จะใช้ประโยชน์เป็นทรัพยากรพื้นฐานอันเป็นสิ่งพิมพ์ใหม่ ๆ ของหน่วยงานที่สนใจกว้างขวางทั่วโลก โดยจะรวมถึงรายงานประจำปี วารสารและรายงานเฉพาะด้านจากหน่วยงานต่าง ๆ ของรัฐบาล และอาจจะมีสิ่งพิมพ์ของรัฐสภาและคณะกรรมการเฉพาะด้านต่าง ๆ ด้วย" พร้อมกันนี้อาจจะมีวัสดุได้ฟรีและราคาถูก อันประกอบด้วยจุลสาร ใบปลิว อนุสาร เอกสารอัดสำเนา แผนที่ เป็นต้น ซึ่งวัสดุเหล่านี้จะได้มาเป็นจำนวนมากจากสถานที่แต่ละแห่งทั้งหน่วยงานของรัฐบาลและเอกชน องค์การระหว่างประเทศ มลรัฐ หน่วยงานเทศบาล สภาการค้าสถาบันทางการศึกษา โรงงานอุตสาหกรรม องค์การท่องเที่ยว มูลนิธิต่าง ๆ เป็นต้น ซึ่งวัสดุเหล่านี้บางประเภทจะได้รับความนิยมหรือเป็นที่ต้องการมากกว่าหนังสือ

สำหรับการคัดเลือกและการจัดหาทรัพยากรห้องสมุดนั้น ถือว่ามีความสำคัญที่ต้องถือเป็นนโยบาย ซึ่งวิธีการและกระบวนการนั้นจะได้รับสิทธิในการปฏิบัติอย่างเต็มที่ (Babin. 1950 : 18) จะใช้บุคลากรในแต่ละสาขาคัดเลือกโดยมีรายการบรรณานุกรมที่ส่งมาจากศูนย์กลาง ณ กรุงวอชิงตัน ดี.ซี. โดยเจ้าหน้าที่ทางฝ่ายบรรณานุกรม (Bibliographies Branch) จะทำการผลิตรายชื่อหนังสือออกมา 2 สัปดาห์ต่อครั้ง แต่ละครั้งจะมีรายชื่อหนังสือประมาณ

80-100 ชื่อเรื่อง เพื่อที่จะส่งไปยังหน่วยงานห้องสมุดในต่างประเทศทั่วโลก แต่รายชื่อหนังสือเหล่านี้อาจจะไม่ได้รับการจัดหาเข้าห้องสมุดเหมือนกันทุกแห่ง รายชื่อหนังสือเหล่านี้จะมีเนื้อหาสรุปของหนังสือด้วย อันเป็นการคัดเลือกมาจากการวิจารณ์ในแหล่งอื่น ๆ เช่น Choice และ Booklist เป็นต้น (Hausrath. 1990 : 14) แต่อย่างไรก็ตามบรรณารักษ์ก็ยังมีเสรีภาพที่จะใช้เครื่องมือมาตรฐานทางด้านวิชาชีพบรรณารักษศาสตร์มาคัดเลือกหนังสือได้ เช่น Standard Catalog for Public Libraries หรือบทวิจารณ์ในวารสารต่าง ๆ เช่น New York Times Book Review, Saturday Review, Technical Book Review Index, Subscription Book Bulletin และ U.S. Quarterly Book Review เป็นต้น สำหรับบรรณานุกรมช่วยแนะทั่ว ๆ ไปเช่น Publishers' Trade List Annual, Cumulative Book Index, Reader's Guide to Periodical Literature, Ayer's Dictionary of Newspapers and Periodical และ Monthly Catalogue of U.S. Public Documents เป็นต้น สำหรับบรรณานุกรมเฉพาะสาขาวิชาเช่น R.R. Hawkins' Scientific, Medical and Technical Books Published in the United States of America เป็นต้น (Carpenter. 1951 : 7)

โดยมีเจ้าหน้าที่หลักศูนย์กลางคอยเอาใจใส่เกี่ยวกับสิ่งพิมพ์ในสหรัฐอเมริกาที่พิมพ์ออกมา ซึ่งมีจำนวนมากมาด้วยการประเมินและวิจารณ์สิ่งพิมพ์เหล่านี้ และหนังสือที่คัดเลือกนั้นจะให้ความสำคัญด้านเนื้อหาเป็นหลักมากกว่าที่จะเน้นผู้แต่ง โดยแบ่งออกเป็น 4 ประเภทตามประโยชน์ของการนำมาใช้ดังนี้คือ

- ก) ใช้ประโยชน์ได้ดีที่สุด คือ หนังสือที่ให้ผลดีทางการเมืองตามเป้าหมายของสำนักงานสารนิเทศระหว่างชาติ
- ข) ใช้ตามปกติ คือ หนังสือที่ไม่คัดค้านนโยบายต่างประเทศของสหรัฐอเมริกา
- ค) ใช้แล้วแต่กรณี คือ หนังสือที่ต้องอาศัยการทำความเข้าใจ การตีความเหมาะสมสำหรับครู แต่ไม่เหมาะสมสำหรับสาธารณชน
- ง) ไม่เหมาะสม คือ หนังสือที่วิจารณ์ผู้นำทางการเมืองของอเมริกาในปัจจุบัน หรือหนังสือที่สนับสนุนนโยบายที่ตรงกันข้ามกับนโยบายต่างประเทศของสหรัฐอเมริกา

ในการคัดเลือกหนังสือสำหรับห้องสมุดที่ควรที่จะแสดงถึง "หนังสือระดับแนวหน้าขึ้นกะทิ" อันเป็นเครื่องหมายที่แสดงถึงคุณภาพ แต่อย่างไรก็ตามหนังสือประเภท "คุณภาพต่ำ" ก็มีอยู่ในสหรัฐอเมริกาและก็ได้รับความนิยมในต่างประเทศด้วย (Bogart. 1976 : 175) อย่างไรก็ตามห้องสมุดก็ต้องเลือกอ่านหาให้ผู้ใช้ได้มีโอกาสที่จะค้นหาสารนิเทศที่เขาต้องการจากแหล่งทรัพยากรที่มีอยู่หลายแบบ หลายระดับ (Lacy. 1953 : 154) เช่นในทางเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ จะเน้นทางด้านคำราก็เป็นเบื้องต้น

พร้อมกันนี้ในการคัดเลือกหนังสือจากส่วนกลางนั้น บางครั้งอาจจะให้ห้องสมุดอื่น ๆ หรือบุคคลภายนอกมาช่วยเหลือนพิจารณาด้วยเช่น The District of Columbia Public Library มาเป็นผู้ให้คำปรึกษาในการคัดเลือกหนังสือสำหรับเด็ก หรือผู้เชี่ยวชาญจากกระทรวงเกษตรและพาณิชย์มาจัดทำรายชื่อหนังสือทางด้านแรงงานและการทำฟาร์ม หรือสมาคมแพทยศาสตร์อเมริกา (American Medical Association) มาให้คำปรึกษาทางด้านที่เกี่ยวกับหนังสือเรื่องการรักษาพยาบาลแก่ประชาชน หรือศาสตราจารย์จากมหาวิทยาลัยโฮวาร์ด (Howard University) มาจัดทำรายชื่อหนังสือทางด้านที่เกี่ยวกับปัญหาในโกรอเมริกัน แต่อย่างไรก็ตามศูนย์บริการข่าวสารก็จะมีนำมาพิจารณาอีกครั้งหนึ่ง (James. 1953 : 92-94)

และที่สำคัญนโยบายของสำนักงานสารนิเทศระหว่างชาติแห่งสหรัฐอเมริกา ก็คือต้องการให้ทรัพยากรห้องสมุดเผยแพร่ความคิดและความเป็นอยู่แบบอเมริกัน (United States Information Agency. 1968 : 731) อัตราส่วนในการสั่งซื้อหนังสือในแต่ละแห่งจะแตกต่างกันและหนังสือภาษาอังกฤษจะต้องสั่งซื้อจากสหรัฐอเมริกา ในปี พ.ศ. 2512 ศูนย์สารนิเทศและห้องสมุดจำนวน 188 แห่งได้สั่งซื้อหนังสือใหม่จำนวน 168,699 เล่ม (United States House Appropriation Committee. 1970 : 335)

อย่างไรก็ตามนโยบายการคัดเลือกเข้าห้องสมุดก็จำเป็นต้องผสมผสานกันระหว่างจุดมุ่งหมายของโปรแกรมการให้ข่าวสาร ประเภทห้องสมุดและความต้องการของผู้ใช้ (James. 1953 : 91) โดยโบการ์ท (Bogart. 1976 : 62) กล่าวว่า โดยทั่ว ๆ ไปเทคนิคในการคัดเลือกหนังสือเข้าห้องสมุดอย่างน้อยก็ควรพิจารณาถึงความต้องการของผู้ใช้นั้นมากกว่าทาง

ด้านการเมืองและสังคม ห้องสมุดควรมีหนังสือที่แตกต่างกันในหลาย ๆ ประเภท เพราะไม่มีหนังสือเล่มใดที่ทุกคนเห็นชอบเหมือนกันในทุก ๆ แห่งทั่วโลกว่าเป็นการคัดเลือกอย่างดี ห้องสมุดจึงต้องตอบสนองที่จะให้ครอบคลุมสารนิเทศในทุก ๆ ด้าน

พร้อมกันนี้ศูนย์บริการข่าวสารก็ได้จัดวางนโยบายในการคัดเลือกหนังสือให้กับห้องสมุดในต่างประเทศดังนี้

ก) เป็นการบรรยายถึงสหรัฐอเมริกา ทั้งที่เขียนขึ้นโดยชาวอเมริกันเองหรือผู้ที่เข้ามาอยู่ในอเมริกาด้วย

ข) ตัวอย่างที่เป็นความสำเร็จของอเมริกา ทั้งในด้านมนุษยศาสตร์ สังคมศาสตร์ และธรรมชาติ โดยจำเป็นต้องเป็นนักเขียนชาวอเมริกันเท่านั้น โดยรวมถึงนวนิยาย หนังสือประเภท "how-to" และตำราทางวิชาการด้านแพทยศาสตร์ เกษตรศาสตร์ ความสัมพันธ์ทางด้านอุตสาหกรรม เพราะว่าแนวความคิด วิธีการและความก้าวหน้าของอเมริกามีอำนาจที่จะเข้ามาเกี่ยวข้องกับประชากรทั่วโลกนับจำนวนล้านคน

ค) งานที่สอดคล้องกับนโยบายต่างประเทศสหรัฐอเมริกา ซึ่งอาจจะไม่ใช่ของนักเขียนชาวอเมริกันเท่านั้น อาจจะเป็นชาติอื่น ๆ เช่น Nineteen Eighty-Four โดย George Orwell, Policy for the West โดย Barbara Ward และ Russian Purge and the Extraction of Confession โดย F. Beek และ W. Godin

พร้อมกันนี้ห้องสมุดก็ยังมีทรัพยากรที่เป็นภาษาท้องถิ่นด้วย คณะกรรมาธิการที่ปรึกษา (The Advisory Commission) ได้กล่าวเสนอแนะว่าทรัพยากรห้องสมุดควรมีความสัมพันธ์ระหว่างหนังสือที่พิมพ์เป็นภาษาอังกฤษกับภาษาท้องถิ่น และหากเป็นไปได้ผู้นำนักควรรจะเน้นทางด้านภาษาท้องถิ่นมากกว่า แต่ตามความเป็นจริงห้องสมุดจัดซื้อหนังสือพิมพ์เป็นภาษาอังกฤษมากกว่าถึง 2 ใน 3 (Collett. 1972 : 542) สำหรับกรณีหนังสือที่เขียนโดยนักประพันธ์ต่างชาติจะต้องมีเกณฑ์ในการคัดเลือกดังนี้ คือ "เนื้อหาหนังสือนั้นต้องตรงตามวัตถุประสงค์ของโครงการ ซึ่งถือว่าเป็นประเด็นสำคัญว่าการที่หนังสือนั้นไม่ได้เขียนโดยชาวอเมริกัน) พิจารณานำเชื่อถือของผู้แต่งและแหล่งผลิต" (United States Information Agency. 1968 : 731)

จากรายงานของ โรเวิน (Rowan. 1964 : 41-43) กล่าวว่าห้องสมุดสำนักข่าวสารอเมริกันที่กลักตดา ประเทศอินเดีย มีหนังสือเฉพาะทางด้านธุรกิจถึง 20,000 เล่มเทียบเท่ากับหนังสือด้านนี้ที่อยู่ในหอสมุดแห่งชาติอินเดีย ทั้ง ๆ ที่หอสมุดแห่งชาติอินเดียมีหนังสือโดยทั่ว ๆ ไปทั้งหมดมากกว่า 1 ล้านเล่ม และจากการสำรวจแหล่งอื่น ๆ เช่น ในแอฟริกา ซึ่งห้องสมุดสำนักข่าวสารอเมริกัน 54 แห่ง มีหนังสือทั้งหมดประมาณ 192,000 เล่ม โดยเฉลี่ยแล้วห้องสมุดแต่ละแห่งจะมีหนังสือประมาณ 3,500 เล่มและเกือบ 30% เป็นภาษาท้องถิ่น สำหรับในตะวันออกไกลมีห้องสมุด 45 แห่ง มีหนังสือทั้งหมดมากกว่า 1,500,000 เล่ม แต่โดยทั่ว ๆ ไปแต่ละแห่งจะมีหนังสือประมาณ 13,000 เล่ม บอกรับวารสารประมาณ 150 ชื่อเรื่อง และหนังสือพิมพ์รายวัน 1-2 ฉบับและส่วนใหญ่จะเป็นฉบับวันอาทิตย์ของ New York Times สำหรับวารสารของท้องถิ่นนั้นจะบอกรับเฉพาะฉบับที่เป็นชื่อที่หายากเท่านั้น (James. 1953 : 89)

ทรัพยากรห้องสมุดนอกจากทางด้านสิ่งพิมพ์แล้ว ห้องสมุดยังมีวัสดุทัศนวัสดุทั้งที่เป็นแถบบันทึกเสียง วิกิตทัศน์ สไลด์ ไมโครฟิล์มและฟิล์มสตริปอีกด้วย โดยมีการบรรจุเนื้อหาสาขาวิชาต่าง ๆ ให้กับผู้ใช้ที่สนใจเป็นกลุ่มหรือแต่ละบุคคล จากรายงานของห้องสมุดแห่งหนึ่ง ๆ เฉลี่ยแล้วมีผู้เข้าชมวิกิตทัศน์ 50 คนต่อวัน สำหรับไมโครฟิล์มก็เช่นกันสามารถที่จะให้บริการตอบคำถามได้อย่างรวดเร็ว อันเนื่องมาจากวัสดุของห้องสมุดที่มีจำนวนมากมาย ดังเช่น New York Times ฉบับล่วงหน้าที่ได้บรรจุไว้ในไมโครฟิล์ม หรือแม้แต่เครื่องถ่ายเอกสารซึ่งมีขีดความสามารถในการถ่ายสำเนาได้อย่างรวดเร็วที่จะถ่ายสำเนาบทความหรือบางส่วนจากเอกสารได้ทันทีทันใด (William. 1975 : 387) และในบางพื้นที่โดยเฉพาะในกลุ่มประเทศแอฟริกาที่มีการใช้ภาษาอังกฤษน้อยแต่ใช้ภาษาฝรั่งเศสกันเป็นส่วนใหญ่ สำนักงานข่าวสารอเมริกันก็มีโครงการแปลหนังสืออเมริกันเป็นภาษาฝรั่งเศส เพื่อนำมาใช้บริการในพื้นที่เหล่านี้โดยมีการแปลออกมามากกว่า 100 ชื่อเรื่องและพิมพ์เป็นฉบับปกอ่อน เรื่องละ 10,000 เล่ม ในจำนวนนี้มี 12 เรื่องที่ได้รับความนิยมจนขาดต้องมีการพิมพ์เพิ่มเรื่องละ 10,000 เล่ม เช่น Profiles in Courage เขียนโดย จอห์น เอฟ. เคนเนดี และ African Treasury เขียนโดย แลงสตัน ฮิวส์ (Langston Hughes) รวมอยู่ด้วย

สำหรับกระบวนการในการจัดซื้อและส่งมายังห้องสมุดนั้นจะมีความล่าช้ามาก ตั้งแต่หนังสือผลิตขึ้นมาจนถึงบนชั้นหนังสือในห้องสมุดต่างประเทศ จากรายงานตั้งแต่ปี พ.ศ. 2489 จนถึงเดือน ตุลาคม พ.ศ. 2509 ชี้ให้เห็นว่า ตั้งแต่เครื่องจักรผลิตออกมาเป็นรูปเล่ม การประเมินค่าความต้องการ การดำเนินการสั่งซื้อ การสั่งซื้อ การจัดส่ง การจัดทำรายการของห้องสมุดและสุดท้ายนั้น การดำเนินงานจะมีความล่าช้าและยุ่งยากซับซ้อน จะเป็นได้ว่าช่วงเวลาจัดส่งมาทางแถบเอเชียตะวันออกเฉียงใต้และอินเดียใช้เวลาถึง 3 เดือน แต่ในปัจจุบันห้องสมุดในต่างประเทศก็สามารถสั่งซื้อหนังสือด้วยระบบอิเล็กทรอนิกส์ได้ (James. 1953 : 93)

2. การบริการและกิจกรรม

ห้องสมุดสำนักงานสารนิเทศระหว่างชาติที่มีอยู่ทั่วโลกนั้น ผู้ทำงานด้านนี้จะมีภาระหน้าที่ที่หนักมากโดยเฉพาะบรรณารักษ์ในการที่จะคิดค้นหาความหมายของ "การให้บริการ" อันเป็นการแสดงที่จะกำหนดว่าจะใช้สื่ออย่างไรได้ตาม "เป้าหมาย" เพราะสหรัฐอเมริกาต้องการที่จะเป็นพันธมิตรกับประเทศต่าง ๆ ทั่วโลก ดังนั้นห้องสมุดจึงต้องเข้าถึงประชาชนให้มากที่สุดเท่าที่สามารถจะทำได้ (Bogart. 1978 : 59) เลซี่ (Lacy. 1953 : 161) กล่าวว่า แม้ว่าจะมีความยุ่งยากในการที่จะกำหนดเฉพาะด้านผู้ใช้ก็ตาม แต่ห้องสมุดก็ต้องพยายามที่จะเข้าถึงและให้บริการเท่าที่จะเสนอให้ โดยเริ่มแรกห้องสมุดจะต้องเสนอการบริการโดยทั่วไปเท่าที่เหมือนกันหมด ซึ่งเป็นการแสดงถึงสัญลักษณ์ของความเป็นประชาธิปไตยและความเสมอภาคของอเมริกา ซึ่งเจมส์ (James. 1953 : 107) ได้สนับสนุนว่า สัญลักษณ์ที่เป็นคุณค่าของห้องสมุดอเมริกานั้นมีใช้อยู่แต่เฉพาะเนื้อหาที่เหมาะสมและเป็นที่พอใจเท่านั้น แต่ยังเป็นสัญลักษณ์ทางด้านประชาธิปไตยอีกด้วย โดยมีข้อมูลที่เปิดเผยให้กับทุก ๆ ส่วนของสังคมและให้บริการกับผู้ใช้ทุกประเภทอย่างเท่าเทียมกัน และที่สำคัญการให้บริการบรรณารักษ์มีโอกาสนัดตัวต่อตัวกับประชาชนท้องถิ่นและเป็นรูปแบบที่ไม่เป็นทางการ พร้อมกับกิจกรรมต่าง ๆ ก็มีการนำเสนอภายนอกห้องสมุดด้วย (Lacy. 1953 : 187)

ดังนั้นการบริการเป็นรูปแบบหนึ่งที่จะเป็นเครื่องมือวัดความสำเร็จของห้องสมุด โบการ์ท (Bogart. 1976 : 173) กล่าวว่า "เรามีความรู้ดีกว่าระบบห้องสมุดอเมริกันกับเสรีภาพในการเข้าถึงข้อมูล สารนิเทศ เป็นปัจจัยที่จะเอื้อต่อสังคมที่มีเสรีภาพ ถ้าเราสามารถที่จะให้ภาพพจน์ที่ดีเหล่านี้ได้ เราก็สามารถที่จะปฏิบัติได้สำเร็จตามวัตถุประสงค์ของเรา"

โดยทั่ว ๆ ไปแล้วการบริการยืม-คืนหนังสือถือเป็นหลักการขั้นพื้นฐาน แต่ถ้าเป็นหนังสืออ้างอิงก็就不用มีการยืมออกจากห้องสมุด โดยปกติวารสารที่ล่วงเวลาประมาณ 4 สัปดาห์ก็จะสามารถให้ผู้ยืมได้ ประธานของศูนย์บริการข่าวสารได้เสนอต่อรัฐสภาถึงสถิติการยืมหนังสือเมื่อเดือนกุมภาพันธ์ พ.ศ. 2495 ว่าได้มีการยืมหนังสือออกจากห้องสมุดในปี พ.ศ. 2494 เป็นจำนวนถึง 4,000,000 เล่ม (James. 1953 : 97) โบการ์ท (Bogart. 1976 : 60) ได้กล่าวว่าในแต่ละประเทศนั้นแม้ว่าในระดับหอสมุดแห่งชาติจะมีห้องหนังสือเด็ก แต่ก็ไม่นิยมยืมให้ยืมหนังสือออกนอกห้องสมุด สำหรับห้องสมุดโรงเรียนก็เช่นกันก็ยังคงเป็นระบบชั้นปิดอยู่ แต่ห้องสมุดของอเมริกาเด็ก ๆ สามารถที่จะเข้ามาอ่านหนังสือบนชั้นได้เสรีและสามารถยืมหนังสือได้ด้วย โดยเฉพาะในช่วงบ่าย ๆ ครั้งหนึ่ง ๆ จะมีเด็กประมาณ 250 คนเข้ามาใช้ห้องสมุด

สำหรับการบริการตอบคำถามนั้นห้องสมุดเปิดบริการให้กับผู้ใช้อย่างกว้างขวาง ทั้งที่มาใช้บริการเองในห้องสมุดและให้บริการทางโทรศัพท์และทางจดหมายด้วย แม้ว่าบางคำถามที่ห้องสมุดไม่อาจที่จะสามารถตอบได้ซึ่งอาจจะมีข้อจำกัดด้านวัสดุที่มีอยู่ในห้องสมุด ห้องสมุดก็สามารถส่งคำถามไปยัง Program Service Branch ที่วอชิงตันได้ หรือดังเช่นที่ห้องสมุดที่นิวเดลี (New Delhi) ได้ถามถึงแหล่งข้อมูลสารนิเทศทางการจัดทำฟาร์มกึ่งทะเลไปยังผู้อำนวยการของศูนย์นโยบายการวิจัย (Center for Policy Research) (Hausrath. 1990 : 15) ส่วน ซาร์เจนต์ (Sargeant. 1948 : 843) ได้ให้ข้อสังเกตว่า "เมื่อบรรณารักษ์ตอบคำถามผู้ใช้จนเป็นที่พอใจแล้ว บรรณารักษ์ยังต้องจัดหาข่าวสารให้เพิ่มเติมอีกตามความจำเป็น ในการที่จะบอกกล่าวอธิบายเรื่องราวอเมริกา"

ห้องสมุดสำนักงานสารนิเทศระหว่างชาติส่วนใหญ่จะเปิดบริการ 6 วันต่อสัปดาห์หรือประมาณ 48 ชั่วโมงต่อสัปดาห์ ส่วนมากเปิดตอนบ่ายและปิดวันเสาร์ ห้องสมุดหลายแห่งเปิดบริการวันอาทิตย์ด้วย และกรณีผู้ใช้ในชนบท ห้องสมุดยังได้ดำเนินการในรูปของห้องสมุดเคลื่อนที่ (USIS Bookmobile) เพื่อที่จะขยายการบริการเท่าที่สามารถจะทำได้ โดยห้องสมุดเคลื่อนที่ด้วยการใช้รถจักรยานหรืออิมรกลายภาพยนตร์ ซึ่งในแต่ละวันออกไปไกลได้มีห้องสมุดเคลื่อนที่บริการถึง 6 แห่ง ส่วนเยอรมันถึง 20 แห่ง (James. 1953 : 99) ในบางประเทศเช่นห้องสมุดเคลื่อนที่ถึงกับมีรถตำรวจนำหน้าด้วย หรือในมาเลเซียผู้ใช้สามารถเขียนจดหมายไปขอยืมหนังสือออกจากห้องสมุดได้ แต่ต้องจ่ายค่าพิเศษไปรษณีย์สำหรับจัดส่งเอง ซึ่งระยะเวลาที่ยืมนาน 1 เดือน (Rowan. 1964 : 43) พร้อมทั้งนั้นก็ถือเป็นภาระหน้าที่ของห้องสมุดสำนักงานสารนิเทศระหว่างชาติที่จะต้องสนับสนุนและให้บริการกับมหาวิทยาลัยหรือโรงเรียนตามท้องถิ่นเกี่ยวกับอเมริกันศึกษา โดยจัดส่งหนังสือเกี่ยวกับสหรัฐอเมริกาในสาขาต่าง ๆ ได้แก่ วรรณคดี ประวัติศาสตร์ เศรษฐศาสตร์และรัฐศาสตร์ เป็นต้น วัตถุประสงค์และให้ยืมได้ในระยะยาวและบ่อยครั้งที่ห้องสมุดอาจบริการพิเศษโดยการเสนอหนังสือเหล่านี้ให้ถึงสถาบันกับอาจารย์และนักศึกษา (Asheim. 1966 : 72) พร้อมทั้งนั้นก็มีการขยายการยืมทรัพยากรให้กับกลุ่มเป้าหมายและองค์กร หน่วยงานต่าง ๆ อีกด้วย ดังเช่นในปี พ.ศ. 2494 มีทรัพยากรห้องสมุดจำนวน 10 ชุด แต่ละชุดประกอบด้วยหนังสือ 486 ชื่อเรื่อง โดยเป็นหนังสือทางด้านเกษตรกรรมเมือง การฝึกอบรมครูและเรื่องในทำนองเดียวกันส่งไปยังหน่วยที่มินิลา ส่องกงและไทเป เป็นต้น (James. 1953 : 98)

นอกจากนี้ห้องสมุดยังได้มีการนำเครื่องจักรกลอัตโนมัติต่าง ๆ เข้ามาใช้เพื่อบริการแก่ผู้ใช้ห้องสมุดอีกด้วย ดังเช่นห้องสมุดที่โตเกียวซึ่งได้ชื่อว่าเป็น "Informat" และเพียบพร้อมไปด้วยธนาคารข้อมูลด้วยระบบคอมพิวเตอร์ และตั้งแต่นั้นมาก็สามารถดึงดูดผู้ใช้ให้เข้ามาใช้ห้องสมุดมากกว่า 10.1 ล้านคนต่อปี (Esterline and Black. 1985 : 152) พร้อมทั้งนั้นก็มีการบริการด้วยระบบออนไลน์ อันเป็นการสนับสนุนให้มีการถ่ายเอกสารจากบทความในวารสารต่าง ๆ ให้ได้มีการใช้ประโยชน์เพิ่มมากขึ้น ซึ่งถือว่ามีความสำคัญต่อการพัฒนาทั่วโลก เพราะว่าบางครั้งทั่วโลกอาจจะมีการขาดแคลนที่จะใช้ทรัพยากรร่วมกันหรือความสะดวกที่จะเอื้อต่อการเข้าถึงวัสดุก็ตาม ดังเช่นในออสเตรีย (Austria) แม้ว่าจะได้มีการวางแผนนำเครื่องจักรกลเข้า

มาใช้ในหอสมุดแห่งชาติเพื่อมีการดำเนินการร่วมกันกับห้องสมุดมหาวิทยาลัยทุก ๆ แห่ง แต่ก็ยังคงเป็นระบบปิด มีเพียงห้องสมุดมหาวิทยาลัยเพียงแห่งเดียวเท่านั้นที่เปิดโอกาสให้ผู้ใช้ได้สามารถเข้าถึงจอภาพได้ด้วยตนเอง ดังนั้นผู้ใช้ทุกคนจึงเห็นความสำคัญของห้องสมุดอเมริกาที่เข้าไปจัดตั้ง เฮาสรัทท (Hausrath. 1980 : 15-17) กล่าวว่าในปีพ.ศ. 2523 มีห้องสมุดสำนักงานสารนิเทศระหว่างชาติจำนวนถึง 67 แห่งที่ได้มีการบริการค้นคืนฐานข้อมูลทางด้านการค้ารวมไปถึงฐานข้อมูล Nexis, Dialog และ Legi-Slate อันเป็นการช่วยให้ห้องสมุดสามารถให้บริการตอบคำถามได้อย่างรวดเร็วและมีประสิทธิภาพและการบริการในระบบโทรคมนาคมก็ช่วยให้ห้องสมุดสำนักงานสารนิเทศระหว่างชาติสามารถให้บริการได้ดีกว่าห้องสมุดอื่น ๆ ในประเทศท้องถิ่น ฐานข้อมูลที่สำคัญเช่น Public Diplomacy Query (PDQ) อันเป็นฐานข้อมูลที่จัดทำขึ้นเพื่อใช้ประโยชน์กับบุคลากรของสำนักงานสารนิเทศระหว่างชาติเอง ในการที่จะให้บริการข่าวสารต่าง ๆ กับเจ้าหน้าที่ในต่างประเทศทั่วโลก โดยสามารถที่ค้นคืนได้รวดเร็วตามความต้องการ PDQ เป็นฐานข้อมูลที่ประกอบด้วยฐานข้อมูลที่แตกต่างกัน 5 ฐานข้อมูลที่สามารถใช้ได้กับระบบออนไลน์ไปจนถึงเครื่องคอมพิวเตอร์ที่มีอยู่แล้ว เช่น USIA IBI 4381 และซอฟต์แวร์ BASIS ฐานข้อมูล PDQ ทั้ง 5 ฐานข้อมูลคือ

ก) PDQ Index เป็นฐานข้อมูลที่เก่าแก่ที่สุดและกว้างขวางที่สุด โดยมีมากกว่า 100,000 รายการ ได้รับการบรรจุเมื่อปี พ.ศ. 2528 ซึ่งเป็นดัชนีทางด้านนโยบายของ USIS มากกว่า 40 หน่วยงานที่จัดสร้างเป็นรายการของกระทรวงการต่างประเทศ บทความต่าง ๆ ในวารสารของหน่วยงาน VOA editorials คำปราศรัยของประธานาธิบดี คำพูดประจำวันกว่า 20,000 รายการที่เป็นรายการทางวิทยุ ซึ่งเป็นการสรุปข่าวของรัฐบาลที่สำคัญส่งไปยังสถานทูตต่าง ๆ ทั่วโลกภายใน 36 ชั่วโมงข้อมูลเป็นลักษณะวิกิทัศน์และวัสดุเหล่านี้ทำเป็นดัชนี ฐานข้อมูลนี้มีการปรับปรุงให้ทันสมัยในแต่ละวัน พร้อมกับมีการบรรจุลงในไมโครฟิชเป็นรายสัปดาห์และรายเดือน เพื่อที่จะแจกจ่ายไปทั่วโลกและส่งไปทั่วถึงต้นด้วย

ข) PDQ Text เป็นแฟ้มประเภทเนื้อหาฉบับสมบูรณ์ (full text) ของแต่ละวันที่เป็นรายการวิทยุ อันเป็นเนื้อหาทางด้านนโยบายของรัฐบาลกลางหรือเป็นบทวิจารณ์หนังสือและเอกสาร เป็นต้น แฟ้มข้อมูลเหล่านี้จะมีการปรับปรุงให้ทันสมัยทุก ๆ เช้าก่อนที่จะส่งไปแต่ละวัน พร้อมกับมีการบรรจุลงในไมโครฟิชเป็นรายเดือนเพื่อจัดส่งไปทั่วโลก

ค) PDQ Hourly เป็นแฟ้มที่เป็นรายการวิทยุอันเป็นเนื้อหาทางด้านนโยบายของรัฐบาลกลาง โดยเป็นการผลิตภายใน 24 ชั่วโมงที่ผ่านมาและทำให้เป็นปัจจุบันทุก ๆ 60 นาที

ง) PDQ Calender เป็นแฟ้มที่เป็นข่าวสารจากการประชุม การอภิปราย เหตุการณ์ทางวัฒนธรรมและการเฉลิมฉลองต่าง ๆ อันเป็นที่น่าสนใจของผู้ใช้ในต่างประเทศ

สำหรับทางด้านกิจกรรมห้องสมุดนั้น ห้องสมุดสำนักงานสารนิเทศระหว่างชาติแต่ละแห่งนั้นจะเหมือน ๆ กันตามรูปแบบของห้องสมุดประชาชนอเมริกา คุณลักษณะพิเศษอย่างหนึ่งก็คือเป็นการทำงานที่ไม่เป็นระบบราชการ กิจกรรมต่าง ๆ ที่ห้องสมุดจัดเช่น การฉายภาพยนตร์จากแผนก Motion Picture Service (IMS) มีการจัดนิทรรศการ ปิดโปสเตอร์จากแผนก International Press Publication Service (IPS) หรือ Exhibits Branch of International Information Center Services (ICS) ซึ่งการจัดนิทรรศการนั้นนอกจากจะจัดในห้องสมุดแล้ว สถาบันต่าง ๆ ในท้องถิ่นก็ยังสามารถนำไปจัดได้อีกด้วย (James. 1953 : 97, 99) และกิจกรรมทางด้านการอภิปรายการบรรยาย การแสดงดนตรีอีกด้วย วิลเลียม (William. 1975 : 388) กล่าวว่า "หอประชุมขนาดเล็กที่สามารถจุคนได้ประมาณ 100 คนหรือมากกว่านั้นโดยปกติจะอยู่ใกล้หรือติดกับห้องสมุดส่วนใหญ่จะใช้นแสดงกิจกรรมต่าง ๆ ของห้องสมุด บางครั้งโปรแกรมเหล่านี้อาจจัดขึ้นโดยบรรณารักษ์ แต่ส่วนใหญ่เจ้าหน้าที่แผนกอื่น ๆ ของสำนักงานสารนิเทศระหว่างชาติเป็นผู้จัด" จากการสำรวจของรูบิน (Rubin. 1969 : 157) ในช่วงระหว่าง 1 มกราคม-30 มิถุนายน พ.ศ. 2509 ประมาณว่าประชาชนจำนวน 350 ล้านคนใน 120 ประเทศได้เข้าชมภาพยนตร์ในหอประชุมที่สำนักงานสารนิเทศระหว่างชาติเป็นผู้จัด

3) ผู้ใช้ห้องสมุด

จากการสำรวจของเลซี่ (Lacy. 1953 : 147) กล่าวว่าทั่วโลกจะมีผู้เข้า
มาใช้ห้องสมุดสำนักงานสารนิเทศระหว่างชาติถึง 100,000 คนต่อวันและตลอด 24 ชั่วโมงทั่วโลก
จะไม่มีชั่วโมงไหนที่ว่างเว้นจากผู้เข้ามามีห้องสมุดอเมริกัน นับตั้งแต่เรชคาวิก (Reykjavik)
ไปจนถึงกัวลาแลมเปอร์ (Kuala Lumpur) สรุปได้ว่าในปีหนึ่ง ๆ จะมีผู้เข้ามามีห้องสมุดสำนัก
งานสารนิเทศระหว่างชาติทั่วโลกมากกว่า 30 ล้านคน และซื้อหนังสือประมาณ 8 ล้านเล่ม
(Rowan. 1964 : 41) และจากตัวเลขในปี พ.ศ. 2520 จะเห็นได้ว่ามีผู้เข้าใช้ห้องสมุด
เพิ่มขึ้นจากจำนวน 5.1 ล้านคนมาเป็น 5.9 ล้านคน และสถิติจำนวนหนังสือที่ซื้อหนังสือเพิ่มขึ้น
ถึง 1.3 ล้านเล่มต่อปี (Hausrath. 1990 : 14)

ห้องสมุดในบางแห่งมีผู้ใช้ห้องสมุดมากจนเกิดปัญหาดังเช่นที่มาราเคช (Marrakech)
ซึ่งมีผู้ใช้เข้ามาทำบัตรสมาชิกห้องสมุดมากมายจนต้องมีการกำหนดช่วงเวลาสำหรับให้ผู้ใช้ทำบัตร
สมาชิกเพียง 1 วันต่อสัปดาห์เท่านั้น หรือที่มาลาวี (Malawi) หลังจากที่ห้องสมุดเปิดบริการได้
เพียง 1 เดือนเท่านั้น วัสดุห้องสมุดจำนวนร้อยละ 80 ได้มีผู้ยืมออกไปจากห้องสมุด สำหรับใน
เอเชียใต้และตะวันออกใกล้ มีผู้ใช้มาใช้ห้องสมุดเป็นจำนวนมากจากจำนวนห้องสมุด 31 แห่ง
มีผู้ใช้ห้องสมุดเฉลี่ย 190,000 คนต่อปี และผู้ใช้ส่วนใหญ่จะเป็นนักศึกษามหาวิทยาลัย โดย
เฉพาะห้องสมุดที่กัลกัตตา ประเทศอินเดีย จะมีผู้ใช้ห้องสมุดมากที่สุด ด้วยเหตุนี้จึงมีโครงการ
ที่จะเปิดห้องสมุดสำนักงานสารนิเทศระหว่างชาติใหม่ ๆ เพิ่มขึ้น โดยตั้งอยู่ใกล้บริเวณหรือวิทยา
เขตของมหาวิทยาลัยเพื่อให้ผู้ใช้ที่เป็นนักศึกษาได้เข้าถึงวัสดุเหล่านั้นได้สะดวกขึ้น (Rowan. 1964
: 41-43)

บ่อขุดร้างที่ทรัพยากรของห้องสมุดเป็นแหล่งสำคัญสำหรับผู้ใช้ที่เป็นนักศึกษาเริ่มเรียน (Heindel. 1947 : 4) แต่อย่างไรก็ตามหากจำนวนของประชากรที่อ่านหนังสือต่ำ ก็จะทำให้จำนวนผู้ที่เข้าไปใช้ห้องสมุดของอเมริกันต่ำด้วย (Bogart. 1976 : 61) โดยเฉพาะภาษาอังกฤษหากประชากรมีความรู้จำนวนมากก็ส่งผลต่อจำนวนผู้ใช้ห้องสมุดมากด้วย ดังเช่นจากรายงานของห้องสมุดสำนักงานสารสนเทศในไต้หวันจำนวน 3 แห่ง แสดงให้เห็นว่าในช่วงปี พ.ศ. 2517 มีผู้ใช้ห้องสมุดมากกว่า 190,000 คน จึงทำให้เก้าอี้ในห้องอ่านหนังสือมีผู้ใช้เต็มไปหมดทั้งห้องสมุด (William. 1975 : 388)

จากการประเมินของคอลเลตต์ (Collett. 1972 : 542) ผู้ใช้ส่วนใหญ่มีความต้องการสารสนเทศตามจุดมุ่งหมายเฉพาะด้าน และเพื่อการพักผ่อนหย่อนใจและหัวเรื่องที่ได้รับความสนใจจากผู้ใช้ คือ การสำรวจอวกาศ สิทธิเสรีภาพของพลเมือง ความปลอดภัยทางด้านสังคม การแพทย์และโครงการสาธารณสุข หลักการเก็บภาษี การสร้างถนนและทางหลวง การศึกษา การสงวนรักษาที่ดิน การติดตั้งไฟฟ้าในชนบท พร้อมกับหนังสือรายปีและเรื่องราวเกี่ยวกับประธานาธิบดี (Rowan. 1964 : 43) สำหรับเรื่องทางด้านเศรษฐศาสตร์ก็เป็นอีกหัวเรื่องหนึ่งที่ผู้ใช้ต้องการมากที่สุด รายงานจากกรุงเทพฯในเดือนตุลาคม พ.ศ. 2517 นอกจากเนื้อหาทางด้านเศรษฐศาสตร์แล้วก็มีเนื้อหาทางด้านนโยบายต่างประเทศ ปัญหาทางด้านสังคม และการเมือง การศึกษาและศิลปะจะได้รับความสนใจอย่างมาก

สำหรับกลุ่มผู้ใช้ของห้องสมุดก็มีหลายประเภท ดังเช่น มารดาผู้หนึ่งจะมาอ่านหนังสือเกี่ยวกับเมืองแคนซัส (Kansas City) อันเป็นสถานที่ที่ลูกสาวของเธอตั้งรกรากอยู่ ศิลปินก็จะมองหาตัวอย่างอันเป็นวิธีการใหม่ ๆ ที่มีมาจากสหรัฐอเมริกา แม้บ้านก็จะมาถ่ายเอกสารถึงตำราอาหารอเมริกันต่าง ๆ ฆ่างออกแบบเสื้อผ้าก็จะมาศึกษาแฟชั่นต่าง ๆ จากนิตยสารอเมริกัน นักเรียนระดับมัธยมและนักศึกษาระดับวิทยาลัยต่างก็มาศึกษางานวิจัยต่าง ๆ เพื่อที่จะทำรายงาน (William. 1975 : 388)

4) บุคลากร

ห้องสมุดสำนักงานสารนิเทศระหว่างชาติ ส่วนใหญ่มีปัญหาทางการรับสมัคร และคัดเลือกบรรณารักษ์และจะไม่มีบรรณารักษ์ชาวอเมริกัน แต่จะมีบรรณารักษ์และเจ้าหน้าที่เป็น คนท้องถิ่น จากการสำรวจของเฮ้าสราท (Hausrath. 1990 : 11) จากห้องสมุดจำนวน 160 แห่งใน 89 ประเทศ จะมีเจ้าหน้าที่เป็นชาวต่างชาติทำงานอยู่ทั่วโลกถึง 550 คน และ อยู่ทั่วโลกถึง 54 คนและเป็นตัวแทนที่จะให้บริการและบรรณารักษ์ที่ทำงานในต่างประเทศจำนวน 16 คน แต่อย่างไรก็ตามก่อนหน้านี้ห้องสมุดสำนักงานสารนิเทศระหว่างชาติเคยมีบรรณารักษ์เป็น ชาวอเมริกันทั่วโลกจำนวน 131 คน จนมาถึงปี พ.ศ. 2496 ลดลงเหลือ 22 คน จุดมุ่งหมาย ก็เพื่อที่จะเน้นบุคลากรท้องถิ่นมาเป็นบรรณารักษ์มากกว่า (Collett. 1972 : 543) และที่สำคัญเป็นการยากที่จะดึงดูดให้บรรณารักษ์ชาวอเมริกันที่มีความสามารถไปทำงานในต่างประเทศ ในอัตราเงินเดือนที่สำนักงานจ่ายได้ ดังเช่นที่ศูนย์ลินคอล์น (The Lincoln Center) ใน กัวดาลัมเปอร์ ประเทศมาเลเซีย เคยมีหัวหน้าบรรณารักษ์ชาวอเมริกัน 1 คนและเจ้าหน้าที่ ชาวมาเลเซีย 8 คน แต่ปัจจุบันไม่มีบรรณารักษ์ชาวอเมริกันแล้ว (Ejorklund. 1968 : 418)

สำหรับคุณสมบัติของบรรณารักษ์ชาวอเมริกันที่จะต้องนำมาพิจารณา ก็คือ จะต้องมีความ รู้ทางด้านภาษาของท้องถิ่นที่ไปทำงาน มีมนุษยสัมพันธ์เป็นที่รู้จักกันอย่างกว้างขวาง มีความ กระตือรือร้น สนใจปัญหาของประชาชนต่างประเทศ มีประสบการณ์เป็นอย่างดีเกี่ยวกับห้องสมุด และสิ่งพิมพ์อเมริกา และมีความรู้ทางด้านที่จะต้องเกี่ยวข้องกับต่างประเทศและประเทศที่ทำงาน (Wessells. 1951 : 1077) เพราะรอบรู้ประเพณีใจของห้องสมุดอเมริกันนั้นตามความหมาย มิได้จำกัดขอบเขตอยู่แค่เพียงห้องอ่านหนังสือหรือจำนวนหนังสือที่มีอยู่เท่านั้น ความรู้ความ สามารถของบุคลากรก็มีส่วนด้วย (James. 1953 : 107)

ในการมีบรรณารักษ์เป็นบุคลากรท้องถิ่น สำนักงานสารนิเทศระหว่างชาติก็มีการฝึกอบรม เพื่อให้ความรู้และความก้าวหน้าเพิ่มขึ้น โดยให้บรรณารักษ์ท้องถิ่นจำนวนปีละ 12 คนไปศึกษา อบรมบรรณารักษศาสตร์ที่สหรัฐอเมริกาเป็นเวลา 3 เดือน โดย 1 เดือนแรกฝึกงานอยู่ที่สำนัก งานสารนิเทศระหว่างชาติ ณ กรุงวอชิงตัน ดี.ซี. สำหรับ 2 เดือนต่อมาให้บรรณารักษ์แต่ละคน ได้ทัศนศึกษาดูงานห้องสมุดต่าง ๆ ในสหรัฐอเมริกา (Collett. 1972 : 543)

5) การให้การสนับสนุนห้องสมุดและวิชาชีพบรรณารักษศาสตร์

นอกจากมีบทบาทในการให้บริการสำหรับผู้ใช้อีกแล้ว ห้องสมุดสำนักงานสารนิเทศระหว่างชาติยังมีบทบาทในการให้การสนับสนุนห้องสมุดและวิชาชีพบรรณารักษศาสตร์ในประเทศท้องถิ่นอีกด้วย ดังเช่นในปี พ.ศ. 2486 เมื่อหอสมุดแห่งชาติเปรู (The National Library of Peru) ถูกไฟไหม้ สหรัฐอเมริกาก็ได้มีส่วนในการจัดสร้างขึ้นใหม่และจัดหาทรัพยากรมาเพิ่มเติมให้ (Ludington. 1954 : 203) หรือที่หอสมุดแห่งชาติตุรกี (The National Library of Turkey) ซึ่งแต่เดิมจัดเรียงหนังสือขึ้นตามขนาดของหนังสือ ภายหลังได้รับความช่วยเหลือจากสำนักงานสารนิเทศระหว่างชาติ หอสมุดซึ่งเปลี่ยนระบบการจัดเรียงหนังสือเป็นระบบทศนิยมดิวอี้ และโรงเรียนที่เปิดสอนวิชาห้องสมุดเป็นแห่งแรกของประเทศ เริ่มจัดตั้งโดยความร่วมมือของมูลนิธิฟอร์ด (Ford Foundation) และสำนักงานสารนิเทศระหว่างชาติ (Rowan. 1964 : 43)

เกอริน และ โบมการ์ทเนอร์ (Gurin and Baumgartner. 1946 : 139) กล่าวว่า "แม้ตลอดเวลาห้องสมุดอาจไม่มีจุดประสงค์ที่จะสนับสนุนรูปแบบบรรณารักษศาสตร์อเมริกาก็ตาม แต่ก็หลีกเลี่ยงไม่พ้นที่จะต้องเกี่ยวข้องกับประเด็นของห้องสมุดที่จะต้องศึกษาถึงตัวอย่างของการดำเนินงานตามรูปแบบบรรณารักษศาสตร์อเมริกาแล้ว บรรณารักษ์จะต้องมีการอภิปรายและแสดงให้เห็นถึงวิธีการ กิจกรรม วิชาการและการฝึกอบรมทางด้านวิชาชีพบรรณารักษศาสตร์อเมริกา ตัวอย่างที่ดีที่สุดของความร่วมมือก็คือการจัดตั้งโรงเรียนฝึกอบรมบรรณารักษศาสตร์ที่เวลลิงตัน ประเทศนิวซีแลนด์ (Wellington, New Zealand) โดย แมรี พี. พาร์สัน (Mary P. Parsons) ผู้อำนวยการห้องสมุดสำนักงานสารนิเทศระหว่างชาติคนแรกที่เวลลิงตัน ด้วยเหตุนี้ห้องสมุดสำนักงานสารนิเทศระหว่างชาติจึงมักจะรับนักศึกษาเข้ามาฝึกงานห้องสมุดอยู่เสมอ ดังเช่นที่ ห้องสมุดสำนักงานสารนิเทศระหว่างชาติที่โคลัมโบ (Colombo) รับนักศึกษาฝึกงานห้องสมุดตามหลักสูตรบรรณารักษศาสตร์ของมหาวิทยาลัยซีลอน (University of Ceylon) และในอินเดียก็มีนักศึกษาจากมหาวิทยาลัยมัทราส (University of Madras) มาฝึกงานที่ห้องสมุดสำนักงานสารนิเทศระหว่างชาติ เพื่อรับปริญญาสาขาวิชาบรรณารักษศาสตร์ (Rowan. 1964 : 43)

สำหรับในอียิปต์ก็ได้ให้ความช่วยเหลือในการฝึกอบรมบรรณารักษ์ท้องถิ่น เพื่อให้มีความรู้ทางด้านวิชาชีพบรรณารักษศาสตร์เพิ่มขึ้น หรือเป็นการสนับสนุนหลักสูตรระยะสั้น ดังเช่น ที่ คิวโต (Quito) ประเทศเอกวาดอร์ (Ecuador) และ ลิมา (Lima) ประเทศเปรู (Peru) และในปี พ.ศ. 2494 สมาคมห้องสมุดอเมริกาได้สนับสนุนในการจัดตั้งโรงเรียนบรรณารักษศาสตร์ที่มหาวิทยาลัยเคียว (Keio University) ที่โตเกียว ประเทศญี่ปุ่น และปัจจุบันนี้โรงเรียนบรรณารักษศาสตร์ส่วนใหญ่จะได้รับทุนจากมูลนิธิร็อกกี้เฟลเลอร์ (Rockefeller Foundation) ภาสาคูมูลนิธิฟูลไบรท์ (Fullbright Foundation) หรือในแถบลาตินอเมริกา ซึ่งได้รับการแนะนำโดยคณะกรรมการพิเศษด้านความสัมพันธ์ทางวัฒนธรรมระหว่างประเทศ (Special Committee on International Cultural Relations) โดยในช่วงปี พ.ศ. 2485 ได้มีการจัดตั้งโรงเรียนบรรณารักษศาสตร์ที่ โบโกตา (Bogota) ประเทศโคลัมเบีย (Colombia) ภาสาคูการดำเนินงานของสมาคมห้องสมุดอเมริกาและอุปการะด้านงบประมาณโดยมูลนิธิร็อกกี้เฟลเลอร์ (Ludington. 1954 : 201-202)

หรือที่ Tokyo American Center Library ที่ประเทศญี่ปุ่น ก็ได้เข้ามาให้ความร่วมมือในการให้การฝึกอบรมทุก ๆ ครั้งปีให้กับนักศึกษาปีสุดท้ายของโรงเรียนบรรณารักษศาสตร์ในบริเวณพื้นที่โตเกียว 3 แห่งคือ Keio University Library School, National Junior College of Library Science และ Rikkyo University ซึ่งเนื้อหาประกอบไปด้วย บรรณานุกรม การบริการอ้างอิง การยืม-คืนและการฝึกภาคปฏิบัติ (Haustrath. 1981 : 97)

หรือ วิลมา มอสฮอลเดอร์ (Wilma Mosholder) บรรณารักษ์ห้องสมุดที่เปอร์โตริโก (Puerto Rico) ได้ใช้เวลาในช่วงวันหยุดจัดสัมมนาบรรณารักษ์ทั่วทั้งลาตินอเมริกา (Latin America) (Burgess. 1972 : 515)

ลูคคิงตัน (Ludington. 1954 : 202-203) กล่าวว่าขณะที่ครูผู้สอนชาวอเมริกัน ได้ไปยังต่างประเทศเพื่อที่จะสอนในโรงเรียนบรรณารักษศาสตร์นั้น บรรณารักษ์ต่างประเทศก็ยังคงมาศึกษาที่อเมริกาอย่างต่อเนื่องอีกด้วย จากรายงานของ Munthe ในปี พ.ศ. 2482 มีชาว นอร์เวย์ประมาณ 150 คน ได้เข้ามาศึกษาที่โรงเรียนบรรณารักษศาสตร์ในสหรัฐอเมริกาและจาก การสำรวจของอลลาเวย์ (Allaway. 1972 : 314) ถึงบรรณารักษ์ที่เข้าไปในสหรัฐอเมริกา ช่วงปี พ.ศ. 2499-2514 ตามโครงการร่วมกันของแต่ละประเทศกับสหรัฐอเมริกาเป็นตารางดังนี้

ตาราง 1 บรรณารักษ์ที่เข้าร่วมโครงการกับสหรัฐอเมริกา

ประเทศ	จำนวน	
<u>ยุโรป</u>		
เบลเยียม	3	คน
เยอรมัน	1	คน
กรีก	1	คน
นอร์เวย์	2	คน
สเปน	1	คน
สวีเดน	3	คน
ออสเตรีย	3	คน
รวม	12	คน
<u>ตะวันออกกลาง</u>		
อิหร่าน	2	คน
อิสราเอล	2	คน
จอร์แดน	1	คน
รวม	5	คน

ตาราง 1 (ต่อ)

ประเทศ	จำนวน
<u>ตะวันออกไกล</u> ออสเตรเลีย กัมพูชา อินเดีย ญี่ปุ่น เกาหลี นิวซีแลนด์ ฟิลิปปินส์ สิงคโปร์ ไต้หวัน ไทย เวียดนาม รวม	 1 คน 1 คน 5 คน 2 คน 3 คน 1 คน 2 คน 1 คน 1 คน 3 คน 1 คน 21 คน
<u>แอฟริกา</u> แอฟริกาใต้ รวม	 1 คน 1 คน

ตาราง 1 (ต่อ)

ประเทศ	จำนวน
<u>แคริบเบียน</u>	
คูราเซา (Curacao)	1 คน
กายอานา (Guyana)	1 คน
จาเมกา (Jamaica)	2 คน
ตรินิแดด (Trinidad)	1 คน
รวม	5 คน
<u>ลาตินอเมริกา</u>	
อาร์เจนตินา	3 คน
บราซิล	3 คน
เปรู	1 คน
อุรุกวัย	1 คน
รวม	8 คน
รวมทั้งสิ้น	52 คน

ลูคิงตัน (Ludington. 1954 : 202-203) ยังกล่าวอีกว่า "การทำงานของบรรณารักษ์อเมริกันในห้องสมุดต่างประเทศก็ยังคงมีความสำคัญในด้านที่มีอิทธิพลต่อการพัฒนาห้องสมุดท้องถิ่น ดังเช่น วิลเลียม เอ. บอร์ดิน (William A. Borden) ที่ โบโรดา (Boroda) อซา ดอน ดิคินสัน (Asa Don Dickinson) ที่ ลาฮอร์ (Lahore) ซึ่งก็ยังคงได้รับการนับถืออยู่แม้เวลาจะผ่านไป 30 ปีแล้วก็ตาม หรือแม้แต่อาร์เธอร์ บอสวีก (Arthur Bostwick) ในประเทศจีนและมิลตัน เฟอ์กูสัน (Milton Ferguson) ในอัฟกานิสถาน"

6) บทสรุป

ห้องสมุดสำนักงานสารนิเทศระหว่างชาติแม้จะมีการจัดตั้งมาเกือบ 50 ปีแต่ก็ยังคงมีการปรับปรุงอยู่เสมอ แต่ส่วนสำคัญทางด้านแนวความคิดและจุดมุ่งหมายก็ยังคงไม่เปลี่ยนแปลง เพียงแต่มีสารนิเทศและเทคโนโลยีใหม่ ๆ เข้ามาใช้เพิ่มขึ้นในห้องสมุดอาจจะมีการเปลี่ยนแปลงบ้าง (Hausrath. 1990 : 19) ไฮเดล (Heindel. 1946 : 3) กล่าวว่า "ห้องสมุดเหล่านี้ยังคงมีหน้าที่สำคัญในการแพร่กระจายข่าวสารต่าง ๆ เกี่ยวกับอเมริกาไปทั่วโลกจึงเป็นการยากมากที่จะบอกว่าสิ่งนี้เป็นการก่อเกิดที่ยิ่งใหญ่ที่สุดของชาติหรือจักรวาล" เพราะห้องสมุดถือว่าเป็นสัญลักษณ์ของสหรัฐอเมริกาที่สามารถมองเห็นได้และเป็นที่นิยมอย่างมากในต่างประเทศ เพราะห้องสมุดเหล่านี้สามารถสนองความต้องการของผู้ใช้ได้อย่างเต็มที่ โดยเฉพาะอย่างยิ่งในประเทศกำลังพัฒนา ถือเป็นแหล่งทรัพยากรที่สามารถตอบคำถามเกี่ยวกับสหรัฐอเมริกาได้ดีที่สุด และให้บริการได้อย่างดีที่สุด (Esterline. 1975 : 152) และจัดได้ว่าเป็นศูนย์กลางการวิจัยสำหรับนักวิชาการในสาขาวิชาต่าง ๆ ดังเช่นห้องสมุดอเมริกันที่ปากีสถานซึ่งมีผู้เปรียบได้ว่า "ห้องสมุดเปรียบเสมือนผู้จุดตะเกียงแสงสว่างแห่งความรู้และเป็นศูนย์กลางทางความคิดอันเป็นที่พึ่งปรารถนา" (William. 1975 : 386)

แต่อย่างไรก็ตามเป็นการยากมากที่จะอธิบายถึงบทบาทของห้องสมุดสำนักงานสารนิเทศระหว่างชาติ อันสืบเนื่องมาจากห้องสมุดมีหลายประเภทและหลายรูปแบบหรือแม้แต่การจัดกิจกรรม พร้อมกันนั้นก็มีความขัดแย้งด้านความเหมาะสมในการทำงานหรือที่ควรจะเป็น อันเป็นแนวทางที่ห้องสมุดจะสามารถค้นพบจุดมุ่งหมายในการที่จะจัดเสนอโปรแกรมการให้ข่าวสาร (James. 1983 : 101) จากรายงานในการสำรวจห้องสมุดอเมริกาทั้งหมดในต่างประเทศของ The New York Times โดยผู้สื่อข่าวต่างประเทศและจัดพิมพ์เมื่อ 12 พฤศจิกายน พ.ศ. 2495 กล่าวว่า "จากรายงานทั้งหมดที่ได้รับเป็นการยากมากที่จะหาถึงข้อบกพร่องเกี่ยวกับงานของห้องสมุดสำนักงานสารนิเทศระหว่างชาติในบางแห่ง เพราะที่ใดก็ตามที่ห้องสมุดได้เข้าไปดำเนินการก็ดูเหมือนว่าจะขึ้นอันถึงความสัมพันธ์กับครู นักศึกษาและบุคคลอื่น ๆ ที่เป็นชาวต่างประเทศถึงความสนใจเฉพาะด้าน ดังเช่น การฉายภาพยนตร์ให้กับสาธารณชนทั่ว ๆ ไป ห้องสมุดที่จัดตั้งในประเทศสหราชอาณาจักรและฝรั่งเศสต่างก็ได้รับความนิยมเพิ่มขึ้น สำหรับในเยอรมันตะวันตกได้ประสบผลสำเร็จมากที่สุดทางด้านสื่อในการโฆษณาเกี่ยวกับสหรัฐอเมริกา

ที่เนเชอรัลแลนดก็เป็นอีกแห่งหนึ่งของกิจกรรมสหรัฐอเมริกาที่ประสบผลสำเร็จมากที่สุด ที่เบลเยียมและสวิสเซอร์แลนด์ต่างก็ได้รับความนิยมอย่างมากเช่นกัน ส่วนที่อิตาลีห้องสมุดเป็นสถานที่ที่กว้างขวางและมีความสุขเพิ่มขึ้น ที่สเปนก็ได้รับความนิยมเช่นกันเพียงแต่ไม่สามารถสนองให้ก้าวทันกับความต้องการของผู้ใช้ได้ ที่ยูโกสลาเวีย กรีซและตุรกีต่างก็ได้รับความนิยมอย่างมากเช่นกัน

สำหรับตะวันออกกลาง กล่าวว่า ส่วนใหญ่ผู้ใช้เข้ามาใช้บริการและตอบคำถามและช่วยกันค้นคว้า และที่อัฟริกาใต้ได้รับความนิยมจากผู้ใช้อย่างมากเพราะเป็นห้องสมุดที่เปิดโอกาสให้คนผิวดำเข้ามาใช้ห้องสมุดและมีผู้ยืมหนังสือประมาณ ร้อยละ 40

ส่วนตะวันออกไกล โดยทั่ว ๆ ไปสภาพของความแพร่หลายจะเหมือน ๆ กัน จากรายงานกล่าวว่าที่อินเดีย ปากีสถาน ญี่ปุ่น ห้องสมุดประสบผลสำเร็จอย่างมาก ส่วนที่เกาะฟอร์โมซา (Formosa) ถือว่ามีคุณค่าอย่างมากและมีผู้เข้ามาใช้ห้องสมุดค่อนข้างนานนออยู่เสมอ ส่วนที่พม่าถือได้ว่าประสบผลสำเร็จอย่างมากสำหรับประเทศไทยได้รับความนิยมอย่างมาก โดยเฉพาะอย่างยิ่งกับคนหนุ่มสาว และที่ฟิลิปปินส์ก็มีการใช้อย่างกว้างขวางโดยเฉพาะนักศึกษา

แถบละตินอเมริกานั้นในเม็กซิโกพบว่าห้องสมุดได้รับความนิยมอย่างมาก ส่วนที่ปานามา ก็พยายามที่จะให้ความสำคัญกับความไม่เพียงพอในด้านความต้องการของผู้ใช้ ทางนิการากัวก็ถือว่าประสบผลสำเร็จอย่างมากที่สุด และที่กัวเตมาลาห้องสมุดยังได้ให้ความช่วยเหลือกับหน่วยงานอื่น ๆ ของเจ้าของประเทศเป็นอย่างดีอีกด้วย

ส่วนที่มีการเปลี่ยนแปลงอย่างมากที่สุดด้านหนังสือก็คือที่ บูเอโนสไอเรส ประเทศอาร์เจนตินา เพราะห้องสมุดได้กลายเป็นแหล่งหนังสืออ้างอิงที่มีการใช้ประโยชน์อย่างมากเป็นพิเศษ (Porter. 1952 : 8)

สำหรับกระทรวงการต่างประเทศก็มีรายงานที่แสดงให้เห็นว่าได้มีการประเมินผลด้านห้องสมุดอยู่เสมอ จากรายงานเมื่อวันที่ 30 มกราคม พ.ศ. 2496 กล่าวว่า "เราควรที่จะตั้งใจเพื่อที่จะพัฒนาให้มีความเข้มแข็งยิ่งขึ้น เพราะปัจจุบันนี้เราเข้ามาเกี่ยวข้องกับโปรแกรมต่าง ๆ ที่ไม่สามารถใช้ประโยชน์ในการปรับปรุงห้องสมุดได้อย่างเต็มที่..." (United States Congress. Committee on Foreign Relations. 1953 : 4)

จากการสำรวจของวิลเลียม (William. 1975 : 388) ที่ได้สำรวจห้องสมุดอเมริกันในช่วงแรก ๆ ในยุโรป กล่าวว่าเหตุผลหนึ่งที่ห้องสมุดประสบผลสำเร็จก็เพราะว่าหน้าหอสมุดจะมีการปลูกต้นไม้อย่างร่มรื่น มีตู้จัดแสดงนิทรรศการ ส่วนห้องสมุดทางแถบตะวันออกห้องสมุดจะอยู่ในอาคารย่านธุรกิจ โดยรวมกับหน่วยงานอื่น ๆ ของสำนักงานสารนิเทศระหว่างชาติ พร้อมกับมีเครื่องอำนวยความสะดวกต่าง ๆ ดังเช่น ห้องสมุดที่ฮ่องกงมีการใช้ลิฟท์ในการจัดส่งหนังสือ ส่วน เลซี่ (Lacy. 1953 : 147) กล่าวว่า ลักษณะและขนาดของห้องสมุดแต่ละแห่งอาจแตกต่างกัน แต่ส่วนมากจะเป็นอาคาร 2 ชั้นเชื่อมติดต่อกันดังเช่นในแอลจีเรีย อาคารห้องสมุดจะเด่นเป็นที่น่าสนใจมาก ซึ่งจุดมุ่งหมายในประเด็นนี้ถือว่าเป็นหลักการที่สำคัญ

สิดทาส บัสบี้ (Busby. 1960 : 52) ได้กล่าวว่าห้องสมุดสำนักงานสารนิเทศระหว่างชาติจะแตกต่างไปจากห้องสมุดอื่น ๆ ในประเด็นที่ว่า หนังสือทั้งหมดหรือวัสดุชนิดอื่น ๆ จะเกี่ยวกับสหรัฐอเมริกาหรือไม่ก็เขียนโดยชาวอเมริกา

จ) ศูนย์ระหว่างสองชาติ

ศูนย์ระหว่างสองชาติ (Binational Center) เป็นการดำเนินงานโดยประชากรเจ้าของประเทศร่วมกับผู้แทนทางการทูตของสหรัฐอเมริกาในต่างประเทศ โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อที่จะส่งเสริมสัมพันธภาพและความเข้าใจที่ดีต่อกันระหว่างเจ้าของประเทศกับสหรัฐอเมริกาโดยไม่เกี่ยวข้องกับทางการเมืองและแสวงหาผลกำไร แต่เป็นการเกี่ยวข้องกับกิจกรรมทางด้านวิชาการและวัฒนธรรม นอกจากจะใช้ชื่อว่า "ศูนย์ (Center)" แล้วยังสามารถใช้ชื่อเรียกต่าง ๆ แตกต่างกันไปเช่น สมาคม (Association) สถาบัน (Institute) สโมสร (Society) และบางครั้งอาจจะมีคำว่า "วัฒนธรรม" และคำต่อท้ายชื่อเจ้าของประเทศและสหรัฐอเมริการ่วมด้วยเช่น ICANA คือ Instituto Cultural Argentino-Norteamericano ซึ่งอยู่ใน บัวโนสไอเรส (Buenos Aires) IBEU คือ Instituto Brasil-Estados Unidos ซึ่งอยู่ใน ริโอ เดจาเนโร (Rio de Janeiro) หรือ IGA คือ InstitutoGuatemalteco-Americano ซึ่งอยู่ใน กัวเตมาลา ซิตี้ (Guatemala City) (Jackson. 1981 : 470)

ศูนย์ระหว่างสองชาติถือเป็นบันไดขั้นแรกของสถาบันในการที่จะพัฒนาขึ้นเป็นการแลกเปลี่ยนทางการศึกษากับต่างประเทศ โดยถือว่ามีส่วนที่สหรัฐอเมริกาเข้าไปดำเนินการ ความคิดนี้มีต้นกำเนิดมาจากชาวอเมริกันกลุ่มหนึ่งที่อาศัยอยู่ในประเทศอาร์เจนตินา (Argentina) ได้ร่วมมือกับประชาชนท้องถิ่นจัดตั้งสมาคมระหว่างสองชาติขึ้นที่ บูเอโนสไอเรส ในปี พ.ศ. 2470 โดยให้ชื่อว่า Instituto Cultural Argentino-Norteamericano อันสืบเนื่องมาจากครูที่สอนภาษาอังกฤษแบบอเมริกันต้องการที่จะให้รัฐได้จัดสร้างห้องเรียนภาษาอังกฤษขึ้น (James. 1953 : 81)

หลังจากนั้นแนวความคิดนี้ก็ได้แพร่หลายอย่างรวดเร็วไปยังกลุ่มชาวอเมริกันในประเทศอื่น ๆ โดยอีก 4 ปีก็จัดตั้งที่อาร์เจนตินา อีกแห่งที่ คอร์ดอบา (Cordoba) ในปี พ.ศ. 2480 จัดสร้างที่ ริโอ เดจาเนโร พ.ศ. 2481 ที่ ซาโอ เปาโล (Sao Paulo) และ ลิมา (Lima) พ.ศ. 2482 ที่ เตกูซิกัลปา (Tegucigalpa) พ.ศ. 2485 ที่ ฮาวานา (Havana) พ.ศ. 2487 ที่ กัวเตมาลา (Guatemala) จนถึงปี พ.ศ. 2493 จำนวนศูนย์ระหว่างสองชาติในภูมิภาคนี้มีจำนวนถึง 30 แห่ง ซึ่งส่วนใหญ่จะจัดตั้งในเมืองหลวงหรือเมืองใหญ่ ๆ (Johnson. 1951 : 86-88) โดยศูนย์ระหว่างสองชาติในขั้นต้นจะดำเนินการในด้านการสอนภาษาอังกฤษ สำหรับในเยอรมันจะเรียกว่า "Amerika Hans" ส่วนที่เวียดนามเรียกว่า "Vietnames-Americana Association" (Esterline. 1975 : 152)

ต้นปี พ.ศ. 2494 แนวความคิดทางด้านศูนย์ระหว่างสองชาติได้ขยายมาทางซีกโลกภาคตะวันออก อันเป็นลักษณะในรูปแบบของความร่วมมือที่ไม่เกี่ยวข้องกับทางการเมือง โดยจัดเป็นศูนย์ทางด้านวัฒนธรรม อันดับแรกจัดตั้งขึ้นที่ เตหะราน (Teheran) ในวันที่ 11 เมษายน พ.ศ. 2494 ต่อจากนั้นจึงจัดตั้งขึ้นที่ อังการา (Ankara) ย่างกุ้ง (Rangoon) และ กรุงเทพฯ ที่จัดตั้งขึ้นใหม่นี้มีลักษณะคล้ายกับแถบลาตินอเมริกาที่มีอยู่ 4 แห่ง อันเป็นศูนย์ระหว่างสองชาติที่ดำเนินการร่วมกันกับโปรแกรมห้องสมุดข่าวสารสำนักงานสารนิเทศระหว่างชาติ

จนกระทั่งถึงเดือนมิถุนายน พ.ศ. 2494 สหรัฐอเมริกาจึงได้ยอมรับและตระหนักถึงคุณค่าของการจัดตั้งศูนย์ระหว่างสองชาติในการที่จะเอื้อประโยชน์ต่อการแลกเปลี่ยนวัฒนธรรม จึงได้เริ่มโครงการให้ความช่วยเหลือทางด้านเงินอุดหนุนอย่างจริงจัง โดยมีศูนย์ระหว่างสองชาติเพิ่มขึ้นมากมายถึง 30 แห่งใน 20 ประเทศแถบลาตินอเมริกา และ 4 แห่งในเอเชียใกล้และไกล (James. 1953 : 81-82) และมาถึงปี พ.ศ. 2504 ก็มีการขยายจำนวนเพิ่มขึ้นถึง 3 เท่าเป็น 101 ศูนย์ (โดยศูนย์ที่ประเทศอาร์เจนตินาเพิ่มขึ้นจาก 3 เป็น 12 แห่งและที่บราซิลเพิ่มขึ้นจาก 8 เป็น 33 แห่ง) (James. 1962 : 24)

หลายแห่งที่ศูนย์สารนิเทศของสหรัฐอเมริกาได้เปลี่ยนมาเป็นศูนย์ระหว่างสองชาติ โดยเฉพาะประเทศที่เยอรมันและญี่ปุ่นเข้ายึดครองในช่วงสงครามอันเป็นการตกลงเซ็นสัญญาเพื่อความสงบสุข สำหรับศูนย์ระหว่างสองชาติในกลุ่มประเทศที่พูดภาษาสเปนและโปรตุเกสนั้น จากการสำรวจเมื่อวันที่ 30 มิถุนายน พ.ศ. 2510 ประเทศบราซิลมีศูนย์ระหว่างสองชาติถึง 37 แห่ง รองลงมาคือ อาร์เจนตินา 13 แห่งและโคลัมเบีย 10 แห่ง ดังนั้น 1 ใน 3 ของศูนย์ระหว่างสองชาติส่วนใหญ่จะอยู่ในกลุ่มประเทศที่พูดภาษาโปรตุเกส (Jackson. 1981 : 471) จากตาราง 2 แสดงให้เห็นว่าประเทศต่าง ๆ จำนวน 26 ประเทศนั้น ส่วนมากจะมีศูนย์เพียง 1-9 เท่านั้น

ตาราง 2 จำนวนศูนย์ระหว่างสองชาติในแต่ละประเทศ

ประเทศ	จำนวนศูนย์
อาร์เจนตินา	13
โบลีเวีย	4
บราซิล	37
ชิลี	8
โคลัมเบีย	10
คอสตา ริกา	2
สาธารณรัฐโดมินิกัน	2
เอกวาดอร์	7
เอลซัลวาดอร์	2
เฮอรัมนี	4
กรีซ	1
กัวเตมาลา	1
เฮติ	1
ฮอนดูรัส	2
อิหร่าน	4
อิตาลี	1
ลาว	1
เม็กซิโก	7
นิการากัว	1
ปานามา	1

ตาราง 2 (ต่อ)

ประเทศ	จำนวนศูนย์
ปานามา	1
ปารากวัย	1
เปรู	9
สเปน	1
ไทย	1
ตุรกี	4
อุรุกวัย	1
เวเนซุเอลา	2
เวียดนาม	1
รวมทั้งสิ้น	130 แห่ง

(James. 1981 : 427)

ศูนย์ระหว่างสองชาติโดยเฉลี่ยแล้วร้อยละ 10 เป็นการให้การสนับสนุนทางการเงิน วิชาภาษาอังกฤษ (James. 1953 : 81) ให้กับประชากรเจ้าของประเทศ อันเป็นการเริ่มต้นที่จะดึงดูดประชากรส่วนใหญ่ของประเทศให้มามีส่วนร่วมในโปรแกรมของศูนย์ นอกจากนั้นก็เป็นกิจกรรมทั่ว ๆ ไปทางด้านวัฒนธรรม อันประกอบไปด้วยการบรรยาย การแสดงดนตรี การฉายภาพยนตร์ การจัดตั้งสโมสรผู้สะสมแสตมป์หรือกลุ่มผู้สนใจด้านอื่น ๆ การสัมมนาครูผู้สอนภาษาอังกฤษระดับชาติและการดำเนินงานทางด้านห้องสมุด เป็นต้น (James. 1981 : 472)

ศูนย์ระหว่างสองชาติแต่ละแห่งต่างก็เป็นหน่วยงานอิสระที่อยู่ภายใต้กฎหมายของท้องถิ่นแต่ละประเทศ โดยมีคณะกรรมการผู้บริหารที่จัดตั้งขึ้นจากผู้แทนทางการทูตของอเมริกาและประชาชนเจ้าของประเทศ (James. 1953 : 81) จนกระทั่งปี พ.ศ. 2496 สำนักงานสารนิเทศระหว่างชาติก็ได้เข้ามาให้การสนับสนุนช่วยเหลือศูนย์ระหว่างสองชาติด้วย ในด้านการจัดส่งบุคคลที่ได้ฝึกอบรมมายังศูนย์เพื่อทำงานทางด้านการบริหารและการสอนภาษาอังกฤษ และให้คำปรึกษาทางด้านห้องสมุด จัดงบประมาณที่เป็นค่าใช้จ่ายทางด้านการก่อสร้างอาคาร ค่าเช่าสถานที่ วัสดุต่าง ๆ หรือค่าจ้างผู้ร่วมงาน (Hausrath. 1981 : 11-12)

๑) สถาบันสอนภาษา เอ. ยู. เอ. (The American University Alumni Language Center)

สถาบันสอนภาษา เอ.ยู.เอ. เดิมชื่อสถานสอนภาษาสมาคมนักเรียนเก่าสหรัฐอเมริกา เป็นสมาคมร่วมระหว่างสองชาติที่ก่อตั้งและได้รับความอุปถัมภ์จากสมาคมนักเรียนเก่าสหรัฐอเมริกา โดยความสนับสนุนและช่วยเหลือของสำนักข่าวสารอเมริกัน สถานสอนภาษาแห่งนี้ตั้งขึ้นเพื่อส่งเสริมความเข้าใจซึ่งกันและกันระหว่างประชาชนชาวไทยกับชาวอเมริกันให้แน่นแฟ้นยิ่งขึ้น โดยการสอนภาษา วัฒนธรรมนิยมและประเพณีของประเทศทั้งสอง คณะบริหารงานคณะกรรมการประกอบด้วยสมาชิกฝ่ายไทย 5 นายกับฝ่ายอเมริกัน 4 นาย ซึ่งสมาคมนักเรียนเก่าสหรัฐอเมริกาเป็นผู้แต่งตั้ง (สำนักข่าวสารอเมริกัน. ม.ป.ป. : ไม่ปรากฏเลขหน้า)

สมาคมนักเรียนเก่าสหรัฐอเมริกาเกิดขึ้นในปี พ.ศ. 2467 นักเรียนไทยกลุ่มเล็ก ๆ ที่สำเร็จการศึกษามาจากมหาวิทยาลัยในสหรัฐอเมริกานัดหมายกันมาร่วมรับประทานอาหารค่ำที่โรงแรมรอนซลเกา (ซึ่งปัจจุบันเป็นที่ตั้งของสถานเอกอัครราชทูตรัสเซีย) โดยสมเด็จพระเจ้าฟ้ากรมหลวงสงขลานครินทร์ ผู้ทรงได้รับปริญญาดุษฎีบัณฑิตจากโรงเรียนแพทย์ของมหาวิทยาลัยฮาร์วาร์ดเสด็จมาทรงเป็นองค์ประธานในงานเลี้ยงนั้นด้วย สมาชิกของกลุ่มนี้เรียกตนเองว่า "นักเรียนเก่าสหรัฐอเมริกา หรือ เอ.ยู.เอ."

พ.ศ. 2483 กลุ่ม เอ.ยู.เอ. ได้จดทะเบียนเป็นสมาคมนักเรียนเก่าสหรัฐอเมริกาในพระบรมราชูปถัมภ์ หรือ เอ.ยู.เอ. โดยมีจุดมุ่งหมายที่จะส่งเสริมในด้านมิตรภาพ การศึกษา วัฒนธรรม การกุศล กีฬาและการบันเทิง ปัจจุบันสมาคมนักเรียนเก่าสหรัฐอเมริกาแถลงว่ามีสมาชิกทั้งไทยและอเมริกันเกือบสองพันคน

พ.ศ. 2494 ผู้แทนจากสถานเอกอัครราชทูตสหรัฐอเมริกาได้เสนอให้ความช่วยเหลือในการก่อตั้งสถานสอนภาษาขึ้นในกรุงเทพฯ สมาคมนักเรียนเก่าสหรัฐอเมริกาตกลงจะเป็นผู้อุปถัมภ์สถานสอนภาษาของทั้งสองประเทศแห่งนี้ เพื่อสอนทั้งภาษาไทยและภาษาอังกฤษ และให้ข่าวสารเกี่ยวกับวัฒนธรรมของประเทศทั้งสอง โดยมีเงื่อนไขว่าจะไม่แสวงหาผลกำไร ไม่แบ่งแยกลัทธิและไม่ฝักใฝ่การเมือง สถาบันใหม่นี้มีชื่อว่า โรงเรียนสถานสอนภาษาสมาคมนักเรียนเก่าสหรัฐอเมริกา และเป็นที่รู้จักกันทั่ว ๆ ไปว่า เอ.ยู.เอ. (วิล พงศ์พิพัฒน์ และคนอื่น ๆ 2530 : 120-121) โครงการนี้ก่อตั้งขึ้นครั้งแรกเมื่อเดือนมกราคม พ.ศ. 2495 โดยเป็นโครงการสอนภาษาอังกฤษให้แก่ชาวไทยและสอนภาษาไทยให้แก่ชาวอเมริกันขึ้น ณ วัดสระเกศ โดยได้รับพระบรมราชานุญาตจากพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวและรัฐบาลสหรัฐอเมริกาได้ส่งผู้เชี่ยวชาญทางภาษามาถึงกรุงเทพฯ เพื่อช่วยเหลือโครงการนี้

ต่อมาในปี พ.ศ. 2505 สถาบันได้ย้ายมาอยู่สถานที่ตั้งใหม่ที่ถนนราชดำริและในปี พ.ศ. 2512 สหรัฐอเมริกาได้ให้ทุนเพิ่มเติมช่วยเหลือให้สถาบันสอนภาษาสามารถก่อสร้างห้องสมุดใหม่ขึ้น โดยรวมเอาห้องสมุดของสถานสอนภาษาที่มีอยู่เดิมกับห้องสมุดของสำนักข่าวสารอเมริกัน (จาก พันทพงศ์) เข้าไว้ในอาคารหลังเดียวกัน และในปี พ.ศ. 2513 สถาบันก็ได้มีการจัดสร้างขึ้นเรือนเพิ่มเติมขึ้น โดยสำนักข่าวสารอเมริกันได้ร่วมออกค่าก่อสร้างกับสถาบันสอนภาษา โดยจำนวนห้องเรียนเพิ่มเป็น 35 ห้อง สำหรับตัวอาคารนอกจากห้องเรียนแล้วยังประกอบด้วยห้องสมุด หอประชุมจุ 800 ที่นั่ง ที่สำหรับแสดงนิทรรศการหลายแห่งและห้องฝึกภาษาที่มีอุปกรณ์ครบครัน 3 ห้อง ปัจจุบันงานของสถาบันสอนภาษา เอ.ยู.เอ. แบ่งออกเป็น 3 แผนกคือ

1) แผนการสอนภาษาอังกฤษ มีเป้าหมายของการจัดหลักสูตร คือ ให้อังกฤษติดต่อกับความเข้าใจกันได้ คุณสมบัติขั้นพื้นฐานของครูสอนภาษาอังกฤษ คือ ต้องได้รับการศึกษาอย่างน้อยสองปีในวิทยาลัย พูดภาษาอังกฤษสำเนียงอเมริกันแบบมาตรฐาน มีบุคลิกและความสามารถที่จะสอนให้นักศึกษาเข้าใจได้ดีและได้รับอบรมเรื่องการสอนภาษาต่างประเทศตามแนวทางใหม่และเรื่องขนบธรรมเนียมประเพณีของไทย

กฎเกณฑ์ในการรับผู้เข้าเรียน นักศึกษาจะต้องมีอายุเกินกว่า 18 ปี เคยผ่านการเรียนภาษาอังกฤษในโรงเรียนมาแล้วไม่น้อยกว่าหกปี แต่สำหรับนิสิตนักศึกษามหาวิทยาลัยหรือผู้ที่สำเร็จการศึกษาชั้นอุดมศึกษา อาจจะขอให้มีการสอบสัมภาษณ์เพื่อจัดชั้นเรียนที่เหมาะสม

สถาบันสอนภาษา เอ.ยู.เอ. จัดโครงการสอนไว้สองแบบ หลักสูตรสามัญสอนวันละหนึ่งชั่วโมง สัปดาห์ละห้าวัน หกสัปดาห์เป็นหนึ่งเทอม หลักสูตรประกอบด้วยการเรียนทั้งหมด 15 เทอม ตามหลักสูตรนี้จะทำให้ผู้เรียนสามารถสนทนากับชาวต่างประเทศที่พูดภาษาอังกฤษได้พอสมควร

หลักสูตรเร่งรัด เป็นโครงการเรียนเต็มเวลาสำหรับนักศึกษาที่ประสงค์จะเรียนภาษาอังกฤษโดยใช้เวลาให้สั้นที่สุดเท่าที่จะทำได้ หลักสูตรนี้กำหนดขึ้นเพื่อช่วยให้นักศึกษามีความชำนาญในการทำความเข้าใจการพูด อ่านและเขียนภาษาอังกฤษอย่างเพียงพอสำหรับจะไปศึกษาต่อในสหรัฐอเมริกา การสอนจัดให้มีขึ้นสัปดาห์ละห้าวัน วันละหกชั่วโมง ใช้เวลาทั้งสิ้น 42 สัปดาห์ จึงครบหลักสูตร

สถาบันสอนภาษา เอ.ยู.เอ. ได้เปิดสอนภาษาไทยแก่ชาวต่างประเทศมาตั้งแต่ปี พ.ศ. 2507 โดยมีนักศึกษาจากชาติต่าง ๆ รวม 500 คน เรียนหลักสูตร 4 เดือน เรียนระบบ "ออดิโอ-ลิงกัวล" (Audio-Lingual) คือ ไม่ใช้การสอนแบบแปล แต่เป็นการสอนให้รู้จักฟังและคิดเป็นภาษาไทย ครูที่สอนเป็นคนไทยที่มีประสบการณ์ในการสอน ในการเรียนหลักสูตรนี้มีตำราซึ่งจัดพิมพ์ขึ้นเป็นพิเศษ

นอกจากนี้ด้านสอนภาษาอังกฤษยังขยายออกไปยังต่างจังหวัดมีสาขา 10 จังหวัด ผลสอบของนักศึกษาจะส่งหน่วยกิตไปรวบรวมไว้ที่ศูนย์ภาษา เอ.ยู.เอ. แห่งหนึ่งแห่งใด การเรียนในต่างจังหวัดเปิดสอนในตอนเย็นและค่ำ เนื่องจากนักศึกษามักจะเป็นผู้ที่ทำงานหรือเรียนหนังสือในตอนกลางวัน

งานด้านการสอนภาษาอังกฤษนี้ สถาบันสอนภาษา เอ.ยู.เอ. รับหน้าที่เป็นศูนย์ทดสอบภาษาอังกฤษให้แก่หน่วยงานรัฐบาลของสหรัฐอเมริกาทุกแห่ง นอกจากนี้ยังเป็นศูนย์ทดสอบภาษาให้หน่วยงานต่าง ๆ ที่อยู่ในประเทศไทยด้วย เป็นต้นว่า องค์การสนธิสัญญาการป้องกันร่วมกัน แห่งอาเซียนตะวันออกเฉียงใต้ (สปอ.) ศูนย์อีสต์-เวสต์ องค์การอนามัยโลกและองค์การสหประชาชาติ และยังเป็นตัวแทนดำเนินการทดสอบความสามารถในการใช้ภาษาอังกฤษของสถาบันสอนภาษาอังกฤษ มหาวิทยาลัยมิชิแกน และสถาบันสอนภาษาอเมริกัน มหาวิทยาลัยฮอว์ทาวน์

2) แผนกเผยแพร่วัฒนธรรม เสนอกิจกรรมที่สำคัญและผลงานของผู้ที่มีความสามารถ ได้แก่

ก) การแสดงนิทรรศการ มีทั้งนิทรรศการภาพเขียนของจิตรกรทั้งที่เป็นชาวไทย ชาวต่างประเทศและของกลุ่มต่าง ๆ จากสถานศึกษาทางศิลปะ ในช่วงที่ไม่มีนิทรรศการทางด้านศิลปะจะจัดแสดงนิทรรศการทางการศึกษา ซึ่งจัดขึ้นเดือนละครั้งด้วยความสนับสนุนช่วยเหลือจากสำนักงานสารนิเทศระหว่างชาติแห่งสหรัฐอเมริกาและห้องสมุดสถาบันสอนภาษา เอ.ยู.เอ. นิทรรศการนี้ได้รวบรวมความรู้หลาย ๆ ด้านมาแสดง

ข) การบรรยายและการอภิปราย จัดเป็นประจำทุกเดือน ผู้บรรยายและผู้อภิปรายเป็นผู้ทรงคุณวุฒิทางสาขาต่าง ๆ ทั้งที่เป็นชาวไทยและชาวต่างประเทศ หัวข้อที่จัดบรรยายเป็นเรื่องราวซึ่งกำลังอยู่ในความสนใจของประชาชน

ค) การฉายภาพยนตร์ เป็นการจูงใจให้ประชาชนมาสถาบันสอนภาษา เอ.ยู.เอ. เพื่อชมภาพยนตร์ทั้งไทยและต่างประเทศ เกี่ยวกับเรื่องราวของประเทศไทยและสหรัฐอเมริกาในด้านต่าง ๆ รวมทั้งภาพยนตร์ที่ให้ความบันเทิง ข่าวสารและสารคดี

ง) การแสดงละครและดนตรี ชมรมนักแสดงของ เอ.ยู.เอ. ได้จัดให้มีการแสดงละครเพื่อให้นักศึกษาได้มีโอกาสแสดงละครบนเวที และเพิ่มความมั่นใจในการใช้ภาษาอังกฤษ นอกจากนี้ยังได้จัดแสดงละครอเมริกันที่ได้รับความนิยมโดยทำบทและแปลเป็นภาษาไทย

สถาบันสอนภาษา เอ.ยู.เอ. ยังมีห้องแสดงคอนเสิร์ตที่คึกคักแห่งหนึ่ง การจัดดนตรีของไทย เช่น วงออเครสตราและวงนักร้องประสานเสียงจากมหาวิทยาลัยต่าง ๆ หรือกลุ่มนักร้องนักดนตรีที่ตั้งขึ้นในประเทศไทย อาจจะเข้าสถานที่ห้องคอนเสิร์ตหรือจัดรายการหาเงินรายได้มอบให้การกุศล โดยจะมีเจ้าหน้าที่คอยช่วยเหลืออำนวยความสะดวก

จ) สโมสรและชมรมต่าง ๆ เช่น สโมสรนิสิตหอเยาวชน ชมรมภาษาอังกฤษของ เอ.ยู.เอ. สำนักงานทุนอเมริกัน ฟิลา เซอร์วิส ชมรมนักแสดง เอ.ยู.เอ. ได้ใช้สถานที่ของสถาบันสอนภาษา เอ.ยู.เอ. เป็นที่ทำการของสโมสรและชมรม

ฉ) การบรรยายวัฒนธรรม มีการบรรยายเรื่องประวัติศาสตร์และวัฒนธรรมไทยและสหรัฐอเมริกา โดยจัดเป็นหลักสูตรการบรรยายเรื่องประวัติศาสตร์และวัฒนธรรมไทยสำหรับชาวต่างประเทศจัดบรรยายโดยผู้เชี่ยวชาญและมีการบรรยายเรื่องของทางตะวันตกสำหรับชาวไทยสลับกัน

3) แผนกห้องสมุด ได้แก่ งานห้องสมุดสถาบันสอนภาษา เอ.ยู.เอ. (มาลี พานิชกุล. 2522 : 42-45)

ปัจจุบันแม้ว่าสมาคมนักเรียนเก่าสหรัฐอเมริกายังคงได้รับความร่วมมืออย่างดีจากรัฐบาลสหรัฐอเมริกาก็ตาม แต่สมาคมก็สามารถเลี้ยงตัวเองได้เป็นส่วนใหญ่ ปีพ.ศ. 2503 มีคนไทยกว่า 300,000 คนเรียนภาษาอังกฤษจาก เอ.ยู.เอ. ที่กรุงเทพฯและสาขาที่ต่างจังหวัด นอกจากนี้ยังมีชาวต่างประเทศอีกประมาณ 5,000 คนเรียนภาษาไทยจาก เอ.ยู.เอ. ด้วย (วิมล พงศ์นิพนธ์ และคนอื่น ๆ. 2530 : 122)

ช. ห้องสมุดที่ดำเนินการโดยศูนย์ระหว่างสองชาติ

ศูนย์สารนิเทศและห้องสมุดดำเนินงานโดยเจ้าหน้าที่ของสำนักงานสารนิเทศระหว่างชาติ ซึ่งอาจจะเป็นคนอเมริกันหรือคนท้องถิ่นก็ได้ โดยได้รับเงินอุดหนุนจากสำนักงานสารนิเทศระหว่างชาติเท่านั้น แต่ศูนย์ระหว่างสองชาติเป็นความร่วมมือระหว่างรัฐบาลสหรัฐอเมริกากับประชากรเจ้าของประเทศ โดยส่วนใหญ่เจ้าของประเทศจะให้เงินสนับสนุนทางการเงินการเรียนการสอนภาษาอังกฤษ ขณะที่สำนักงานสารนิเทศระหว่างชาติจะให้เงินสนับสนุนทางด้านวัสดุการเรียนการสอนภาษาอังกฤษ ห้องสมุดและหนังสือ พร้อมกับให้คำปรึกษาทางด้านการเรียนการสอนภาษาอังกฤษและกิจการห้องสมุดด้วย ส่วนใหญ่ศูนย์ระหว่างสองชาติจะตั้งอยู่แถบลาตินอเมริกา (Collett. 1977 : 540)

โดยห้องสมุดจะมีลักษณะดังนี้คือ

1) ทรัพยากรห้องสมุดและการจัดหา

ทรัพยากรห้องสมุดของห้องสมุดของศูนย์ระหว่างสองชาติจะมีหนังสือหลักทางด้านประวัติศาสตร์ วรรณคดี สถาบันต่าง ๆ ที่เป็นเรื่องเกี่ยวกับอารยธรรมอเมริกัน จากหนังสือ "USA in Books : An Introduction Collection" ได้กล่าวถึงหนังสือกลุ่มหนึ่งจำนวน 250 ชื่อเรื่องที่มีเนื้อหาเกี่ยวกับการศึกษาทางด้านชีวิตความเป็นอยู่ของชาวอเมริกัน ซึ่งมีครอบคลุมแต่เฉพาะทางด้านประวัติศาสตร์เท่านั้น แต่ยังมีเนื้อหาทางด้านเศรษฐกิจ ศิลปะ การเมือง ศาสนา วิทยาศาสตร์และด้านอื่น ๆ อีกด้วย (United States Information Agency. 1968 : Preface) พร้อมกันนี้บริการศูนย์ข่าวสาร (The Information Center Service - ICS) ก็เป็นผู้ที่จัดเตรียมหนังสือส่วนใหญ่ให้กับห้องสมุด และผู้บริหารหรือบรรณารักษ์ก็ยังสามารถที่จะคัดเลือกหนังสือจากรายการประจำเดือน (Monthly List) ที่ได้รับอันเป็นบรรณานุกรมสาขาวิชา รายการเฉพาะด้านและครรชนี่ที่จัดส่งมาจากวอชิงตัน และห้องสมุดก็ยังสามารถได้รับการสนับสนุนทรัพยากรที่เป็นภาษาท้องถิ่นของเจ้าของประเทศอีกด้วย แต่จะเป็นขนาดเล็กซึ่งมีประมาณร้อยละ 10 หรือ 20 เท่านั้น สำหรับศูนย์ที่เม็กซิโกซิตี บูเอโนสไอเรสและริโอ เดจาเนโร ได้มีการจัดหาหนังสือที่จัดพิมพ์โดยโครงการการแปลหนังสือของสำนักงานสารนิเทศระหว่างชาติ ซึ่งผลิตโดยศูนย์ให้ความช่วยเหลือทางวิชาการภูมิภาคในการ

พัฒนาระหว่างประเทศ (Agency for Information Development's Regional Technical Aid Center - RTAC) ที่จัดตั้งอยู่ในเม็กซิโกซิตี พร้อมกับให้บริการศูนย์ข่าวสาร ซึ่งได้รวบรวมจัดทำบรรณานุกรมหนังสือแปลที่เป็นภาษาสเปนและโปรตุเกสเอาไว้ด้วย (United States Information Agency. Information Center Service. 1968 : 6-10) นอกจากนี้ห้องสมุดอาจจะได้รับหนังสือจากชาวอเมริกันที่เข้ามาเยี่ยมชมหรือเป็นแขกที่ต้องจากบ้านมา

เมื่อสิ้นสุดงบประมาณของปี พ.ศ. 2509-2510 ห้องสมุดศูนย์ระหว่างสองชาติมีหนังสือทั้งหมดประมาณ 556,192 เล่ม จำนวน 456,604 เล่มอยู่ในแถบลาตินอเมริกาและทวีปอาฟริกาของห้องสมุดแต่ละแห่งก็จะมีแตกต่างกันไปตั้งแต่ 1-23,000 เล่ม ห้องสมุดขนาดใหญ่ที่สุดจำนวน 25 แห่งจะมีหนังสือทั้งหมด 306,278 เล่มหรือเฉลี่ยแล้วจะมีแห่งละ 12,211 เล่ม (จากตาราง 3) ซึ่งตามความเป็นจริงนั้นห้องสมุดจะมีทรัพยากรห้องสมุดที่เป็นแบบฉบับจำนวน 5,000 เล่ม

ตาราง 3 ห้องสมุดศูนย์ระหว่างสองชาติที่ใหญ่ที่สุดจำนวน 25 แห่งกับจำนวนทรัพยากรในปี
พ.ศ. 2510

ศูนย์	จำนวนหนังสือใน ห้องสมุด	จำนวนหนังสือที่มี การยืมในปี
ซานติอาโก, ชิลี	22,821	65,926
ไซ่ง่อน, เวียดนาม	21,420	29,156
ลิมา, เปรู	21,398	31,420
ซาวเปาโล, บราซิล	19,925	23,310
กัวเตมาลาซิตี, กัวเตมาลา	19,538	10,565
ริโอ เดจาเนโร, บราซิล	18,320	44,965
ไฟร์บรุค, เยอรมนี	14,406	25,327
ไฮเคนเบิร์ก, เยอรมนี	13,883	33,210
นอซเอนเบิร์ก, เยอรมนี	13,299	39,879
เบโล ฮอริซอนที, บราซิล	11,386	14,200
รีซึน, บราซิล	10,976	9,197
เปอร์โต อัลลิเกอ์, บราซิล	10,758	6,507
ปอร์โตปรังซ์, เฮติ	10,351	11,858
บาร์เซโลนา, สเปน	10,124	9,058
เตหะราน, อิหร่าน	10,001	12,805
โบโกตา, โคลัมเบีย	9,962	11,515
ทือบิเงิร์น, เยอรมนี	9,671	23,521
วาลปาเรโซ, ชิลี	9,114	3,735

ตาราง 3 (ต่อ)

ศูนย์	จำนวนหนังสือใน ห้องสมุด	จำนวนหนังสือที่มี การยืมในปีนี้
ซานโตส, บราซิล	8,330	2,207
คอร์โดบา, อาร์เจนตินา	7,492	11,572
ซานโต โตมิงโก, สาธารณรัฐ โดมินีกา	7,386	3,904
โคซัคบา, โปลิเวีย	6,754	4,778
คิโต, เอกวาดอร์	6,452	6,531
คารากัส, เวเนซุเอลา	6,278	13,801
คูริทบา, บราซิล	6,233	3,767
รวมทั้งสิ้น	306,278	512,714
โดยเฉลี่ย	12,211	20,509

(Jackson. 1981 : 475)

คุณลักษณะที่เด่นของทรัพยากรห้องสมุดก็คือทรัพยากรทางด้านหนังสืออ้างอิง แม้ว่าห้องสมุดแต่ละแห่งจะมีความแตกต่างด้านขนาดของทรัพยากร แต่คุณภาพก็อยู่ในระดับสูงที่เป็นมาตรฐานเช่น สารานุกรมใหม่ ๆ ของ Collier's หรือ Americana พจนานุกรมฉบับสมบูรณ์ World Almanac, Familiar Quotations และหนังสือแผนที่ฉบับดี ๆ พร้อมก็มีทรัพยากรทางด้านขนบธรรมเนียมประเพณีและอารยธรรมของสหรัฐอเมริกา เช่น Book of the States, U.S. Government Organization Manual, Statistical Abstract, Ayer's Directory และ Books in Print เป็นต้น โดยมีเนื้อหา

2 ประเภทที่ได้รับความสนใจเป็นพิเศษ นั่นก็คือทางด้านชีวประวัติและการศึกษา เช่น Dictionary of American Biography, Who's Who in America, Biographical Dictionary of the American Congress และ Current Biography พร้อมกับ Who's Who ที่จัดแบ่งตามวิชาชีพและภูมิภาคด้วย สำหรับทางการศึกษาก็มีความต้องการในระดับสูง เช่น American Universities and Colleges, Lovejoy's College Guide และหนังสืออื่น ๆ ที่มีเนื้อหาคล้าย ๆ กันเพื่อที่จะใช้ตอบคำถามด้านปัญหาเกี่ยวกับสถาบันนั้น ๆ พร้อมกันนี้ห้องสมุดก็ยังได้จัดหาเกี่ยวกับคู่มือต่าง ๆ ของมหาวิทยาลัยในอเมริกาเข้ามาเพิ่มเติมอีกด้วย สำหรับหนังสือหลัก ๆ ทางด้านบรรณารักษศาสตร์ที่ใช้เป็นคู่มือ เช่น คิวอัลบีบย่อ Sears List of Subject Headings และ Tauber's Technical Service in Libraries เป็นต้น

สำหรับการบอกรับวารสารของอเมริกันนั้น แต่ละแห่งจะบอกรับมากหรือน้อยขึ้นอยู่กับความสำคัญและขนาดของศูนย์ระหว่างสองชาติ โดยในปีงบประมาณ พ.ศ. 2511 บริการศูนย์ข่าวสารได้บอกรับวารสารให้กับศูนย์ระหว่างสองชาติทั้งหมดถึง 6,018 ชื่อเรื่อง (เฉลี่ยแล้วห้องสมุดละ 48 ชื่อเรื่อง) ส่วนวารสารที่ได้รับความนิยมบอกรับเป็นสมาชิกแต่ละแห่งที่เหมือนกันเช่น American Heritage, Atlantic Monthly, Better Homes and Gardens, Good Housekeeping, Holiday, Horizon, Ladies Home Journal, Life, Look, Mademoiselle, National Geographic, Reader's Digest, Saturday Evening Post, Saturday Review, Scientific American, Sports Illustrated, Time และ Vital Speeches of the Day ส่วนวารสารทางวิชาการ ศูนย์แต่ละแห่งจะบอกรับแตกต่างกันน้อยมาก เช่น American Economic Review, Hispanic American Historical Review และ Surgery, Gynecology and Obstetrics ส่วนวารสารทางด้านบรรณารักษศาสตร์ที่นิยมบอกรับคือ ALA Bulletin, Library Journal, Library Quarterly และ Library Trends (United States Congress. Department of States. 1968 : 426-446) สำหรับทางด้านหนังสืออาจจะมีขอบเขตจำกัดมากกว่า โดยมีการบอกรับทั้งหมดเพียง 57 ชื่อและปรากฏว่า New York Times มีปริมาณการบอกรับมากที่สุด (Jackson. 1981 : 475)

ทรัพยากรด้านอื่น ๆ ที่ห้องสมุดมีคือ ทรัพยากรทางด้านโสตทัศนวัสดุเช่น แผ่นเสียง แถบบันทึกเสียงและวิดีทัศน์ เป็นต้น

สำหรับการจัดหมู่หนังสือของทรัพยากรห้องสมุดนั้น ศูนย์ระหว่างสองชาติใช้ระบบทศนิยม ดิวอี้และจัดชั้นหนังสือในระบบชั้นเปิดเพื่อความสะดวกสำหรับผู้ใช้อย่างยิ่ง โดยหนังสือที่ไม่ใช่ภาษาอังกฤษจะมีการแยกชั้นต่างหาก สำหรับทางด้านบรรณการนั้นบริการศูนย์ข่าวสารจะจัดหาบรรณการของรัฐบาลอเมริกันส่งไปให้ เพราะรายชื่อหนังสือส่วนใหญ่ของห้องสมุดศูนย์ระหว่างสองชาติจะมีอยู่ในรายการบรรณการของห้องสมุดรัฐบาลอเมริกัน แต่อย่างไรก็ตามห้องสมุดก็ยังมี การจัดหมู่ และทำบรรณการของแต่ละท้องถิ่นด้วย โดยบรรณการจะเรียงตามลำดับตัวอักษร แยกเป็น บัตรผู้แต่ง บัตรชื่อเรื่องและบัตรหัวเรื่อง (Jackson. 1981 : 476)

2) การให้บริการ

โดยปกติห้องสมุดศูนย์ระหว่างสองชาติจะมีการให้ยืมหนังสือ วารสารหรือแผ่นเสียง แถบบันทึกเสียงหรือวิดีทัศน์ โดยสมาชิกของศูนย์ระหว่างสองชาติจะได้รับสิทธิในการยืมหนังสือได้ เหมือนกับบุคคลที่ใดลงทะเบียนเรียนหลักสูตรภาษาอังกฤษ ส่วนบุคคลอื่น ๆ อาจจะต้องจ่ายเงิน ค่าสมัครสมาชิกห้องสมุดจึงจะสามารถยืมหนังสือได้ แต่อย่างไรก็ตามในหลาย ๆ กรณีห้องสมุดก็ดำเนินการอย่างง่าย ๆ เพื่อให้สถาบันต่าง ๆ ได้ยืมฟรีในการให้บริการแก่ชุมชน แม้ว่าห้องสมุดในบางแห่งจะมีการยืมหนังสือในระดับต่ำ อันเนื่องมาจากประชากรที่มีทักษะทางด้านการอ่านภาษาอังกฤษมีอยู่จำนวนน้อย (โดยเฉพาะอย่างยิ่งในเมืองเล็ก ๆ) ด้วยเหตุนี้หนังสือและวารสารที่ประกอบไปด้วยรูปภาพจึงได้รับความนิยม และประการต่อมาห้องสมุดศูนย์ระหว่างสองชาติล้มเหลวในด้านการเผยแพร่วัสดุที่ได้จัดเก็บไว้ในห้องสมุด แต่ห้องสมุดใดก็ตามที่บรรณารักษ์ได้แนะนำวิธีใช้ห้องสมุดและการให้บริการกับนักศึกษาชั้นเรียนภาษาอังกฤษ มีการจัดทำรายชื่อหนังสือใหม่ และการจัดแสดงหนังสือ การใช้หนังสือและการยืมก็จะขยายเพิ่มขึ้น สำหรับปี พ.ศ. 2509-2510 มีการยืมหนังสือจากห้องสมุดของศูนย์ระหว่างสองชาติทั้งหมดถึง 743,210 เล่ม และมีผู้มาเข้าใช้ห้องสมุดจำนวน 2,225,741 คน

การบริการอีกอย่างหนึ่งที่ให้ประโยชน์กับผู้ใช้นั้นก็คือการบริการตอบคำถาม ซึ่งห้องสมุดแต่ละแห่งอาจจะแตกต่างกัน ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับการศึกษาและประสบการณ์ของบรรณารักษ์แต่ละคน โดยทั่ว ๆ ไปวัสดุทางด้านบริการตอบคำถามจะมีเพียงพอตามความต้องการของผู้ใช้ห้องสมุดขนาดใหญ่จะมีคุณภาพที่ดีกว่าในการที่จะเลือกอ่านวัสดุในการบริการตอบคำถามและคำถามที่มีผู้ใช้ต้องการมากที่สุดคือทางด้านชีวประวัติและการศึกษา รองลงมาก็เป็นเรื่องที่เกี่ยวข้องกับการเดินทางไปยังประเทศสหรัฐอเมริกา (Jackson. 1981 : 476-477)

3) การจัดสรรงบประมาณ

โดยปกติศูนย์ระหว่างสองชาติซึ่งงบประมาณส่วนใหญ่ไปกับขึ้นเรียนภาษาอังกฤษ แต่ก็ได้มีการจัดสรรเงินส่วนหนึ่งให้กับห้องสมุดอยู่ในระดับที่น่าพอใจ อย่างไรก็ตามจากข้อมูลในกฎหมายมหาชน 480 (Public Law 480) ก็ได้มีการปรับปรุงการให้ความช่วยเหลือทางการเงินให้ดีขึ้น จากปี พ.ศ. 2493 ตลอดมาจนถึงต้นปี พ.ศ. 2503 ได้จัดสรรเงินถึง 3,866,186 เหรียญ (United States. Department of State. 1963 : 2263) และในช่วงปีเริ่มต้นงบประมาณ พ.ศ. 2510 รัฐบาลได้อุดหนุนให้มีการกู้ยืมเงินโดยไม่คิดดอกเบี้ยในการนำมาใช้กับศูนย์และห้องสมุดเพื่อที่จะได้ขยายขีดความสามารถเพิ่มขึ้นเป็นจำนวน 635,000 เหรียญ (United States. Department of State. 1968 : 148)

อย่างไรก็ตามบริการศูนย์ข่าวสารก็ได้จัดสรรเครื่องมือและครุภัณฑ์ต่าง ๆ ให้กับห้องสมุด เช่น บัตรรายการ ที่วางวารสาร หิ้งหนังสือ โต๊ะและเก้าอี้ เป็นต้น (Jackson. 1981 : 477)

4) บุคลากร

บุคลากรที่ห้องสมุดศูนย์ระหว่างสองชาติขนาดใหญ่ เช่นที่ซานติอาโก (Santiago) ลิมา (Lima) โบโกตา (Bogota) ริโอ เดจาเนโร (Rio de Janeiro) และ ซาโอเปาโล (Sao Paulo) จะประกอบด้วยบรรณารักษ์ 1 คนหรือมากกว่านั้น ส่วนใหญ่ได้รับการศึกษาทางด้านบรรณารักษศาสตร์ในระดับปริญญาโท และมีการพิจารณาทางด้านประสบการณ์ด้วยทำหน้าที่ฝ่ายบริหารและเจ้าหน้าที่รองลงมา 1 หรือ 3 คน

สำหรับการพัฒนาบุคลากรเพื่อให้งานในห้องสมุดศูนย์ระหว่างสองชาติมีประสิทธิภาพสูงสุด บริการศูนย์ข่าวสารร่วมกับเจ้าหน้าที่ของสำนักงานสารนิเทศระหว่างชาติของแต่ละท้องถิ่นได้มีการจัดฝึกอบรมพื้นฐานทางด้านบรรณารักษศาสตร์ ดังเช่นในปี พ.ศ. 2500 และอีกต่อมาซึ่งสำนักงานข่าวสาร (Information Agency) ได้ให้การสนับสนุนด้วย โดยเป็นโปรแกรม 10 สัปดาห์ สำหรับ 8 สัปดาห์แรกเป็นการเข้าชั้นเรียนที่แผนกบรรณารักษศาสตร์ มหาวิทยาลัยคาทอลิกแห่งอเมริกา (Department of Library Science of Catholic University of America) และอีก 2 สัปดาห์ต่อมาก็เป็นประสบการณ์ภาคปฏิบัติกับการเชื่อมชมห้องสมุดและสถาบันที่เกี่ยวข้อง ในปี พ.ศ. 2500 มีบรรณารักษ์เข้าร่วมโครงการจำนวน 10 คนและในปี พ.ศ. 2501 จำนวน 8 คน ซึ่งมาจากประเทศอาร์เจนตินา โบลิเวีย บราซิล ชิลี เอกวาดอร์ เอลซัลวาดอร์ กัวเตมาลา ฮอนดูรัส เม็กซิโกและเปรู ซึ่งโครงการนี้ประสบผลสำเร็จเป็นอย่างมากจึงได้มีการขยายกว้างขวางเพิ่มขึ้น

นอกจากโครงการอบรมระยะสั้นแล้ว บรรณารักษ์ของศูนย์ระหว่างสองชาติยังมีโครงการปฏิบัติการ (Workshop) เป็นการฝึกอบรมการใช้เครื่องมือในระยะเวลาสั้น ๆ โดยการนำบุคลากรในประเทศเดียวกันมาร่วมฝึกอบรม โดยแนวความคิดนี้มีกำเนิดมาจากศูนย์ระหว่างสองชาติของสำนักงานสารนิเทศระหว่างชาติ ริโอ ดี จาเนโร ประเทศบราซิล เพราะการปรับปรุงการบริการห้องสมุดให้ดีขึ้นนั้นจะต้องขึ้นอยู่กับทักษะของบุคลากรด้วยจึงได้เริ่มในปี พ.ศ. 2502 โดยศูนย์บริการข่าวสารได้ให้ความช่วยเหลือในด้านการวางแผนและการจัดการด้านหลักสูตรในระยะสั้น เพราะศูนย์บริการข่าวสารมีความรู้ลึกว่าการจ่ายเงินทางด้านทรัพยากรนั้นจะไม่สามารถ

ประสบผลสำเร็จได้ดีพอหากปราศจากบุคลากรที่มีความสามารถจึงได้เตรียมการให้บรรณารักษ์และผู้เชี่ยวชาญอื่นเป็นที่ยอมรับจากโรงเรียนบรรณารักษศาสตร์อเมริกา มาทำการทดลองให้ประสบการณ์ในลาตินอเมริกา (Jackson. 1962 : 103-104) และตั้งแต่ปี พ.ศ. 2502 เป็นต้นไปก็ได้มีการเพิ่มโครงการปฏิบัติการอีกหลายแห่ง ซึ่งแจ๊คสัน (Jackson. 1967 : 3) ได้รวบรวมเสนอในรูปตารางดังนี้

ตาราง 4 โครงการปฏิบัติการสำหรับบรรณารักษ์ห้องสมุดศูนย์ระหว่างสองชาติในลาตินอเมริกา

ปี พ.ศ.	สถานที่	จำนวนผู้อบรม
2502	ริโอ เดจาเนโร	26
2503	ซานติอาโก	26
2503	เมเดลลิน	ไม่สามารถหาตัวเลขได้
2504	ชาวเปาโล	36
2505	เม็กซิโกซิตี	15
2507	ริโอ เดจาเนโร	27
2510	ริโอ เดจาเนโร	12
2510	โบโกตา	18

โครงการปฏิบัติทั้ง 8 ครั้งนี้จะใช้เวลา 1-2 สัปดาห์ วันละประมาณ 8 ชั่วโมง ซึ่งแบ่งออกเป็นการบรรยาย การอภิปรายร่วมกันและช่วงทำการปฏิบัติงาน เนื้อหาจะครอบคลุมหลักการทางด้านบรรณารักษศาสตร์เบื้องต้น การคัดเลือกวัสดุ การจัดหมู่และทำบัตรรายการ นโยบายและการดำเนินงานด้านการพิมพ์-ส่ง งานบริการตอบคำถาม การประชาสัมพันธ์และการติดต่อกับชุมชน

ผลจากโครงการครั้งนี้ช่วยปรับปรุงทักษะการทำงานของบรรณารักษ์ห้องสมุดศูนย์ระหว่างสองชาติให้ดีขึ้น โดยสามารถที่จะนำไปใช้ประโยชน์หรือประยุกต์ใช้กับงานในสภาพการณ์ที่คล้ายคลึงกันได้ หลังจากนั้นก็ได้มีการฝึกอบรมเพิ่มขึ้นแต่เป็นหลักสูตรที่มีระยะเวลายาวนานกว่า และเปิดโอกาสให้บรรณารักษ์แต่ละประเทศได้มาอบรมร่วมกันด้วย พร้อมกันนี้ศูนย์บริการข่าวยังได้จัดส่งบรรณารักษ์มาทำหน้าที่เป็นที่ปรึกษาให้กับห้องสมุดศูนย์ระหว่างสองชาติในแถบลาตินอเมริกาด้วย (โดยรวมถึงห้องสมุดของสำนักงานสารนิเทศระหว่างชาติด้วย) ในปลายปี พ.ศ. 2511 ได้มีบรรณารักษ์จากอเมริกาจำนวน 7 คนมายังลาตินอเมริกามาให้คำปรึกษาโดยแบ่งเขตรับผิดชอบดังนี้ 1. บราซิล 2. อาร์เจนตินา 3. อุรุกวัย ปารากวัยและโบลีเวีย 4. เปรูและชิลี 5. เม็กซิโก 6. อเมริกากลางและแคริบเบียน 7. โคลัมเบีย เอกวาดอร์และเวเนซุเอลา (Jackson. 1981 : 479)

2. การดำเนินงานห้องสมุดต่างประเทศของสหราชอาณาจักร

ก. สำนักงานบริติชเคาน์ซิล

บริติชเคาน์ซิล (The British Council) เป็นหน่วยงานที่ได้รับการจัดตั้งใน พ.ศ. 2477 และจัดตั้งอย่างเป็นทางการใน พ.ศ. 2483 โดย Royal Charter ในสมัยพระเจ้าจอร์จที่ 6 (King George VI) (Glaister. 1952 : 329) ซึ่งก่อนหน้านั้นรู้จักกันในนามของ The British Committee for Relation with Other Countries หลังจากนั้นก็เปลี่ยนมาใช้ The British Council for Relations with Other Countries และใน พ.ศ. 2479 ก็เหลือแค่เพียง The British Council (Nicholson. 1956 : 10) โดยเจ้าหน้าที่ของกระทรวงการต่างประเทศ (Foreign Office) กล่าวว่า "ตามทศนะที่ได้มีการวิพากษ์วิจารณ์เกี่ยวกับชื่อ The British Council for Relations with Other Countries ที่มีความสัมพันธ์กับประเทศอื่น ๆ นั้นจำเป็นที่จะต้องตัดสินใจเปลี่ยนชื่อให้สั้นลงเหลือเพียง The British Council" แต่อย่างไรก็ตามชื่อที่ตัดออกให้สั้นลงนั้นก็เป็นอันตรายเช่นกัน เพราะก่อให้เกิดความคลุมเครือหรือไม่ชัดเจนต่อการที่จะเลือกอ่านข่าวให้กับผู้ที่ไม่มีการศึกษาเข้าใจได้ (Donaldson. 1984 : 1)

ก่อนหน้านี้ในปี พ.ศ. 2463 สหราชอาณาจักรก็ได้มีการจัดตั้ง The British Bureau of Information ขึ้นที่นิวยอร์ก หลังจากที่สหรัฐอเมริกาได้เข้าร่วมสงครามหน่วยงานนี้ก็ลดความสำคัญและบทบาทลงกลายเป็นเพียงสถานที่จัดเก็บเอกสารของทางราชการเท่านั้น (Taylor. 1981 : 71-72) เนื่องมาจากรายงานของเซอร์เฮนรี นิวบอล์ท (Sir Henry New Bolt) ที่ทำถึง Department of Information ในเดือนกันยายน พ.ศ. 2460 ถึงความไม่เพียงพอทางด้านวิธีการทำการกระจายให้เกิดความเข้าใจต่อสหราชอาณาจักรในต่างประเทศ ทั้งทางด้านแนวความคิดและความสามารถของสหราชอาณาจักร ซึ่งเซอร์เฮนรี นิวบอล์ท กล่าวว่าก่อให้เกิดความเสียหายต่อนโยบายและการค้าของสหราชอาณาจักรอย่างมากทีเดียว (Taylor. 1981 : 128-132)

พร้อมกันนี้ ลอร์ด เคอร์ซัน (Lord Curzon) ได้แสดงความคิดเห็นว่ากระทรวงการต่างประเทศ (Foreign Office) ซึ่งได้ควบคุมกิจการทางด้านการเมืองอยู่นั้นควรที่จะสนองนโยบายต่างประเทศของสหราชอาณาจักร และได้มีการจัดตั้งคณะกรรมการมาธิการกระทรวงต่างประเทศขึ้น (FO Committee) ในปี พ.ศ. 2463 พร้อมกันนี้ลอร์ด เคอร์ซัน ก็ปรากฏาที่จะให้มีการโฆษณาสหราชอาณาจักรในต่างประเทศอย่างเพียงพอ ด้วยเหตุนี้จึงได้มีการจัดตั้งบริติชเคาน์ซิลขึ้นในปี พ.ศ. 2477 (Moorhouse. 1977 : 343) ส่วน นิโคลสัน (Nicolson. 1955 : 4) กล่าวถึงความจำเป็นที่บริติชเคาน์ซิลจะต้องเป็นสถาบันที่รับภาระทางด้านการโฆษณาชวนเชื่อว่า "ถ้าหากว่าชาวต่างชาติลดการเห็นคุณค่าหรือแม้แต่ตั้งข้อสงสัยต่อของขบวนการประชาธิปไตยต่าง ๆ ที่สหราชอาณาจักรมอบให้ ด้วยเหตุนี้จึงไม่มีสิ่งใดที่จะสามารถให้พวกเขาเหล่านั้นมองเห็นความปรารถนาดีของเราได้"

ความกดดันต่าง ๆ เหล่านี้มีใช้จะมีแต่เพียงกระทรวงต่างประเทศเท่านั้น แม้แต่กระทรวงการค้า (Department of Trade) ก็มีส่วนด้วย อันเป็นการแสดงให้เห็นว่าภาพทางด้านวัฒนธรรมนั้นแยกกันไม่ออกกับกิจการทางด้านเศรษฐกิจ เป็นการร่วมกันระหว่างการพัฒนาชีวิตกับการทูตและรวมไปถึงแรงกระตุ้นจากจุลสารชื่อ "The Project of England" ของ Sir Stephen Tallents ซึ่งเป็นผู้เชี่ยวชาญทางด้านกฎหมายระหว่างประเทศได้จัดพิมพ์ในปี พ.ศ. 2475 และถือเป็นชนวนที่ก่อให้เกิดแรงผลักดันในการก่อตั้งบริติชเคาน์ซิลขึ้น (Taylor. 1981 : 103)

ส่วนในหลาย ๆ ประเทศบริติชเคาน์ซิลก็ได้พัฒนาขึ้นมาจาก The British Institutes หรือ Anglophile Societies โดย The British Institutes นั้นเป็น การดำเนินงานก่อนช่วงสงคราม เป็นสถาบันที่เปรียบเสมือนเป็นศูนย์กลางการศึกษาเรื่องของ สหราชอาณาจักรทั้งทางด้านสังคมและวัฒนธรรม ณ ประเทศที่ The British Institutes จัดตั้ง (Glaister. 1952 : 329)

1) วัตถุประสงค์ในการจัดตั้ง

จุดมุ่งหมายในช่วงแรก ๆ ของการจัดตั้งบริติชเคาน์ซิลก็เพื่อประชาสัมพันธ์ไปยัง ประเทศต่าง ๆ อย่างกว้างขวาง เพื่อให้เกิดความซาบซึ้งและเห็นคุณค่าของวัฒนธรรมและ อารยธรรมของสหราชอาณาจักร โดยมีการสนับสนุนทางด้านให้การศึกษาและการใช้ภาษา อังกฤษเพื่อที่จะเอื้ออำนวยต่อความรู้ทางด้านวรรณกรรมอังกฤษ และเกื้อกูลทางด้านดนตรี ศิลปะ วิทยาศาสตร์ ปรัชญา ตลอดจนไปถึงการเมืองด้วย พร้อมทั้งให้การสนับสนุนในด้านการแลกเปลี่ยนทางวัฒนธรรมและการศึกษาระหว่างสหราชอาณาจักรกับประเทศอื่น ๆ และให้ความช่วยเหลือแก่นักศึกษาต่างประเทศในการที่จะเข้าศึกษาสถาบันหรือวิชาการต่าง ๆ ในสหราชอาณาจักร และในทางตรงกันข้ามก็ให้ความช่วยเหลือแก่นักศึกษาอังกฤษที่จะศึกษาในต่างประเทศ และให้ การรับรองอย่างต่อเนื่องถึงรูปแบบการศึกษาของสหราชอาณาจักรกับต่างประเทศอาณานิคมและ ดินแดนอารักขาต่าง ๆ (Donaldson. 1984 : 1-2)

อดัมส์ และ ฮิคแมน (Adams and Hickman. 1965 : 361) ได้กล่าวถึงวัตถุประสงค์ของบริติชเคาน์ซิลในช่วงก่อตั้งในปี พ.ศ. 2477 ว่าเป็นการดำเนินงานเฉพาะด้านและ ให้การสนับสนุนหน่วยงานด้านต่างประเทศของรัฐบาล โดยถือเป็นส่วนประกอบและเสริมกำลัง ทางด้านความสัมพันธ์ทางการทูตและการค้ากับประเทศอื่น ๆ และขยายไปจนถึงงานทางด้านการ ศึกษา วิทยาศาสตร์ วัฒนธรรมและวิชาชีพอื่น ๆ

อันวิน (Unwin. 1960 : 418) กล่าวว่า "เป็นไปไม่ได้ที่จะกล่าวว่าสถานกักกัน
กิจกรรมทางด้านวัฒนธรรมสิ้นสุดลง การโฆษณาชวนเชื่อก็จะเริ่มต้นและที่นั่นเองกิจกรรมของ
บริติชเคาน์ซิลตามความเป็นจริงนี้มีรากฐานมาจากคุณลักษณะพิเศษและการปรับตัวเพื่อการโฆษณา
การให้ความช่วยเหลือด้านทุนต่าง ๆ การให้ข่าวและการกระจายเสียง ซึ่งสิ่งเหล่านี้จะรวมถึง
หนังสือวารสาร มหรสพและภาพยนตร์ด้วย ด้วยเหตุนี้ในแต่ละประเทศที่บริติชเคาน์ซิลได้เข้าไป
จัดตั้งนั้น จึงมีการทำงานเพื่อที่จะส่งเสริมความสัมพันธ์ทางด้านวัฒนธรรมกับประเทศนั้น ๆ
ตัวอย่างเช่น จัดส่งนักพูดชาวอังกฤษไปยังประเทศต่าง ๆ หรือชาวต่างประเทศมาซึ่งสหราชอาณาจักร
เพื่อที่จะบรรยายหรือพบปะกับประชากรที่มีความสนใจคล้าย ๆ กัน และยิ่งกว่านั้นก็มี
การจัดตั้งห้องสมุดภาษาอังกฤษในต่างประเทศด้วย (Leeper. 1935 : 191)

ปัจจุบันบริติชเคาน์ซิลมีนโยบายและคุณลักษณะที่เป็นของตนเอง โดยเฉพาะงานทาง
ด้านวัฒนธรรมที่ได้รับมอบหมายจากสถานทูตและโดยเฉพาะอย่างยิ่งการสอนภาษาอังกฤษ ไม่ว่า
จะเป็นที่อินเดีย ปากีสถาน ตะวันออกไกลและตะวันออกกลางก็ตาม (Moorhouse. 1977 :
349) ด้วยเหตุนี้บริติชเคาน์ซิลจึงมีจุดมุ่งหมายหลักเพื่อที่จะประชาสัมพันธ์ความรู้ด้านประเทศ
สหราชอาณาจักรและภาษาอังกฤษให้กว้างขวางและพัฒนาความสัมพันธ์อย่างใกล้ชิดทางด้าน
วัฒนธรรมกับประเทศอื่น ๆ ซึ่งผลที่ได้รับก็คือ บริติชเคาน์ซิลสามารถที่จะสร้างชื่อเสียงและความ
เชื่อถือให้กับสหราชอาณาจักรได้เป็นอย่างดี และสามารถดำเนินการด้านวัฒนธรรมได้เป็นผล
สำเร็จ (Horrocks. 1981 : 276, 279) พร้อมกับได้รับฉายาว่าเปรียบเสมือน "การ
โฆษณาชวนเชื่อทางด้านวัฒนธรรม (Cultural Propaganda)" (Coombs. 1988 : 1)
แต่อย่างไรก็ตามก็ยังมีการมองว่าบริติชเคาน์ซิลเปรียบเสมือนเครื่องมือทางการค้าชนิดใหม่
(Moorhouse. 1977 : 350) และที่สำคัญก็คือแม้บริติชเคาน์ซิลรับนโยบายจากต่างประเทศก็
ตาม แต่ก็ตอบสนองรัฐบาลเฉพาะด้านเท่านั้น เพราะบริติชเคาน์ซิลไม่ได้มีส่วนเกี่ยวข้องกับ
การเมืองและไม่ดำเนินการในแนวทางการเมือง (Henderson. 1969 : 13)

2) ภาวะและหน้าที่

คณะกรรมการมีความเชื่อว่าคุณค่าของบริติชเคาน์ซิลจะสำเร็จหรือไม่ขึ้นอยู่กับปัจจัยต่อไปนี้เป็นคือ

- ก) ลักษณะและขอบเขตของความสนใจทางด้านนโยบายทางการเมืองและการพาณิชย์ของสหราชอาณาจักร
- ข) ทิศนคติที่มีต่อสหราชอาณาจักร
- ค) ขอบเขตของผู้นำทางการศึกษาและวัฒนธรรม และนักศึกษาระดับปริญญาในมหาวิทยาลัย ซึ่งเป็นผู้ที่มีอิทธิพลทางการเมือง
- ง) ขอบเขตที่เป็นอันตรายของลัทธิคอมมิวนิสต์ โดยเฉพาะอย่างยิ่งในมหาวิทยาลัย และระหว่างปัญญาชน และขีดชั้นในงานของบริติชเคาน์ซิลที่จะชี้ให้เห็นถึงบทเรียนที่เป็นอันตรายเหล่านี้

จ) ความต้องการทางด้านวัฒนธรรมและการศึกษาที่เกี่ยวกับสหราชอาณาจักร (โดยรวมไปถึงความปรารถนาที่จะเรียนภาษาอังกฤษด้วย) และขอบเขตซึ่งเป็นความต้องการที่จะร่วมมือหรือให้ความช่วยเหลือจากทางราชการ (Donaldson. 1984 : 183-184)

จากเอกสาร The British White Paper (United Kingdom. Her Majesty's Stateonery Office. 1957 : 3) ได้ให้ข้อสังเกตว่า "ประเทศสหราชอาณาจักรมีความยิ่งใหญ่ด้านรายละเอียดที่จะเสนอในรูปแบบต่าง ๆ ให้กับสังคมทั่วโลก เราต้องการที่จะเสนองานทางด้านประติศศิลป์ อันเป็นสถาบันประชาธิปไตยของเรา เรามีทรัพยากรอย่างมากมาทั้งในด้านความรู้ทางวิทยาศาสตร์และประดิษฐกรรมเรามีทักษะและเป็นเจ้าของทางด้านอุตสาหกรรมขั้นสูง และประชาชนของเราต่างก็มีความภาคภูมิใจต่อชีวิตความเป็นอยู่ในปัจจุบันและเชื่อมั่นต่อไปในอนาคต"

มาร์ติน (Martin. 1957 : 40) กล่าวว่า การดำเนินงานด้านโฆษณาชวนเชื่อของโซเวียตอาจจะมีความสูงส่งมากกว่าของสหรัฐอเมริกาและสหราชอาณาจักร อันเนื่องมาจากต้องการที่จะทำลายล้างระบบนาซิก และต้องการสร้างสังคมใหม่ตาม "ลัทธิมากซ์-เลนิน" แต่อย่างไรก็ตามการโฆษณาชวนเชื่อของลัทธิคอมมิวนิสต์ก็มีที่ทำได้แน่นอนพร้อมทั้งมองเห็นค่าและมี

การปรับปรุงอยู่เสมอ (Carr. 1954 : 84) สำหรับโปรแกรมของสหราชอาณาจักรก็เหมือนกับสหรัฐอเมริกา แต่ไม่เหมือนกับสหภาพโซเวียต นั่นก็คือประเด็นหลักคือการเสนอภาพพจน์ด้านชีวิตความเป็นอยู่ของชาวอังกฤษให้กับต่างประเทศ (Rubin. 1969 : 31)

โปรแกรมการให้ข่าวสารต่างประเทศของสหราชอาณาจักรนั้น สามารถสรุปเป็นประเด็นไว้ว่า

ก) เป็นการทำงานเพื่อให้บริการข่าวสารในต่างประเทศ ซึ่งมีความสำคัญและจำเป็นในด้านบทบาทที่จะสนับสนุนนโยบายต่างประเทศกับประเทศในเครือจักรภพและอาณานิคม

ข) งานเหล่านี้ควรที่จะจัดการเป็นอย่างดี อย่างต่อเนื่องและในระดับที่เพียงพอ

ค) ถ้างานเหล่านี้มีความต้องการทางการเงินก็จำเป็นที่จะต้องจ่ายให้กับหน่วยงานที่จะบริการข่าวสารในต่างประเทศ

ง) งานที่ค่าเงินการจะต้องมีรูปแบบ เพื่อที่จะสร้างแนวทางและนโยบายด้านยุทธศาสตร์และความต้องการด้านพาณิชย์ (United Kingdom. Her Majesty's Stationery Office. 1957 : 3)

พร้อมกันนี้สหราชอาณาจักรก็มีหน่วยงานต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับการให้ข่าวสารในต่างประเทศมากมายเช่น กระทรวงการต่างประเทศ (Foreign Office) กระทรวงความสัมพันธ์ของประเทศในเครือจักรภพ (Commonwealth Relations Office) กระทรวงอาณานิคม (Colonial Office), Economic Information Unit (Treasury) and Board of Trade, Central Office of Information, British Broadcasting Corporation และบริติชเลาน์ดิง เองด้วย (Rubin. 1969 : 32) โดยบริติชเลาน์ดิงยังได้ร่วมทำงานกับหน่วยงานอื่น ๆ อีก 6 หน่วยงาน (นอกเหนือจากการทำงานร่วมกับกระทรวงการต่างประเทศด้วยแล้ว) ซึ่ง Lord Tyrrell ได้เสนอในที่ประชุม ณ St. James's Palace คือ กระทรวงอาณานิคม, Dominions Office, Board of Education, Department of Overseas Trade, Scottish Education Department และ Board of Trade (Donaldson. 1984 : 29)

สำหรับภาระหน้าที่ของบริติชเคาน์ซิลนั้น คูมส์ (Coombs. 1984 : 114) กล่าวกว้าง ๆ ว่าเป็นการเคลื่อนไหวในการให้การสนับสนุนทางด้าน "วัฒนธรรม" ในประเทศที่พัฒนาแล้ว และงานทางด้าน "การศึกษา" ในประเทศที่กำลังพัฒนา แต่จริง ๆ แล้วงานหลักของบริติชเคาน์ซิลคือการดำเนินงานห้องสมุด (กล่าวรายละเอียดในเรื่องของห้องสมุด) และการสอนภาษาอังกฤษ จากรายงานปี พ.ศ. 2503-2504 กล่าวว่า "การแพร่หลายของภาษาอังกฤษทั่วโลกในปัจจุบันนี้ไม่เพียงแต่ได้รับการกระตุ้นจากบริติชเคาน์ซิลเท่านั้น ปัญหาที่ถือว่าทำอย่างไรถึงจะสนองตอบได้ตามความต้องการของผู้ที่อยากจะได้เรียนภาษาอังกฤษจำนวนมาก" ยิ่งกว่านั้น บริติชเคาน์ซิลยังได้ร่วมมือกับกระทรวงศึกษาธิการของรัฐบาลประเทศท้องถิ่นในการฝึกอบรมครูภาษาอังกฤษท้องถิ่น ส่วนที่ลอนดอนนั้นบริติชเคาน์ซิลได้จัดตั้ง English-Teaching Information Centre โดยมีจุดมุ่งหมายเพื่อที่จะรวบรวมและเผยแพร่สารนิเทศเกี่ยวกับวิธีการสอนภาษาอังกฤษและการวิจัยที่เกี่ยวข้อง (Horrocks. 1981 : 277)

กระทรวงศึกษาธิการของสหราชอาณาจักร (United Kingdom. Ministry of Education. 1956 : 10, 25-26) กล่าวว่า "ภาษาอังกฤษเปรียบเสมือนเครื่องมือที่มีความต้องการอย่างมากในทั่วทุกมุมโลก และเป็นที่ต้องการไม่เพียงแต่เหตุผลเพื่อมิตรภาพและการค้าขายกับคนที่พูดภาษาอังกฤษเท่านั้น... ยิ่งกว่านั้นดูเหมือนว่าภาษาอังกฤษยังเป็นสินค้าออกที่โจมตีสินค้าอื่น ๆ อีกด้วย" และการสอนภาษาอังกฤษของบริติชเคาน์ซิลจะแตกต่างจากรูปแบบของสหรัฐอเมริกา ซึ่งมีวิธีการแบบทันทีทันใดและประสบผลสำเร็จในวงกว้างอย่างรวดเร็วกับกลุ่มจำนวนมาก ขณะที่บริติชเคาน์ซิลในความพยายามนั้นบางครั้งอาจประสบผลสำเร็จ เพราะมีการสอนด้วยความระมัดระวังโดยคัดเลือกนักเรียนที่มีมาตรฐานสูงกว่า

จากรายงานประจำปี พ.ศ. 2530-2531 (The British Council. 1988 : 8) ได้เสนอรายงานว่า "การสอนและการสนับสนุนการใช้ภาษาอังกฤษถือเป็นความสำคัญอย่างมากในภาระงานด้านหนึ่งของบริติชเคาน์ซิล การสอนภาษาอังกฤษถือเป็นธุรกิจต่อเนื่องที่ขยายให้ครอบคลุมและก่อให้เกิดขึ้นทั่วโลก โดยปัจจุบันมีศูนย์การสอนภาษาอังกฤษ 50 แห่ง ใน 30 ประเทศและมีเจ้าหน้าที่ถึง 1,200 คน ยิ่งกว่านั้นยังมีโครงการที่จะเปิดศูนย์ที่โตมเปโอ ลิสราเอลและตูนิเซีย และจากปีที่ผ่านมา มีจำนวนนักเรียนที่เรียนภาษาอังกฤษเพิ่มขึ้นจาก

4,500 คนจนถึง 60,400 คนซึ่งขยายเพิ่มขึ้นถึงร้อยละ 80 ส่วนใหญ่เรียนภาษาอังกฤษโดยมีจุดมุ่งหมายเพื่อก่อให้เกิดความชำนาญ และบริติชเคาน์ซิลยังได้เปิดการสอนภาษาอังกฤษให้กับบุคลากรของหน่วยงานราชการ ธุรกิจและอุตสาหกรรมด้วย

นอกจากนี้บริติชเคาน์ซิลยังได้สนับสนุนครูภาษาอังกฤษท้องถิ่นในการพัฒนาวิชาชีพ ทั้งในประเด็นการอบรมและศึกษาคูงาน เพราะครูท้องถิ่นเหล่านี้ต่างก็ยอมรับการฝึกอบรมจากการสนับสนุนของบริติชเคาน์ซิลทั้งสิ้น (Barnicot. 1851 : 149) พร้อมกันนี้ได้สนับสนุนให้ครูอาสาสมัครจากสหราชอาณาจักรประมาณปีละ 250 คนมาทำงานในมหาวิทยาลัยหรือที่คล้าย ๆ กับสถาบันทางการศึกษาในต่างประเทศมากกว่า 50 ประเทศ (Horrocks. 1981 : 277) และทุก ๆ ปีบริติชเคาน์ซิลยังให้ความช่วยเหลือผู้เชี่ยวชาญจากต่างประเทศได้เข้าเยี่ยมชมหรือฝึกอบรมในประเทศสหราชอาณาจักรปีละมากกว่า 8,000 คน พร้อมกับให้บริการความสะดวกต่าง ๆ กับนักศึกษาต่างประเทศที่จะเข้าศึกษาระดับสูงในสหราชอาณาจักรปีละประมาณ 65,000 คน (Adams and Hickman. 1965 : 360)

และยังได้ผลิตสื่อต่าง ๆ ประกอบการเรียนการสอนภาษาอังกฤษ เช่น จัดทำวีดิทัศน์ภาษาอังกฤษ แอปปันทิกเสียงร่วมกับ BBC ไปจนถึงสิ่งพิมพ์ต่าง ๆ ทั้งที่เป็นเรื่องการเรียนการสอนภาษาอังกฤษและเรื่องทั่ว ๆ ไป แต่ส่วนใหญ่สิ่งพิมพ์เหล่านี้จะแตกต่างจากสำนักพิมพ์ทางการค้า ก็มีบางชื่อเรื่องที่ผลิตออกมาเหมือนกับสำนักพิมพ์ทั่วไป ตัวอย่างของสิ่งพิมพ์ทางด้านการศึกษาภาษาอังกฤษและการเรียนการสอนภาษาอังกฤษเช่น ทางด้านวารสาร คือ English Language Teaching โดยออกปีละ 3 ฉบับและ English-Teaching Abstract ออกปีละ 4 ฉบับ ส่วนทางด้านการแพทย์คือ British Medical Bulletin ออกปีละ 3 ฉบับและ British Medical Book List โดยออกเป็นรายเดือน ส่วนทางด้านวรรณคดีคือ Writers and Their Work (เป็นหนังสือชุด) และ British Book News ออกเป็นรายเดือน โดยเป็นการแนะนำหนังสือที่จัดพิมพ์ในสหราชอาณาจักรเองและประเทศต่าง ๆ ในเครือจักรภพ พร้อมกันนี้ก็ยังมีการจัดพิมพ์หนังสืออ้างอิงเช่น Higher Education in the United Kingdom, Scientific and Learned Societies of Great Britain และ Scientific Research in British Universities and Colleges เป็นต้น และมีการจัดตั้ง British Book Exports Scheme โดยมี Advisory Committee on Selection

of Low-Priced Book ทำหน้าที่ในการคัดเลือกหนังสือต่าง ๆ จัดพิมพ์ขายในราคาถูกให้กับต่างประเทศ และสนับสนุนกับสำนักพิมพ์ทางการค้าในการจัดพิมพ์วรรณคดีต่าง ๆ เช่น ของเฮ็คส์เปียร์ หรือนักเขียนคนอื่น ๆ ของอังกฤษ (Horrocks. 1981 : 78-279) พร้อมกับสนับสนุนให้มีการแปลหนังสือจากรรณคดีอังกฤษเป็นภาษาท้องถิ่นอีกด้วย เช่น ในอเมริกาได้มีการแปล Oscar Wilde และ Sherlock Holmes หรือ Jane Eyre และ Robinson Crusoe เป็นภาษาอารบิก ส่วนในอิตาลีมี 3 หัวเรื่องที่ได้รับการแปลมากคือ การศึกษา แพทยศาสตร์และวิทยาศาสตร์ อาทิเช่น A Textbook of Anaesthetics to Child Art ส่วนในเปอร์เซียและจีน คณะกรรมการท้องถิ่นได้มีการคัดเลือกหนังสือมาแปลเช่น งานเขียนของ Stevenson, Wells, Russell และ Foster สำหรับในอินเดียก็มีการแปลเรื่องสั้นขนาดยาวเป็นภาษาฮินดู เช่น The Apple Tree ของ Glasworthy และมีการจัดทำพจนานุกรม 2 ภาษาระหว่างภาษาอังกฤษกับภาษาท้องถิ่นอีกด้วยเช่น Turkish-English, Albanian-English, Polish-English และ Dutch-English เป็นต้น (Bart. 1949 : 176)

พร้อมกับมีกิจกรรมต่าง ๆ เพื่อการประชาสัมพันธ์หนังสือและสิ่งพิมพ์ของสหราชอาณาจักร เช่น การจัดนิทรรศการ ได้มีความก้าวหน้าขึ้นทั้งด้านขอบเขตและจำนวน จากปี พ.ศ. 2502-2512 โดยในปี พ.ศ. 2492 ได้มีการจัดนิทรรศการสัญจรเพียง 13 ครั้งเท่านั้น และเพิ่มขึ้นเป็น 50 ครั้งในปี พ.ศ. 2501 และ 156 ครั้งในปี พ.ศ. 2508 ต่อจากนั้นก็เป็น 180 ครั้งในปี พ.ศ. 2513 โดยเผยแพร่หนังสือได้ถึง 75,000 เล่ม (Gummer. 1966 : 324-326) ในการจัดนิทรรศการไม่ว่าขนาดเล็กหรือขนาดใหญ่หรือเฉพาะในแต่ละสาขาวิชาก็ตาม ต่างก็มีส่วนทำให้ครู นักศึกษา บรรณารักษ์และคนขายหนังสือได้รับข้อวิจารณ์หนังสือใหม่ ๆ และหนังสือดี ๆ ของสหราชอาณาจักร (Kraske. 1980 : 303) อัดัมส์ และ ฮิคแมน (Adams and Hickman. 1965 : 366) กล่าวว่า จุดประสงค์หลักของการจัดนิทรรศการก็คือเพื่อกระตุ้นความต้องการซึ่งไม่เพียงแต่จะขายหนังสือเท่านั้น แต่กิจกรรมเหล่านี้ต้องการที่จะโยงมาสู่ห้องสมุดของบริติชเคาน์ซิล ไม่ว่าจะเป็นการจัดนิทรรศการในงาน Frankfurt and Warsaw Book Fair ต่างต้องการที่จะกระตุ้นก่อให้เกิดความต้องการทางด้านบรรณานุกรม อันเป็นการให้บริการได้จากบรรณารักษ์บริติชเคาน์ซิล

กิจกรรมอีกอย่างหนึ่งของบริติชเคาน์ซิลก็คือ โครงการ ODA (Overseas Development Administration) อันเป็นเงินให้ความช่วยเหลือเพื่อการพัฒนาในหลาย ๆ ด้าน แต่บริติชเคาน์ซิลให้ความช่วยเหลือทางด้านหนังสือ อันเป็นงานของ The Books Presentation Programme (BPP) โดยมีจุดมุ่งหมายเพื่อที่จะช่วยเหลือในการพัฒนาทางด้านสังคมและเศรษฐกิจ การศึกษา สำหรับประเทศกำลังพัฒนาโดยการสนับสนุนให้หนังสือกับสถาบันห้องสมุด โดยเฉพาะสถาบันที่มีโครงการจะให้ความช่วยเหลือ (The British Council. Education Division 1984 : 1) จากรายงานประจำปี พ.ศ. 2530-2531 (The British Council. 1988 : 12) บริติชเคาน์ซิลได้ให้เงินงบประมาณสำหรับ ODA ถึง 3 ล้านปอนด์สำหรับโปรแกรมการเสนอหนังสือในปีที่ผ่านมาให้กับสถาบันต่าง ๆ ถึง 1,100 แห่ง ใน 100 ประเทศ และย้อนหลังจาก รายงานประจำปี พ.ศ. 2528-2529 (The British Council. 1986 : 57) ODA ได้ให้การสนับสนุนโครงการต่าง ๆ เช่น British of Agriculture and Agricultural Co-operative และ Petroleum Authority of Thailand และให้ความช่วยเหลือในการพัฒนาวิทยาลัยการประมงแห่งแรกในภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ซึ่งตั้งอยู่ในประเทศไทย

นอกจากนั้นยังมีการให้ความช่วยเหลือในการสนับสนุนหนังสือสำหรับเด็กให้กับห้องสมุด โรงเรียน และโครงการต่าง ๆ ที่เกี่ยวกับการส่งเสริมการอ่าน นั่นก็คือโครงการ RLS (Ranfurly Library Service) ส่วนหนึ่งได้รับงบประมาณจากรัฐบาลสหราชอาณาจักร (เป็นส่วนน้อย) แต่ส่วนใหญ่ได้รับเงินจากการกุศลเช่น สมาคมหรือบริษัทและองค์กรต่าง ๆ อาทิ เช่น สโมสรโรตารี และ Inner Wheel Clubs โดยโครงการนี้เป็นการเริ่มต้นขึ้นจาก Lady Ranfurly ซึ่งเป็นภรรยาของ Earl of Ranfurly ในราวปี พ.ศ. 2493 โครงการ RLS จะเป็นการให้หนังสือประเภทหนังสือเด็ก หนังสือภาพ หนังสือนิทานและตำราต่าง ๆ ที่เป็นหนังสือภาษาอังกฤษที่ใช้แล้วให้กับห้องสมุดโรงเรียน (บางครั้งอาจจะให้ห้องสมุดมหาวิทยาลัย วิทยาลัยและสถาบันอื่น ๆ ด้วย) โดยเฉลี่ยแล้วกล่องหนึ่ง ๆ จะมีหนังสือประมาณ 200 เล่ม และจากข้อมูลในปี พ.ศ. 2531 RSL ได้สนับสนุนหนังสือภาษาอังกฤษมากกว่า 13 ล้านเล่มให้กับประเทศกำลังพัฒนามากกว่า 100 ประเทศเช่น เปรู นิโบลัส ฮูกอสลาเวีย จอร์แดน โปแลนด์ และจีน เป็นต้น (Harrison. 1988 : 45-51)

เนื่องจากงานของบริติชเคาน์ซิลมีหลายด้านและแต่ละด้านก็จะเน้นความสำคัญไม่เท่ากัน จากรายงานปี พ.ศ. 2528-2529 (The British Council. 1986 : 29) ได้จัดแบ่งงานดังนี้

- ก) การสอนภาษาอังกฤษ ร้อยละ 28
- ข) ศิลปะ ร้อยละ 21
- ค) วรรณกรรมอังกฤษ ร้อยละ 18
- ง) การศึกษาและการฝึกอบรม ร้อยละ 11
- จ) หนังสือ ห้องสมุดและการจัดพิมพ์ ร้อยละ 8
- ฉ) สารนิเทศสำหรับและที่เกี่ยวข้องกับนักศึกษา ร้อยละ 8
- ช) วิทยาศาสตร์ ร้อยละ 3
- ซ) ที่ๆ ใด ๆ ไป ร้อยละ 3

จากแผนผังในการประชาสัมพันธ์ของบริติชเคาน์ซิล (The British Council. 1989 : 2) ได้สรุปงานหรือกิจกรรมหลัก ๆ ของบริติชเคาน์ซิลไว้ 5 ประการดังนี้คือ

ก) ให้ความช่วยเหลือประชาชนในการศึกษา ฝึกอบรมหรือพัฒนาวิชาชีพ โดยเป็นตัวกลางติดต่อในสหราชอาณาจักรและให้การสนับสนุนผู้เชี่ยวชาญของสหราชอาณาจักรมาทำการสอนเป็นที่ปรึกษาหรือร่วมมือจัดตั้งโครงการในต่างประเทศ

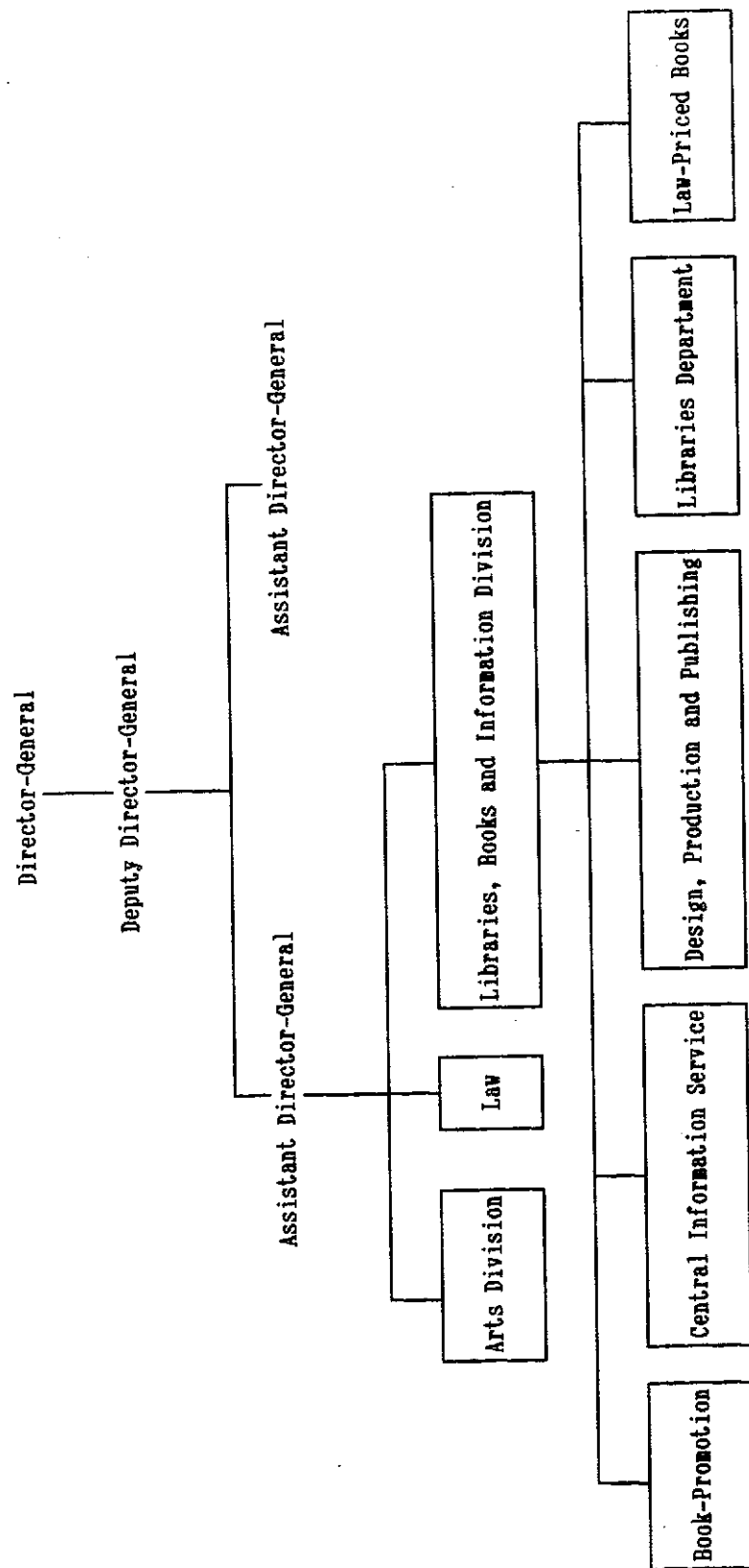
- ข) ทำการสอนและประชาสัมพันธ์การใช้ภาษาอังกฤษ
- ค) จัดเตรียมห้องสมุดและการบริการสารนิเทศ
- ง) ประชาสัมพันธ์ การศึกษา วิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีของสหราชอาณาจักร
- จ) ดำเนินการด้านศิลปะและวรรณกรรมของสหราชอาณาจักรให้เป็นที่รู้จักกันอย่าง

กว้างขวาง

3) การจัดแบ่งหน่วยงาน

จากรายงานปี พ.ศ. 2530-2531 (The British Council. 1988 : 12) บริติชเคาน์ซิลมีสำนักงานภายในประเทศจำนวน 13 แห่งและมีสำนักงานนอกประเทศ 140 แห่งใน 82 ประเทศ โดยมีการจัดแบ่งหน่วยงานตามภาพประกอบ 7 ดังนี้ (จิรวรรณ ชุ่มอินทรจักร. 2531 : 13)

ภาพประกอบ 3 แผนภูมิการจัดแบ่งหน่วยงานของวิทยาลัย

4) การดำเนินงานในประเทศต่าง ๆ

ในการดำเนินงานจัดตั้งของบริติชเคาน์ซิลได้มีนโยบายในการจัดตั้งทั่วโลกเป็น 3

ประเภทคือ

- ก) ประเทศต่าง ๆ
- ข) ประเทศอาณานิคม
- ค) ประเทศในเครือจักรภพ

สำหรับในประเทศต่าง ๆ นั้นจะดึงงบประมาณจากรัฐบาลโดยผ่านกระทรวงการต่างประเทศ ส่วนประเทศอาณานิคมจะผ่านทางกระทรวงอาณานิคม (Colonial Office) ส่วนประเทศในเครือจักรภพก็จะผ่านทางกระทรวงความสัมพันธ์ในเครือจักรภพ (Commonwealth Relations Office) (Kraske. 1980 : 298-299) และประเทศต่าง ๆ ที่บริติชเคาน์ซิลไปจัดตั้งนั้น 4 ใน 5 จะอยู่ในประเทศกำลังพัฒนา (Horrocks. 1981: 277)

พร้อมกันนี้บริติชเคาน์ซิลยังได้จัดแบ่งระดับของสำนักงานที่ได้จัดตั้งขึ้นในประเทศต่าง ๆ เฉพาะ 41 ประเทศในปี พ.ศ. 2518 ดังนี้คือ

เกรด A : อินเดีย

เกรด B : บราซิล ฝรั่งเศส เยอรมนี อินโดนีเซีย อิหร่าน อิตาลี ญี่ปุ่น
ไนจีเรีย ปากีสถาน สเปนและอิตาลี

เกรด C : อาร์เจนตินา ออสเตรเลีย บังคลาเทศ บาห์เรน เบลีซ
แคนาดา เอธิโอเปีย กานา กรีซ อิรัก เคนยา มาลาวี มาเลเซีย เม็กซิโก
โพลแลนด์ อัฟริกาใต้ ศรีลังกา ซูดาน ไทย ตุรกี สหรัฐอเมริกา ซูโวกาลาเวีย
แซมเบีย พร้อมกับสาขาคำต่าง ๆ อีก 6 แห่งของอินเดีย (Moorhouse. 1977 : 353)

อย่างไรก็ตามสำนักงานบริติชเคาน์ซิลนั้นก็มีการจัดตั้งเพิ่มอยู่เสมอ ดังเช่นในปี พ.ศ. 2528 ได้เปิดขึ้นใหม่ที่บรูไน (Brunei) และเปิดสาขาใหม่เป็นศูนย์การสอนภาษาที่เซียงใหม่และที่คูนีเซีย บังคลาเทศ ซาอุดีอาระเบีย ญี่ปุ่นและสเปนอีก 2 แห่ง และในเดือนมกราคม พ.ศ. 2529 ก็เปิดสำนักงานใหม่ที่เซียงไฮ้ หลังจากที่เคยปิดไปแล้วครั้งหนึ่ง (The British Council. 1986 : 9, 21)

5) งบประมาณและบุคลากร

งบประมาณส่วนใหญ่ของบริติชเคาน์ซิลได้มาจากรัฐบาลตามกฎหมายรัฐธรรมนูญจากการก่อตั้งขึ้นในปี พ.ศ. 2477 อันเปรียบเสมือนองค์กรอาสาสมัครตามความต้องการของกระทรวงการต่างประเทศจึงได้รับเงินอุดหนุนจากกระทรวงการต่างประเทศ จนกระทั่งปี พ.ศ. 2488 จึงได้ขยายงานไปยังประเทศอาณานิคมก็ได้รับงบประมาณจากกระทรวงอาณานิคมเพิ่มขึ้น และในปี พ.ศ. 2490-2491 งานก็ขยายไปสู่ประเทศในเครือจักรภพก็ได้รับงบประมาณจากกระทรวงความสัมพันธ์ในเครือจักรภพด้วย (Barnicot. 1951 : 147-148)

จากปี พ.ศ. 2478 รัฐบาลให้เงินสนับสนุนเพียง 6,000 ปอนด์มาจนถึง 15,000 ปอนด์ในปี พ.ศ. 2479 และ 60,000 ปอนด์ในปี พ.ศ. 2480 และ 13,000 ปอนด์ในปี พ.ศ. 2481 จนถึงปี พ.ศ. 2482 ก็ได้รับถึง 386,000 ปอนด์ (Nicholson. 1956 : 10-11) และสูงสุดถึง 2,522,370 ปอนด์ในปี พ.ศ. 2488-2489 (Coombs. 1988 : 11) และล่าสุดในปี พ.ศ. 2532-2533 ได้รับถึง 312 ล้านปอนด์ (The British Council. 1989 : 2)

งบประมาณการดำเนินงานของบริติชเคาน์ซิลนอกจากได้รับจากหน่วยงานของรัฐ 3 ด้านดังกล่าวแล้วยังได้รับจาก The British of Trade และ Ministry of Overseas Development อีกด้วย จะแตกต่างกันตามสภาพภูมิศาสตร์ (Adams and Hickman. 1965 : 361)

ในปี พ.ศ. 2532 บริติชเคาน์ซิลได้รับงบประมาณถึง 312 ล้านปอนด์ ซึ่งได้รับมา 2 ทาง คือ รัฐบาลให้โดยตรงและจากเงินที่บริติชเคาน์ซิลหามาได้เอง และได้จากกระทรวงการต่างประเทศ อันเนื่องมาจากการงานในด้านที่บริติชเคาน์ซิลทำหน้าที่หรือบริหารงานแทนกระทรวงการต่างประเทศ อาทิเช่น โครงการต่าง ๆ หรือการฝึกอบรม เป็นต้น (The British Council. 1989 : 2)

ส่วนคณะกรรมการบริหาร (Executive Committee) จะมีจำนวน 30 คน โดย 9 คนได้รับการเสนอชื่อโดย Government Ministers ส่วนบุคคลอื่น ๆ จะเป็นตัวแทนสาขาต่าง ๆ คือการศึกษา ศิลปะ วิทยาศาสตร์และอุตสาหกรรม หรือเป็นสมาชิกรัฐสภา (Members of Parliament) หรือสภาสามัญ (House of Commons) (Horrocks. 1981 : 276)

สรุปได้ว่าสำนักงานบริติชเคาน์ซิลในต่างประเทศได้เน้นกิจกรรมทางด้านการสอนภาษาอังกฤษในท้องเรียน ห้องสมุด การบรรยายและรวมไปถึงโปรแกรมทางด้านวัฒนธรรม โดยมีการจัดเตรียมและวางแผนในระบอบการที่จะให้ชาวโลกเข้าใจถึงชีวิตความเป็นอยู่ของชาวสหราชอาณาจักร (James. 1956 : 594)

๒ สำนักงานบริติชเคาน์ซิลในประเทศไทย

สำนักงานบริติชเคาน์ซิลได้จัดตั้งในประเทศไทยเมื่อปี พ.ศ. 2495 นอกจากทำหน้าที่เผยแพร่วัฒนธรรมของสหราชอาณาจักรให้เป็นที่รู้จักในประเทศไทยแล้ว งานที่เด่น ๆ ก็คือการจัดตั้งห้องสมุดและการสอนภาษาอังกฤษ โดยเฉพาะการสอนภาษาอังกฤษนั้นจากรายงานประจำปี 2528-2529 (The British Council. 1986 : 57) มีนักศึกษาเข้าชั้นเรียนภาษาอังกฤษถึง 3,250 คน โดยรวมถึงการเปิดสาขาขึ้นใหม่ที่เชียงใหม่ในปี พ.ศ. 2528 ด้วย และในรายงานฉบับเดียวกันนี้ยังกล่าวว่า การประชาสัมพันธ์การสอนภาษาอังกฤษในประเทศไทยนั้นต่างก็เป็นที่ยอมรับกันว่าเป็นปัจจัยที่สำคัญอย่างหนึ่งในการพัฒนาเศรษฐกิจ

และในปีเดียวกันนี้บริติชเคาน์ซิลก็มีการเปลี่ยนแปลงในด้านทรัพยากรและการให้การคำปรึกษาในด้านการสอนภาษาอังกฤษจากระดับมหาวิทยาลัยมาสู่ระดับมัธยมศึกษาและอาชีวศึกษา พร้อมกับเน้นทางด้านการบริการฝึกอบรมครูภาษาอังกฤษ รวมไปถึงการจัดตั้งสำนักงานศูนย์ทรัพยากรสำหรับครูภาษาอังกฤษโรงเรียนมัธยมศึกษา ซึ่งสนับสนุนโดยโครงการ ODA (Overseas Development Administration)

นอกจากนี้ยังมีการตกลงกับรัฐบาลไทยด้านการจัดทุนบริติชเคาน์ซิลสนับสนุนด้านการฝึกอบรมครู ช่วยเหลือทางการเงินติดต่อกับมหาวิทยาลัยต่าง ๆ ในสหราชอาณาจักรให้พร้อมกับให้ความช่วยเหลือโครงการต่าง ๆ เช่น ให้การฝึกอบรมหลักสูตรการบำรุงรักษาเครื่องมือในโรงงานอุตสาหกรรม หรือโครงการทางการศึกษาซึ่งได้รับทุนจาก Asian Development Bank แต่ดำเนินการโดยบริติชเคาน์ซิลจนประสบผลสำเร็จตามวัตถุประสงค์และจัดหาเครื่องมือต่าง ๆ เป็นจำนวนถึง 10 ล้านเหรียญ

ส่วนโครงการ ODA ก็ได้ให้การสนับสนุนโครงการต่าง ๆ เช่น ธนาคารเพื่อการเกษตรหรือความร่วมมือต่าง ๆ ทางด้านการเกษตร และการปิโตรเลียมแห่งประเทศไทย (Petroleum Authority of Thailand) และให้ความช่วยเหลือในการจัดตั้งและพัฒนาวิทยาลัยการประมงเป็นแห่งแรกในภูมิภาคตะวันออกเฉียงใต้ ซึ่งจัดตั้งในประเทศไทยและในโป่งประมาศ 2533 บริติชเคาน์ซิลได้จ่ายเงินสำหรับโครงการ ODA ให้กับประเทศไทยเป็นจำนวนถึง 32,500 ปอนด์ให้กับสถาบันต่าง ๆ ดังนี้ (The British Council. 1990 : 3)

มหาวิทยาลัยเชียงใหม่

คณะวิทยาศาสตร์	4,000	ปอนด์

สถาบันวิจัยสุวิทย์	1,000	ปอนด์

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

คณะเศรษฐศาสตร์	1,000	ปอนด์

คณะวิศวกรรมศาสตร์	3,000	ปอนด์

สถาบันวิจัยโลหะและวัสดุ	1,000	ปอนด์

เทคโนโลยีสารสนเทศ	1,000	ปอนด์

คณะแพทยศาสตร์	1,000	ปอนด์

มหาวิทยาลัยขอนแก่น

คณะเกษตรศาสตร์	1,000	ปอนด์
สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้า		
คณะวิศวกรรมศาสตร์ วิทยาเขตลาดกระบัง	1,000	ปอนด์
คณะเกษตรศาสตร์ วิทยาเขตลาดกระบัง	1,000	ปอนด์
ภาควิชาภาษาและสังคม วิทยาเขตธนบุรี	1,000	ปอนด์

มหาวิทยาลัยมหิดล

สถาบันวิจัยประชากรและสังคมศาสตร์	1,000	ปอนด์
ภาควิชาเทคโนโลยีชีวภาพ	1,000	ปอนด์

มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์

คณะทันตแพทย	1,000	ปอนด์
คณะวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี		

มหาวิทยาลัยรามคำแหง

ภาควิชาเคมี	1,000	ปอนด์
กระทรวงศึกษาธิการ	9,000	ปอนด์
สถาบันเทคโนโลยีแห่งเอเชีย	2,500	ปอนด์
รวม	32,500	ปอนด์

สำหรับกิจกรรมทางด้านวัฒนธรรม นอกจากมีการจัดนิทรรศการและเผยแพร่เอกสาร
แล้ว บริษัทเคาน์ซิลยังได้มีการแสดงดนตรี ฉายภาพยนตร์ อภิปรายต่าง ๆ โดยมีจุฬสาร
หรือข่าวสารต่าง ๆ เผยแพร่การจัดกิจกรรมต่าง ๆ เหล่านี้ด้วย

ค. ห้องสมุดที่ดำเนินการโดยบริติชเคาน์ซิล

ห้องสมุดเป็นโครงการหนึ่งที่บริติชเคาน์ซิลต้องดำเนินการจัดตั้งและให้บริการประเทศต่าง ๆ โดยถือเป็นศูนย์กลางหรือความสำคัญของบริติชเคาน์ซิลในการที่จะสนับสนุนการสื่อสารภาษาอังกฤษและความรู้ด้านอังกฤษศึกษาในต่างประเทศ (Adams and Hickman. 1965 : 360) และ (Kraske. 1980 : 296) หรือดังที่ บาร์ท (Bart. 1949 : 173) กล่าวว่า "หัวใจในการทำงานของบริติชเคาน์ซิลในทุกประเทศทั่วโลกก็คือห้องสมุด ดังนั้นแนวความคิดในการจัดตั้ง "ห้องสมุดภาษาอังกฤษ(English Libraries)" จึงเปรียบเสมือนเป็นกุญแจที่เป็นลักษณะศูนย์กลางของกิจกรรมต่าง ๆ ในการประชาสัมพันธ์ทางวัฒนธรรม (Coombs. 1988 : 3) และก็ถือได้ว่าสามารถใช้ประโยชน์ต่อการทำงานของบริติชเคาน์ซิลได้อย่างมาก (Donaldson. 1984 : 1)

ด้วยเหตุนี้บริติชเคาน์ซิลจึงได้พยายามจัดตั้งห้องสมุดเท่าที่สามารถจะเป็นไปได้ โดยเป็นห้องสมุดศูนย์กลางในแต่ละแห่งของเมืองหลวงไม่ว่าจะเป็นในยุโรปหรือตะวันออกไกล และมีการจัดตั้งห้องสมุดขนาดเล็กขึ้นในเมืองตามต่างจังหวัดด้วย และการจัดตั้งห้องสมุดนั้นก็ยังคงมีต่อเนื่องเพื่อที่จะให้แพร่กระจายไปทั่วโลก (Coombs. 1988 : 38) ซึ่งห้องสมุดอาจจะมีหลายขนาดตั้งแต่ห้องสมุดขนาดเล็กที่มีทรัพยากรด้านอ้างอิงไปจนถึงห้องสมุดที่มีทรัพยากรสมบูรณ์ตั้งแต่ 50,000 เล่มหรือมากกว่านี้ (Horrocks. 1981 : 277) โดยมีจุดมุ่งหมายต้องการที่จะให้บริการกับคนต่างชาติต่างศาสนาทั่วโลก นับตั้งแต่ เบลีซ (Belize) ไปจนถึงกรุงเทพฯ และจาก อัมสเตอร์ดัม (Amsterdam) ไปจนถึงซอมบา (Zomba) (Adams and Hickman. 1965 : 362)

ก่อนที่จะมีการจัดตั้งห้องสมุดบริติชเคาน์ซิลนั้น ได้มีการจัดตั้งห้องสมุดให้ข่าวสารเกี่ยวกับสหราชอาณาจักรในปี พ.ศ. 2463 คือ The British Library of Information ที่กลางเมืองแมนฮัตตัน (Manhattan) โดย โรเบิร์ต วิลเบอร์ฟอร์ซ (Robert Wilberforce) ซึ่งมีทรัพยากรเพื่อที่จะใช้อ้างอิงสำหรับเรื่องราวสหราชอาณาจักร (Barnicot. 1947 : 513) ต่อมาก็ขยายประโยชน์ให้กว้างขวางขึ้น นอกจากเป็นแหล่งข้อมูลเกี่ยวกับสหราชอาณาจักรแล้วก็ยังเน้นเอกสารที่ใช้ในสำนักงานไปจนถึงข้อมูลเหตุการณ์ที่เป็นปัจจุบันเพื่อจัดทำทรัพยากรด้านจุลสาร (Kraske. 1980 : 295-296) และในปีเดียวกันก็ได้มีการจัดตั้งห้องสมุดข่าวสารขึ้น

ที่ นิวยอร์กซิตี (New York City) อันเป็นการริเริ่มมีคณะกรรมการขึ้น ซึ่งจัดตั้งโดย เซอร์ จอห์น ทิลลีย์ (Sir John Tilley) แห่งกระทรวงการต่างประเทศ (Nicholson. 1956 : 7)

สำหรับการดำเนินงานห้องสมุดบริติชเคาน์ซิลในช่วงแรก ๆ นั้นจะเป็นห้องสมุดขนาดเล็ก โดยเป็นการจัดเสนอหนังสือให้กับสถาบันซึ่งจัดตั้งในรูปของ The British Institutes และ Anglophile Societies โดย The British Institutes ช่วงก่อนสงครามนั้นได้ดำเนินงานเป็นศูนย์กลางด้านสหราชอาณาจักรศึกษาที่แสดงด้านวัฒนธรรมของสหราชอาณาจักรในต่างประเทศ โดยจะมีห้องสมุด ห้องสโมสร ห้องบรรยายและห้องเรียน ส่วน Anglophile Societies เป็นสมาคมมิตรภาพของสหราชอาณาจักรได้รับเงินทุนจากบริติชเคาน์ซิล ซึ่งส่วนใหญ่ตั้งอยู่แถบลาตินอเมริกา พร้อมกับมีศูนย์ข่าวสารด้วย สำหรับห้องสมุดของ The British Institutes จะได้รับการสนับสนุนและการดำเนินงานโดยบริติชเคาน์ซิล ขณะที่ห้องสมุดของ Anglophile Societies จะได้รับการสนับสนุนเพียงบางส่วน (Kraske. 1980 : 296-297) ในช่วงระหว่างที่กำลังมีสงครามโลกครั้งที่ 2 เกิดขึ้นนั้น สหราชอาณาจักรต้องการที่จะแพร่อิทธิพลไปยังส่วนต่าง ๆ ของโลกจึงได้จัดตั้ง The British Institutes ขึ้นที่ ลิซบอน (Lisbon) พร้อมกับมีห้องสมุดด้วย และต่อมาก็ขยายทางตะวันออกกลาง (Middle East) และ แถบทะเลเมดิเตอร์เรเนียน (Mediterranean) โดยในปี พ.ศ. 2481-2482 ได้จัดตั้งห้องสมุดขึ้น 7 แห่งในประเทศแถบทะเลเมดิเตอร์เรเนียนและปี พ.ศ. 2483 อีก 4 แห่ง (The British Council. 1950 : 116-119)

สำหรับประเทศอาณานิคมของสหราชอาณาจักรนั้น เมื่อมีการจัดตั้งบริติชเคาน์ซิลในประเทศนั้น ๆ แล้วก็มี การออกกฎหมายให้มีการบริการห้องสมุดประชาชนด้วย โดยให้มีการจัดตั้งและให้งบประมาณการจัดตั้งห้องสมุดที่เป็นของสหราชอาณาจักรเอง (Flood. 1974 : 57) ช่วงระหว่างปี พ.ศ. 2488 และ 2491 บริติชเคาน์ซิลได้พิจารณาจัดสร้างห้องสมุดขึ้น 4 แห่งในประเทศอาณานิคมทางอัฟริกาตะวันตก ซึ่งกว่านั้นยังได้ร่วมมือกับรัฐบาลไนจีเรีย (Nigeria) กานา (Ghana ขณะนั้นใช้ชื่อว่า Gold Coast) และเซียร์ราลีโอน (Sierra Leone) จัดตั้งห้องสมุด พร้อมกับมีการจัดตั้งโรงเรียนบรรณารักษศาสตร์ในอัฟริกาตะวันตกเป็นแห่งแรกที่ Achimata College ในอักครา (Accra) (Palment. 1959 : 229-241) ส่วนที่จาเมกา (Jamaica) บริติชเคาน์ซิลได้ร่วมมือกับรัฐบาลจัดตั้งเป็น Jamaican Library Service

(Evans. 1962 : 325) แต่หลังจากปี พ.ศ. 2491 เป็นต้นไป สหราชอาณาจักรก็มีนโยบายใหม่โดยให้ห้องสมุดบริติชเคาน์ซิลในประเทศอาณานิคมดำเนินการเหมือน ๆ กับประเทศอื่น ๆ ทั่วไป (Kraske. 1980 : 299)

ในปี พ.ศ. 2489 ได้มีการจัดตั้งห้องสมุดบริติชเคาน์ซิลขึ้น 17 แห่งในประเทศทางทวีปยุโรปเช่น ออสเตรีย เบลเยียม เชโกสโลวาเกีย ฝรั่งเศส ฮอลแลนด์ โปแลนด์ สวิสเซอร์แลนด์และยูโกสลาเวีย เป็นต้น อย่างไรก็ตามหลังจากนั้นการจัดเสนอหนังสือก็ถูกจำกัดลง ชกเว้น สิ่งการันและอิตาลีที่สภาพเศรษฐกิจของประเทศดีในการที่จะเลือกอ่านรายการจัดเสนอ (Kraske. 1980 : 298) จากรายงานประจำปี พ.ศ. 2487-2488 (The British Council. 1945 : 130) กล่าวว่า "ในการจัดตั้งห้องสมุดในประเทศของผู้นับหนังสือแล้วทางประเทศแถบยุโรปนั้น งานอาจจะเป็นไปได้ในรูปของการซื้อเลือก ห้องสมุดศูนย์กลางมุ่งที่จะให้บริการกับ The British Institute ที่อยู่ตามเมืองหลวงและศูนย์บริติชเคาน์ซิลอื่น ๆ ในบางประเทศ ซึ่งแสดงหน้าที่เป็นห้องสมุดของสถาบันโดยมีการให้ยืมหนังสือที่เลือกประโยชน์แก่นักศึกษา นักวิจัยและนักวิชาการต่าง ๆ"

สำหรับในเอเชียขึ้นหลังจากสงครามโลกก็มีการจัดตั้งห้องสมุดบริติชเคาน์ซิลขึ้นเป็นครั้งแรกในตะวันออกไกล นั่นก็คือ 3 แห่งในประเทศจีน โดยในปี พ.ศ. 2489 ได้จัดตั้งห้องสมุดที่นานกิง (Nanking) และในปี พ.ศ. 2491 ที่ปักกิ่ง (Peking) และพ.ศ. 2492 ที่เซี่ยงไฮ้ (Shanghai) ซึ่งประมาณร้อยละ 60 ของหนังสือในห้องสมุดจะเป็นการให้บริการระดับมหาวิทยาลัยและโรงเรียนทางการแพทย์ (Kraske. 1980 : 298) แต่บางแห่งก็ตั้งอยู่ได้ในระยะสั้นแต่ก็อยู่ได้จนถึง พ.ศ. 2494-2495 จนประเทศจีนเปลี่ยนแปลงการปกครองเป็นระบบคอมมิวนิสต์ ต่อจากนั้นก็เป็นการจัดตั้งห้องสมุดในประเทศไทยและสหภาพพม่าจนถึงเดือนมิถุนายน พ.ศ. 2496 ก็เปิดห้องสมุดที่ประเทศญี่ปุ่น ซึ่งถือได้ว่าเป็นการทำงานในรูปแบบใหม่อีกอย่างแท้จริง (The British Council. 1952 : 96-100)

ส่วนประเทศอินโดนีเซียนั้นได้เปิดขึ้นที่เมืองบันดุง (Bandung) ในปี พ.ศ. 2493 ซึ่งถือได้ว่าเป็นห้องสมุดที่ประสบผลสำเร็จได้เป็นอย่างดี โดยเฉพาะความก้าวหน้าทางด้านภาษาอังกฤษซึ่งมีอยู่ทั้งหมด 4 แห่งและอีก 3 แห่งก็คือ บาเซโลนา (Barcelona) และปารีส (Paris) และมาดริด (Madrid) (The British Council. 1951 : 29-30) และในปี พ.ศ. 2493 นั้น อัดัมส์ และ ฮิกส์แมน (Adams and Hickman. 1965 : 361) ได้สรุปกิจการห้องสมุดว่ามีประมาณ 95 แห่ง โดยรวมไปถึงศูนย์บริการสารนิเทศด้วยและมีหนังสือประมาณ 557,000 เล่ม ในจำนวนนี้ 45 แห่งอยู่ในยุโรป (7 แห่งในประเทศหลังม่านเหล็ก) มีจำนวนหนังสือถึง 296,000 เล่ม อีก 4 แห่งอยู่ลาตินอเมริกา 3 แห่งในอินเดีย และ 1 แห่งในปากีสถาน

สำหรับช่วงปี พ.ศ. 2497-2513 หลาย ๆ ประเทศที่ได้รับเอกราชใหม่หรือใกล้จะได้รับเอกราช บริติชเคาน์ซิลก็ขยายมาสู่ประเทศเหล่านี้และห้องสมุดก็จะเน้นงานทางด้านการศึกษา อันเป็นการช่วยพัฒนาการศึกษาให้ดีขึ้น โดยให้การสนับสนุนให้ห้องสมุดมีวัสดุห้องสมุดอย่างเพียงพอ ยิ่งกว่านั้นห้องสมุดยังให้การสนับสนุนห้องสมุดโรงเรียนโดยตรงอีกด้วย (Coombs. 1988 : 114-115)

ในปี พ.ศ. 2507 บริติชเคาน์ซิลได้เปิดห้องสมุดขึ้นที่เมือง มัสตราส (Masdras) ประเทศอินเดีย และเมื่อเทียบกับยุโรปแล้วก็เป็นห้องสมุดขนาดกลางดังเช่นที่ Via Quattro Fontane ๗ กรุงโรม ซึ่งมีประวัติยาวนานย้อนหลังไปตั้งแต่สิ้นสุดสงคราม ห้องสมุดที่มัสตราสมีหนังสือจำนวน 26,000 เล่มและวารสาร 300 ชื่อเรื่อง หากเป็นห้องสมุดขนาดเล็กดังเช่นที่ อูกันดาจะมีหนังสือจำนวน 5,000 เล่ม สรุปแล้วขณะนั้นในอินเดียมีห้องสมุดเพิ่มขึ้นเป็น 11 แห่ง มีหนังสือจำนวนถึง 371,000 เล่ม มีสมาชิกห้องสมุด 42,000 คนและมีการยืมหนังสือมากถึง 1.75 ล้านเล่มต่อปี ส่วนที่ปากีสถานก็เพิ่มเป็น 8 แห่ง มีหนังสือจำนวน 150,000 มีสมาชิกห้องสมุด 21,000 คน มีการยืมหนังสือเกือบถึง 300,000 เล่ม ส่วนในอัฟริกามีห้องสมุดถึง 33 แห่งจากปี พ.ศ. 2429 มีห้องสมุดเพียง 9 แห่งเท่านั้น สำหรับในตะวันออกไกลจากปี พ.ศ. 2429 เช่นเดี๋ยวกันมีเพียง 6 แห่ง (โดยอยู่ในประเทศจีน 3 แห่ง) ก็เพิ่มเป็น 15 แห่ง (ไม่รวมประเทศจีน) (Adams and Hickman. 1965 : 361-352)

จากรายงานปี พ.ศ. 2507-2508 (The British Council. 1965 : 3) ได้สรุปว่าบริติชเคาน์ซิลมีห้องสมุดถึง 196 แห่งใน 83 ประเทศ โดยมีในเอเชีย 62 แห่ง ออฟริกา 42 แห่ง ยุโรป 42 แห่งและในอินเดีย 20 แห่ง ปากีสถาน 8 แห่ง ในจีเรีย 7 แห่ง อิหร่าน 5 แห่ง โดยมีจำนวนหนังสือทั้งหมด 252,372 เล่ม ดังตาราง 5 ซึ่งได้แสดงประเทศต่าง ๆ ที่ บริติชเคาน์ซิลได้จัดตั้ง

ตาราง 5 ห้องสมุดบริติชเคาน์ซิลทั่วโลก (รายงานประจำปี พ.ศ. 2507-2508)

ประเทศ, เมืองที่ตั้ง	ปี พ.ศ. ที่เปิดห้องสมุด
แอลจีเรีย, แอลเจียร์	2507
ออสเตรเลีย, เวียนนา	2489
บราซิล, ริโอ เดอจาเนโร	2491
บริติช กิยานา	
จอร์เจทาวน์	2488
นิว อัมสเตอร์ดัม	2499
บริติช ฮอนดูรัส,	2499
พม่า, ร้างกุ้ง	2490
กัมพูชา, พนมเปญ	2503
ศรีลังกา	
โคลัมโบ	2496
แคนด	2503
คองโก, ลีโอพอลวิลล์	2504
ไซปรัส, นิโกเซีย	2483

ตาราง 5 (ต่อ)

ประเทศ, เมืองที่ตั้ง	ปี พ.ศ. ที่เปิดห้องสมุด
เอธิโอเปีย	2502
ฟีจี, ซูวา	2493
ฟินแลนด์, เฮลซิงกิ	2489
ฝรั่งเศส	
ปารีส	2489
สตาร์บอร์น	2506
เยอรมนี	
โคโลญ	2489
เบอร์ลิน	2489
แฟรงค์เฟิร์ต	2494
มิวนิค	2493
กานา	
อักกรา	2506
กูมาซี	2493
กรีซ	
เอเธนส์	2489
ซาโลนิกา	2503
ฮ่องกง	
วิกตอเรีย	2491
เกาลูน	2501

ตาราง 5 (ต่อ)

ประเทศ, เมืองที่ตั้ง	ปี พ.ศ. ที่เปิดห้องสมุด
อินเดีย	
นิวเดลี	2499
บัลกาฮอร์	2503
บอมเบย์	2496
กัลกัตตา	2493
ลัคส์เนา	2504
มัทราส	2492
ปัตนา	2503
โพนนา	2503
รานชิ	2505
ทรวานคัรัม	2507
อิหร่าน	
เตหะราน	2486
อิสฟาฮาน	2502
เมสเฮ็ด	2502
ชีราช	2503
ทาบรีซ	2501
อิรัก	
แบกแดด	2482
บัสรา	2487

ตาราง 5 (ต่อ)

ประเทศ, เมืองตั้ง	ปี พ.ศ. ที่เปิดห้องสมุด
อิสราเอล	
เทล อาวีฟ	2493
ไฮฟา	2503
เฮรูซาเลม	2504
อิตาลี	
โรม	2489
โบโลนา	2492
มิลาน	2489
เนเปิลส์	2501
ญี่ปุ่น	
โตเกียว	2496
เกียวโต	2497
จอร์แดน	
อัมมาน	2493
เฮรูซาเลม	2495
เคนยา	
ไนโรบี	2491
คีซุมู	2495
มอมบาซา	2494

ตาราง 5 (ต่อ)

ประเทศ, เมืองที่ตั้ง	ปี พ.ศ. ที่เปิดห้องสมุด
เลบานอน, เบรุต	2489
ลิเบีย	
ตริโบลี	2500
เบ็งฮาซี	2503
มาลาวี	
เบลนเทวี	2494
ลิลองเว	2506
ซอมบา	2505
มาเลเซีย	
กัวลาลัมเปอร์	2495
เอสเซดทัน	2504
มัลตา จี ซี, วอลเล็ททา	2479
เม็กซิโก, โรสฮิลล์	2492
มอริอากโก, รามาด	2503
เนปาล, กาฐมาณฑุ	2502
เนเธอร์แลนด์, อัมสเตอร์ดัม	2492
ไนจีเรีย	
ลากอส	2494
อินกู	2490
อาบาदान	2490

ตาราง 5 (ต่อ)

ประเทศ, เมืองที่ตั้ง	ปี พ.ศ. ที่เปิดห้องสมุด
กาซอานา	2503
กานา	2493
พ็อก ฮาร์คอร์ท	2503
ปากีสถาน	
การาจี	2493
ชิตทากอง	2502
ดัดดา	2496
ไฮดีราเบด	2503
ลาฮอร์	2493
เปสฮาวาร์	2502
ราชชาไฮ	2503
ราวันปินดี	2502
เปอร์เสน กัณฑ์	
คูเวต	2499
บาห์เรน	2500
โพลแลนด์, วอร์ซอร์	2489
โปรตุเกส	
ลิสบอน	2481
คอมบรา	2482
อะฟัวร์โท	2486

ตาราง 5 (ต่อ)

ประเทศ, เมืองที่ตั้ง	ปี พ.ศ. ที่เปิดห้องสมุด
โรดซีเย, ซาวิสเบอร์ก	2507
สิงคโปร์	2496
อาบาเลียใต้, เอเดน	2501
สเปน	
มาดริด	2484
บาเซโลนา	2487
ชิลี	
คาร์ทอม	2506
เอ็ทบารา	2503
เอล ฟาสเซอ	2507
เอล โอเบค	2503
อัมครูแมน	2501
วัด เมดานี	2503
แทนซาเนีย	
คาร์เอสซาลาม	2495
มอสซี	2500
เอ็มวาซา	2503
ไทย, กรุงเทพฯ	2496
ทรินิแดด, พอร์ตท-ออฟ-สเปน	2507
ตูนิเซีย, ตุนิส	2505

ตาราง 5 (ต่อ)

ประเทศ, เมืองที่ตั้ง	ปี พ.ศ. ที่เปิดห้องสมุด
ตุรกี	
อังการา	2485
อิสตันบูล	2485
ซูกันดา	
กัมปาลา	2494
ฟอร์ท พอร์ตทอลล์	2503
เล็มเบล	2496
เวียตนาม, ไฮ่งอน	2503
ซูกอสดาเวีย	
เบลเกรด	2486
ซาเกรม	2486
แซมเบีย, เอนโดลา	2494

จากรายงานปี พ.ศ. 2513-2514 (The British Council. 1971 : 24)
 บริติชเคาน์ซิลได้ทำการประเมินผลสำหรับห้องสมุดบริติชเคาน์ซิลที่ใหญ่ที่สุดนั้นตั้งอยู่ที่บอมเบย์
 ประเทศอินเดีย โดยมีหนังสือถึง 500,000 เล่ม ส่วนในบางประเทศเช่นอัฟริกาตะวันตกและ
 อินเดียตะวันตกห้องสมุดนอกจากจะได้รับการสนับสนุนจากบริติชเคาน์ซิลแล้ว ห้องสมุดเหล่านั้นยัง
 มีเงินทุนที่สามารถดำเนินการเองได้ (Horrocks. 1981 : 278)

ปัจจุบันห้องสมุดบริติชเคาน์ซิลมีห้องสมุดเพียง 116 แห่งเท่านั้น (The British Council. 1971:24) และมีการจัดแบ่งออกเป็นภูมิภาคได้ 4 กลุ่มคือ ลาตินอเมริกา ยุโรป ตะวันออกไกล (หรือตะวันออกกลาง) และตะวันออกไกล (หรือเอเชียตะวันออกเฉียงใต้และญี่ปุ่น) การจัดแบ่งกลุ่มตามภูมิภาคนี้ก็เพื่อความสะดวกในการบริหารงานตามพื้นฐานของแต่ละประเทศด้วย ดังนี้

ก) ลาตินอเมริกา มีการจัดตั้งห้องสมุดบริติชเคาน์ซิลในประเทศอาร์เจนตินา บราซิล อุรุกวัย ชิลี ลิมา โคลัมเบีย โบโกตา เม็กซิโก เป็นต้น ซึ่งในการจัดตั้งขึ้นต้นนั้นเป็นการจัดตั้งในรูปแบบของสถาบันสอนภาษาอังกฤษในลักษณะของ Anglophile Societies โดยมีนักศึกษาเข้าเรียนถึง 30,000 คน แต่ละแห่งจะมีห้องสมุดที่มีหนังสือของสหราชอาณาจักรตั้งแต่ 1,000-15,000 เล่มตามแต่ขนาด อันเนื่องมาจากก่อนปี พ.ศ. 2488 บริติชเคาน์ซิลมีนโยบายให้การสนับสนุนหนังสือให้กับ Anglophile Societies และหลังจากปี พ.ศ. 2488 บริติชเคาน์ซิลมีนโยบายที่ต้องการเสนอหนังสือเหล่านั้นมาจัดตั้งเป็นห้องสมุดของบริติชเคาน์ซิลเอง (แต่ก็ยังคงให้การสนับสนุน) วัตถุประสงค์ก็คือการจัดตั้งห้องสมุดเองนั้นสามารถให้บริการกับประชาชนได้กว้างขวางกว่าการเข้าถึงของ Anglophile Societies

ข) ยุโรป ก่อนสงครามโลกครั้งที่ 2 ได้มีการจัดตั้งศูนย์ในชื่อของ The British Institutes โดยมีลักษณะการดำเนินงานคล้าย ๆ กับสมาคมและบริหารงานหรือควบคุมโดย บริติชเคาน์ซิล แต่สถาบันเหล่านั้นก็จำเป็นต้องปิดตัวลงอันเป็นผลมาจากการยึดครองของนาซี ฮกเวินประเทศสเปน โปรตุเกสและสวีเดน ต่อมาในปี พ.ศ. 2488 ก็ได้มีโครงการที่จะเปิดใหม่อีกครั้งและเพิ่มจำนวนในบางประเทศด้วย แต่เปลี่ยนรูปแบบจาก The British Institutes มาเป็นบริติชเคาน์ซิล และส่วนใหญ่แต่ละประเทศในยุโรปจะมีห้องสมุดเพียงแห่งเดียว ฮกเวินในประเทศฝรั่งเศส อิตาลี สเปน กรีซและยูโกสลาเวีย ที่มีการจัดตั้งห้องสมุดขึ้น 2 แห่งหรือมากกว่านั้น โดยมีการรับตำแหน่งบรรณารักษ์เพิ่มเติมเข้ามาทำหน้าที่ ห้องสมุดบริติชเคาน์ซิลในเวียนนา ปารีส เอเธนส์ โรม โคเปนเฮเกน อัมสเตอร์ดัม บรัสเซลส์ วอร์ซอ มาดริด เฮลซิงกิและสตอกโฮล์ม และภายหลังห้องสมุดบริติชเคาน์ซิลในเชโกสโลวาเกีย ฮังการีและบัลแกเรีย ต้องปิดห้องสมุดอันเนื่องมาจากเหตุผลทางการเมือง

ค) ตะวันออกกลาง โดย The British Institutes กับห้องสมุดถือเป็นลักษณะในการทำงานของบริติชเคาน์ซิลในภูมิภาคนี้ ก่อนหน้านั้นและในช่วงระหว่างสงครามโลกครั้งที่ 2 บริติชเคาน์ซิลได้เปิดสถาบันขึ้นที่ ไคโร อเล็กซานเดรีย แบกแดด เตหะราน เทลอาวีฟ แองการาและอิสตันบูล เป็นต้น และช่วงหลังสงครามก็มีส่วนให้ห้องสมุดเหล่านี้หยุดชะงัก และเมื่อสงครามสงบลงก็มีการจัดตั้งห้องสมุดในเบรุต ดามัสกัส อเล็ปโปและอัมมาน ต่อมาห้องสมุดในเทลอาวีฟและเยรูซาเล็ม ต้องปิดห้องสมุดขึ้นเนื่องมาจากเกิดความขัดแย้งหลังจากที่พ้นจากความคุ้มครองของสหราชอาณาจักร แต่อย่างไรก็ตามห้องสมุดที่เทลอาวีฟก็เปิดใหม่อีกครั้งในปลายปี พ.ศ. 2493 ขณะที่ห้องสมุดเยรูซาเล็มนั้นทวีตภากรภายในห้องสมุดก็ได้มอบให้กับมหาวิทยาลัยฮิบรู หลังจากนั้นห้องสมุดที่เตหะรานและเปอร์เซียก็ปิดในปี พ.ศ. 2545 สำหรับห้องสมุดที่ไคโรซึ่งมีหนังสือจำนวนถึง 20,000 เล่มได้ถูกทำลายเสียหายหมดสิ้นเนื่องมาจากเกิดการจลาจลในเดือนมกราคม พ.ศ. 2495 แต่หลังจากนั้นก็มีการจัดหาใหม่ตั้งเดิมแต่ต้องใช้เวลานานทีเดียว

ง) ตะวันออกไกลหรือเอเชียตะวันออกเฉียงใต้และญี่ปุ่น ซึ่งการพัฒนาห้องสมุดบริติชเคาน์ซิลในพื้นที่เหล่านี้จะช้าหลังกว่าภูมิภาคอื่น ๆ โดยเริ่มตั้งแต่หลังจากสงครามโลกครั้งที่ 2 สิ้นสุดลง ในประเทศจีน อินโดนีเซีย พม่า ไทยและหลังสุดคือญี่ปุ่น โดย 3 ประเทศแรกมีความยุ่งเหยิงทางการเมือง สำหรับห้องสมุดบริติชเคาน์ซิลในประเทศจีนนั้นมีถึง 3 แห่งคือที่นานกิง ปักกิ่งและเซี่ยงไฮ้ แต่ในปี พ.ศ. 2495 เกิดปัญหาความยุ่งยากขึ้นที่เซี่ยงไฮ้ ห้องสมุดจึงต้องปิดลง วัสดุห้องสมุดจากเซี่ยงไฮ้จึงโอนมาที่ห้องสมุดบริติชเคาน์ซิลในกรุงเทพฯ ส่วนประเทศพม่าได้มีการจัดตั้งห้องสมุดขึ้นที่ย่างกุ้งในปี พ.ศ. 2480 สำหรับอินโดนีเซียในเดือนกันยายน พ.ศ. 2495 รัฐบาลอินโดนีเซียได้ประกาศให้ใช้ภาษาอังกฤษเป็นภาษาที่สอง จึงมีส่วนช่วยให้การจัดตั้งห้องสมุดที่มั่นคงตั้งแต่เดือนกรกฎาคม พ.ศ. 2493 ประสิทธิภาพสำเร็จเพิ่มขึ้น โดยภายในหนึ่งเดือนจะมีผู้มาืมหนังสือมากกว่า 4,000 เล่ม จึงได้มีโครงการขยายบริการในรูปแบบของกล่องหนังสือไปยังศูนย์ต่าง ๆ ในอินโดนีเซีย (Bart. 1955 : 11-12)

1) หน้าที่และการดำเนินงาน

จากรายงานประจำปี 2507-2508 (The British Council. 1965 : 3-4) ได้กล่าวว่าภาระหน้าที่หลัก 3 ประการของห้องสมุดบริติชเคาน์ซิลไว้ดังนี้คือ

ก) จัดเตรียมวัสดุการอ่านและการให้บริการสารนิเทศในสาขาวิชาต่าง ๆ ที่เห็นว่าเหมาะสมตามความคิดเห็นของบริติชเคาน์ซิล (ซึ่งหมายความว่าในทางปฏิบัตินั้นส่วนมากคาดหวังทางด้านกิจกรรมที่เป็นนโยบายทางการเมืองในปัจจุบันและความต้องการทางด้านการค้า)

ข) บริการกลุ่มนักศึกษาที่จะมาใช้ห้องสมุดให้ได้สัมผัสกับพัฒนาการในสาขาวิชาการใหม่ ๆ ของสหราชอาณาจักร

ค) ให้การสนับสนุนงานสำคัญ ๆ ของบริติชเคาน์ซิลในด้านการเรียนการสอนภาษาอังกฤษ โดยจัดเตรียมสิ่งพิมพ์เกี่ยวกับวิธีการสอน หนังสือพจนานุกรมและตำราต่าง ๆ ที่เหมาะสมในทุกระดับ (รวมทั้งโสตทัศนวัสดุด้วย) และในหลาย ๆ ประเทศก็ได้มีหนังสือภาษาอังกฤษที่จัดเตรียมให้ตามความต้องการของแต่ละอาชีพ เช่น นักวิทยาศาสตร์ นักวิชาการ ครู นักศึกษาและบุคคลทั่ว ๆ ไป ดังนั้นห้องสมุดทุกแห่งจึงจำเป็นต้องมีหนังสือที่ครอบคลุมวรรณกรรมต่าง ๆ ที่เป็นหลักในภาษาอังกฤษในแต่ละสาขาวิชา

ด้วยเหตุนี้ห้องสมุดบริติชเคาน์ซิลจึงต้องมีการเตรียมการให้พร้อมทั้งในด้านการดำเนินงานและการบริการ ซึ่งบาร์ท (Bart. 1949 : 172) ได้เสนอแนะไว้ดังนี้คือ

ก) มีแผนกบริการตอบคำถามและช่วยการค้นคว้า ให้กับนักศึกษาและนักวิชาการ สามารถที่จะใช้ในการศึกษาในหัวข้อสาขาวิชาต่าง ๆ ได้ตามความสนใจ

ข) ให้บริการยืมหนังสือ โดยเฉพาะความรู้ทางด้านประเทศสหราชอาณาจักรและชีวิตความเป็นอยู่ของชาวสหราชอาณาจักรและสาขาวิชาต่าง ๆ พร้อมกับมีกล่องหนังสือบริการให้ยืมเคลื่อนที่ด้วย เช่น หนังสือทางด้านกฎหมายของสหราชอาณาจักรให้กับภาควิชากฎหมาย หนังสือทางการแพทย์ให้กับมหาวิทยาลัย พร้อมหนังสือทางด้านการสอนให้กับวิทยาลัยครู

ค) ให้ความช่วยเหลือทางบรรณานุกรม ให้กับนักศึกษาที่จะค้นหาข้อมูลได้ด้วยตนเอง หรือจากแหล่งอื่น ๆ มายังบรรณารักษ์ ซึ่งเป็นผู้ที่สามารถสนองความต้องการข้อมูลจากลอนดอนได้

ง) ให้บริการวารสาร โดยครอบคลุมตามสาขาวิชาต่าง ๆ และตามรสนิยมของผู้ใช้ เพื่อเป็นการบริการสารนิเทศที่เป็นปัจจุบันให้กับผู้ใช้ห้องสมุด

จ) ให้การสนับสนุนการจัดแสดง สำหรับกิจกรรมของบริติชเคาน์ซิลในแต่ละท้องถิ่น เช่น การบรรยาย การฉายภาพยนตร์ การจัดนิทรรศการและการจัดแสดงดนตรี เป็นต้น สำหรับการดำเนินงานห้องสมุดนั้นบริติชเคาน์ซิลได้มีการดำเนินงานดังนี้คือ (Bart. 1955 : 8)

ก) ด้านการสนับสนุน ห้องสมุดบริติชเคาน์ซิลจะได้รับหนังสือจาก Books Department และวารสารจาก Periodicals Department ในลอนดอน ซึ่งจะมีเจ้าหน้าที่เป็นบรรณารักษ์ ดำเนินการ ซึ่งในปี พ.ศ. 2513 มีการเปลี่ยนชื่อองค์กรใหม่เป็น Libraries Department โดยรวมเอาแผนก Books, Periodicals, Publication และ Record Sound เข้าไว้ด้วยกัน (Flood. 1972 : 639) อันเนื่องมาจากมีความต้องการเพิ่มขึ้น โดยช่วงแรก (เริ่มสงคราม) มีเจ้าหน้าที่เพียง 2 คนมาดำเนินงาน พอถึงเดือนกรกฎาคม พ.ศ. 2483 ก็เพิ่มจำนวนเป็น 11 คน และในปี พ.ศ. 2489 ก็มาตั้งอยู่ที่ลอนดอนอย่างถาวร (The British Council. 1942 : 97) ซึ่งมีผู้บริหารคนแรกคือ ดี. เอ. อาร์มรูด (D.A. Ormrod) งานหลักของแผนกนี้ก็คือทำการคัดเลือกหนังสือเพื่อจัดเสนอให้บริการกับห้องสมุดบริติชเคาน์ซิลในต่างประเทศและทำงานเพื่อเชื่อมสัมพันธ์ติดต่อกับห้องสมุดบริติชเคาน์ซิลอื่น ๆ ในต่างประเทศ

ข) ด้านการคัดเลือก ขึ้นอยู่กับความต้องการของแต่ละท้องถิ่นและความสามารถดำเนินการเองได้ในแต่ละประเทศ โดยมีการคัดเลือกตามสาขาวิชาต่าง ๆ อย่างกว้างขวาง แต่บางประเทศก็มีข้อจำกัดโดยต้องได้รับความเห็นจากบริติชเคาน์ซิล พร้อมกันนั้นก็มีการวางนโยบายด้านรายละเอียดในการพิจารณาเพื่อเป็นแนวทางให้กับผู้คัดเลือกทั้งที่อยู่ในศูนย์กลางและห้องสมุดที่ต่างประเทศ และจะมีรายการหนังสือต้องห้ามด้วย ทั้งที่เป็นหนังสือทางการเมือง วรรณกรรมต่างประเทศและหนังสือที่มีเนื้อหาเกี่ยวกับต่างประเทศ

ค) ด้านการจัดหมู่และทำบัตรรายการ โดยเป็นการจัดเสนอเพื่อให้เหมาะสมในแต่ละท้องถิ่นและหัวเรื่องนั้นอาจจะแตกต่างกันในแต่ละท้องถิ่น แต่ทุกแห่งจะมีสัญลักษณ์ใช้ร่วมกัน (Joint Code) และใช้การจัดหมวดหมู่หนังสือระบบทศนิยมดิวอี้

ง) ด้านการสมัครเป็นสมาชิกห้องสมุด โดยหลักการแล้วบรรณวิเทศน์ต้องการที่จะให้เป็นห้องสมุดที่ไม่ต้องเสียเงิน แต่ในหลาย ๆ ประเทศก็มีความจำเป็นที่จะต้องเก็บเงินค่าสมาชิก

จ) ด้านบรรณารักษ์ ในช่วงแรกจะเป็นบรรณารักษ์วิชาชีพมาจากสหราชอาณาจักรไปอยู่ต่างประเทศช่วงละ 4 ปี โดยมีถึง 40 ห้องสมุด แต่ภายหลังก็ลดลงเหลือ 14 แห่งในปี พ.ศ. 2498

ฉ) ด้านการบริหารทางบรรณานุกรมและบริการตอบคำถามและช่วยการค้นคว้าห้องสมุด บรรณวิเทศน์ทั้งหมดต่างก็เตรียมพร้อมสำหรับคำถามต่าง ๆ ที่มีเข้ามาในห้องสมุดหากกรณีบางคำถามที่หาไม่สามารถตอบได้ บรรณารักษ์ก็จะนำคำถามนั้นมาส่งลอนดอนให้กับแต่ละแผนกเฉพาะด้าน (เช่น วิทยาศาสตร์ แพทยศาสตร์ ศิลปะ ดนตรีหรือการศึกษาเป็นต้น) ซึ่งมีบรรณารักษ์เฉพาะด้านให้บริการตอบคำถามและช่วยการค้นคว้าตอบช่วยเหลือ สำหรับห้องสมุดที่เป็นสำนักงานส่วนกลางก็มีการทำงาน 5 ประเด็น ในการที่เลือกประโยชน์ต่อห้องสมุดบรรณวิเทศน์ในต่างประเทศดังนี้คือ (Barnicot. 1951 : 163)

ก) จัดทำงานทางบรรณานุกรม สำหรับ Books Department (Libraries Department) และห้องสมุดบรรณวิเทศน์ในต่างประเทศ

ข) ประสานงานกับห้องสมุดบรรณวิเทศน์ทั่วโลก โดยรวมไปถึงหน่วยงานที่มีทรัพยากรขนาดเล็กตามต่างจังหวัดของบางประเทศ

ค) ดำเนินการตอบคำถามและช่วยการค้นคว้าโดยทั่ว ๆ ไปและเป็นห้องสมุดให้ืมสำหรับเจ้าหน้าที่บรรณวิเทศน์ในสหราชอาณาจักร

ง) อำนวยความสะดวกด้านห้องสมุดต่อผู้มาเยือนและนักศึกษาจากต่างประเทศ ซึ่งไม่สามารถที่จะใช้ห้องสมุดแห่งอื่น ๆ ในลอนดอน

จ) เป็นตัวกลางสำหรับการืมจาก National Central Library ให้กับเจ้าหน้าที่บรรณวิเทศน์ทั้งในสหราชอาณาจักรและต่างประเทศ

2) ทรัพยากรห้องสมุดและการจัดหา

ทรัพยากรของห้องสมุดบริติชเคาน์ซิลนั้นจะมีรูปแบบที่ไม่แน่นอน โดยใช้ระบบศูนย์กลางที่ลอนดอนและจัดส่งให้กับห้องสมุดบริติชเคาน์ซิลต่าง ๆ ทั่วโลก แต่จะมีทรัพยากรพื้นฐานที่คล้าย ๆ กัน เป็นการสนับสนุนการทำงานของบริติชเคาน์ซิล เช่น การเรียนการสอนภาษาอังกฤษ วรรณคดีอังกฤษและพื้นฐานทางการศึกษา พร้อมคลังวัสดุอ้างอิงที่เป็นหลักพื้นฐาน อย่างไรก็ตามมีการพิจารณาตามความต้องการและความสนใจของแต่ละประเทศด้วย (Adams and Hickman. 1965 : 278) พร้อมกับที่เป็นเนื้อหาเรื่องราวต่าง ๆ ที่เป็นของประเทศท้องถิ่นที่ห้องสมุดบริติชเคาน์ซิลจัดตั้งอาจจะเป็นทางด้านศิลปะ วัฒนธรรมและประวัติศาสตร์ เป็นต้น (Horrocks. 1981 : 277)

ในหลาย ๆ ประเทศข้อมูลทั้งที่เป็นหนังสือหรือวารสารที่มาจากสหราชอาณาจักรนั้น อาจจะมีอยู่เพียงเฉพาะในห้องสมุดบริติชเคาน์ซิลเท่านั้น (Sinker. 1955 : 37) โดยเฉพาะหนังสือที่เป็นภาษาอังกฤษ ซึ่งถือว่าเป็นส่วนสำคัญที่เป็นแกนหลักของบริติชเคาน์ซิลในต่างประเทศ ทั่วโลก ไม่ว่าจะเป็นห้องสมุดขนาดใหญ่หรือขนาดกลางจะพบหนังสืออันเป็นผลงานของเชคสเปียร์ (Shakespeare) หรือ ฮอร์ช ฮอร์เวล (George Orwell) และหนังสือต่าง ๆ เช่น Hall's Social Services of Modern England, Jennings's Cabinet Government, Trevelyan's English Social History, Gray's Anatomy, Watson & More's Agriculture, Thomson's Atom, The Dictionary of National Bibliography, Aslib Index to Thesis, Nature, Times Literary Supplement และ Illustrated London News เป็นต้น (Adams and Hickman. 1965 : 363-364)

เกลสเทอร์ (Glaister. 1952 : 329) กล่าวว่า ห้องสมุดบริติชเคาน์ซิลจะมีทรัพยากรห้องสมุดที่มีขอบเขตอย่างกว้างขวาง ภายใต้กรอบของ "ศิลปะและศาสตร์เป็นภาษาอังกฤษและสถาบันต่าง ๆ ของสหราชอาณาจักร" ส่วน บาร์นิคอต (Barnicot. 1951 : 157, 159) กล่าวว่า ทรัพยากรห้องสมุดบริติชเคาน์ซิลในต่างประเทศ ประกอบไปด้วย

- ก) หนังสือทางด้านวัฒนธรรมของสหราชอาณาจักร
- ข) หนังสือเนื้อหาทั่ว ๆ ไป
- ค) หนังสือเฉพาะด้าน สำหรับผู้อ่านในแต่ละสาขาวิชาชีพ

พร้อมกับได้อธิบายเพิ่มเติมว่าหนังสือทางด้านวัฒนธรรมนั้นก็คือ หนังสือทางด้านภาษาอังกฤษ การละคร ประณีตศิลป์ วรรณคดีและดนตรี ส่วนหนังสือเนื้อหาทั่ว ๆ ไป ก็คือเนื้อหาที่ไม่ใช่ทางด้านวัฒนธรรมและก็ไม่ใช่ทางการเมือง เช่น วิทยาศาสตร์ คอมพิวเตอร์ เป็นต้น ส่วนเนื้อหาทางการเมืองนั้น บริติชเคาน์ซิลก็มีขอบเขตที่จำกัดเอาไว้เฉพาะหนังสือทางการเมืองของสหราชอาณาจักรหรือประเทศอื่น ๆ ที่มีนโยบายไม่เป็นปฏิปักษ์ต่อสหราชอาณาจักรเท่านั้น และในการคัดเลือกหนังสือทางด้านวัฒนธรรมนั้นก็จำเป็นต้องให้ครอบคลุมสาขาต่าง ๆ อย่างเพียงพอ แต่จะให้ความสำคัญกับภาษาอังกฤษและการเรียนการสอนภาษาอังกฤษและทางด้านวัฒนธรรมอังกฤษทุกสมัย โดยจะรวมถึงงานทางด้านบทกวี ร้อยแก้วและบทละครไปจนถึงนวนิยายทั้งที่เป็นมาตรฐานและสมัยใหม่

สำหรับวารสารก็มีความสำคัญเช่นเดียวกัน โดยเฉพาะวารสารทางด้านวิทยาศาสตร์ โดยมีวัตถุประสงค์ที่จะพิจารณาและปรับปรุงการบอกรับใหม่ ๆ อยู่เสมอระหว่างบรรณารักษ์บริติชเคาน์ซิลในต่างประเทศและ Periodical Department (Libraries Department) ที่ลอนดอน ทั้งที่เป็นวารสารวิชาการเฉพาะด้านและวารสารทั่ว ๆ ไปนั้นจะบอกรับเฉพาะที่จัดพิมพ์ในสหราชอาณาจักรเท่านั้น ซึ่งปีหนึ่งจะบอกรับมากกว่า 2,200 ชื่อเรื่องหรือประมาณ 50,000 ฉบับ เพราะว่าผู้ใช้บางประเภทของห้องสมุดเช่น แพทย์ นักวิทยาศาสตร์จะให้ความสำคัญกับวารสารมากกว่าหนังสือ และในบางกรณีจะพบว่าในวารสารจะมีการวิพากษ์วิจารณ์หนังสือด้วย ซึ่งสิ่งเหล่านี้สามารถที่จะดึงดูดผู้ใช้ได้ (The British Council. 1965 : 6) พร้อมกันนี้คณะกรรมการ The British and Periodicals Committee ได้คัดเลือกวารสารโดยได้จัดอันดับชื่อเรื่องยอดนิยม 10 ชื่อในห้องสมุดบริติชเคาน์ซิลดังนี้คือ (Coombs. 1986 : 6)

- ก) The Daily Telegraph
- ข) The Times Literature Supplement
- ค) John's London's Weekly
- ง) The Contemporary Review
- จ) The Listener
- ฉ) The Motor
- ช) The Engineer

๕) The Studio

๘) The Sphere

๙) The Geographical Magazine

นอกจากทรัพยากรที่เป็นสิ่งพิมพ์แล้ว ห้องสมุดบริติชเคาน์ซิลยังมีสื่อประเภทโสตทัศนวัสดุ ด้วย เช่น แถบบันทึกเสียง วิทยุทัศน์ ภาพยนตร์ ซอฟต์แวร์คอมพิวเตอร์อีกด้วย (The British Council. 1986 : 28) โดยประเทศทางแถบอุตสาหกรรมจะมีซอฟต์แวร์คอมพิวเตอร์ไว้ให้บริการแก่ผู้ใช้ (The British Council. 1988 : 12)

สิ่งพิมพ์อื่น ๆ ของห้องสมุดบริติชเคาน์ซิลก็คือ สิ่งพิมพ์ทางบรรณานุกรม เช่น British Book News อันเป็นการช่วยทางด้านการคัดเลือกหนังสือของบรรณารักษ์ โดยมีการจัดทำบรรณานุกรมที่เป็นปัจจุบันและมีการจัดหมู่ในระบบทศนิยมดิวอี้ โดยรวมไปถึงบทความวิจารณ์ที่ออกมาแต่ละเดือนด้วย (Guntton. 1961 : 9-12) หรือบรรณานุกรมเฉพาะสาขาวิชา เช่น หัวเรื่องทางด้านวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี คือ Scibibs ทางด้านแพทยศาสตร์ คือ British Medical Book List หรือทางด้านการสอนภาษาอังกฤษ คือ English Teaching Abstracts (Flood. 1964 : 150)

ห้องสมุดบริติชเคาน์ซิลโดยทั่วไปแต่ละประเทศจะมีหนังสือเพิ่มเข้ามาในแต่ละปี โดยบรรณารักษ์เป็นผู้สั่ง ซึ่งพิจารณาจากความต้องการของผู้ใช้ การปรึกษากับผู้ร่วมงานเฉพาะด้านและด้านการเป็นตัวแทนของสหราชอาณาจักร (Glaister. 1952 : 330) ห้องสมุดบริติชเคาน์ซิล (The British Council Library. 1989 : 3) ได้จัดวางนโยบายการจัดหาไว้ดังนี้คือ

ก) จัดหาหนังสือที่มีผู้แต่งเป็นชาวอังกฤษและพิมพ์โดยสำนักพิมพ์ที่อยู่ในสหราชอาณาจักร หรือเป็นหนังสือที่พิมพ์อยู่ในประเทศที่อยู่ในเครือจักรภพ

ข) เน้นการจัดหาหนังสือวิชาภาษาอังกฤษ คอมพิวเตอร์ วิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี และวิชาการธุรกิจ

ค) ระดับของหนังสือที่จัดซื้อเป็นหนังสือที่อยู่ในระดับมัธยมศึกษา อาชีวศึกษาและปริญญาตรี ไม่ควรซื้อหนังสือที่มีระดับสูงกว่าปริญญาตรี นอกจากกรณีพิเศษ

- ง) ควรซื้อหนังสือที่พิมพ์เป็นฉบับปกอ่อน
- จ) ไม่ควรซื้อหนังสือที่ซ้ำกันหลายเล่ม
- ฉ) ไม่จัดทำหนังสือที่เน้นการวิจารณ์ทางด้านเมืองเกี่ยวกับประเทศใดประเทศหนึ่ง
- ช) หนังสือหรือทรัพยากรที่จัดหาไว้ในทุกประเภทจะต้องมีเนื้อหาที่ไม่ขัดต่อ

ขนบธรรมเนียมประเพณีของประเทศ

ข) จัดหาหนังสืออ้างอิงและหนังสือคู่มือต่าง ๆ ที่จำเป็นต่อการให้บริการแก่ผู้ใช้ห้องสมุด โดยคำนึงถึงการจัดหาหนังสือให้มีคุณค่าและเหมาะสมกับผู้ใช้ทุกประเภท

และจะต้องจัดหาทรัพยากรเพื่อจุดมุ่งหมายที่จะบริการให้กับ

ก) เจ้าหน้าที่ของบริติชเคาน์ซิลและบุคลากรที่เข้ามาพัฒนาประเทศท้องถิ่นทางการศึกษา วรรณกรรมและศิลปะ และทำงานด้านสังคม

ข) สนับสนุนการเรียนการสอนภาษาอังกฤษ โดยเป็นเอกสารทางด้านวิธีการสอนภาษาอังกฤษ ตำราต่าง ๆ พจนานุกรมและวัสดุอื่น ๆ (Horrocks. 1981 : 278)

3) การบริการและกิจกรรม

การให้บริการของห้องสมุดบริติชเคาน์ซิลนั้นได้พยายามที่จะปรับให้เหมาะสมตามความต้องการของผู้ใช้แต่ละท้องถิ่น อาทิเช่นทางด้านการบริการทรัพยากรห้องสมุด เช่น ในแอฟริกาเน้นทางด้านหนังสือตำราเรียน ส่วนในยุโรปทางด้านธุรกิจและอุตสาหกรรม ขณะที่ประเทศทางแถบทวีปยุโรปจะให้บริการฐานข้อมูลออนไลน์ (The British Council. 1988 : 12) และนอกจากจะบริการให้อ่านหนังสือภายในห้องสมุดแล้วยังมีการให้ยืมหนังสือที่จะเลือกประโยชน์ต่อนักศึกษา นักวิจัยและนักวิชาการต่าง ๆ (The British Council. 1945 : 130) เพราะคุณภาพของการให้บริการมีความสำคัญต่อห้องสมุดมากกว่าทางด้านปริมาณที่มีอยู่ในห้องสมุด (Kraske. 1980 : 304) และ คัมส์ (Coombs. 1988 : 141) ได้อ้างถึง โครา พอลล็อก (Cora Pollock) ที่ได้กล่าวถึงงานทางด้านบริการของห้องสมุดบริติชเคาน์ซิล ดังนี้คือ

ก) บริการให้ยืมหนังสือออกจากห้องสมุดไม่ว่าจะเป็นนวนิยาย สารคดีหรือตำราเรียน เป็นต้น

ข) บริการตอบคำถามและช่วยการค้นคว้า และวัสดุอ้างอิงไว้บริการ เช่น พจนานุกรม สารานุกรมและหนังสือรายปี ฉบับปัจจุบัน เป็นต้น

ค) มีการจัดเสนอวารสารฉบับใหม่

ง) มีการจัดทำแผ่นของวารสารฉบับย้อนหลัง พร้อมกับการจัดทำครรหขึ้นและหน้าชื่อเรื่อง

จ) มีทรัพยากรทางด้านจุลสาร

ฉ) มีการคัดเลือกสิ่งพิมพ์รัฐบาลเข้ามาไว้ในห้องสมุด

ช) หนังสือจากสำนักพิมพ์ต่าง ๆ ในสหราชอาณาจักรเป็นจำนวนมาก

ซ) ให้บริการถ่ายสำเนาเอกสารเพื่อการยืม อ้างอิงและบางครั้งก็มีสิ่งพิมพ์จำหน่าย ดังเช่นสิ่งพิมพ์ของบริติชเคาน์ซิลเอง เช่น *Writes and Their Work*, *British Medical Bulletin* และ *British Book News* เป็นต้น

ฮิคแลนด์ (Hickland. 1962 : 3) กล่าวว่า ผู้เข้ามาใช้ห้องสมุดบริติชเคาน์ซิล สามารถที่จะเข้าถึงไม่เพียงแต่ทรัพยากรของห้องสมุดได้โดยตรงเท่านั้น แต่ยังสามารถที่จะไปยังห้องสมุดในระดับชาติด้วย จากรายงานปี พ.ศ. 2528-2529 (The British Council. 1968 : 26) กล่าวว่า ห้องสมุดบริติชเคาน์ซิลทั่วโลกจำนวน 116 แห่งนั้น มีการยืมหนังสือมากกว่า 6 ล้านเล่มต่อปี นอกจากนี้ก็มีการขยายขอบเขตและการใช้ประโยชน์ โดยมีการให้บริการถ่ายเอกสารและการยืมระหว่างห้องสมุดของห้องสมุดบริติชเคาน์ซิลให้กับผู้ใช้และสถาบันต่าง ๆ โดยเฉพาะจาก The National Lending Library for Science and Technology ที่สหราชอาณาจักร อันเป็นห้องสมุดทางด้านวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีที่ใหญ่ที่สุดในยุโรปได้เลือกอ่านยืมให้ห้องสมุดบริติชเคาน์ซิลได้ยืมคอลเล็คชันให้กับผู้ใช้เป็นการแสดงการประชาสัมพันธ์การยืมระหว่างห้องสมุด (Kraske. 1980 : 303)

สำหรับการบริการตอบคำถามและช่วยการค้นคว้า ก็ถือเป็นการบริการที่มีความสำคัญ เช่นเดียวกันดังที่ คูมส์ (Coombs. 1988 : 142) กล่าวว่า "เราต้องการที่จะทำให้ ห้องสมุดของเราเป็นศูนย์กลางที่จะสามารถใช้ประโยชน์ทางด้านสารนิเทศเฉพาะด้านได้ ในการให้บริการตอบคำถามที่เกี่ยวกับสหราชอาณาจักรนั้น จำเป็นต้องเพิ่มสมรรถภาพและความรวดเร็ว ในการให้บริการเท่าที่สามารถจะเอื้ออำนวยได้" และบรรณารักษ์ที่ลาฮอร์ (Lahore) ได้ รายงานว่า "งานทางด้านบริการตอบคำถามและช่วยการค้นคว้ามักมีการขยายบริการอย่างมาก เพราะเจ้าหน้าที่ของรัฐบาล นักวิชาการจากมหาวิทยาลัย ศัลยแพทย์ นักกฎหมายและบุคคลสำคัญต่าง ๆ ทางด้านวิชาชีพและอุตสาหกรรม ต่างต้องการข้อมูลของห้องสมุดบริติชเคาน์ซิล อย่างมากทีเดียว"

The British Library Lending Division

- * provides a rapid photocopy service to users — processes nearly 3 million requests a year.
- * holds one of the most comprehensive collections of recent literature in the world — especially strong in scientific, technical and social science journals, reports and conference proceedings.
 - has over 4 ½ million books and journals, and over 3 million items in microform.
 - over 146,000 conferences.
 - acquires 55,000 current journals.
 - acquires also British doctoral theses, British official publications, publications of the UN and its agencies, and of OECD and the European Communities.
- * has an active publishing programme which includes *Index of Conference Proceedings Received*, *Current Serials Received*, *Keyword Index to Serial Titles*, *Interlending and Document Supply* and *British Reports, Translations and Theses*.
- * has a prepaid postal service available.
- * has a deposit account system for senders of automated requests.

Interested ?

for more detailed information contact your British Council Library
or

User Services -- International
The British Library Lending Division
Boston Spa, Wetherby
West Yorkshire LS23 7BQ
UNITED KINGDOM.

December 1992

สำหรับบรรณารักษ์ที่ญี่ปุ่นกล่าวว่า "ความต้องการด้านสารนิเทศนั้นในแต่ละวันจะมีคำถามต่าง ๆ จากผู้ใช้เข้ามามากมาย โดยเฉพาะข้อมูลทางด้านการศึกษาก็ได้รับความสนใจอย่างมาก" ส่วนบรรณารักษ์จากปากีสถานตะวันออก (ปัจจุบันคือ บังกลาเทศ) ต้องการทำการรวบรวมบรรณานุกรมรายปีในแต่ละสาขาวิชาให้กับสถาบันต่าง ๆ ที่เด่น ๆ เช่น กฎหมายตำรวจให้กับวิทยาลัยตำรวจ หนังสือทางการแพทย์ให้กับ Sir Sallimullah Medical College และหนังสือพื้นฐานต่าง ๆ ให้กับ Narayangani English Preparatory School และ Law Department Library of Dacca University

แต่อย่างไรก็ตามการให้บริการตอบคำถามที่ดำเนินการโดยบรรณารักษ์ห้องสมุดบริติช-เคาน์ซิลในต่างประเทศนั้น ยังได้รับการสนับสนุนและร่วมมือจากเจ้าหน้าที่ของสำนักงานกลางที่ลอนดอนด้วย (The British Council. 1965 : 5) และดังที่กล่าวแล้วว่าห้องสมุดบริติช-เคาน์ซิลในต่างประเทศเปรียบเสมือนกับส่วนที่เป็นศูนย์กลางของการจัดตั้งบริติชเคาน์ซิลในทุก ๆ ประเทศ การจัดเตรียมห้องสมุดและการให้บริการนั้นก็จะต้องมีความสัมพันธ์กับกิจกรรมต่าง ๆ ของบริติชเคาน์ซิลด้วย เช่น การจัดนิทรรศการหนังสือไปจนถึงการให้ข้อมูลสนับสนุนสมาคมผู้จัดพิมพ์ของสหราชอาณาจักร (The British Council. 1965 : 3) และนอกจากห้องสมุดจะเปิดให้บริการแก่ผู้ใช้ห้องสมุดเข้ามาอ่านหนังสือและยืมออกนอกห้องสมุดแล้ว ห้องสมุดบริติชเคาน์ซิลยังมีการบริการยืม-คืนหนังสือทางไปรษณีย์ บริการห้องสมุดเคลื่อนที่ การหมุนเวียนหนังสือในรูปของกระเป๋าหนังสือและหีบหนังสือให้กับมหาวิทยาลัย โรงเรียนและกลุ่มที่จัดทำกิจกรรมการอ่านหรือหลักสูตรต่าง ๆ (Bart. 1955 : 9)

สำหรับห้องสมุดบริติชเคาน์ซิลที่อินเดีย ปากีสถาน ศรีลังกา ไนจีเรียและศรีลังกาจะมีทรัพยากรเป็นชุดในสาขาวิชาเฉพาะด้านที่เป็นตำราภาษาอังกฤษในหลาย ๆ สาขาวิชาให้กับมหาวิทยาลัยในประเทศท้องถิ่น เช่น วิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี เศรษฐกิจและสังคมศาสตร์และอาจจะมีทางด้านแพทยศาสตร์และทันตแพทยศาสตร์ด้วยโดยหนังสือเหล่านี้จะนำไปให้นักศึกษายืมอ่านสำหรับผู้ที่ไม่สามารถซื้อมาได้ ในประเทศอินเดียมีตำราเรียนถึง 60,000 เล่มที่สามารถให้บริการกับห้องสมุดมหาวิทยาลัยและวิทยาลัย 150 แห่ง ตลอดไปจนถึงนอกประเทศด้วยและจากสถิติปี พ.ศ. 2507 มีการยืมหนังสือถึง 154,000 เล่ม (The British Council. 1965 : 6) โดยเรียกโครงการนี้ว่า Multiple-Copy Textbook Library (จัดตั้งในปี พ.ศ.

2503) ให้บริการกับอินเดียแล้วยังต่อเนื่องไปถึงปากีสถานด้วย เพื่อที่จะให้นักศึกษาในมหาวิทยาลัยสามารถที่จะยืมหนังสือตำราได้ในระยะยาว อันเนื่องจากหนังสือราคาแพงหรือมีจำนวนไม่เพียงพอในสถาบันนั้น ๆ สำหรับในอินเดียเมื่อสิ้นปี พ.ศ. 2504 มีสถาบันทางการศึกษาถึง 137 แห่งได้เป็นสมาชิกโดยยืมหนังสือตำราถึง 36,000 เล่ม ส่วนปี พ.ศ. 2505 เพิ่มขึ้นเป็น 139 แห่งและยืมหนังสือตำราถึง 56,000 เล่ม สำหรับในปากีสถานจะมีทรัพยากรตำรา 6 ชุดในห้องสมุดบริติชเคาน์ซิลไว้ให้บริการถึง 50,000 เล่ม ในปี พ.ศ. 2504 และเพิ่มเป็น 65,00 เล่มในปี พ.ศ. 2505 (The British Council. 1962 : 37) อีแวนส์ (Evans. 1962 : 325) ได้กล่าวว่า "ก่อนหน้าที่จะมีโครงการนักศึกษาแพथ์ที่ Lord Hill มีความยุ่งยากมากในการที่จะได้รับตำราเรียนตามความต้องการในการที่จะนำมาอ่านเพื่อการศึกษา" อย่างไรก็ดีตามทั้งในอินเดีย ปากีสถานและศรีลังกานั้น ห้องสมุดบริติชเคาน์ซิลก็ยังขาดแคลนการให้บริการอย่างเพียงพอ ทั้ง ๆ ที่ในอินเดียมีห้องสมุดบริติชเคาน์ซิลอยู่ที่บอมเบย์ กัลกัตตา มีทราสและนิวเดลี ส่วนปากีสถานก็มีที่การาจี ลาฮอร์และดัดดา ส่วนที่ศรีลังกามีแต่ที่โคลัมโบ ทั้งนี้สาเหตุก็เพราะว่าห้องสมุดเหล่านี้มีขนาดพื้นที่จำกัดและขาดแคลนเจ้าหน้าที่ ด้วยเหตุนี้ห้องสมุดจึงมุ่งการบริการให้กับครูและนักศึกษาในมหาวิทยาลัย แพथ์ นักวิทยาศาสตร์ นักวิชาการและผู้บริหารเป็นหลัก สำหรับที่มัทราสนั้นแก้ปัญหาโดยจำกัดจำนวนสมาชิกห้องสมุดไว้เพียง 800 คน หลังจากนั้นจะต้องให้ผู้ใช่เข้าคิวรอ แต่อย่างไรก็ตามมีการรับสมัครใหม่ด้วย ส่วนที่บอมเบย์นั้นห้องสมุดบริติชเคาน์ซิลจะไม่อนุญาตให้นักศึกษาระดับปริญญาตรียืมหนังสือออกจากห้องสมุด อันเนื่องมาจากห้องสมุดมีหนังสือน้อยและมีผู้ใช้อย่างต้องการมาก (Bart. 1955 : 9) พร้อมกันนี้ทั้งในอินเดียและปากีสถานนั้นบริติชเคาน์ซิลก็ได้มีแนวโน้มในการที่จะจัดเตรียมการให้บริการให้เพียงพอเท่าที่สามารถเป็นไปได้กับบุคคลที่มีจำนวนขนาดเล็ก ตลอดไปจนถึงเรื่องอำนวยความสะดวกของห้องสมุดเท่าที่สามารถเพิ่มเติมได้ในหลาย ๆ ช่วง แต่ก็ยังไม่เพียงพอกับความต้องการ ดังนั้นในปี พ.ศ. 2493 ก็ได้มีการขยายโปรแกรมเพิ่มขึ้น โดยมีศูนย์ 8 แห่งในปากีสถานซึ่งมีหนังสือจำนวน 90,000 เล่มและ 7 แห่งในอินเดียซึ่งมีหนังสือมากกว่า 130,00 เล่ม (The British Council. 1961 : 96-100)

สำหรับแต่ละประเทศก็จะมีบริการที่แตกต่างกัน ดังเช่นที่ประเทศศรก็มียังสมุดบริติชเคาน์ซิลถึง 6 แห่ง พร้อมกับมีการจัดพิมพ์วารสารทางวิชาการ (Technical Bulletin) 3 ชื่อเรื่องแจกจ่าย ส่วนบริติชเคาน์ซิลก็จะเน้นทางด้านการสอนภาษาอังกฤษให้กับเจ้าหน้าที่ข้าราชการ ครูในโรงเรียนและเจ้าหน้าที่ธนาคาร เป็นต้น สำหรับนอกเมืองก็จะมีการสอนภาษาอังกฤษทางวิทยุด้วย (English by Radio) ส่วนที่กรุงเวียนนา ประเทศออสเตรียนั้น มีการจัดตั้งการให้บริการกับกลุ่มเฉพาะและนักวิจัยต่าง ๆ มากกว่าผู้อ่านทั่วไป โดยมีหนังสือประมาณ 14,000 เล่ม ทางด้านวิทยาศาสตร์ แพทยศาสตร์ ศิลปะ วรรณคดีและประวัติศาสตร์ เป็นต้น พร้อมกับวารสาร 150 ชื่อเรื่อง (Glaister. 1952 : 331) สำหรับกรุงวอซอร์ได้มีการจัดตั้ง Scientific and Technical Information Centre เพิ่มเข้าไปในท้องสมุด เพราะหัวข้อเรื่องด้านนี้กำลังได้รับความสนใจอย่างมาก และที่ประเทศเนปาลสมาชิกท้องสมุดต้องใช้เวลาเดินทางถึง 3 วันจากหมู่บ้านในหุบเขา เพื่อที่จะมาซื้อและคืนหนังสือ ณ มุมหนังสือ (Book Corners) ที่ท้องสมุดบริติชเคาน์ซิลในกาฐมาณฑุได้จัดบริการให้ตามท้องถิ่นต่าง ๆ (The British Council. 1971 : 26)

ท้องสมุดบริติชเคาน์ซิลก็ยังมีการจัดกิจกรรมต่าง ๆ เช่น ละครวิทยุ เช่น การแสดงดนตรี การฉายภาพยนตร์ การอภิปรายและการจัดนิทรรศการ เป็นต้น ในประเทศอินเดียนั้นได้มีการจัดนิทรรศการเคลื่อนที่ เช่นในปี พ.ศ. 2504 มีการจัดนิทรรศการทั่วทั้งประเทศแล้วมาจัดการที่นิวเดลี (Adams and Hickman. 1965 : 366)

4) ผู้ใช้ท้องสมุด

ในช่วงแรก ๆ ของการจัดตั้งท้องสมุดบริติชเคาน์ซิลในต่างประเทศนั้นจะมีผู้ใช้ท้องสมุด 2 ประเภทเท่านั้นคือ นักศึกษาที่เรียนภาษาอังกฤษและผู้ที่สนใจศึกษาเรื่องราวและวัฒนธรรมของอังกฤษ (Flood. 1964 : 52) แต่ต่อมาภายหลังท้องสมุดบริติชเคาน์ซิลได้มีการเปลี่ยนแปลงนโยบาย การดำเนินงานและการให้บริการ โดยการพัฒนาให้เป็นรูปแบบท้องสมุดประชาชนมากขึ้น ประเภทของผู้ใช้ก็เปลี่ยนแปลงตามไปด้วย โดยจะมีนิสิตนักศึกษา ระดับวิทยาลัย มหาวิทยาลัยและนักเรียนระดับมัธยมและผู้ใช้โดยทั่วไป แม้แต่ทางด้าน

วิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี (Kraske. 1980 : 303) จะมีผู้เข้ามาใช้ห้องสมุดแต่ละวันเป็นจำนวนมาก ดังเช่นที่มัทราสนั้นแต่ละวันจะมีผู้เข้ามาใช้ห้องสมุดมากกว่า 400 คนและต้องยื่นเข้าคิวเพื่อที่จะเป็นสมาชิกห้องสมุด (Coombs. 1988 : 57)

ผู้ใช้บริการกลุ่มหนึ่งของห้องสมุดบริติชเคาน์ซิลก็คือ ครูสอนภาษาอังกฤษและบุคลากรที่บริติชเคาน์ซิลได้จัดหามาเพื่อมาสอนด้านต่าง ๆ ให้กับมหาวิทยาลัยและโรงเรียนต่าง ๆ ในต่างประเทศ บุคคลเหล่านี้ต่างก็สนใจมาใช้ห้องสมุดบริติชเคาน์ซิล เพื่อพัฒนาความรู้วิชาต่าง ๆ ที่ตนศึกษา (Barnicot and Thewlis. 1963 : 28)

5) บุคลากร

สำหรับบรรณารักษ์ที่ทำงานห้องสมุดบริติชเคาน์ซิลในต่างประเทศนั้นจะมีการคัดเลือกโดยการประกาศรับสมัครงานลงในวารสารและใบปลิวต่าง ๆ ตามความเหมาะสมและมีการคัดเลือกโดยการสอบสัมภาษณ์จากผู้สมัครที่ได้ส่งประวัติทางการเรียนมา เมื่อได้รับการคัดเลือกแล้วก็จะส่งไปยังห้องสมุดบริติชเคาน์ซิลต่าง ๆ ทั่วโลกพร้อมกับครอบครัว โดยมีสัญญาที่จะต้องทำงาน 1 ปี ซึ่งจะทำหน้าที่เป็นผู้บริหารห้องสมุดและทำรายงานประจำปีให้ทราบ สิ่งกว่านั้นก็ต้องมีความสามารถทางด้านการบริหารงานและห้องสมุด และพยายามที่จะเรียนรู้ภาษาของประเทศที่ไปอยู่ใหม่ และที่สำคัญจะต้องเป็นตัวแทนของบริติชเคาน์ซิลในต่างประเทศด้วย (Glaister. 1952 : 330) แม้ในช่วงแรก ๆ บุคลากรที่เป็นบรรณารักษ์ห้องสมุดจะเป็นชาวสหราชอาณาจักรเป็นส่วนใหญ่ แต่ต่อมาภายหลังก็มีนโยบายที่จะให้บุคลากรท้องถิ่นดำเนินงานเป็นบรรณารักษ์แทนดังเช่นในอินโดนีเซียโดยบริติชเคาน์ซิลคอย ๆ ลดการจ้างบรรณารักษ์ชาวสหราชอาณาจักรลงจนกระทั่งปี พ.ศ. 2483 ก็เลิกจ้างจนหมดทั่วโลก (The British Council. 1937 : 8) ปัจจุบันรวมทั้งสำนักงานบริติชเคาน์ซิลด้วย มากกว่าครึ่งของเจ้าหน้าที่บริติชเคาน์ซิลจะเป็นบุคลากรของท้องถิ่น แต่จะมีปัญหาในบางแห่งอาจจะเป็นเจ้าหน้าที่ซึ่งไม่เคยอบรมวิชาสหบรรณารักษศาสตร์มาก่อนเลย แต่บางแห่งก็มีบรรณารักษ์ในระดับปริญญาโท คูมส์ (Coombs. 1988 : 123) ได้อ้างถึงคำกล่าวของรัฐมนตรีว่าการกระทรวงการต่างประเทศที่ได้กล่าววิจารณ์นโยบายบริติชเคาน์ซิลที่ได้รับเจ้าหน้าที่ห้องสมุดส่วนมากเป็นคนท้องถิ่นว่า "บุคคลเหล่านี้ไม่มีประสบการณ์ที่จะเป็นบรรณารักษ์

และขาดความรู้พื้นฐานที่เกี่ยวกับหนังสือของสหราชอาณาจักรและชีวิตความเป็นอยู่ของชาวสหราชอาณาจักร" แต่อย่างไรก็ตามภาวะเช่นนี้ในปัจจุบันไม่ขาดแคลนอีกแล้ว และการดำเนินงานห้องสมุดบางอย่างก็ใช้ระบบศูนย์กลางเช่น การสั่งซื้อหนังสือ การจัดทำบัตรรายการด้วยคอมพิวเตอร์แล้วบันทึกลงในไมโครฟิล์ม เพื่อจัดส่งให้กับห้องสมุดบริติชเคาน์ซิลทั่วโลก (The British Council. 1986 : 26, 32)

สำหรับการทำงานของบรรณารักษ์ห้องสมุดบริติชเคาน์ซิลนั้นในบางส่วนจะมีสภาพการณ์เหมือน ๆ กันกับประเทศอื่น ๆ ทั่วโลก และหน้าที่เหล่านี้จะรวมไปถึงการช่วยเหลือพัฒนาห้องสมุดของประเทศท้องถิ่นด้วย (Flood. 1964 : 152) ชุนเคอร์ และ บรูม (Saunders and Broome. 1977 : 54-55) ได้กล่าวถึงบทบาทของบรรณารักษ์ห้องสมุดบริติชเคาน์ซิลในต่างประเทศว่า "การจัดเตรียมวรรณกรรม วัสดุทัศนวัสดุและสารนิเทศเฉพาะด้านต่าง ๆ เพื่อที่จะสนับสนุนให้กับโปรแกรมต่าง ๆ ทั้งหมดในฐานะที่เป็นตัวแทน เพื่อให้มีบทบาทที่สามารถเป็นได้ทั้งห้องสมุดประชาชน ห้องสมุดระดับอุดมศึกษาและห้องสมุดโรงเรียนระดับมัธยมศึกษา ทำการบริหารงานห้องสมุดอย่างเหมาะสมและดำเนินการกับงบประมาณสมัยใหม่ตามรูปแบบมาตรฐานตลอดไปจนถึงกระบวนการต่าง ๆ เช่น การคัดเลือกหนังสือตามความต้องการและความสนใจของผู้ใช้และให้การสนับสนุน Library Development Scheme และ Books Presentation Programme และให้คำปรึกษาในฐานะผู้เชี่ยวชาญกับบรรณารักษ์ห้องสมุดท้องถิ่น พร้อมกับทำการส่งเสริมเพื่อให้เกิดการบริการในวงการห้องสมุดและสารนิเทศและงานทางด้านการค้าหนังสือ" พร้อมกันนี้ คอัมส์ (Coombs. 1988 : 61) ได้กล่าวถึงภาระหน้าที่ในการทำงานของบรรณารักษ์บริติชเคาน์ซิลในอินเดียไว้ดังนี้คือ

- ก) ดำเนินการเพื่อที่จะให้บริติชเคาน์ซิลเป็นที่รู้จัก
- ข) พบปะกับนักศึกษาและบรรณารักษ์ท้องถิ่น
- ค) ให้ความรู้เกี่ยวกับห้องสมุดสหราชอาณาจักร
- ง) ให้ความช่วยเหลือเพื่อเผยแพร่การดำเนินงานห้องสมุดประชาชนให้แก่พหุภาษาใน

บอมเบย์

- จ) ร่วมกันอภิปรายเท่าที่สามารถทำได้ในการจัดนิทรรศการทางด้านตำราเรียนระดับมหาวิทยาลัย (University Text Books Exhibition)

สำหรับสำนักงานในส่วนกลางของห้องสมุดบริติชเคาน์ซิลในลอนดอนนั้น ได้มีการจัดแบ่งหน่วยงานดังนี้ (จีวรารณ ชุ่มอินทรจักร. 2513 : 14) นอกจากผู้อำนวยการ และ รองผู้อำนวยการและแบ่งงานออกเป็น

ก) แผนกบริการ ฝึกอบรมและการให้ความช่วยเหลือ (Administration, Training and Aid Section)

ข) แผนกโครงการให้ความช่วยเหลือ (ODA : Books Presentation Programme Unit, Training, Information and Registry Unit)

ค) แผนกงานภูมิภาค (Regional Section) มี

อัฟริกาและตะวันออกกลาง

อเมริกาเหนือ ลาตินอเมริกา คาริบเบียน เอเชียใต้ ตะวันออกไกลและ

แปซิฟิก

ยุโรปและอเมริกาเหนือ

ง) แผนกงานทรัพยากรห้องสมุด (Stock Management Section)

งานบรรณานุกรม (Bibliographic Unit)

งานบัตรรายการ (Global Cataloguing Unit)

งานสิ่งตีพิมพ์ (Publications Supply Unit)

6) การให้การสนับสนุนห้องสมุดและวิชาชีพทางบรรณารักษศาสตร์

บรรณารักษ์ของห้องสมุดบริติชเคาน์ซิลจะมีบทบาทหรือเป็นผู้เชี่ยวชาญประจำท้องถิ่น ในการทำหน้าที่ฝึกอบรมและเผยแพร่ความรู้ทางด้านบรรณารักษศาสตร์และให้คำปรึกษาทางวิชาการ แก่บรรณารักษ์ท้องถิ่นเกือบแทบทุกประเทศที่ห้องสมุดบริติชเคาน์ซิลจัดตั้ง บางแห่งก็มีส่วนช่วยในการรวบรวมหรือจัดตั้งสมาคมวิชาชีพบรรณารักษ์ท้องถิ่นและพัฒนาสิ่งใหม่ ๆ ในวงการห้องสมุด เช่น บรรณารักษ์บริติชเคาน์ซิลในตะวันออกกลางมีส่วนให้ความช่วยเหลือในการวางแผนห้องสมุด มหาวิทยาลัยใหม่ ๆ พร้อมกับร่วมมืออย่างใกล้ชิดกับ UNESCO ในการวางแผนพัฒนาห้องสมุด และก่อให้เกิดความร่วมมือกันระหว่างห้องสมุดในภูมิภาคนี้ หรือบรรณารักษ์บริติชเคาน์ซิลในอินเดียก็ ให้ความช่วยเหลือทางวิชาการแก่ห้องสมุดและจัดตั้งแผนก Planning Commission จากรายงาน

ในปี พ.ศ. 2507 บรรณารักษ์บริติชเคาน์ซิลได้มีการให้คำปรึกษากับโครงการต่าง ๆ เช่น ห้องสมุดที่จัดตั้งขึ้นใหม่ของ Vikram University, Vjjain และ Indian Institute of Technology ในมัทราส และวางโครงการที่จะเปลี่ยน Rashtrapati Niwas ที่ Simla มาเป็นห้องสมุด Central Institute of Advanced Study และห้องสมุดที่ Mayo College ที่ Ajmer (The British Council. 1965 : 9)

กุนตัน (Guntun. 1983 : 1-22) ได้ชี้ให้เห็นถึงการทำงานของบรรณารักษ์บริติชเคาน์ซิลที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับประเทศกำลังพัฒนา เช่น การฝึกอบรมบรรณารักษ์ท้องถิ่นที่ทรีนิแดดและไนจีเรียในปี พ.ศ. 2493 และชี้ให้เห็นว่าตั้งแต่ พ.ศ. 2503 เป็นต้นมา โรงเรียนทางบรรณารักษศาสตร์ได้เจริญก้าวหน้าทั่วโลก ซึ่งส่วนหนึ่งเป็นการสนับสนุนของบริติชเคาน์ซิลในการฝึกอบรมทางด้านวิชาชีพหรือแม้แต่การพัฒนาหลักสูตร หรือราวกลางปี พ.ศ. 2503 ทอม แมคกันสัน (Tom Maughan) บรรณารักษ์บริติชเคาน์ซิลที่ปากีสถานได้เป็นผู้บรรยายให้กับนักศึกษาบรรณารักษศาสตร์ระดับปริญญาโทที่ University of Dhaka และเป็นที่ปรึกษาทางวิจัยของนักศึกษาด้วย และยังได้ร่วมกันจัดตั้งคณะกรรมการของสมาคมห้องสมุดแห่งปากีสถานตะวันออกพร้อมกับเป็นผู้ช่วยบรรณาธิการของวารสารสมาคมด้วย (Coombs. 1988 : 138) ส่วนบรรณารักษ์บริติชเคาน์ซิลในสิงคโปร์ นอกจากจะมีบทบาทเป็น Library Adviser ให้กับห้องสมุดในสิงคโปร์แล้วยังเป็นที่ปรึกษาของมาเลเซียและซาราวัก (Sarawak) อีกด้วย (Barnicot. 1951 : 150) สำหรับที่ไนจีเรีย บรรณารักษ์ห้องสมุดบริติชเคาน์ซิลได้มีการทัวรห้องสมุดวิทยาลัย มหาวิทยาลัยและห้องสมุดประชาชน เพื่อที่จะให้คำปรึกษาห้องสมุดเหล่านี้ อันเนื่องจากห้องสมุดถูกทำลายในช่วงสงคราม พร้อมกับให้การสนับสนุนอย่างฉุกเฉินด้านเครื่องมือห้องสมุดและจัดคอลเล็คชันเฉพาะด้านให้ด้วย คูมส์ (Coombs. 1988 : 137) ได้กล่าวว่า "เราไม่เพียงแต่ให้ประโยชน์ในการเสนอให้กับผู้ใช้ห้องสมุดเกิดความพอใจเท่านั้น แต่เรายังดำเนินการและปฏิบัติงานในรูปของห้องสมุดแบบใหม่และเป็นผู้ตัดสินมาตรฐานในระดับสูงให้กับประเทศที่แนวความคิดทางด้านบรรณารักษศาสตร์เพิ่งเกิดขึ้น" โดยห้องสมุดบริติชเคาน์ซิลเองก็เป็นแบบอย่างให้บรรณารักษ์ท้องถิ่นได้มาศึกษาวิธีการและรูปแบบ และบางแห่งจะมีบรรณารักษ์และนิสิตบรรณารักษศาสตร์เข้ามาฝึกงานห้องสมุด

พร้อมกันนี้ยังให้การสนับสนุนทางด้านวัสดุห้องสมุดแก่ห้องสมุดในประเทศท้องถิ่นทุกระดับ ตั้งแต่หอสมุดแห่งชาติ หอสมุดมหาวิทยาลัยไปจนถึงห้องสมุดโรงเรียน กล่าวได้ว่าบริติชเคาน์ซิล ได้สนับสนุนด้านหนังสือและวารสารต่าง ๆ ให้กับสถาบันในต่างประเทศมากกว่า 80 สถาบันที่เป็นหลักก็คือ Anglophile Societies ในแถบลาตินอเมริกาและห้องสมุดอื่นดังเช่นในเยอรมนีและออสเตรเลีย พร้อมกับสนับสนุนกิจกรรมต่าง ๆ โดยการจัดเสนอหนังสือและวารสารให้กับมหาวิทยาลัย โรงเรียน สถาบันการวิจัยและสถาบันทางการศึกษา โดยเฉพาะประเทศกำลังพัฒนา (Horrocks. 1981 : 277) และยังให้เงินสนับสนุนโครงการต่าง ๆ กับประเทศท้องถิ่น ดังเช่น พ.ศ. 2531 ได้ให้การสนับสนุนโครงการผลิตตำราให้กับทวีปแอฟริกา (Textbooks for African) โดยการจัดส่งตำราที่พิมพ์ในสหราชอาณาจักรไปยังโรงเรียนในแอฟริกา (The British Council. 1988 : 12)

ดังนั้นห้องสมุดบริติชเคาน์ซิลจึงมีบทบาทสำคัญมากในการให้บริการด้านการศึกษาค้นคว้า กับผู้ใช้ในประเทศต่าง ๆ โดยเฉพาะในปัจจุบันมีห้องสมุดถึง 116 แห่งทั่วโลก และยังสามารถให้บริการผู้ใช้ยืมหนังสือจำนวน 7.4 ล้านเล่มต่อปี คิดเป็นเงิน 1.2 ล้านดอลลาร์ และสำหรับกรณีประเทศที่เจริญแล้วหรือประเทศอุตสาหกรรม ห้องสมุดบริติชเคาน์ซิลก็มีวัสดุห้องสมุดในรูปของซอฟต์แวร์คอมพิวเตอร์และวิดีทัศน์ บริการให้กับผู้ใช้เช่นเดียวกับหนังสือที่ให้บริการกับผู้ใช้ในท้องถิ่นอื่น ๆ พร้อมกับนำเทคโนโลยีใหม่ ๆ เข้ามาใช้ในห้องสมุดดังเช่น ในเดือนกันยายน พ.ศ. 2518 Libraries Department Working Party ได้มีการพิจารณาถึงภาระกิจในการใช้คอมพิวเตอร์ผลิตบรรณการห้องสมุดบริติชเคาน์ซิล ในช่วงนี้แต่ละปีจะมีการสั่งซื้อหนังสือปีละประมาณ 200,000 เล่ม ซึ่งประกอบไปด้วยชื่อเรื่องที่แตกต่างกันประมาณ 10,000 ชื่อเรื่องให้กับห้องสมุดบริติชเคาน์ซิล ซึ่งก่อนหน้านี้ไม่เคยได้นำระบบการจัดทำบรรณการจากศูนย์กลางมาก่อนเลย ดังนั้นห้องสมุดแต่ละแห่งจึงอาจมีความแตกต่างในการจัดหมู่และทำบรรณการในแต่ละประเทศ หรือแม้แต่ห้องสมุดบริติชเคาน์ซิลแต่ละแห่งในประเทศเดียวกันก็ตาม ด้วยเหตุนี้ส่วนใหญ่จึงยอมรับบรรณการ British National Bibliography (BNB) เข้ามาใช้ นอกจากจะส่งผลให้รูปแบบเหมือนกันทั่วโลกแล้ว ยังแก้ปัญหาทางด้านการขาดแคลนเจ้าหน้าที่และประหยัดเวลาด้วยที่สำคัญก็คือทำให้การดำเนินงานห้องสมุดบริติชเคาน์ซิลง่ายและสะดวกขึ้น (William, Mells and Harrison. 1981 : 169-179)

ในปี พ.ศ. 2519 ก็ได้มีโครงการ ITMARC อันเป็นการออกแบบเพื่อที่จะเปลี่ยนแปลง สหบัตรของห้องสมุดบริติชเคาน์ซิล ซึ่งประเดิมทดลองใช้ที่อิตาลีเป็นแห่งแรกเพื่อให้เป็นรูปแบบของ บัตรรายการที่เครื่องจักรกลสามารถอ่านออกได้ และผลิตในรูปของไมโครฟิล์มทุก เดือนโดยให้ British Library's Local Cataloguing Service ในช่วงแรก หลังจากตุลาคม พ.ศ. 2520 เป็นต้นมาก็ใช้ British Library Automated Information Service (BLAISE) โดยร่วมมือทางด้านจอภาพกับ British Library อันเป็นรูปแบบที่คิดค้นขึ้นใช้กับบัตรรายการให้ เป็นปัจจุบันที่จะใช้กับห้องสมุดบริติชเคาน์ซิลทั่วโลก และเริ่มดำเนินการในเดือน พฤษภาคม พ.ศ. 2523 ซึ่งระบบนี้รู้จักกันในชื่อของ Global Cataloguing Service โดยเริ่มใช้แห่งแรกใน ห้องสมุดบริติชเคาน์ซิลที่เซอมนีและโปรตุเกส (Coombs. 1988 : 207)

ห้องสมุดต่างประเทศของสหรัฐอเมริกาและสหราชอาณาจักรจึงมีความสำคัญและบทบาท อย่างมากในการให้บริการสารนิเทศและความรู้ต่าง ๆ ให้กับผู้ใช้ห้องสมุดในประเทศที่ไปจัดตั้ง เข้ามาศึกษาค้นคว้าหาความรู้ไม่ว่าจะเป็นการให้บริการืม-คืนวัสดุห้องสมุด การบริการตอบ คำถาม บริการโสตทัศนวัสดุ กิจกรรมต่าง ๆ ของห้องสมุด ตลอดจนถึงการให้บริการืม ระหว่างประเทศทั้งประเทศสหรัฐอเมริกาและสหราชอาณาจักร ในกรณีวัสดุเหล่านั้นไม่มีใน ประเทศที่จัดตั้งได้อย่างมีประสิทธิภาพ พร้อมทั้งยังมีบทบาทในการช่วยพัฒนาห้องสมุดและวงการ วิชาชีพทางบรรณารักษศาสตร์ในประเทศต่าง ๆ ที่ห้องสมุดได้จัดตั้งให้เจริญก้าวหน้า เช่น อินเดีย ปากีสถานและประเทศต่าง ๆ ในทวีปแอฟริกา เป็นต้น ทั้งในด้านให้การสนับสนุนด้านการเงิน ทรัพยากรห้องสมุด บุคลากรและเป็นแบบอย่างห้องสมุดทันสมัยที่ดีให้กับประเทศต่าง ๆ ได้นำไป ประยุกต์ใช้หรือศึกษาวิธีการเพื่อพัฒนาห้องสมุดตนเองให้ก้าวหน้า

3 งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ก งานวิจัยในประเทศ

มาลี พานิชกุล (2523 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาเรื่องงานบริการห้องสมุดสถาบันสอนภาษา เอ.ยู.เอ และห้องสมุดสาขา พบว่าผู้ใช้ห้องสมุดส่วนใหญ่เป็นนักเรียน นักศึกษา วัตถุประสงค์ของผู้ใช้ห้องสมุดเพื่อศึกษาหาความรู้ให้ทันต่อเหตุการณ์ผู้ใช้ส่วนใหญ่ของทุกอาชีพ แสดงความคิดเห็นว่ามีความต้องการใช้หนังสือวิชาการมากที่สุด โดยเฉพาะสาขาสภาพแวดล้อม เกษตรกรรม วิทยาศาสตร์และความก้าวหน้าทางเทคโนโลยี ความต้องการหนังสือสารคดีทั่วไป ผลจากการสำรวจในด้านทรัพยากรห้องสมุดทุกแห่ง พบว่า ผู้ใช้มีหนังสือที่ต้องการในระดับปานกลาง หนังสือวิชาการไม่ค่อขิ้นสมัยและห้องสมุดสาขามีหนังสือไม่ครอบคลุมทุกสาขาวิชา สำหรับผู้ใช้ห้องสมุดสถาบันภาษา เอ.ยู.เอปรากฏว่าผู้ใช้มีความต้องการใช้โสตทัศนวัสดุประเภท แถบบันทึกเสียงและวิดีทัศน์มาก ซึ่งไม่เพียงพอกับการให้บริการห้องสมุดสาขาบางแห่งไม่มีห้อง ในการชมโทรทัศน์จำเป็นต้องเปิดเสียงดัง เป็นการรบกวนผู้กำลังอ่านหนังสือ นอกจากนี้ผู้ใช้มีความเห็นว่าอาคารห้องสมุดสถาบัน เอ.ยู.เอ เหมาะสมเป็นห้องสมุดมาก มีผู้ใช้มากหลังเลิกงาน ส่วนอาคารห้องสมุดสาขาเหมาะสมเป็นห้องสมุดปานกลางมีเนื้อที่ค่อนข้างคับแคบ มีจำนวนที่นั่งน้อยมาก ไม่ค่อขิ้นสมัยนิยมไปใช้ บางแห่งตั้งอยู่ห่างจากย่านชุมชนมาก

จิรวรรณ ชุ่มอินทรจักร (2531 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาเรื่องการจัดหาและการใช้หนังสือของห้องสมุดบริติชเคาน์ซิล ในช่วงระยะเวลา 3 ปีตั้งแต่ พ.ศ. 2527-2529 โดยรวบรวมจากข้อมูลสถิติหนังสือใหม่ การสำรวจหนังสือ บัตรประจำหนังสือที่มีผู้ขืมออกและการใช้ภายในห้องสมุด พบว่า หนังสือที่มีการจัดหามากสามอันดับแรกคือ สาขาสังคมศาสตร์ วรรณคดีและหนังสืออ่านอย่างง่าย มีการใช้งบประมาณในการซื้อหนังสือสาขาสังคมศาสตร์มากเป็นอันดับแรก อันดับสองคือสาขาวรรณคดีและอันดับสามคือ สาขาศิลปกรรม แต่มีการใช้หนังสืออย่างง่ายมากเป็นอันดับแรก หนังสือสาขาภาษามากเป็นอันดับสองและสาขาศิลปกรรมมากเป็นอันดับสาม ส่วนการศึกษาความสัมพันธ์ของการใช้หนังสือด้วยการใช้สถิติการวิเคราะห์เชิงถดถอย พบว่าค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์มีค่า .693 ซึ่งแสดงว่า การจัดหาและการใช้หนังสือมีความสัมพันธ์ในระดับปานกลาง

นิภา ชินพงษ์ (2531 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาเรื่องการใช้และความต้องการใช้ทรัพยากรห้องสมุดของผู้ใช้ห้องสมุดบริติชเคาน์ซิล พบว่า ผู้ใช้ห้องสมุดเป็นหญิงมากกว่าชาย อายุระหว่าง 21-25 ปีมากที่สุด ซึ่งเป็นผู้กำลังศึกษามากกว่าผู้ทำงาน และส่วนมากกำลังศึกษาอยู่ในระดับปริญญาตรี สำหรับผู้ทำงานส่วนมากจากการศึกษาระดับปริญญาตรี โดยประกอบอาชีพลูกจ้าง รับจ้างและพนักงานของบริษัทมากที่สุด วัตถุประสงค์ในการใช้ห้องสมุดคือ เพื่อใช้หนังสือวิชาการและยืมหนังสือไปอ่านที่บ้าน ทรัพยากรที่ใช้มากที่สุดคือสื่อบันทึกเสียงที่เป็นแถบบันทึกเสียงฝึกภาษา วิทยุทัศน์และหนังสือวิชาการ เนื่องจากผู้ใช้ห้องสมุดต้องการที่จะปรับปรุงฝึกตนเองในด้านภาษาอังกฤษ ดังนั้นภาษาศาสตร์ (ภาษาอังกฤษการเรียนการสอนและการฝึกภาษา) เป็นเนื้อหาสาขาวิชาที่ผู้ใช้มีความต้องการระดับมากและต้องการให้เพิ่มจำนวนหนังสือพิมพ์ วารสาร และหนังสือวิชาการในสาขาวิชาภาษาอังกฤษ การจัดการธุรกิจ คอมพิวเตอร์ วิทยาศาสตร์ นิธิกุล เคมี วิศวกรรม พร้อมกับให้เพิ่มจำนวนที่นั่งฟังแถบบันทึกเสียง ชมวิทยุทัศน์และที่นั่งสำหรับอ่านหนังสือรวมทั้งปรับปรุงระเบียบการให้ยืมแถบบันทึกเสียงและวิทยุทัศน์กลับบ้านได้

๒ งานวิจัยในต่างประเทศ

กาฬัว (Kapoor. 1971 : 127-128) ได้ศึกษาประวัติห้องสมุดของอเมริกาที่นิวเดลี ซึ่งได้จัดตั้งในปี พ.ศ. 2489 ขณะนั้นมีหนังสือจำนวน 3,000 เล่ม จุลสาร 2,000 รายการ วารสารที่บอกรับเป็นสมาชิก 200 ชื่อเรื่องและที่นั่งสำหรับบริการเพียง 24 ที่นั่ง และในช่วงระหว่าง 2 ปีแรกได้มีผู้เข้าไปใช้ห้องสมุดในอัตราระหว่างเดือนละ 7,000 ถึง 8,000 คน ต่อจากนั้นในปี พ.ศ. 2494 ได้มีหนังสือเพิ่มเป็น 6,000 เล่ม พร้อมกับมีระบบการให้ยืมหนังสือและสมัครเป็นสมาชิกโดยไม่ต้องเสียเงิน และในปี พ.ศ. 2507 มีหนังสือถึง 25,000 เล่ม ส่วนในปี พ.ศ. 2511 ได้มีโปรแกรมการศึกษาระดับปริญญาตรีสำหรับเป็นผู้ช่วยบรรณารักษ์ โดยได้รับความช่วยเหลือจากห้องสมุดรัฐบาลอเมริกัน ปัจจุบันมีสมาชิกห้องสมุด 23,000 คน และในแต่ละเดือนจะมีผู้เข้าไปใช้ห้องสมุดประมาณมากกว่า 18,000 คน

เนียง (Nyeng. 1977 : 112-114) ได้ทำการศึกษาห้องสมุดของอเมริกาที่โคเปนเฮเกน (Copenhagen) เกี่ยวกับด้านผู้ใช้ห้องสมุด ซึ่งส่วนใหญ่จะเป็นนักศึกษาเพื่อที่จะเข้ามาใช้ค้นคว้าเรื่องราวเกี่ยวกับประเทศสหรัฐอเมริกาและใช้สื่ออื่น ๆ จากการสำรวจห้องสมุดมีหนังสือประมาณ 10,000 เล่ม วารสาร 180 ชื่อเรื่องไมโครฟอร์มจำนวนหนึ่ง ดัชนีแถบบันทึกเสียง 1,000 ม้วนและวิทัศน์ห้องสมุดส่วนใหญ่ใช้ระบบการสั่งซื้อจากสำนักข่าวสารอเมริกันส่วนกลางที่วอชิงตัน ดี.ซี. เป็นผู้ซื้อให้ พร้อมกันนี้ห้องสมุดยังได้จัดพิมพ์ข่าวสารชื่อ Focus แจกให้กับผู้ใช้ทุก ๆ เดือน

เทราบ์ (Traub. 1977 : 9) ได้ทำการสำรวจศูนย์ห้องสมุดอเมริกัน (American Center Library) ในกรุงสตอกโฮล์ม (Stockholm) ซึ่งเป็นห้องสมุด 1 ใน 300 ที่มีอยู่โดยประมาณ ทั้งที่เป็นศูนย์สารนิเทศและห้องอ่านหนังสือทั่วโลกที่ได้รับการบริหารงานโดย ยูซิส (USIS : The United States Information Service) เพื่อเป็นการเสนอนโยบายทางด้านโครงการเผยแพร่ข่าวสารและวัฒนธรรมของสหรัฐอเมริกาในต่างประเทศ บทความนี้เป็นการศึกษาตั้งแต่ประวัติห้องสมุด และบรรยายถึงจุดมุ่งหมายและมีการสัมพันธ์กับประเทศท้องถิ่น การดำเนินการและการให้บริการซึ่งห้องสมุดมิใช่เป็นแหล่งให้บริการเฉพาะคนอเมริกันเท่านั้น แต่ยังอำนวยความสะดวกสำหรับชาวสวีเดนและประชากรโลกที่สามที่อาศัยอยู่ในสวีเดนด้วย

ฟลอกสตัด (Flogstad. 1987 : 322) ได้ทำการประเมินห้องสมุดอเมริกาที่ออสโล (Oslo) ประเทศนอร์เวย์ (Norway) โดยในการจัดตั้งครั้งแรกเป็นห้องสมุดที่เปิดให้ยืมหนังสือได้ เมื่อเปิดใหม่อีกครั้งในเดือนมีนาคม พ.ศ. 2520 ได้เปิดเป็นศูนย์ทางด้านการวิจัยและสารนิเทศ มีจุดมุ่งหมายเพื่อที่จะให้ระบบห้องสมุดของนอร์เวย์เกิดความสมบูรณ์เพิ่มขึ้น วัสดุห้องสมุดจึงมีเพียงวัสดุอ้างอิงเท่านั้น คือ หนังสืออ้างอิง สิ่งพิมพ์รัฐบาล วารสาร หนังสือพิมพ์ และแฟ้มข้อมูลต่าง ๆ อย่างละเอียด

วอล์กเกอร์ (Walker. 1978 : 302) ได้ศึกษาห้องสมุดของรัฐบาลสหรัฐอเมริกาในเทศเนเธอร์แลนด์ ตั้งแต่การจัดตั้งในปี พ.ศ. 2488 โดยความร่วมมือกันของอเมริกา-เนเธอร์แลนด์หลังจากนั้นห้องสมุดก็ปิด ในปี พ.ศ. 2489 ก็ได้รับการจัดตั้งใหม่โดยยูนิส (USIS) ซึ่งห้องสมุดจะมีทรัพยากรส่วนใหญ่เป็นข้อมูลทางด้านสหรัฐอเมริกาในเนเธอร์แลนด์และสารนิเทศที่ต้องการของข้าราชการ ครู นักศึกษาและประชาชนทั่วไปพร้อมกับข้อมูลทางด้านบริการอ้างอิง วัสดุทั้งหมดในห้องสมุดได้จัดหมวดหมู่ในระบบทศนิยมดิวอี้

บาราสุบรามานีเยน และ ไบสวีส (Balasubramanian and Biswas. 1982 : 227) ได้ทำการวิจัยเกี่ยวกับการอ่านของผู้ใช้ห้องสมุดบริติชเคาน์ซิลที่เมืองเคลี ประเทศอินเดีย โดยมุ่งศึกษาถึงแนวโน้มของการอ่านหนังสือของผู้ใช้ที่สืบไปในช่วงระหว่างวันที่ 28 มกราคม ถึงวันที่ 9 กุมภาพันธ์ พ.ศ. 2523 ในวันจันทร์ พุท ศุกร์และเสาร์ผลงานวิจัยพบว่า ห้องสมุดมีการดำเนินงานอย่างมีประสิทธิภาพ ผู้ใช้กลุ่มใหญ่ที่สุดได้แก่นักเรียน นักศึกษา ประเภทของทรัพยากรห้องสมุดที่ผู้ใช้ต้องการได้แก่ นวนิยายสมัยใหม่

บรรณารักษ์ของห้องสมุดบริติชเคาน์ซิลที่เมืองโตเกียว ประเทศญี่ปุ่น (The British Council. 1983 : 1-8) ได้ทำการสำรวจห้องสมุดเมื่อวันที่ 5-9 ธันวาคม พ.ศ. 2526 โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อสำรวจการใช้ห้องสมุด ความพึงพอใจของผู้ใช้ในการใช้ทรัพยากรห้องสมุด ผลการสำรวจพบว่าผู้ใช้ห้องสมุดโดยเฉลี่ยวันละ 94 คน ซึ่งส่วนมากเป็นชาวญี่ปุ่น ร้อยละ 70 ผู้ใช้ส่วนใหญ่มีอาชีพเป็นครู รองลงมาเป็นผู้กำลังศึกษา ผู้ใช้มีความถี่ในการมาใช้ห้องสมุดมากกว่า 1 ครั้งภายใน 1 เดือน วัตถุประสงค์ในการมาใช้ห้องสมุดเพื่อยืมหนังสือมากที่สุด ร้อยละ 47.6 รองลงมาเพื่ออ่านหนังสือพิมพ์ วารสารและนิตยสาร ร้อยละ 37.4 ผู้ใช้ส่วนใหญ่ยืมหนังสืออ้างอิงมากที่สุด สาขาวิชาที่สนใจมากที่สุดคือ ภาษาศาสตร์และประวัติศาสตร์

ลาว (Lao. 1984 : 67-74) ได้ศึกษาถึงบทบาทของห้องสมุดบริติชเคาน์ซิลและยูนิสที่มีต่อการพัฒนาห้องสมุดประเทศในจีเรีย พบว่าบริติชเคาน์ซิลมาจัดตั้งที่ในจีเรียเมื่อพ.ศ. 2486 อันเป็นช่วงสงครามโลกครั้งที่ 2 เพื่อที่จะใช้เป็นการเผยแพร่โฆษณาและด้านข่าวสารสงครามและปัจจุบันได้มีบทบาทต่อการพัฒนาห้องสมุดดังนี้

1) ห้องสมุดประชาชน ซึ่งก่อนหน้านี้ห้องสมุดของไนจีเรียยังไม่เป็นระบบ บริติชเคาน์ซิลจึงให้การสนับสนุนทางด้านงบประมาณ การพัฒนาทรัพยากรห้องสมุดและการจัดสร้างอาคารห้องสมุด ดังเช่นในปี พ.ศ. 2503 ได้ใช้งบประมาณจำนวน 12,000 ปอนด์กับภูมิภาคทางเหนือและจำนวน 34,000 ปอนด์กับภูมิภาคตะวันออก

2) ห้องสมุดโรงเรียน ในช่วงสงครามปี พ.ศ. 2503 และ 2505 บริติชเคาน์ซิลได้มอบหนังสือเป็นเงินจำนวน 10,000 ปอนด์กับห้องสมุดโรงเรียนฝึกหัดครูจำนวน 250 แห่งและห้องสมุดโรงเรียนมัธยม 6 แห่งในภูมิภาคตะวันออกได้รับหนังสือเป็นจำนวนเงินแห่งละ 75 ปอนด์

3) ห้องสมุดระดับอุดมศึกษา หลังจากสงครามกลางเมืองของไนจีเรียสิ้นสุดลงบริติชเคาน์ซิลได้มอบหนังสือเป็นเงินจำนวน 1,000 ปอนด์ให้กับมหาวิทยาลัยไนจีเรีย (University of Nigeria) วิทยาลัยเพื่อพัฒนาครูอาเวรี (Advanced Teachers' College, Owerri) และวิทยาลัยเทคโนโลยี อานูกู (College of Technology, Enugu)

4) หอสมุดแห่งชาติ บริติชเคาน์ซิลได้มีส่วนในการจัดตั้งหอสมุดแห่งชาติไนจีเรีย ที่ลากอส (Lagos) ทั้งในด้านการวางแผน การให้คำปรึกษา เป็นต้น

5) การฝึกอบรมและให้การศึกษาทางบรรณารักษศาสตร์ เนื่องจากห้องสมุดไนจีเรียยังขาดแคลนเจ้าหน้าที่และบรรณารักษ์ที่มีคุณวุฒิ จึงได้ร่วมมือกับรัฐบาลฝึกอบรมระยะสั้นหลักสูตร 5 เดือนและมีบทบาทในการจัดตั้งสมาคมห้องสมุดแห่งไนจีเรีย

สำหรับห้องสมุดชุมชนนั้นได้เข้ามาจัดตั้งในไนจีเรียเมื่อปี พ.ศ. 2489 ได้สนับสนุนและมีบทบาทต่อการพัฒนาห้องสมุดโดยให้โรงเรียนสามารถที่จะยืมหนังสือ จุลสารจากห้องสมุดชุมชนทั้งในช่วงระยะยาวและสั้น และได้จัดบริการฉายภาพยนตร์ในห้องสมุดโรงเรียนและห้องสมุดประชาชนด้วย พร้อมกับมีบทบาทในการประชาสัมพันธ์เพื่อให้ชาวไนจีเรียเข้าใจถึงบทบาทของห้องสมุดด้วย

รามสคอฟ (Ramskov. 1986 : 345) ได้ทำการวิจัยเกี่ยวกับห้องสมุดบริติชเคาน์ซิลที่เมืองโคเปนเฮเกน ประเทศเดนมาร์ก ซึ่งขณะนั้นห้องสมุดประสบปัญหาการถูกตัดงบประมาณค่าใช้จ่าย การดำเนินงานวิจัยมุ่งศึกษาการใช้ห้องสมุดของผู้ใช้ที่เป็นสมาชิกในด้านประเภทและเนื้อหาวิชาที่ใช้โดยสำรวจผู้ใช้ 1,500 คน ผลงานวิจัยพบว่าผู้ใช้ห้องสมุดใช้หนังสือนวนิยายและหนังสือชีวประวัติของบุคคลสำคัญมากกว่าสาขาอื่น ๆ ผู้ใช้ที่เป็นผู้อพยพลี้ภัยมาสู่ประเทศ

เดนมาร์กเป็นผู้ใช้กลุ่มใหญ่ที่มีความสนใจมากในด้านภาษาและวัสดุอุปกรณ์เกี่ยวกับภาษา ห้องสมุดมีทรัพยากรต่าง ๆ ดังนี้ มีหนังสือ 8,000 เล่ม วารสารและนิตยสาร 60 รายการ หนังสือพิมพ์ 4 ฉบับและมีแผ่นเสียงไม่มากนัก

ซิม (Sim. 1988 : 1-9) ได้ทำการสำรวจการใช้ห้องสมุดบริติชเคาน์ซิลในเดือนสิงหาคม-กันยายน พ.ศ. 2503 เพื่อที่จะสำรวจการใช้ห้องสมุดของผู้ใช้พฤติกรรมในการใช้ห้องสมุด การใช้และความต้องการใช้ทรัพยากรห้องสมุด ผลการวิจัยพบว่า ผู้ใช้มีอายุระหว่าง 19-25 ปีมากที่สุด เป็นผู้กำลังศึกษา ร้อยละ 56 และไม่ใช่นักศึกษา ร้อยละ 44 มาใช้ห้องสมุดอย่างน้อย 1 ครั้งใน 1 เดือน ร้อยละ 36 ระยะเวลาที่ใช้ห้องสมุดแต่ละครั้งนาน 1-2 ชั่วโมง ร้อยละ 49 วัตถุประสงค์ในการมาใช้ห้องสมุดมากที่สุดเพื่อทำการค้นคว้าวิจัย ร้อยละ 62 ประเภทของทรัพยากรที่ใช้มากที่สุดคือ หนังสือ (ที่ไม่ใช่นวนิยาย) ร้อยละ 82 และใช้เครื่องฟังแถบบันทึกเสียงมากที่สุด ร้อยละ 30 นอกจากนี้ผู้ใช้ต้องการให้ขยายห้องสมุดเพิ่มจำนวนที่นั่ง เพิ่มจำนวนหนังสือใหม่ ๆ และเทปใหม่ ๆ

วิธีดำเนินการศึกษาค้นคว้า

การศึกษาค้นคว้านี้ใช้วิธีการวิจัย 2 วิธีคือ

1. การวิจัยทางประวัติศาสตร์ เพื่อศึกษาถึงสาเหตุของการจัดตั้ง ประวัติดูแลประสงค์ การดำเนินงานและการบริการ ตามความมุ่งหมายข้อ 1
2. การวิจัยเชิงปริมาณ เพื่อศึกษาตามความมุ่งหมายข้อที่ 2-4 โดยมีวิธีดำเนินการตามลำดับขั้นตอนดังนี้

1. การรวบรวมและวิเคราะห์ข้อมูลเชิงประวัติศาสตร์
2. การวิจัยเชิงปริมาณ
 - ก. กลุ่มประชากร
 - ข. เครื่องมือที่ใช้ในการรวบรวมข้อมูล
 - ค. การเก็บรวบรวมข้อมูล
 - ง. การจัดกระทำและวิเคราะห์ข้อมูล
 - จ. สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

1. การรวบรวมและวิเคราะห์ข้อมูลเชิงประวัติศาสตร์

ก. แหล่งข้อมูล

- 1) เอกสารภาษาไทยและภาษาต่างประเทศที่เกี่ยวข้องกับสาเหตุให้มีการจัดตั้ง ประวัติดูแลประสงค์ การดำเนินงานและการบริการของห้องสมุดสถาบันสอนภาษา เอ.ซี.เอ. และห้องสมุดบริติชเคาน์ซิล
- 2) การสัมภาษณ์ผู้บริหารห้องสมุด บรรณารักษ์ บุคคลที่เกี่ยวข้อง เจ้าหน้าที่และผู้ใช้บริการของห้องสมุดสถาบันสอนภาษา เอ.ซี.เอ. และห้องสมุดบริติชเคาน์ซิล

ข. การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลโดยการรวบรวมเอกสารที่เกี่ยวข้องกับห้องสมุดสถาบันสอนภาษา เอ.ยู.เอ. และห้องสมุดบริติชเคาน์ซิลมาวิเคราะห์ พร้อมทั้งดำเนินการสัมภาษณ์บุคคลต่าง ๆ ที่ได้กำหนดไว้ โดยติดต่อ นัดวันและเวลาสัมภาษณ์ แล้วนำมาสรุปในประเด็นทางด้านสาเหตุของการจัดตั้ง ประวัติ วัตถุประสงค์ การดำเนินงานและการบริการของห้องสมุดสถาบันสอนภาษา เอ.ยู.เอ. และห้องสมุดบริติชเคาน์ซิล

ค. การวิเคราะห์และเสนอข้อมูล

ผู้วิจัยเสนอข้อมูลในรูปของการพรรณาวิเคราะห์

2. การวิจัยเชิงปริมาณ

ก. กลุ่มประชากร

กลุ่มประชากรที่ใช้ในการวิเคราะห์ครั้งนี้คือผู้ใช้ห้องสมุดสถาบันสอนภาษา เอ.ยู.เอ. และห้องสมุดบริติชเคาน์ซิลในปี พ.ศ. 2534 จำนวนห้องสมุดละ 150 คน รวมเป็น 300 คน โดยแบ่งเป็น

- 1) ผู้ที่เรียนภาษาของสถาบันห้องสมุดละ 75 คน
- 2) ผู้ที่สนใจเฉพาะเรื่องห้องสมุดละ 75 คน

ข. เครื่องมือที่ใช้ในการรวบรวมข้อมูล

เครื่องมือที่ใช้ในการรวบรวมข้อมูลในการวิจัยครั้งนี้คือ

- 1) แบบสำรวจทัศนคติของห้องสมุด สืบมาจากคัมภีรราชการเพื่อที่จะสำรวจรูปแบบและคุณลักษณะเฉพาะของทรัพยากรสารสนเทศของห้องสมุดสถาบันสอนภาษา เอ.ยู.เอ. และห้องสมุดบริติชเคาน์ซิล (ภาคผนวก)

2) แบบสอบถาม ซึ่งมี 2 แบบคือ

แบบสอบถามชนิดเลือกตอบมี 2 ตอนคือ แบบที่ให้เลือกตอบหนึ่งคำตอบหรือมากกว่าหนึ่ง จากหลายคำตอบและแบบประมาณค่าโดยกำหนดค่าเป็น 5 ระดับจากน้อยที่สุดคือ 1 ถึงมากที่สุดคือ 5 แล้วหาค่าเฉลี่ย โดยวิธีอัตราการแปลความหมายของค่าเฉลี่ยของแบบสอบถามแต่ละรายการดังนี้

คะแนนเฉลี่ย 1.00-1.50	หมายความว่า น้อยที่สุด
คะแนนเฉลี่ย 1.51-2.50	หมายความว่า น้อย
คะแนนเฉลี่ย 2.51-3.50	หมายความว่า ปานกลาง
คะแนนเฉลี่ย 3.51-4.50	หมายความว่า มาก
คะแนนเฉลี่ย 4.51-5.00	หมายความว่า มากที่สุด
และแบบสอบถามปลายเปิด	

การสร้างแบบสอบถามมีขั้นตอนดังต่อไปนี้

1) ศึกษาค้นคว้าตำรา เอกสาร บทความทางวิชาการและผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการศึกษาผู้ใช้

2) สร้างแบบสอบถาม โดยใช้ข้อมูลจากข้อ 1

3) นำแบบสอบถามที่สร้างเสร็จแล้วไปปรึกษาคณะกรรมการเพื่อตรวจแก้ไข

4) นำแบบสอบถามที่ปรับปรุงแก้ไขแล้วไปทดสอบใช้กับผู้ใช้ห้องสมุดสถาบันเกษตร (เขตรมณ) จำนวน 300 คน

5) นำแบบสอบถามที่ได้ทดลองใช้มาปรับปรุงอีกครั้งหนึ่ง เสนอต่อประธานและกรรมการควบคุมปริญญาโท เพื่อตรวจสอบแบบสอบถามอีกครั้งหนึ่ง

6) นำแบบสอบถามที่แก้ไขสมบูรณ์แล้วไปเก็บข้อมูลกับกลุ่มตัวอย่าง (ภาคผนวก)

ค. การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยได้แจกแบบสอบถามภาษาในเดือนมกราคม พ.ศ. 2534 ให้กับผู้ใช้ห้องสมุดด้วยตนเอง ณ ห้องสมุดสถาบันสอนภาษา เอ.ยู.เอ. และห้องสมุดวิทยุเคาน์ซิล โดยเก็บคืนวันต่อวัน ภาษาในเวลา 1 เดือนได้ครบตามจำนวนที่ต้องการคือ 300 ฉบับ

ง. การจัดกระทำและวิเคราะห์ข้อมูล

ซึ่งมีลำดับขั้นตอนดังนี้

1) ข้อมูลด้านสำรวจห้องสมุด

2) ข้อมูลด้านแบบสอบถามผู้ใช้

1) ข้อมูลด้านการสำรวจห้องสมุด

นำข้อมูลเกี่ยวกับลักษณะสาขาวิชา รูปแบบของทรัพยากรสารสนเทศที่ให้บริการ มาวิเคราะห์หาค่าร้อยละ

2) ข้อมูลด้านแบบสอบถามผู้ใช้ ดำเนินการตามขั้นตอนดังต่อไปนี้

2.1 ตรวจสอบแบบสอบถาม โดยคัดเลือกไว้เฉพาะฉบับที่สมบูรณ์

2.2 นำข้อมูลแบบสอบถามตอนที่ 1 เกี่ยวกับสถานภาพผู้ตอบแบบสอบถามและ วัตถุประสงค์ในการใช้มาวิเคราะห์หาค่าร้อยละ

2.3 นำข้อมูลเกี่ยวกับความพึงพอใจและความต้องการของผู้ใช้มาวิเคราะห์ หาค่าเฉลี่ยและร้อยละ

2.4 นำข้อมูลเกี่ยวกับความสอดคล้องระหว่างวัตถุประสงค์ในการใช้ ห้องสมุดกับวัตถุประสงค์ห้องสมุดมาวิเคราะห์หาค่าร้อยละและค่าเฉลี่ย

จ. สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

1) หาค่าร้อยละโดยวิธีสูตร

$$\text{ร้อยละของรายการใด} = \frac{\text{ความถี่ของรายการนั้น} \times 100}{\text{ความถี่ทั้งหมด}}$$

2) หาค่าเฉลี่ยโดยวิธีสูตร (Ferguson. 1981 : 80)

$$\bar{x} = \frac{\sum fx}{n}$$

เมื่อ $\bar{x}$ แทน ค่าเฉลี่ยของคะแนน

$\sum fx$ แทน ผลรวมของคะแนนคูณกับความถี่ของคะแนนนั้น

n แทน จำนวนผู้ตอบแบบสอบถาม

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล ห้องสมุดสถาบันสอนภาษา เอ.ยู.เอ และ ห้องสมุดบริติช
เคาน์ซิล เสนอผลตามลำดับดังนี้

ห้องสมุดสถาบันสอนภาษา เอ.ยู.เอ

1. การวิจัยเชิงประวัติศาสตร์

- ก. ประวัติห้องสมุด
- ข. สาเหตุของการจัดตั้ง
- ค. วัตถุประสงค์
- ง. การบริหารงานและการดำเนินงาน
- จ. การบริการ

2. การวิจัยเชิงปริมาณ

- ก. คุณลักษณะเฉพาะของทรัพยากรสารสนเทศ
- ข. สถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม
- ค. วัตถุประสงค์ในการใช้ห้องสมุด
- ง. ความต้องการของผู้ใช้ด้านทรัพยากรและการบริการ
- จ. ความพึงพอใจของผู้ใช้ด้านทรัพยากรและการบริการ
- ฉ. ความพึงพอใจของผู้ใช้ด้านอื่น ๆ
- ช. ความสอดคล้องระหว่างวัตถุประสงค์ในการใช้ของผู้ใช้กับวัตถุประสงค์

ห้องสมุด

ห้องสมุดบริติชเคาน์ซิล

1. การวิจัยเชิงประวัติศาสตร์

- ก. ประวัติห้องสมุด
- ข. สาเหตุของการจัดตั้ง
- ค. วัตถุประสงค์
- ง. การบริหารงานและการดำเนินงาน
- จ. การบริการ

2. การวิจัยเชิงปริมาณ

- ก. คุณลักษณะเฉพาะของทรัพยากรสารสนเทศ
- ข. สถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม
- ค. วัตถุประสงค์ในการใช้ห้องสมุด
- ง. ความต้องการของผู้ใช้ด้านทรัพยากรและการบริการ
- จ. ความพึงพอใจของผู้ใช้ด้านทรัพยากรและการบริการ
- ฉ. ความพึงพอใจของผู้ใช้ด้านอื่น ๆ
- ช. ความสอดคล้องระหว่างวัตถุประสงค์ในการใช้ของผู้ใช้กับวัตถุประสงค์

ห้องสมุด

ห้องสมุดสถาบันสอนภาษา เอ.ยู.เอ

1. การวิจัยเชิงประวัติศาสตร์

ห้องสมุดสถาบันสอนภาษา เอ.ยู.เอ (A.U.A Language Center Library) เป็นห้องสมุดที่ได้รับการสนับสนุนจากรัฐบาลสหรัฐอเมริกาในรูปแบบของศูนย์ระหว่างสองชาติ (Bination Center) เป็นการดำเนินงานร่วมกันระหว่างสำนักงานข่าวสารอเมริกัน (The United States Information Agency -USIA) ปัจจุบันเรียกว่า สำนักงานสารสนเทศระหว่างชาติแห่งสหรัฐอเมริกา กับ สมาคมนักเรียนเก่าสหรัฐอเมริกาในประเทศไทย (The American University Alumni Association) ซึ่งจัดตั้งขึ้นในเดือนมกราคม พ.ศ. 2495

มีจุดมุ่งหมายเพื่อส่งเสริมความเข้าใจซึ่งกันและกันระหว่างประชาชนชาวไทยกับชาวอเมริกันให้แน่นแฟ้นยิ่งขึ้น โดยการสอนภาษา ขนบธรรมเนียมและประเพณีของทั้งสองประเทศ (สำนักข่าวสารออเมริกัน. ไม่ปรากฏที่พิมพ์ : ไม่ปรากฏเลขหน้า)

ก ประวัติห้องสมุดสถาบันสอนภาษา เอ.ยู.เอ

ห้องสมุดสถาบันสอนภาษา เอ.ยู.เอ เป็นการรวมกันระหว่างห้องสมุดสถาบันสอนภาษา เอ.ยู.เอกับห้องสมุดสำนักงานข่าวสารออเมริกันในวันที่ 21 กรกฎาคม พ.ศ. 2512 ซึ่งมีประวัติดังนี้

ห้องสมุดสำนักงานข่าวสารออเมริกัน (The United States Information Service Library) มีชื่อย่อ "ห้องสมุดยูซิส (USIS Library)" หรือ "ห้องสมุดศาลาอเมริกัน" เปิดทำการเมื่อเดือนพฤษภาคม พ.ศ. 2489 ณ อาคาร 7 ถนนราชดำเนิน มี โดโรธี วอร์ด (Dorothy Ward) เป็นบรรณารักษ์คนแรก จุดมุ่งหมายเพื่อให้เป็นห้องสมุดประชาชน แม้เป็นห้องสมุดขนาดเล็กเพียงอาคารตึกแถว 2 ชั้นมีเฉพาะหนังสือภาษาอังกฤษ แต่มีวิธีการจัดห้องสมุดอย่างทันสมัย เช่น การจัดหมวดหมู่หนังสือต่าง ๆ ตามลักษณะสาขาวิชา (ระบบทศนิยมดิวอี้) มีบัตรรายการข่าวในการค้นคว้าหนังสือในห้องสมุดได้รวดเร็วขึ้น ขึ้นหนังสือเป็นระบบขึ้นเปิดให้ผู้ใช้ห้องสมุดสามารถเลือกหยิบอ่านหนังสือได้ มีหนังสืออ้างอิงสำหรับค้นคว้าและหนังสือภาษาอังกฤษสำหรับเด็กและที่แตกต่างจากห้องสมุดอื่นคือ มีห้องอ่านหนังสืออย่างสบาย มีการจัดตกแต่งห้องสมุดให้ดูสวยงามน่าเข้าไป จัดว่าเป็นห้องสมุดแผนใหม่แห่งแรกในประเทศไทย (ทวี มุขระโกษา. 2509 : 34-35) จึงได้รับความสนใจและมีผู้เข้าไปเป็นจำนวนมาก (พัชรินทร์ นิลรังษี เป็นผู้ให้สัมภาษณ์, พงศ์ศักดิ์ สังขภิญโญ เป็นผู้สัมภาษณ์, ที่ห้องสมุดสถาบันสอนภาษา เอ.ยู.เอ เมื่อวันที่ 17 กันยายน 2533)

ใน พ.ศ. 2492 แมรี แองเกลมาเยอร์ (Mary Anglemeyer) เข้ามารับหน้าที่บรรณารักษ์แทน โดโรธี วอร์ด จนถึง พ.ศ. 2496 ได้ปรับปรุงและขยายห้องสมุดให้แพร่หลายขึ้น โดยจัดตั้งแผนกจัดห้องสมุดเคลื่อนที่และเรือห้องสมุดเคลื่อนที่นำหนังสือออกบริการแก่โรงเรียนหรือสถานที่ราชการที่อยู่ห่างไกล ไม่สะดวกในการมาใช้ห้องสมุด กิจกรรมห้องสมุดเคลื่อนที่จึงได้รับความสนใจจากผู้ที่อยู่ห่างไกลห้องสมุดสำนักงานข่าวสารออเมริกันหรือต่างจังหวัด

มาก ห้องสมุดเคลื่อนที่จะมีหนังสือเด็กที่อ่านง่าย ๆ บริการตามห้องสมุดโรงเรียนและห้องสมุดประชาชน บางจังหวัดจะบริการหนังสือโดยส่งผ่านองค์การรับส่งสินค้าและพัสดุภัณฑ์ เฉพาะในกรุงเทพฯและจังหวัดใกล้เคียงห้องสมุดสำนักงานข่าวสารอเมริกันใช้รถยนต์เป็นบริการห้องสมุดเคลื่อนที่ โดยมี สุข พงศ์ศักดิ์ รับผิดชอบและยังเป็นคนเริ่มต้นจัดทำรายการปาฐกถาประกอบภาพยนตร์เรื่อง "การใช้ห้องสมุด" ไปตามจังหวัดต่าง ๆ เช่น สุรินทร์ อุดรธานี หนองคาย บุรีรัมย์ สงขลา โดยสอนวิธีใช้ห้องสมุดให้กับนักเรียนครั้งละ 200-300 คน ซึ่งได้รับความสนใจมาก เพราะกิจกรรมด้านนี้ยังไม่เคยมีห้องสมุดใดจัดทำมาก่อน นอกจากการฉายภาพยนตร์แล้วห้องสมุดเคลื่อนที่ สำนักงานข่าวสารอเมริกันยังมีกิจกรรมอื่น ๆ เช่น การฉายสไลด์ เล่านิทาน เล่าเรื่องจากหนังสือ เป็นต้น จากการจัดกิจกรรมของห้องสมุดเคลื่อนที่ที่เริ่มขึ้นในจังหวัดต่าง ๆ ก่อให้เกิดมีการจัดตั้งชมรมห้องสมุดแต่ละจังหวัดขึ้น เช่น ชมรมห้องสมุดชะลา สมุทรสาคร ลำปาง อุบลราชธานี เป็นต้น ทั้งนี้เพราะได้รับแรงกระตุ้นและแบบอย่างกิจกรรมที่ดีจากห้องสมุดสำนักงานข่าวสารอเมริกัน (สุข พงศ์ศักดิ์ เป็นผู้ให้สัมภาษณ์, พงศ์ศักดิ์ สังขิกฤต เป็นผู้สัมภาษณ์, ที่ห้องสมุดสถาบันสอนภาษา เอ.ยู.เอ เมื่อวันที่ 15 ตุลาคม 2533)

สำหรับตามสถาบันการศึกษาห้องสมุดสำนักงานข่าวสารอเมริกันก็ได้นำกล่องหนังสือไปให้บริการถึงสถาบัน เช่น โรงเรียนฝึกหัดครูสวนสุนันทา โดยมีอาจารย์รับผิดชอบให้นักเรียนสามารถยืมหนังสือไปอ่านได้ตามกำหนด (ลมูล รัตตากร เป็นผู้ให้สัมภาษณ์, พงศ์ศักดิ์ สังขิกฤต เป็นผู้สัมภาษณ์, ที่ห้องสมุดมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ วิทยาเขตปทุมวัน เมื่อวันที่ 11 กุมภาพันธ์ 2534) และห้องสมุดยังมีห้องหนังสือสำหรับเด็กและกิจกรรมส่งเสริมการอ่านในห้องสมุด เช่น การเล่านิทานเพื่อต้องการเน้นเด็ก ๆ ให้มีพัฒนาการทางด้านภาษาอังกฤษ เนื่องจากคนไทยยังไม่เก่งภาษาอังกฤษจึงเริ่มปูพื้นฐานจากเด็กก่อนและก็ได้ได้รับความสนใจจากเด็ก ๆ ที่เข้าไปใช้ห้องสมุดมาก

ที่แตกต่างไปจากห้องสมุดอื่น ๆ คือ ห้องสมุดสำนักงานข่าวสารอเมริกันมีทรัพยากรทางด้านแผ่นเสียงให้ผู้ยืมสามารถยืมไปฟังที่บ้านได้นอกจากหนังสือที่เปิดให้บริการยืม โดยเป็นเพลงอเมริกันซึ่งได้รับความนิยมอยู่ขณะนั้นและเพลงคลาสสิกต่าง ๆ (พัชรินทร์ นิลรังษี เป็นผู้ให้สัมภาษณ์, พงศ์ศักดิ์ สังขิกฤต เป็นผู้สัมภาษณ์, ที่ห้องสมุดสถาบันสอนภาษา เอ.ยู.เอ เมื่อวันที่ 17 กันยายน 2533)

ฟราซิส แลงเดอร์ สเปน (Spain. 1965 : 22) ได้กล่าวถึงการพัฒนาห้องสมุดในประเทศไทยช่วง พ.ศ. 2493-2508 โดยกล่าวถึงห้องสมุดสำนักงานข่าวสารอเมริกันในช่วงนี้ว่า "ห้องสมุดสำนักงานข่าวสารอเมริกันเป็นห้องสมุดอเมริกันขนาดใหญ่ที่มีรูปแบบใหม่อันเป็นการดำเนินงานที่ไม่เคยมีมาก่อนในประเทศไทย โดยมีผู้อำนวยการเป็นบรรณารักษ์ชาวอเมริกันและผู้ร่วมงานชาวไทยอีก 14 คน 1 คนได้รับการฝึกอบรมมาจากสหรัฐอเมริกา ส่วน 8 คนได้รับการฝึกอบรมในประเทศไทย มีทรัพยากรห้องสมุดที่ทันสมัย มีการบริการให้ยืมหนังสือไปอ่านที่บ้านและให้บริการด้านบริการตอบคำถามอย่างแพร่หลาย พร้อมกับมีรายการบรรณานและโปรแกรมต่าง ๆ ให้กับผู้ใช้ห้องสมุดที่สนใจ" ส่วน ทวี มุขระโกษา (2509 : 34-35) ได้กล่าวเสริมว่าห้องสมุดสำนักงานข่าวสารอเมริกันนอกจากมีการให้บริการโดยทั่ว ๆ ไปแล้วยังมีภาพยนตร์และโสตทัศนวัสดุอื่น ๆ อีกด้วย การสมัครเป็นสมาชิกห้องสมุดก็ไม่ยุ่งยาก นอกจากนี้ยังมีกิจกรรมอื่น ๆ เพื่อการศึกษาและการบันเทิงอีกมาก นักศึกษา นักเรียนและประชาชนโดยทั่วไปใช้ห้องสมุดได้โดยเสรี

แองเกลินายเลอร์ ยังได้ร่วมมือกับกระทรวงศึกษาธิการในการจัดตั้งคณะกรรมการส่งเสริมกิจการห้องสมุดประชาชนขึ้นในปี พ.ศ. 2496 โดยมีอธิบดีกรมสามัญศึกษา (อภัย จันทวิมล สมัยนั้น) เป็นประธานกรรมการและแองเกลินายเลอร์ เป็นรองประธานกรรมการ ซึ่งมีผลงาน เช่น เริ่มจัดให้มีการอบรมบรรณารักษ์ห้องสมุดประชาชนขึ้นเป็นครั้งแรก พร้อมทั้งให้ห้องสมุดสำนักงานข่าวสารอเมริกันเป็นสถานที่ฝึกงานบรรณารักษ์ช่วงระยะเวลาหนึ่ง (แมนนาส ชาลิต. 2508 : 11) สสำรวจและเสนอความคิดเห็นในการจัดตั้งห้องสมุดประชาชน 5 แห่งเป็นห้องสมุดตัวอย่าง ได้แก่ ห้องสมุดประชาชนวัดสุทัศน์ฯ ในจังหวัดพระนคร ห้องสมุดประชาชนจังหวัดธนบุรี ฉะเชิงเทรา นครปฐมและพระนครศรีอยุธยา วางหลักการเลือกวัสดุอุปกรณ์และหนังสือตลอดจนงบประมาณค่าใช้จ่ายวัสดุเหล่านี้สำหรับห้องสมุดประชาชน จัดทำเลขหมู่หนังสือตามระบบทศนิยม ดิวอี้สำหรับใช้ในประเทศไทยเพิ่มเติมอีกบางหมวด บัญญัติศัพท์วิชาบรรณารักษศาสตร์ขึ้น (บุญเจือ องค์ประดิษฐ์. 2512 : 63)

บรรณารักษ์ชาวไทยที่เข้าไปฝึกงานในห้องสมุดสำนักงานข่าวสารอเมริกันนั้นได้รับความนิยมนมาก อันเนื่องมาจากเป็นห้องสมุดทันสมัยและมีระบบการจัดการที่ถูกหลักวิชาบรรณารักษศาสตร์ ซึ่งขณะนั้นห้องสมุดในรูปแบบนี้ยังไม่มีในประเทศไทย พร้อมกันนี้ก็ยังมีการให้เบิยเลี้ยงแก่ผู้ที่เข้าฝึกงานด้วย สำหรับเนื้อหา นั้นจะมีตั้งแต่การจัดหมู่หนังสือและทำบัตรรายการไปจนถึงงานต่าง ๆ ของห้องสมุด (สุข พงษ์สถิตย์ เป็นผู้ให้สัมภาษณ์, พงศ์ศักดิ์ สังขวิทยุ เป็นผู้สัมภาษณ์, ที่ห้องสมุดสถาบันสอนภาษา เอ.ยู.เอ เมื่อวันที่ 15 ตุลาคม 2533)

สิ่งสำคัญอย่างหนึ่งที่ห้องสมุดสำนักงานข่าวสารอเมริกันได้มีส่วนช่วยต่อการพัฒนาวิชาชีพบรรณารักษศาสตร์ในประเทศไทย แองเกลิมายเออร์ ได้เสนอให้มูลนิธิฟูลไบรท์ (Fulbright Foundation) ส่งอาจารย์ชาวอเมริกันมาทำการสอนวิชาจัดห้องสมุด ณ คณะอักษรศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ปีละคนเป็นเวลา 5 ปีติดต่อกันตั้งแต่ พ.ศ. 2494-2499 โดยมีฟรานซิส แลนเดอร์ สเปน (Frances Lander Spain) เป็นศาสตราจารย์คนแรกที่เข้ามาสอน โดยจัดให้มสอนเป็นการศึกษาพิเศษในเวลาเย็น มีผู้สนใจสมัครเรียนกันมากถึง 13 คน (ประภาวดี พงนา, ทรงสรรค์ นิลกำแหง และ มานินี สุขปรีดี. 2515 : 1-3)

สุข พงษ์สถิตย์ (สุข พงษ์สถิตย์ เป็นผู้ให้สัมภาษณ์, พงศ์ศักดิ์ สังขวิทยุ เป็นผู้สัมภาษณ์, ที่ห้องสมุดสถาบันสอนภาษา เอ.ยู.เอ เมื่อวันที่ 15 ตุลาคม 2533) กล่าวว่า ในการศึกษาครั้งนั้น ห้องสมุดสำนักงานข่าวสารอเมริกันได้อื้อเพื่อหนังสือประกอบการเรียนต่าง ๆ เช่น A National Plan for Public Library Service, A.L.A. Glossary of Library Terms, A.L.A. Rules for Filling Catalog Cards, A.L.A. Cataloging Rules for Author and Title Entries แต่งโดย สมาคมห้องสมุดอเมริกัน และ Guide to Reference Books แต่งโดย Mudge, Living with Books แต่งโดย Haines, Subject Guide to Reference Books แต่งโดย Hirshberg เป็นต้น

การที่วงการห้องสมุดและวิชาชีพบรรณารักษศาสตร์ในประเทศไทยได้เจริญพัฒนาขึ้นนั้น มูลนิธิฟูลไบรท์มีส่วนอย่างมากในการให้ความช่วยเหลือโดยผ่านทางห้องสมุดสำนักงานข่าวสารอเมริกัน และที่สำคัญก็คือบรรณารักษ์ห้องสมุดสำนักงานข่าวสารอเมริกันจะเป็นคนหนึ่งในคณะกรรมการฟูลไบรท์ด้วย จึงมีส่วนอื้อต่อการให้ทุนอาจารย์ทางบรรณารักษศาสตร์คนไทยที่ไปศึกษาในสหรัฐอเมริกาและอาจารย์ชาวอเมริกันที่มาสอนในประเทศไทย หรือแม้แต่ให้ทุนบรรณารักษ์

ห้องสมุดไป่ดูงานในสหรัฐอเมริกา ดังเช่นที่ แองเกิลมาสเตอร์ มีส่วนในการผลักดันให้มูลนิธิ
ฟูลไบรท์ส่งอาจารย์ชาวอเมริกันเข้ามาสอนที่จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย เป็นต้น พร้อมกันนี้ก็ยังมี
มูลนิธิเอเซียให้ทุนผ่านมาทางห้องสมุดสำนักงานข่าวสารอเมริกัน เพื่อให้อาจารย์บรรณารักษ์
พิมพ์คู่มือห้องสมุดหรือจัดพิมพ์หนังสืออ่านเล่น (สุข พงษ์ศักดิ์ เป็นผู้ให้สัมภาษณ์, พงศ์ศักดิ์
สังขวิทยุ เป็นผู้สัมภาษณ์, ที่ห้องสมุดสถาบันสอนภาษา เอ.ยู.เอ เมื่อวันที่ 15 ตุลาคม 2533)
พร้อมกันนี้สำนักงานข่าวสารอเมริกันยังส่งเสริมให้มีการแปลหนังสืออเมริกันโดยคิดต่อลิขสิทธิ์
และจ่ายค่าลิขสิทธิ์ให้ด้วย หรือดังเช่นที่ให้สมาคมห้องสมุดแห่งประเทศไทยนำไปจัดพิมพ์และจัด
จำหน่ายในราคาเล่มละ 5 บาท เป็นต้น (ลมูล รัตตากร เป็นผู้ให้สัมภาษณ์, พงศ์ศักดิ์
สังขวิทยุ เป็นผู้สัมภาษณ์, ที่ห้องสมุดมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ วิทยาเขตปทุมวัน เมื่อวันที่
11 กุมภาพันธ์ 2534)

สาเหตุที่สำนักงานข่าวสารอเมริกันมีนโยบายส่งเสริมการจัดพิมพ์หนังสือเพราะต้องการ
ขยายในบางจุดที่ห้องสมุดไม่สามารถเข้าถึงได้ และเพราะประชากรที่มีความรู้ทางด้านภาษา
อังกฤษต่ำ (เริ่มครั้งแรกในแถบลาติอเมริกา) ดังเช่น ในประเทศในแถบตะวันออกไกลหรือ
เอเชียตะวันออกเฉียงใต้ ซึ่งต้องการที่จะอ่านหนังสือภาษาท้องถิ่นมากกว่าที่จะอ่านหนังสือภาษา
อังกฤษซึ่งมีอยู่มากมายในห้องสมุด และอีกประเด็นหนึ่งก็คือห้องสมุดอเมริกันมีขนาดเล็กและ
กระจัดกระจาย แต่ละแห่งก็มีทรัพยากรหนังสือภาษาอังกฤษจำนวนน้อยผลสะท้อนจึงอาจจะไม่
ชัดเจนกับประชากรต่างประเทศโดยทั่ว ๆ ไปที่มีจำนวนมาก (Lacy. 1954 : 182-183)
ด้วยเหตุนี้การแปลหนังสือจึงสามารถที่จะปรับกลุ่มเป้าหมายได้เช่นเดียวกัน โดยการคัดเลือก
หนังสือที่ต้องการและเหมาะสมนำมาแปลโดยใช้ภาษาง่าย ๆ (Bogart. 1976 : 61) และใน
การดำเนินงานเหล่านี้ห้องสมุดสำนักงานข่าวสารอเมริกันก็มีบทบาทอย่างมาก จากสถิติใน พ.ศ.
2493 ได้มีการผลิตหนังสือทั่วโลกมากกว่า 100 ล้านเล่มประมาณ 13,000 ชื่อเรื่อง (Henderson.
1969 : 76) หรือใน พ.ศ. 2494 ใช้งบประมาณสำหรับการแปลถึง 567,721 เหรียญ
(James. 1953 : 98)

นอกจากนี้ แองเกลิมายเออร์ ยังได้มีส่วนในการร่วมกันก่อตั้งสมาคมห้องสมุดแห่งประเทศไทยด้วย โดยการแนะนำแนวความคิดว่าควรจะมีการจัดตั้งชมรมบรรณารักษ์เพื่อหาทางสนับสนุนกิจการห้องสมุดให้กับคณะผู้เข้ารับการศึกษาวิชาจัดห้องสมุด จึงได้มีการประชุมกันขึ้น ณ ห้องสมุดสำนักงานข่าวสารอเมริกันติดต่อกันประมาณ 3-4 ครั้ง หลังจากนั้นอีกไม่นานก็มีการจัดตั้ง "ชมรมห้องสมุด" ซึ่งภายหลังก็คือสมาคมห้องสมุดแห่งประเทศไทย (นิลวรรณ อินทะเคชะ. 2522 : 4-5) และยังได้เขียนบทความวิชาการด้านบรรณารักษศาสตร์เผยแพร่ในวารสารห้องสมุดอีกด้วยเช่นเรื่อง The Library Program at TUFEC (Anglemyer. 2500 : 52-58)

เนื่องจากห้องสมุดสำนักงานข่าวสารอเมริกันได้รับความนิยมและความสนใจจากประชาชนชาวไทยเป็นจำนวนมาก จึงได้เปิดสาขาห้องสมุดขึ้น ณ ดิถุภเวียงสะพานทิพยเสถียร ในพ.ศ. 2495 โดยมี เอก เมฆวิริยะ เป็นบรรณารักษ์ห้องสมุดและ ชิงฮั่น แซ่ฮุ่น เป็นผู้ช่วยห้องสมุดสาขาที่ดิถุภเวียงสะพานทิพยเสถียรจะมีทรัพยากรนอกจากหนังสือภาษาอังกฤษแล้ว หนังสือภาษาจีน (สืบเนื่องมาจากแถบนั้นเป็นชุมชนที่มีคนจีนอาศัยอยู่มาก) และภาษาไทยบ้างเป็นบางส่วน โดยเฉพาะหนังสือภาษาจีนนั้นมีจำนวนประมาณ 2,000 เล่ม ซึ่งจะมีหนังสือของชาวอเมริกันที่แปลเป็นภาษาจีนรวมอยู่ด้วย หนังสือเหล่านี้จะสั่งซื้อมาจากฮ่องกง พร้อมกับมีวารสารเสรีภาพที่เป็นภาษาจีนแจกแก่ผู้ใช้ห้องสมุดและผู้สนใจด้วย โดยเฉพาะนิตยสารชื่อ "Today Wall" จะได้รับความนิยมจากผู้ใช้อาคารมากก็สั่งซื้อมาจากฮ่องกงเช่นกัน นอกจากนั้นก็มีการจัดกิจกรรมทางด้านห้องสมุดด้วยเช่น การจัดนิทรรศการและการฉายภาพยนตร์ให้ชมสัปดาห์ละครั้งโดยพากย์เป็นภาษาจีน ด้วยเหตุนี้ห้องสมุดสาขาที่ดิถุภเวียงสะพานทิพยเสถียรจึงได้รับความนิยมมาก วันหนึ่ง ๆ มีผู้ใช้ห้องสมุดประมาณ 300-400 คน ต่อมาภายหลังเมื่อห้องสมุดสำนักงานข่าวสารอเมริกันมารวมกับห้องสมุดสถาบันสอนภาษา เอ.ยู.เอ แผนกหนังสือภาษาจีนก็ยกเลิกไป หนังสือภาษาจีนที่เหลือก็มอบให้แก่โรงเรียนสอนภาษาจีน (เอก เมฆวิริยะ เป็นผู้ให้สัมภาษณ์, พงศ์ศักดิ์ สังขวิทยุ เป็นผู้สัมภาษณ์, ทางโทรทัศน์ เมื่อวันที่ 27 กันยายน 2533)

ใน พ.ศ. 2496 ห้องสมุดสำนักงานข้าหลวงอเมริกันก็ได้เปิดสาขาขึ้นอีกแห่งหนึ่งคือที่ หน้าจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย เลขที่ 700 ถนนพญาไท ชื่อว่า สาขาพญาไท มีผู้เข้ามาใช้ห้องสมุดมากโดยเฉพาะนิสิตจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย เพราะห้องสมุดอยู่ใกล้กับมหาวิทยาลัย โดยเฉพาะวันพุธนั้นห้องสมุดจะปิดเวลา 20.00 น. พร้อมกันนี้ห้องสมุดก็มีกิจกรรมต่าง ๆ ซึ่งได้รับความสนใจจากผู้ใช้มากดังเช่น ทุกวันพุธเวลา 19.00-20.00 น. จะมีการฉายภาพยนตร์ของสำนักงานข้าหลวงอเมริกันในบริเวณชั้นสองของห้องสมุด เรื่องที่ฉายเช่น Soldiers of Freedom, Strongest Man in the World, Green Mountain Land, Yellow National Park, Water Sports, U.S. Naval Academy, U.S. Military Academy, Foreign Sports in the U.S. และ Colonial Williamsburg เป็นต้น ในการประชาสัมพันธ์นั้นจะมีการจัดทำใบปลิวหรือข่าวสารแจกเพื่อประชาสัมพันธ์ให้กับผู้ใช้ห้องสมุด นอกจากนั้นยังมีการบรรยายจากผู้ทรงคุณวุฒิและนักวิชาการหรือบุคคลสำคัญต่าง ๆ ที่เห็นว่าสำคัญ เช่น การแสดงดนตรีต่าง ๆ โดยเฉพาะนักดนตรีชาวอเมริกันหรือเพลงอเมริกันและกิจกรรมด้านการประกวดต่าง ๆ เช่น ประกวดเรียงความเรื่อง "Why I Use the USIS Library" เป็นต้น

ใน พ.ศ. 2497 จอร์จ คอบบ์ (George Cobb) ก็มาเป็นบรรณารักษ์คนแรกใหม่แทน แองเจิลมาเฮอร์ แต่อยู่ได้เพียงปีเดียวก็กลับเนื่องจากไม่สามารถเข้ากับผู้ร่วมงานห้องสมุดที่เป็นชาวไทยได้ หลังจากนั้น ดอรา ดีน (Dora Dean) ก็เข้ามาแทนอันเป็นช่วงที่สาขาที่สะพานทิพย์เสถียรและพญาไทกำลังได้รับความนิยมและช่วงนี้ห้องสมุดสำนักงานข้าหลวงอเมริกันได้รับงบประมาณจากสำนักงานข้าหลวงอเมริกามาก ต่อมาในปี พ.ศ. 2497 ได้ปิดหรือเลิกกิจการห้องสมุดสาขาพญาไท ในช่วงนี้ได้มีเจ้าหน้าที่คนไทยจบปริญญาโทจากต่างประเทศ (สหรัฐอเมริกา) มาทำงานคือ ปทุม เนียงกุล มาทำหน้าที่ทำบัตรรายการหนังสือห้องสมุด (ได้ลาออกในช่วงที่เริ่มย้ายที่มาพัฒนาพงษ์ใหม่ ๆ)

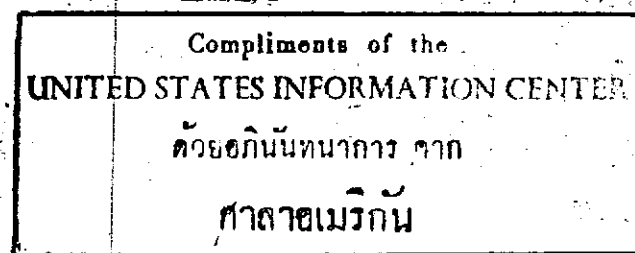
พ.ศ. 2498 ห้องสมุดสำนักงานข้าหลวงอเมริกันได้ย้ายจากอาคาร 7 ถนนราชดำเนิน มาตั้งที่เลขที่ 107 ถนนพัฒนาพงษ์ เนื่องจากสถานที่เก่าหมดอายุสัญญาการเช่าและในปีเดียวกันก็ย้ายไปยังเลขที่ 105 ถนนเดิวกันอีกครั้งหนึ่งเป็นอาคารตึกแถว 3 ชั้น ด้านหน้าเป็นตู้กระจกรอบ 6 บานไว้สำหรับจัดแสดงนิทรรศการต่าง ๆ ในการประชาสัมพันธ์ศิลปะและวัฒนธรรมของสหรัฐอเมริกาทางด้านวิทยากรห้องสมุดด้วยเช่นเรื่อง Thank Giving, Christmas หรือ

แนะนำรัฐต่าง ๆ ของสหรัฐอเมริกา เป็นต้น ภายในห้องสมุดได้รับการคิดเครื่องปรับอากาศเย็นสบายจึงมีผู้เข้ามาเข้าห้องสมุดมากจนที่นั่งไม่พอ โดยเฉพาะนิสิตนักศึกษาเพราะบริเวณที่พัฒน์พงษ์อยู่ใกล้กับจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยและย่านธุรกิจจึงมีเจ้าหน้าที่บริษัทต่าง ๆ บริเวณนั้นมาใช้กันมากในช่วงเวลากลางวัน

ด้านหนังสือเด็กนั้นเมื่อย้ายมาอยู่ที่พัฒน์พงษ์แล้วจากห้องหนังสือเด็กห้องหนึ่งที่ราชดำเนินนั้นก็เหลือเพียงเป็นทรัพยากรหนึ่งเท่านั้นสาเหตุที่เนื่องมาจากถูกตัดงบประมาณด้านนี้ เพราะช่วงแรกต้องการประชาสัมพันธ์ให้เป็นที่รู้จักและเริ่มลดลงเพื่อนำไปใช้กับประเทศอื่น แม้แต่กิจกรรมเด็ก ๆ ก็เช่นกัน เช่น การเล่านิทานที่เคยมี ณ ดิกราชดำเนินก็มายกเลิกที่พัฒน์พงษ์ แต่ก็ยังคงให้เด็กทำบัตรยืมหนังสือได้เหมือนดังที่ราชดำเนินหรือแม้แต่ห้องสมุดเคลื่อนที่ก็ยกเลิก

แม้ว่าจะตัดกิจกรรมเด็กลงแต่ก็ได้เพิ่มกิจกรรมต่างๆ สำหรับผู้ใหญ่ดังเช่น การฉายภาพยนตร์ทุกวันพุธ (ห้องสมุดเปิด 20.00 น. เปิดวันจันทร์-วันเสาร์ โดยบรรณารักษ์ทำงาน 2 ช่วงและมีรถของสำนักงานข่าวสารอเมริกันรับส่งบรรณารักษ์ มายกเลิกเป็น 18.00 น. ในช่วงที่รัฐบาลไทยประกาศประหยัดน้ำมัน) และมีการแสดงปาฐกถาโดยคนไทยอีกด้วย โดยมี ม.จ. หญิงพูนพิศมัย ศิสกุล เป็นองค์ปาฐกคนแรก โดยเฉพาะวันจันทร์จะเป็นการแสดงปาฐกถาพุทธศาสนาอย่างเดียว ซึ่งได้รับความนิยมจากผู้เข้าห้องสมุดมากทั้งที่เป็นคนไทยและชาวต่างประเทศ

พร้อมกันนี้ก็ได้มีการจัดตั้งแผนกจัดหนังสือ (Presentation Book) เพื่อที่จะแจกหนังสือต่าง ๆ ให้กับประชาชนหรือห้องสมุดต่าง ๆ โดยเฉพาะสิ่งพิมพ์ของสำนักงานข่าวสารอเมริกันทั้งที่เป็นหนังสือ จุลสารต่าง ๆ ที่ได้รับความนิยมมากคือ หนังสือพุทธประวัติ ซึ่งพิมพ์แจกในปี พ.ศ. 2500 หรือหนังสือที่แจกนั้นจะมีตราหรือข้อความของสำนักงานข่าวสารอเมริกันหรือห้องสมุดติดอยู่ด้วย ดังภาพประกอบ 3

ภาพประกอบ 3 ข้อมูลที่ติดกับหนังสือแจกของห้องสมุดสำนักงานข่าวสารอเมริกัน

เลดี้ (Lacy. 1954 : 179) กล่าวว่า สำนักงานข่าวสารอเมริกันได้มอบหนังสือและวารสารให้กับสถาบันหรือบุคคลต่าง ๆ ในต่างประเทศจำนวนถึง 1,250,000 เล่มต่อปี เพื่อเป็นการสนับสนุนทางด้านการกิจการหนังสืออเมริกันเป็นสินค้าส่งออกอย่างหนึ่งให้เป็นที่รู้จักในต่างประเทศ

สำหรับบริการทางด้านการยืมหนังสือนั้นจะให้ผู้ใช้ยืมได้ 3 เล่มเป็นเวลา 2 สัปดาห์ โดยสามารถส่งหนังสือคืนทางไปรษณีย์ได้และมีบริการทวงหนังสือที่ค้างส่งถึงบ้าน (สมัยห้องสมุดอยู่ที่ถนนราชดำเนินใช้รถจักรยาน 1 คน รถเมล์ 1 คน) ที่ถนนพวงม่นนั้นจะมีรถของสำนักงานข่าวสารอเมริกันมาอำนวยความสะดวกในการทวงหนังสือตามบ้าน โดยมีเจ้าหน้าที่ 2 คน แต่ภายหลังได้ยกเลิกไปสาเหตุเนื่องมาจากโรคติด วันหนึ่ง ๆ จึงได้เพียง 2-3 เล่มและไม่มีที่จอดรถด้วย (พัชรินทร์ นิลรังษี เป็นผู้ให้สัมภาษณ์, พงศ์ศักดิ์ สังขภิญญา เป็นผู้สัมภาษณ์, ที่ห้องสมุดสถาบันสอนภาษา เอ.ยู.เอ เมื่อวันที่ 17 กันยายน 2533) ส่วนตามสถาบันการศึกษาต่าง ๆ นั้นห้องสมุดสำนักงานข่าวสารอเมริกันได้จัดส่งรายชื่อหนังสือใหม่ ๆ ไปยังห้องสมุดของสถาบันนั้น เพื่อให้ห้องสมุดสามารถยืมมาได้หรือเป็นการมอบให้ด้วย ดังเช่น ที่หอสมุดวิทยาลัยวิชาการศึกษา วิชาเขตปทุมวัน (ลมูล รัตตากร เป็นผู้ให้สัมภาษณ์, พงศ์ศักดิ์ สังขภิญญา เป็นผู้สัมภาษณ์, ที่ห้องสมุดมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ วิชาเขตปทุมวัน เมื่อวันที่ 11 กุมภาพันธ์ 2534)

หลังจากดินไหวแล้วบุคคลต่อมาที่เป็นหัวหน้าบรรณารักษ์ก็คือ ฟิลลิป เอ. เดมอน (Phillip A. Damon) ในช่วงนี้ห้องสมุดจะเน้นทางด้านกิจกรรมในรูปของวัฒนธรรมมาก เมื่อก่อนมักจะจัดอยู่แต่ในห้องสมุด แต่ในช่วงของเดมอนมีการนำไปเผยแพร่นอกห้องสมุดด้วย เช่น ปาฐกถาและที่พิเศษกว่าบรรณารักษ์คนอื่น ๆ ของห้องสมุดสำนักงานข่าวสารอเมริกันที่เคยปฏิบัติหน้าที่ในเมืองไทยก็คือ เดมอนสามารถที่จะพูดภาษาไทยได้จึงทำให้ห้องสมุดสำนักงานข่าวสารอเมริกันเป็นที่รู้จักต่อชาวไทยเพิ่มมากขึ้นและส่งผลต่อการประชาสัมพันธ์ห้องสมุดและการให้บริการต่อผู้ใช้ด้วย หลังจากนั้น จิลดา (Jilda) ก็มารับช่วงเป็นบรรณารักษ์ต่อจากเดมอน (พัชรินทร์ นิลรังษี เป็นผู้ให้สัมภาษณ์, พงศ์ศักดิ์ สังขภิญญา เป็นผู้สัมภาษณ์, ที่ห้องสมุดสถาบันสอนภาษา เอ.ยู.เอ เมื่อวันที่ 17 กันยายน 2533)

เนื่องจากอาคารห้องสมุดสำนักงานข่าวสารอเมริกันที่ถนนพัฒนาพงษ์นั้นได้รับความสนใจจากผู้เข้าใช้ห้องสมุดเป็นจำนวนมากจึงทำให้สถานที่คับแคบไม่เพียงพอที่ผู้ใช้จะเข้ามาใช้ห้องสมุดและมีปัญหาทางด้านการจอดรถไม่สะดวก ประกอบกับหมดอายุสัญญาการเช่าตึกด้วยจึงได้ย้ายมารวมกับห้องสมุดของสถาบันสอนภาษา เอ.ยู.เอ ซึ่งขณะนั้นเป็นเพียงห้องสมุดเล็ก ๆ ที่ให้บริการกับครูและนักศึกษาของสถาบันสอนภาษา เอ.ยู.เอ และทรัพยากรห้องสมุดก็มีไม่มากนัก โดยมี กานดา เลชะกุล เป็นบรรณารักษ์ (ภายหลังเมื่อรวมห้องสมุดแล้วได้อยู่ในแผนกจัดหมู่และทำบัตรรายการ)

ได้มีการจัดสร้างอาคารขึ้นใหม่ในสถาบันสอนภาษา เอ.ยู.เอ โดยสำนักงานข่าวสารอเมริกันได้ใช้งบประมาณ 3 ล้านบาท และอีกส่วนหนึ่งเป็นงบประมาณจากสถาบันสอนภาษา เอ.ยู.เอ เอง อาคารนี้ได้รับการออกแบบโดย กฤษดา อรุณวงศ์ และได้ทำการย้ายมาอาคารใหม่ใน พ.ศ. 2512 โดยเปิดทำการให้บริการในวันที่ 21 กรกฎาคม พ.ศ. 2512 และมีจินดา สิงห์ปรีชา เป็นบรรณารักษ์คนไทยคนแรกของห้องสมุดสถาบันสอนภาษา เอ.ยู.เอ เพราะก่อนหน้านี้บรรณารักษ์จะเป็นชาวอเมริกันทั้งหมดมีเพียงคนไทยเป็นรองบรรณารักษ์หรือผู้ช่วยบรรณารักษ์เท่านั้น

เมื่อห้องสมุดทั้งสองรวมตัวกันเป็นห้องสมุดสถาบันสอนภาษา เอ.ยู.เอ แล้ว จึงได้มีการจัดหาทรัพยากรห้องสมุดที่เป็นภาษาไทยเพิ่มเข้ามาด้วย นอกเหนือไปจากหนังสือที่เป็นภาษาอังกฤษที่มีอยู่แต่เดิมและเนื่องจากตั้งอยู่ในสถาบันสอนภาษา เอ.ยู.เอ. จึงมีผู้เข้ามาใช้ห้องสมุดเพิ่มมากขึ้น โดยเฉพาะนักศึกษาที่เข้ามาเรียนภาษาอังกฤษของสถาบันสอนภาษา เอ.ยู.เอ. เพราะบรรณารักษ์เป็นคนไทยจึงทำให้สามารถเข้าถึงผู้ใช้คนไทยได้มากขึ้นทั้งในแง่ของผู้ใช้โดยทั่ว ๆ ไปและหน่วยงานราชการ ห้องสมุดต่าง ๆ ในการติดต่อและให้บริการของห้องสมุด หรือร่วมกันมีบทบาทในการพัฒนาการห้องสมุดและวิชาชีพบรรณารักษศาสตร์ ไม่ว่าจะเป็นฐานะคณะกรรมการสมาคมห้องสมุดหรือในฐานะวิทยากรบรรยายในสถานที่ต่าง ๆ เช่น เป็นวิทยากรบรรยายเรื่อง "การสำรวจและวิเคราะห์ความต้องการของผู้ใช้" ในการประชุมประจำปี 2520 ของสมาคมห้องสมุดแห่งประเทศไทย ณ หอประชุมกระทรวงศึกษาธิการและในบางปีการประชุมประจำปีของสมาคมห้องสมุดแห่งประเทศไทยก็ยังใช้สถานที่หอประชุมของสถาบันสอนภาษา เอ.ยู.เอ ด้วยเช่น

ในปี พ.ศ. 2526 และ 25 หรือใช้เป็นสถานที่บรรยายทางวิชาการต่าง ๆ เช่น เมื่อวันจันทร์ที่ 25 เมษายน พ.ศ. 2526 เวลา 13.30 น. ได้มีการบรรยายเรื่อง "Library Automation and Resources Sharing ของประเทศสาธารณรัฐจีน (ไต้หวัน)" โดย ม.ล. จ้อย นันทวิวัฒน์ และ จีวัลักษณ์ บุญชะกาญจน์ (ห้องสมุดแห่งประเทศไทย, สมาคม. 2526 : 1-2) หรือ เมื่อวันที่ 2 ตุลาคม พ.ศ. 2530 เวลา 13.30-15.30 น. สมาคมห้องสมุดแห่งประเทศไทย หอสมุดแห่งชาติและห้องสมุดสถาบันสอนภาษา เอ.ยู.เอ. ได้จัดบรรยายพิเศษเรื่อง "Resources for American Research Libraries" โดย William Vernon Jockoon จาก University of Texas at Austin และมีการจัดแสดงนิทรรศการ Visual Arts U.S.A. ที่ห้องสมุดสถาบันสอนภาษา เอ.ยู.เอ. ด้วย (ห้องสมุดแห่งประเทศไทย, สมาคม. 2530 : 1)

ทางด้านทรัพยากรห้องสมุดก็ได้มีการเปลี่ยนแปลงครั้งสำคัญด้วยนั่นก็คือ แผ่นเสียงเริ่มลดความนิยมลง ห้องสมุดจึงได้มีการนำแถบบันทึกเสียงเข้ามาให้บริการแก่ผู้ใช้แทนแผ่นเสียงและได้มีการนำวิดีโอ (Video) เข้ามาเป็นวัสดุห้องสมุดอีกประเภทหนึ่งด้วย และใน พ.ศ. 2526 ห้องสมุดสถาบันสอนภาษา เอ.ยู.เอ. ได้มีการเปลี่ยนแปลงและปรับปรุงห้องสมุดครั้งใหญ่โดยมีการประกาศเชิญชวนให้ผู้ใช้ห้องสมุดและบรรณารักษ์ห้องสมุดต่าง ๆ เข้ามาชมห้องสมุดที่ได้ปรับปรุงใหม่ ดังเช่น ที่ประกาศในข่าวสมาคมห้องสมุดแห่งประเทศไทย ปีที่ 1 ฉบับที่ 7 เดือนมีนาคม 2526 พร้อมกันนั้นก็ได้มีการจัดนิทรรศการต่าง ๆ ซึ่งได้รับความสนใจจากผู้ใช้ห้องสมุดอย่างมาก โดยสำนักงานข่าวสารอเมริกันจะเป็นผู้นำมาจัดในห้องสมุด ห้องสมุดอาจจะจัดเตรียมหนังสือมาประกอบด้วยเท่านั้น

การเปลี่ยนแปลงที่สำคัญอีกอย่างหนึ่งก็คือ ใน พ.ศ. 2526 ห้องสมุดสถาบันสอนภาษา เอ.ยู.เอ. ได้มีการนำไมโครคอมพิวเตอร์มาใช้ในการงานห้องสมุด งานด้านการพิมพ์หรือการประมวลผลคำ เช่น การทำรายงาน การทำจดหมายติดต่อกับหน่วยงานภายในและภายนอก ห้องสมุด การพิมพ์บรรณานุกรมและบรรณนิทัศน์สิ่งพิมพ์ เป็นต้น ต่อมาในเดือนธันวาคม 2527 ห้องสมุดได้มีการใช้คอมพิวเตอร์สืบค้นข้อมูลในงานบริการห้องสมุด ฐานข้อมูลที่ใช้คือ DIALOG โดยอุปกรณ์การค้นข้อมูลห้องสมุดสถาบันสอนภาษา เอ.ยู.เอ. ได้เข้าจากการสื่อสารแห่งประเทศไทย ต่อมาใน พ.ศ. 2528 สำนักงานข่าวสารอเมริกันที่วอชิงตัน ดี.ซี. ได้มอบ

เครื่องไมโครคอมพิวเตอร์พร้อมทั้งโมเด็มให้ห้องสมุด 1 ชุด เพื่อให้ห้องสมุดได้ใช้งานในห้องสมุดให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น จากนั้นมาห้องสมุดก็มีการพัฒนาการใช้เทคโนโลยีต่าง ๆ คือ เทคโนโลยีด้านคอมพิวเตอร์ ด้านการโทรคมนาคมและแผ่นข้อมูลเลเซอร์ดิสก์ (Laser Disk) มาปฏิบัติงานห้องสมุดตามลำดับ (เพ็ญพร เสถียรสวัสดิ์. 2531 : 139-140)

หลังจากที่ จินดา สิงห์ปรีชา ปลดเกษียณแล้วบุคคลต่อมาที่เข้ามารับหน้าที่บรรณารักษ์หรือผู้อำนวยการห้องสมุดสถาบันสอนภาษา เอ.ยู.เอ. คือ ม.ล. จ้อย นันทวิวัฒน์ เมื่อเดือนมกราคม 2529 จนถึงปัจจุบัน

1) อาคารห้องสมุด

เป็นอาคารเอกเทศ ตัวอาคารเป็นตึก 2 ชั้นทาสีขาว ชั้นล่างสุดเป็นที่จอดรถ โดยชั้นที่หนึ่งเป็นห้องอ่านหนังสือ จุผู้อ่านได้ประมาณ 120 คน มีเบาะนั่งล้อมรอบ ชั้นหนังสือโต๊ะ เก้าอี้ทำด้วยไม้สัก ริมประตูทางเข้าเป็นที่รับ-จ่ายหนังสือ มีที่แสดงนิทรรศการ ตู้บัตรรายการหนังสือและที่วางชั้นหนังสือและวารสารทั่วไป ด้านหลังเป็นแผนกโสตทัศนศึกษา

ส่วนชั้นที่สองเป็นแผนกอ้างอิง จุผู้อ่านได้ประมาณ 50 คน และมีวารสารทั้งฉบับล่าสุดและฉบับล่วงเวลา คู่มือมหาวิทยาลัยในสหรัฐอเมริกา สมุดโทรศัพท์เมืองสำคัญ ๆ ของสหรัฐอเมริกา แผนที่ เป็นต้น มีที่นั่งอ่านหนังสือค้นคว้าเฉพาะเป็นส่วนตัว 10 ที่ มีตู้เก็บไมโครฟิล์ม (Microfilm) ไมโครฟิช (Microfiche) พร้อมทั้งเครื่องฉาย 2 เครื่องและในอาคารจะมีห้องประชุมเล็ก 2 ห้อง ห้องคอมพิวเตอร์ใช้ค้นคืนสารสนเทศตามสายและงานอัตโนมัติบางอย่างของห้องสมุด (Online Information Retrieval and Library Automation)

2) ประวัติห้องสมุดสาขา

ห้องสมุดสำนักงานข้าหลวงอเมริกันขอนแก่น เชียงใหม่ และสงขลา เริ่มมีขึ้นพร้อมกับการก่อตั้งสำนักงานข้าหลวงอเมริกันในต่างจังหวัดใน พ.ศ. 2507 นโยบายห้องสมุดสาขาก็เพื่อประสานงานกับการดำเนินงานของสำนักงานข้าหลวงอเมริกันในกรุงเทพฯ และต่างจังหวัดห้องสมุดสาขาในครั้งนั้นใช้ชื่อว่า ห้องสมุดสำนักงานข้าหลวงอเมริกันขอนแก่น เชียงใหม่ และสงขลา การบริการของห้องสมุดได้ให้บริการหนังสือประเภทการเมือง วัฒนธรรม การศึกษาสารคดีและข่าวสารที่เกี่ยวข้องกับสหรัฐอเมริกาแก่ประชาชน และมีการบริการห้องสมุดเคลื่อนที่ซึ่งต่อมาได้ล้มเลิกไป

สำหรับห้องสมุดสำนักงานข้าหลวงอเมริกันขอนแก่น เดิมตั้งอยู่ที่ถนนกลางเมืองข้างตลาดสดเทศบาลขอนแก่น ต่อมาอาคารคับแคบใน พ.ศ. 2516 จึงย้ายมาอาคารใหม่ชื่อ ศูนย์เอ็ดวิน เอฟ. สแตนตัน สำนักงานข้าหลวงอเมริกันภาคตะวันออกเฉียงเหนือ เลขที่ 43/1 ถนนพหลโยธิน ส่วนสาขาที่เชียงใหม่ เดิมมีที่ทำการที่ อาคารเก็บเงินในบริเวณสถานกงสุลอเมริกัน ถนนวิภาวดี จังหวัดเชียงใหม่ ต่อมาแยกตัวจากสถานกงสุลพร้อมกับสำนักงานข้าหลวงอเมริกันมาตั้งอยู่ที่ ดิกรัตนสันเอนเตอร์ไพรส์ หน้าวัดมหาวัน ถนนท่าแพ และเนื่องจากอาคารคับแคบจึงย้ายมาอยู่ ๗ บ้านเลขที่ 24 ถนนราชดำเนิน จังหวัดเชียงใหม่ ห้องสมุดสาขาที่สงขลา เดิมอยู่ที่อาคารเลขที่ 95 ถนนรามวิถี อำเภอเมือง จังหวัดสงขลา ต่อมา พ.ศ. 2517 ได้ย้ายมาพร้อมกับสำนักงานข้าหลวงอเมริกัน มาตั้งอยู่เลขที่ 9 ถนนสะเคา จังหวัดสงขลา (มาลี พานิชกุล. 2522 : 46-47) แต่ปัจจุบันห้องสมุดสาขาเหล่านี้ได้ปิดห้องสมุดคงเหลือแต่สาขาเชียงใหม่เพียงแห่งเดียว โดยยังคงเรียกว่า ห้องสมุดยูนิส (เจสส์วิล์ด อิมสันทน์) เป็นผู้ให้สัมภาษณ์, พงศ์ศักดิ์ สังขวิทยุ เป็นผู้สัมภาษณ์, ที่ห้องสมุดสถาบันสอนภาษา เอ.ยู.เอ เมื่อวันที่ 17 กันยายน 2533)

ข สาเหตุของการจัดตั้ง

ดังได้กล่าวมาแล้วในบทที่ 2 ถึงภาระหน้าที่และวัตถุประสงค์ของสำนักงานข่าวสารอเมริกัน ซึ่งมีหน้าที่รับผิดชอบเกี่ยวกับการดำเนินงานด้านการสื่อสาร การศึกษา วัฒนธรรม และการแลกเปลี่ยนโครงการระหว่างชาติ ซึ่งทำให้เกิดความเข้าใจระหว่างประชาชนชาวอเมริกันและประชากรทั่วโลก (United States. Office of the Federal Register. 1978 : 574) พร้อมกันนี้จากกฎหมายสมิธ-มันด์ (The Smith-Mundt Act หรือ Public Law 402) ได้อธิบายถึงสาเหตุที่ได้มีการจัดตั้งสำนักงานข่าวสารอเมริกัน ก็เพื่อที่จะประชาสัมพันธ์ความเข้าใจของสหรัฐอเมริกาในต่างประเทศให้ดียิ่งขึ้นและเป็นการขยายความเข้าใจระหว่างประชาชนชาวอเมริกันกับประชากรอื่น ๆ ทั่วโลก โดยการให้บริการข่าวสาร เพื่อที่จะให้แพร่กระจายไปยังต่างประเทศ อันเป็นสารนิเทศทางด้านสหรัฐอเมริกาในด้านต่าง ๆ และเฮนเดอร์สัน (Henderson. 1969 : 64-65) ยังได้กล่าวถึงความจำเป็นในการจัดตั้งสำนักงานข่าวสารอเมริกันว่า

- 1) ความจำเป็นที่จะต้องมีการสนับสนุนและขยายนโยบายตามจุดมุ่งหมายของกระทรวงการต่างประเทศสหรัฐอเมริกา
- 2) ความจำเป็นที่จะต้องมีการดำเนินงานและกระชับสัมพันธ์ภาพระหว่างประเทศสหรัฐอเมริกากับประเทศอื่น ๆ
- 3) ความจำเป็นอย่างรีบด่วนที่จะต้องตอบโต้จากการโจมตีที่ผิด ๆ ต่อจุดมุ่งหมายและนโยบายต่างประเทศของสหรัฐอเมริกา
- 4) ความจำเป็นและความประสงค์ที่จะสร้างความร่วมมือกับประเทศอื่น ๆ เพื่อให้บรรลุผลสำเร็จด้านเสรีภาพของข่าวสารทั่วโลก

ด้วยเหตุนี้ห้องสมุดจึงเป็นรูปแบบหนึ่งในหลาย ๆ รูปแบบของโครงการด้านการประชาสัมพันธ์ เผยแพร่วัฒนธรรมและข่าวสารของสหรัฐอเมริกาไปยังประเทศต่าง ๆ ทั่วโลกในการที่จะสร้างภาพพจน์ที่ดีของสหรัฐอเมริกา ดังที่ เจมส์ (James. 1953 : 75) ได้กล่าวถึงสื่อประเภทต่าง ๆ ไว้ดังนี้คือ

- 1) วิทยุ เป็นการดำเนินงานโดย International Broadcasting Service (IBS) ซึ่งรู้จักกันดีในนามของ "วิทยุเสียงอเมริกา (Voice of America/VOA)
- 2) การให้ข่าวสารและสิ่งพิมพ์ เป็นการดำเนินงานโดย International Press Service (IPS)
- 3) การฉายภาพยนตร์ เป็นการดำเนินงานโดย International Motion Picture Service (IMS)
- 4) การแลกเปลี่ยนบุคลากร เป็นการดำเนินงานโดย International Exchange Service (IES)
- 5) ห้องสมุด เป็นการดำเนินงานโดย International Information Center Service (ICS)

ด้วยเหตุนี้จึงกล่าวได้ว่าห้องสมุดก็เป็นเครื่องมืออย่างหนึ่งของนโยบายต่างประเทศสหรัฐอเมริกา (Lacy. 1954 : 156) เพราะจริง ๆ แล้วต้นกำเนิดแนวความคิดในการจัดตั้งห้องสมุดของสหรัฐอเมริกาในต่างประเทศนั้น ก็เพื่อต้องการให้เป็นศูนย์กลางการให้บริการตอบคำถามข้อมูลความรู้ต่าง ๆ ที่เกี่ยวกับสหรัฐอเมริกา หรือเป็นตัวกลางในการที่จะให้ภาพพจน์ชีวิตความเป็นอยู่ของชาวอเมริกันที่สวยงามและสมบูรณ์ ตามจุดมุ่งหมายและนโยบายของสหรัฐอเมริกา (Department of State. 1945 : 306-307) เพราะถือว่าห้องสมุดสามารถที่จะให้ข้อมูลที่ เป็นความจริงที่กระจ่างชัดได้ (Markel. 1946 : 16) ดังที่ประธานาธิบดีเคนเนดีได้กล่าวว่า "แม้ว่าสหรัฐอเมริกาส่งผลสำเร็จสูงสุดในด้านโครงการอวกาศด้วยการส่งมนุษย์ไปเหยียบดวงจันทร์ใน พ.ศ. 2513 แต่สิ่งที่จริงแล้วงานทางด้านข่าวสารและวัฒนธรรมที่ได้จัดตั้งขึ้นดูเหมือนว่าจะมีความชัดเจนในการประสิทธิผลสำเร็จมากกว่า" (James. 1953 : 76)

พร้อมกันนี้ในฐานะที่ห้องสมุดสถาบันสอนภาษา เอ.ยู.เอ. เป็นห้องสมุดของศูนย์ระหว่างสองชาติ ซึ่งอยู่ภายใต้การดำเนินงานของสมาคมนักเรียนเก่าสหรัฐอเมริกาที่ได้จัดตั้งสถาบันสอนภาษา เอ.ยู.เอ. ขึ้น ก็เพื่อที่จะต้องการเผยแพร่ทางด้านภาษา การศึกษา ขนบธรรมเนียมและประเพณีทั้งของสหรัฐอเมริกาและประเทศไทยด้วย ห้องสมุดจึงเป็นโครงการหนึ่งในหลาย ๆ โครงการเช่น การฉายภาพยนตร์ การแสดงปาฐกถาและการอภิปราย การจัดนิทรรศการ เป็นต้น ที่จะสามารถสนับสนุนนโยบายที่ได้จัดตั้งไว้

ค. วัตถุประสงค์ของห้องสมุดสถาบันสอนภาษา เอ.ยู.เอ.

1) วัตถุประสงค์ช่วงแรก

มาลี พานิชกุล (2522 : 47) ได้กล่าวถึงวัตถุประสงค์และนโยบายของห้องสมุดช่วงแรก ๆ ซึ่งได้วางเอาไว้ให้สอดคล้องกับวัตถุประสงค์และนโยบายของสำนักงานข่าวสารอเมริกันในประเทศไทยคือ

ก) เผยแพร่ข่าวสารความรู้ให้ประชาชนได้รับข่าวสารความรู้ที่ถูกต้องและรวดเร็ว

ข) เป็นศูนย์กลางความรู้เกี่ยวกับการศึกษา ประวัติศาสตร์ วัฒนธรรม และวิทยาการก้าวหน้าของสหรัฐอเมริกา

ค) เป็นศูนย์กลางส่งเสริมความเข้าใจอันดีระหว่างประชาชนชาวไทยและชาวอเมริกัน

2) วัตถุประสงค์ปัจจุบัน

ห้องสมุดสถาบันสอนภาษา เอ.ยู.เอ. ได้ปรับปรุงและเปลี่ยนแปลงวัตถุประสงค์ของห้องสมุด เพื่อให้สอดคล้องกับนโยบายของศูนย์ระหว่างสองชาติคือ

ก) เพื่อสาธิตให้ดูหลักการประชาธิปไตยในการที่บุคคลจะเข้าถึงแหล่งทรัพยากรสารนิเทศความรู้ต่าง ๆ โดยห้องสมุดสถาบันสอนภาษา เอ.ยู.เอ. เปิดกว้างให้อย่างเสรีกับบุคคลต่าง ๆ ที่เข้ามาใช้ห้องสมุดโดยไม่มีการเก็บเงินค่าสมาชิก

ข) แสดงให้เห็นถึงความสัมพันธ์ระหว่างประชาชนชาวไทยกับอเมริกันว่ามี ความสัมพันธ์มาตั้งแต่อดีต ปัจจุบันและอนาคต ทั้งที่เป็นความสัมพันธ์ทางวัฒนธรรม สังคม การเมืองและการพาณิชย์

ค) เพื่อให้ชาวไทยได้เข้าใจเกี่ยวกับอารยธรรมของชาวอเมริกันที่มีอยู่ หลากหลาย โดยห้องสมุดจะมีเอกสารต่าง ๆ เกี่ยวกับเรื่องเหล่านี้ให้ทราบทั้งในด้านคำนิยามทาง สังคมสถาบันประชาธิปไตย การเคารพกฎหมาย กระบวนการยุติธรรม การแสดงความคิดเห็น เป็นต้น

ง) เพื่อเป็นแหล่งเอกสารสารนิเทศในหัวข้อต่าง ๆ ที่ชาวอเมริกันสนใจ และเชื่อถือได้ เช่น นโยบายต่างประเทศของสหรัฐอเมริกา ความเกี่ยวข้องและการช่วยเหลือ กัน การติดต่อระหว่างสถาบันและสังคมของไทยกับสหรัฐอเมริกา

จ) เพื่อให้มีทรัพยากรทางด้านหนังสือ วารสารและวัสดุโสตทัศนศึกษาต่าง ๆ โดยส่วนใหญ่เน้นเกี่ยวกับวัฒนธรรม วรรณคดี ประวัติศาสตร์ เศรษฐกิจ การเมือง ภูมิศาสตร์ ความก้าวหน้าและความสำเร็จของสหรัฐอเมริกา

ฉ) เพื่อให้การสนับสนุนและส่งเสริมโครงการอเมริกันศึกษา ในระดับ อุดมศึกษา (ทั้งระดับปริญญาตรีและปริญญาโท) โดยจัดให้มีเอกสารสารนิเทศและทรัพยากรต่าง ๆ ไว้ให้พร้อมที่จะบริการ

7) เพื่อพัฒนาให้ห้องสมุดได้มีการใช้เครื่องจักรกลอัตโนมัติที่มาจาก สหรัฐอเมริกา เพื่อให้ประชาชนชาวไทยได้รู้จักเทคโนโลยีทางคอมพิวเตอร์และความก้าวหน้า ต่าง ๆ ที่ทำให้เกิดมีการแลกเปลี่ยนข้อมูล สะสมข้อมูล

8) เพื่อให้เป็นศูนย์ระหว่างสองชาติ สำหรับประเทศไทยนั้นห้องสมุดได้ ส่งเสริมและสนับสนุนสถาบันสอนภาษา เอ.ยู.เอ โดยจัดให้มีทรัพยากรห้องสมุดที่เป็นหนังสือ และโสตทัศนวัสดุเกี่ยวกับหลักสูตร การศึกษาด้านการเรียนการสอนภาษาอังกฤษ พร้อมกับมี หนังสือภาษาไทยให้นักเรียนไทยหรือผู้ใช้คนไทยที่เข้ามาใช้ห้องสมุดได้อ่านเรื่องราวของไทยทาง ด้านความสัมพันธ์ระหว่างประเทศ ประวัติศาสตร์ วัฒนธรรม ศิลปะ รวมทั้งหนังสือภาษาอังกฤษที่เกี่ยวข้องกับประเทศไทย ซึ่งเรียกว่า "Thai Shelf" (จอช นันทวิวัฒน์, ม.ล. เป็นผู้ให้สัมภาษณ์, พงศ์ศักดิ์ สังขวิทยุ เป็นผู้สัมภาษณ์, ที่ห้องสมุดสถาบันสอนภาษา เอ.ยู.เอ เมื่อวันที่ 20 กันยายน 2533)

ง. การบริหารงานและการดำเนินงานห้องสมุด

1) การแบ่งหน่วยงาน

ห้องสมุดสถาบันสอนภาษา เอ.ยู.เอ. ได้จัดแบ่งงานออกเป็น 4 แผนกคือ

ก) แผนกเก็บ-จ่ายหนังสือ (Circulation Section) มีบรรณารักษ์ประจำ 4 คนรับผิดชอบเกี่ยวกับการทำบัตรสมาชิก ให้บริการรับ-จ่ายหนังสือ วารสาร ให้บริการหนังสือจอง ส่งบัตรทวงหนังสือที่สมาชิกไม่ส่งคืนตามกำหนด คืนหนังสือ ทำสถิติการยืม ให้คำแนะนำวิธีการใช้ห้องสมุด ช่วยสมาชิกค้นหาหนังสือตามที่ต้องการ ให้บริการแนะนำผู้อ่านถึงหนังสือที่ให้ความรู้สาระและความเพลิดเพลิน

ข) แผนกบริการตอบคำถามและช่วยการค้นคว้า (Reference Section) มีบรรณารักษ์ประจำ 2 คน บริการตอบคำถามทั้งทางโทรศัพท์ จดหมายและช่วยผู้มาค้นคว้าด้วยตนเอง บริการใช้เครื่องเครื่องฉายไมโครฟิล์มและไมโครฟิช รวบรวมบรรณานุกรมและให้บริการข่าวสารทันสมัยชื่อ ALERT ซึ่งเป็นรายชื่อหนังสือหรือบทความจากวารสารเล่มล่าสุด พร้อมทั้งมีบรรณนิทัศน์สิ่งพิมพ์เพื่อจัดส่งให้สมาชิกในสาขาอาชีพต่าง ๆ 5 สาขาวิชาคือ

เศรษฐศาสตร์และการค้า

ความสัมพันธ์ระหว่างประเทศ

สังคมและการเมืองของสหรัฐอเมริกา

วิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี

ศิลปะและการศึกษา

ค) แผนกจัดหมู่และทำบัตรรายการ (Catalog Section)

มีบรรณารักษ์ประจำ 2 คน โดยมีการจัดหมวดหมู่ในระบบทศนิยมดิวอี้ บรรณารักษ์มีหน้าที่แยกประเภทและจัดหมวดหมู่หนังสือภาษาไทย ภาษาอังกฤษ (หนังสือภาษาอังกฤษส่วนใหญ่ใช้บัตรรายการสำเร็จรูป) และ จุลสาร วิดีทัศน์

ง) แผนกโสตทัศนวัสดุ (Non-Material Section)

มีหน้าที่ในการควบคุมการใช้โสตทัศนอุปกรณ์ ได้แก่ เครื่องวิดีโอทัศน์ (Videotape Recording -VTR) เครื่องเล่นเทปบันทึกเสียง (Cassette Tape) และหูฟัง

สำหรับงานธุรการการรับ-ส่งหนังสือโต้ตอบต่าง ๆ งบประมาณ บัญชีวัสดุ การรักษาความสะอาดไม่แบ่งเป็นฝ่ายแต่มีเจ้าหน้าที่รับผิดชอบงานทั้ง 4 แผนกและเจ้าหน้าที่ต่าง ๆ ขึ้นกับหัวหน้าบรรณารักษ์ ปัจจุบันบุคลากรของห้องสมุดสถาบันสอนภาษา เอ.ยู.เอ มีจำนวน 17 คน เป็นบรรณารักษ์ 12 คน

2) เป้าหมาย

นอกจากนี้ห้องสมุดสถาบันสอนภาษา เอ.ยู.เอ ยังได้ตั้งเป้าหมายในการดำเนินงานเอาไว้เป็นแนวทางดังนี้คือ

ก) พยายามที่จะยื่นมือออกไป (out reach) นอกห้องสมุดให้กับบุคคลอื่น ๆ ที่ไม่ได้เข้ามาใช้ห้องสมุดได้รู้จักห้องสมุดสถาบันสอนภาษา เอ.ยู.เอ ด้วยการส่งเอกสารในสาขาวิชาต่าง ๆ ว่าเหมาะสมกับผู้ใด โดยเฉพาะบุคคลที่ทำงานในการกำหนดนโยบายระดับประเทศ เช่น อธิบดี รองอธิบดี ผู้อำนวยการ อาจารย์ ดังเช่นเรื่องเกี่ยวกับสิทธิทางปัญญา พระราชบัญญัติการเกษตร พร้อมกับมี ALERT ให้กับบุคคลต่าง ๆ จำนวน 1,000 คน และให้บริการบทความที่ต้องการใน ALERT โดยสำนักงานข่าวสารอเมริกันจะเป็นผู้ติดต่อและจ่ายค่าลิขสิทธิ์ให้

พร้อมกันนั้นก็ออกไปพบปะผู้บริหารตามสถานที่ต่าง ๆ เพื่อทราบว่าห้องสมุดสถาบันสอนภาษา เอ.ยู.เอ สามารถที่จะช่วยส่งเสริมหรือสนับสนุนอะไรได้บ้างเช่น ห้องสมุดรัฐสภา ทั้งนี้ก็เพื่อให้ห้องสมุดสถาบันสอนภาษา เอ.ยู.เอ เป็นประโยชน์กับคนไทยให้มากที่สุด

ข) พยายามที่จะใช้เครื่องมือใหม่ ๆ ในการให้บริการเช่น โทรสารในการส่งบริการ อาจจะส่งบรรณานุกรม หน้าสารบัญ ไปให้กับผู้ใช้ หรือการค้นข้อมูล CD-ROM

ค) พยายามที่จะให้บริการตามสาขาวิชาต่าง ๆ เพิ่มมากขึ้นประมาณเดือนละ 2 หัวข้อ แล้วส่งไปให้ผู้ใช้งานและจัดทำรายชื่อหนังสือที่ห้องสมุดมีอยู่เช่น สิ่งพิมพ์รัฐบาลสหรัฐอเมริกา (โดยมี U.S. Code ช่วยในการบริการตอบคำถามเกี่ยวกับกฎหมายต่าง ๆ) การศึกษาทรัพยากรด้านบริการตอบคำถามและช่วยการค้นคว้าและสิ่งแวดล้อม เป็นต้น (จอห์น นันทิวรินทร์, ม.ล. เป็นผู้ให้สัมภาษณ์, พงศ์ศักดิ์ สังขวิทยุ เป็นผู้สัมภาษณ์, ที่ห้องสมุดสถาบันสอนภาษา เอ.ยู.เอ. เมื่อวันที่ 20 กันยายน 2533)

3) การจัดหาหนังสือและวัสดุอุปกรณ์ห้องสมุด

การเลือกหนังสือและวัสดุอุปกรณ์ของห้องสมุดจะมีคณะกรรมการเรียกว่า คณะกรรมการคัดเลือกหนังสือ (Book Selection Committee) ประกอบด้วยผู้อำนวยการห้องสมุด บรรณารักษ์อาวุโสและเลขานุการจำนวน 6 คนทำการคัดเลือกหนังสือก่อน โดยมีการประชุมทุก ๆ เดือน แล้วจึงส่งไปปรึกษาผู้อำนวยการสถาบันสอนภาษา เอ.ยู.เอ สำนักงานข่าวสารอเมริกันและที่ปรึกษาห้องสมุด

นโยบายการสั่งซื้อหนังสือ หนังสือที่เลือกเข้าห้องสมุดจะเป็นหนังสือภาษาอังกฤษที่ให้ข่าวสารความรู้ต่าง ๆ เกี่ยวกับสหรัฐอเมริกาหรือเป็นหนังสือที่ผู้แต่งเป็นชาวอเมริกัน ถ้าเป็นหนังสือภาษาไทยจะเป็นหนังสือแปลจากเรื่องอเมริกันและเรื่องทั่ว ๆ ไป ซึ่งมีแนวนโยบายดังนี้

- ก) ไม่ซื้อหนังสือตำรา (Text Book) ยกเว้นที่เป็นตำราหลัก ๆ หรือที่สำคัญในสาขาวิชาต่าง ๆ
- ข) เป็นทรัพยากรในระดับอุดมศึกษา ยกเว้นทางด้านภาษาอังกฤษที่มีตั้งแต่ระดับพื้นฐานไปจนถึงระดับอุดมศึกษา
- ค) ไม่ซื้อหนังสือขาดกรรมที่ไม่มีคุณค่า
- ง) สำหรับวิทยาศาสตร์จะซื้อเฉพาะเรื่องที่น่าสนใจจริง ๆ หรือที่วิจารณ์ว่าดี
- จ) สำหรับหนังสือทางด้านวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีจะซื้อน้อย จะไม่ซื้อเรื่องที่เนื้อหาหนัก ๆ แต่จะซื้อประเภทที่คนทั่ว ๆ ไปอ่านได้หรือประเภทที่คนไม่มีความรู้ทางวิทยาศาสตร์อ่านรู้เรื่องเข้าใจ
- ฉ) พยายามที่จะเพิ่มทรัพยากรทางด้านจุลสารและเอกสารที่เกี่ยวกับมลรัฐต่าง ๆ ของสหรัฐอเมริกา และทรัพยากรด้านวิทัศน์เพราะมีผู้ใช้จำนวนมากทั้งทางด้านประวัติศาสตร์ ศิลปะและดนตรี แต่จะไม่เน้นประเภท "How to"
- ช) สำหรับหนังสือภาษาไทยจะซื้อประเภทสารคดีหรือเรื่องแปลที่ได้รับรางวัล
- ซ) สำหรับหนังสือภาษาอังกฤษจะเน้นทางด้านสังคมศาสตร์เช่น การศึกษา การเมือง และการปกครอง เศรษฐกิจและความสัมพันธ์ระหว่างประเทศ

ในการสั่งซื้อหนังสือภาษาอังกฤษจะใช้โปรแกรม Data Text ส่งไปยังสำนักงานข่าวสารอเมริกัน สำนักงานใหญ่ที่วอชิงตัน ดี.ซี. (จางสวัสดิ์ อัมสุนทร เป็นผู้ให้สัมภาษณ์, พงศ์ศักดิ์ สังขิกัญญ์ เป็นผู้สัมภาษณ์, ที่ห้องสมุดสถาบันสอนภาษา เอ.ยู.เอ เมื่อวันที่ 17 กันยายน 2533)

4) การใช้คอมพิวเตอร์ในห้องสมุด

ห้องสมุดสถาบันสอนภาษา เอ.ยู.เอ ได้นำคอมพิวเตอร์เข้ามาใช้ในงานต่าง ๆ ดังต่อไปนี้คือ

ก) งานด้านการจัดหา (Acquisition) ได้ใช้โปรแกรมสำเร็จรูปชื่อ DATATREK จัดการด้านการสั่งซื้อหนังสือทั้งหมดของห้องสมุด เริ่มจากข้อมูลการสั่งซื้อ คำนวณค่าใช้จ่ายในการสั่งซื้อ พิมพ์เอกสารสั่งซื้อให้ผู้ขายหรือตัวแทนผู้ขาย พร้อมกับแนบจดหมายติดต่อกับในการสั่งซื้อ ตรวจสอบการสั่งซื้อว่าได้ครบหรือไม่ตามรายการที่ส่งไป จัดการทวงถาม ออกเลิกการสั่งซื้อ เป็นต้น นอกจากนี้โปรแกรมยังใช้ทำงบประมาณการสั่งซื้อหนังสือ การควบคุมการสั่งซื้อนั้น ๆ ให้อยู่ในหมวดหมู่เรื่องตรงกับนโยบายของห้องสมุด พิมพ์รายงานหนังสือใหม่ของห้องสมุดรายเดือน พิมพ์รายงานหนังสือที่ห้องสมุดได้รับหรือสั่งซื้อตามหัวเรื่อง เป็นต้น

ข) งานด้านการบริการ ห้องสมุดได้ใช้ค้นข้อมูลด้วยคอมพิวเตอร์จาก 3 ฐานข้อมูลด้วยกันคือ DIALOG, LEGI-SLATE (ข้อมูลเกี่ยวกับร่างกฎหมายของสหรัฐอเมริกา) และ PDQ (Public Diplomacy Quer) ข้อมูลในด้านความสัมพันธ์ระหว่างประเทศ และได้ใช้แผ่นข้อมูลเลเซอร์ดิสค์ของสามฐานข้อมูลดังต่อไปนี้ Books In Print Plus, UMI Dissertation Abstracts และ Wilsondisc-Reader's Guide to Periodicals Literature นอกจากนี้จะได้ประโยชน์ในงานด้านการบริการค้นข้อมูลด้วยคอมพิวเตอร์และแผ่นเลเซอร์ดิสค์ยังช่วยในงานด้านการจัดหาของห้องสมุดสมบูรณ์ในด้านได้ข้อมูลที่ใหม่ ครบถ้วน และถูกต้อง

ค) งานด้านการจัดการห้องสมุด (File Management) ห้องสมุดได้จัดทำโปรแกรมคอมพิวเตอร์ในการบันทึกข้อมูลในงานบริการของห้องสมุดประเภท Current Awareness Service และ Selective Dissertation of Information เพื่อให้สามารถบริการได้อย่างรวดเร็วและเป็นประโยชน์ต่อผู้ใช้คือทันต่อเหตุการณ์และตรงกับความต้องการ นอกจากนี้ห้องสมุดยังใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์สำเร็จรูปเช่น DBASE, LOTUS ในการบันทึกข้อมูล ทำรายงาน ทำสถิติห้องสมุดในด้านต่าง ๆ เช่น งานสำรวจหนังสือ รายงานห้องสมุดทุก ๆ เดือน เป็นต้น

ง) งานห้องสมุดทั่ว ๆ ไป ส่วนใหญ่เป็นงานประมวลผลค่า เช่นทำเอกสาร
โต้ตอบและจัดระบบข้อมูลเพื่อประโยชน์ในการติดต่อ (Mailing List) งานพิมพ์บัตรรายการ
พิมพ์รายชื่อวารสาร จัดทำบรรณนิทัศน์สิ่งพิมพ์ งานเหล่านี้ใช้ในการพิจารณาจัดหาโปรแกรม
สำเร็จรูปมาใช้ เพื่อเพิ่มขีดความสามารถในการปฏิบัติงานและให้บริการของห้องสมุดได้ดีขึ้น
(เพ็ญพร เสถียรสวัสดิ์. 2531 : 139-140)

จ. การบริการของห้องสมุด

ห้องสมุดสถาบันสอนภาษา เอ.ยู.เอ ได้แบ่งงานบริการของออกเป็น 2 แผนก คือ
แผนกจ่าย-รับ (Circulation Service) และแผนกล้างอิงและบริการตอบคำถาม (Refernce
Service) ซึ่งมีรายละเอียดดังนี้

1) แผนกจ่าย-รับ (Circulation Service) ดำเนินงานบริการให้ยืมหนังสือ
บริการวารสารและหนังสือพิมพ์ บริการโสตทัศนวัสดุ บริการหนังสือจองและบริการถ่ายเอกสาร
ดังนี้

1) การให้ยืมหนังสือ ได้แก่ หนังสือวิชาการต่าง ๆ ตำรา หนังสือสารคดี
บันเทิงคดี นวนิยาย สมาชิกมีสิทธิยืมได้ครั้งละ 3 เล่มภายในเวลาครั้งละ 3 สัปดาห์ และถ้า
สมาชิกจะยืมหนังสือเดิมได้อีก 3 สัปดาห์ ในกรณีที่ไม่มีผู้จองหนังสือเล่มนั้น โดยนำหนังสือพร้อม
ด้วยบัตรสมาชิกมาให้เจ้าหน้าที่ห้องสมุดประทับวันกำหนดส่งคืนครั้งต่อไป หรือโทรศัพท์ก็ได้ และ
กรณีที่สมาชิกต้องการหนังสือที่มีผู้ยืมออกไปแล้วก็จองได้ โดยแจ้งเจ้าหน้าที่แผนกจ่าย-รับ แล้ว
เจ้าหน้าที่จะแจ้งให้ทราบทางไปรษณีย์หรือโทรศัพท์เมื่อได้รับหนังสือแล้ว

ข) บริการวารสารและหนังสือพิมพ์ ให้บริการอ่านทั้งภายในห้องสมุดและ
ยืมออกนอกห้องสมุดได้ในบางรายชื่อ โดยยืมได้ครั้งละ 2 ฉบับเป็นระยะเวลา 3 สัปดาห์
(สำหรับวารสารที่เียบเล่มแล้วจะเป็นหนังสืออ้างอิง) และในการใช้วารสารนั้นห้องสมุดได้จัดทำ
คู่มือช่วยค้นวารสาร คือ Master List of Periodicals in AUA Library Bangkok
โดยรวบรวมรายชื่อวารสารที่ห้องสมุดบอกรับและจัดแบ่งหัวเรื่องต่าง ๆ คือ ศิลปะและมนุษยศาสตร์
เศรษฐกิจและธุรกิจ การศึกษาห้องสมุดและการสอนภาษาอังกฤษ ความสัมพันธ์ระหว่างประเทศ
การเมืองและกฎหมาย วิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี วารสารอ้างอิง สมาคมในสหรัฐอเมริกา
หนังสือพิมพ์ซึ่งออกในประเทศไทยและสหรัฐอเมริกา และเบ็ดเตล็ด

ค) บริการแนะนำการใช้ห้องสมุดและบัตรรายการ โดยมีบรรณารักษ์นำชมแผนกต่าง ๆ แนะนำการค้นหาเอกสารเพื่อประกอบการเขียนรายงานและอธิบายวิธีใช้ดัชนีวารสาร หนังสือคู่มือต่าง ๆ เป็นต้น

ง) บริการถ่ายเอกสาร คิดค่าบริการแผ่นละ 1 บาทและ 1.50 บาท แล้วแต่ขนาดของกระดาษ

จ) บริการโสตทัศนวัสดุ โดยมีวิดิทัศน์เกี่ยวกับเรื่องต่าง ๆ มากมาย เช่น การเรียนภาษาอังกฤษ วิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี ศิลปะ เป็นต้น นอกจากนี้ผู้เข้าชมได้แล้ว ห้องสมุดยังจัดให้สถาบันและสถานศึกษาที่ติดต่อมาเป็นทางการเพื่อขอชมไปใช้ประกอบการเรียนการสอน การประชุมสัมมนา โดยจัดส่งไปตามที่แสดงความจำนงไป ณ ที่ต่าง ๆ ทั่วประเทศ สำหรับการยืมวิดิทัศน์นั้นผู้ยืมต้องสมัครเป็นสมาชิก พร้อมทั้งห้องสมุดยังมีบริการเปิดวิดิทัศน์ภายในห้องสมุดด้วยตั้งแต่เวลา 12.00-13.00 น. สำหรับวันอังคารจะมีรอบ 10.00 น. และ 14.00 น. หากเป็นช่วงนิทรรศการต่าง ๆ จะมีช่วงเวลาพิเศษเพิ่ม

2) แผนกอ้างอิงและบริการตอบคำถาม (Reference Service) ดำเนินงานบริการตอบคำถามทั้งทางโทรศัพท์และจดหมาย บริการช่วยค้นคว้าและรวบรวมบรรณานุกรม บริการข่าวสารทันสมัย บริการสารบัญเรื่อง บริการไมโครฟิล์มและไมโครฟิช ดังนี้

ก) บริการตอบคำถามและช่วยการค้นคว้า มีทั้งทางโทรศัพท์ จดหมาย และติดต่อด้วยตนเอง คำถามเหล่านี้ประกอบด้วยคำถามที่จะค้นหาคำตอบจากวัสดุอ้างอิงในเวลาอันรวดเร็วและคำถามที่ต้องใช้เวลา คำถามประเภทแรก ได้แก่ การค้นหาข้อมูลต่าง ๆ คำถามประเภทหลังเป็นการค้นเรื่องราวโดยละเอียดจากวรรณกรรมเฉพาะวิชา เพื่อนำไปใช้ในการวิจัย สำหรับคำถามทางโทรศัพท์นั้น ส่วนใหญ่เป็นคำถามเกี่ยวกับธุรกิจ วงการค้า ส่วนคำถามทางจดหมายนั้นจะมีน้อย มักเป็นจดหมายจากต่างจังหวัดหรือจากต่างประเทศ เนื้อหาคำถามเป็นเรื่องราวทั่ว ๆ ไป ของประเทศไทย สำหรับคำถามทางโทรศัพท์นั้นถ้าบรรณารักษ์ไม่สามารถตอบได้ทันทีจะขอเบอร์โทรศัพท์ไว้เพื่อจึงกลับไปตามหมายเลขโทรศัพท์นั้น ถ้าตอบไม่ได้จะโทรถามจากแหล่งข้อมูลอื่น ๆ คำถามบางข้อคำตอบอาจเป็นการแนะนำให้โทรศัพท์ถามโดยตรงกับหน่วยงานเจ้าของเรื่องนั้น ๆ

ข) บริการจัดทำบรรณานุกรมทั่ว ๆ ไปและบรรณานุกรมเฉพาะวิชา เพื่อสนับสนุนรายการของสถาบันสอนภาษา เอ.ยู.เอ เช่น ปาฐกถา การอภิปราย ซึ่งมีเป็นประจำทุกวันจันทร์ เพื่อสนับสนุนรายการเฉพาะเรื่องที่ห้องสมุดเป็นผู้ดำเนินงาน บริการบรรณานุกรมสำหรับรายการสัมมนาของแผนกวัฒนธรรม สำนักข่าวสารอเมริกันทั้งในกรุงเทพฯและต่างจังหวัด หรือเมื่อมีผู้ขอบริการ

ค) บริการข่าวสารทันสมัยชื่อ ALERT เป็นการรวบรวมรายชื่อหนังสือ บทความ จุลสาร วิทยุทัศน์ พร้อมทั้งบรรณนิทัศน์ส่งไปยังบุคคลหรือกลุ่มบุคคลและสถาบันต่าง ๆ โดยบริการเดือนละ 1 ครั้ง ใน 5 หัวข้อดังนี้ คือ เศรษฐกิจและการค้า สังคม การเมืองและการปกครองของสหรัฐอเมริกา วิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี ศิลปะและการศึกษา

ง) บริการสารบัญเรื่องจากวารสาร เป็นบริการถ่ายเอกสารหน้าสารบัญเรื่องของวารสารวิชาการสาขาต่าง ๆ เล่มล่าสุดให้ผู้ผู้ใช้พิจารณา ถ้าผู้ใช้สนใจบทความเรื่องใดโทรศัพท์แจ้งแผนกอ้างอิงให้พิมพ์เป็นเวลาครึ่งละ 1 สัปดาห์ โดยไม่จำกัดจำนวนบทความสำหรับบทความวารสารที่ได้รับลิขสิทธิ์จะมอบให้ผู้ขอเป็นกรรมสิทธิ์

จ) บริการเครื่องอ่านไมโครฟิล์มและไมโครฟิช โดยมีไมโครฟิล์มของหนังสือพิมพ์นิวยอร์กไทม์ (New York Times) และวารสารล่วงเวลาเป็นจำนวนมาก ส่วนไมโครฟิชก็มีทั้งวารสารและหนังสือพิมพ์เช่น Time นอกจากใช้ฟิล์มของห้องสมุดแล้วผู้ใช้อาจนำฟิล์มมาเพื่อขอใช้เครื่องของห้องสมุดก็ได้

ฉ) บริการยืมระหว่างห้องสมุด ส่วนใหญ่เป็นห้องสมุดแห่งอื่น ๆ ยืม ทางห้องสมุดสถาบันสอนภาษา เอ.ยู.เอ. ก็จะบริการให้ยืมทั้งห้องสมุดสาขาและห้องสมุดแห่งอื่น ๆ ด้วย

3) ระยะเวลาทำการ

วันจันทร์-ศุกร์ 8.30-18.00 น.

วันเสาร์ 9.00-13.00 น.

ปิดทำการวันอาทิตย์ วันหยุดราชการไทย วันชาติอเมริกัน วันขอบคุณพระเจ้าและวันคริสต์มาส

4) การสมัครสมาชิกห้องสมุด

ผู้ที่มีอายุไม่ต่ำกว่า 18 ปี มีสิทธิ์สมัครเป็นสมาชิกห้องสมุดได้และต้องมีภูมิลำเนาอยู่ในกรุงเทพฯหรือจังหวัดใกล้เคียง การเป็นสมาชิกไม่ต้องเสียค่าบำรุง เพียงแต่แจ้งความประสงค์ต่อบรรณารักษ์แผนกรับ-จ่ายหนังสือและส่งไปรษณียบัตรถึงตนเอง เมื่อได้รับแล้วนำมาขึ้นบัตรสมาชิก โดยกรอกใบสมัครพร้อมทั้งแสดงบัตรประชาชนหรือบัตรข้าราชการ

5) กิจกรรมพิเศษ

ห้องสมุดสถาบันสอนภาษา เอ.ยู.เอ. มีกิจกรรมประจำสำหรับนักศึกษาของสถาบันสอนภาษา เอ.ยู.เอ. ระดับชั้นที่ 8 มาเรียนรู้การใช้ห้องสมุดและกิจกรรมพิเศษอื่น ๆ ที่จัดเป็นประจำคือ การนำชมห้องสมุดสำหรับนิสิตนักศึกษามหาวิทยาลัยและโรงเรียนต่าง ๆ

นิทรรศการ ห้องสมุดจัดนิทรรศการสำคัญ ๆ เป็นประจำมีทั้งรูปภาพและหนังสือ ซึ่งจัดให้สอดคล้องกับเหตุการณ์ปัจจุบัน นอกจากนี้ยังมีนิทรรศการหนังสือชุดสำคัญต่าง ๆ เช่น Americana Education เอกสารจาก NTIS, Teaching English as a Second Language, Museum Art Catalogs เป็นต้น บางชุดก็นำนิทรรศการออกนอกสถานที่ เช่น ตามห้องสมุดมหาวิทยาลัยต่าง ๆ และในโอกาสสำคัญ ๆ ของห้องสมุดก็จัดรายการพิเศษ เช่น สัปดาห์หนังสือแห่งชาติก็จัดให้มีนิทรรศการ การออกร้านจำหน่ายหนังสือของสำนักพิมพ์ต่าง ๆ การฉายภาพยนตร์ สไลด์และฟิล์มสตริป เป็นต้น

2. การวิจัยเชิงปริมาณ

ก. คุณลักษณะเฉพาะของทรัพยากรสารนิเทศ

ปัจจุบันห้องสมุดสถาบันสอนภาษา เอ.ยู.เอ. มีทรัพยากรสารนิเทศดังนี้คือ

1) รูปแบบและจำนวนทรัพยากร

ก) หนังสือ	25,000	เล่ม
ข) วารสาร	300	ชื่อเรื่อง
ค) หนังสือพิมพ์	18	ชื่อเรื่อง
ง) แถบบันทึกเสียง	400	ม้วน

- จ) วิกิตักษน์ 850 ม้วน
- ฉ) ไมโครฟิล์ม 871 ม้วน
- ช) ไมโครฟิช 1,510 ม้วน

2) เนื้อหาและภาษาของทรัพยากร

ก) หนังสือ

ภาษาอังกฤษ 16,305 เล่ม

ภาษาไทย 1,369 เล่ม

ข) สาขาวิชาของหนังสือ จะมีเนื้อหาความรู้ในทุกสาขาวิชาทั่ว ๆ ไป เช่น บรรณารักษศาสตร์ คอมพิวเตอร์ ปรัชญา ศาสนา รัฐศาสตร์ เศรษฐกิจและการค้า กฎหมาย การศึกษา สังคมวิทยา ภาษาศาสตร์ วิทยาศาสตร์ เกษตรศาสตร์ กีฬา วิศวกรรมศาสตร์ แพทยศาสตร์ คหกรรมศาสตร์ อุตสาหกรรม ศิลปะ ดนตรี วรรณคดี ภูมิศาสตร์ ประวัติศาสตร์ บุคคลสำคัญ เป็นต้น แต่จะเน้นในสาขามนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ โดยเฉพาะเรื่องที่เกี่ยวข้องกับสหรัฐอเมริกาทางด้านการเมืองและการปกครอง ประวัติศาสตร์ ภูมิประเทศและการท่องเที่ยว สิ่งแวดล้อม ชีวิตและความเป็นอยู่ (วัฒนธรรม) ชีวิตประวัติดบุคคลสำคัญทุกสาขา ภาษาและวรรณคดี (โดยเฉพาะภาษาอังกฤษจะมีทรัพยากรทางด้าน "English Language) การศึกษา หนังสืออ้างอิงประเภทต่าง ๆ

ค) วารสาร จะมีทั้งที่เป็นภาษาไทยและภาษาอังกฤษ สำหรับภาษาอังกฤษ จะมีเนื้อหา ดังนี้ การศึกษาภาษาอังกฤษ วรรณกรรมและวรรณคดีอเมริกา การเมืองและการปกครอง เศรษฐกิจ ข่าวดังและเหตุการณ์ต่าง ๆ ประวัติศาสตร์ ศิลปะ การศึกษา ธุรกิจ และการลงทุน วิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี คอมพิวเตอร์ การสื่อสาร บรรณารักษศาสตร์ บันเทิงและทั่ว ๆ ไป

ง) หนังสือพิมพ์ จะมีทั้งภาษาไทยและภาษาอังกฤษ

จ) แดงบันทึกเสียง จะมีเนื้อหา ดังนี้ ฝึกภาษาอังกฤษ วรรณกรรมต่าง ๆ

ดนตรี ทั่ว ๆ ไป

- ด) วิดีทัศน์ จะมีเนื้อหา ดังนี้ ฝึกภาษาอังกฤษ วารณกรรมต่าง ๆ บันเทิงหรือภาพยนตร์ วิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี ทั่ว ๆ ไป (กีฬา คณิต เป็นต้น)
- ข) ไมโครฟิล์มและไมโครฟิช จะเป็นการเก็บวารสารฉบับล่วงเวลาของ ห้องสมุดและเฉพาะหนังสือพิมพ์ New York Time

ข. สถานภาพผู้ตอบแบบสอบถาม

กลุ่มตัวอย่างผู้ตอบแบบสอบถามของผู้ใช้ห้องสมุดสถาบันสอนภาษา เอ.ยู.เอ มี จำนวน 150 คน โดยแบ่งเป็นผู้ที่เรียนภาษาของสถาบัน 75 คนและผู้สนใจเฉพาะเรื่อง 75 คน จำแนกตามเพศ อายุ สถานภาพ ระดับการศึกษา อาชีพและสถานะการเป็นสมาชิก ดังปรากฏตาราง 6-11

ตาราง 6 ผู้ตอบแบบสอบถามจำแนกตามเพศ

เพศ	ผู้ที่เรียนภาษาของสถาบัน		ผู้สนใจเฉพาะเรื่อง	
	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ
ชาย	32	42.67	51	68.00
หญิง	43	57.33	24	32.00

จากตาราง 6 แสดงว่าสถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถามของผู้ใช้ห้องสมุดสถาบันสอนภาษา เอ.ยู.เอ จำแนกตามเพศพบว่าผู้ที่เรียนภาษาของสถาบันเป็นผู้หญิงมากที่สุด จำนวน 43 คน คิดเป็นร้อยละ 57.33 และผู้สนใจเฉพาะเรื่องเป็นผู้ชายมากที่สุดคือ 51 คน คิดเป็นร้อยละ 68.00

ตาราง 7 ผู้ตอบแบบสอบถามจำแนกตามอายุ

อายุ	ผู้ที่เรียนภาษาของสถาบัน		ผู้ที่สนใจเฉพาะเรื่อง	
	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ
15-25 ปี	64	85.33	36	48.00
26-35 ปี	8	10.67	25	33.33
36-45 ปี	3	4.00	9	12.00
45 ปีขึ้นไป	--	--	5	6.67

จากตาราง 7 แสดงว่าสภาพของผู้ตอบแบบสอบถามของผู้ใช้ห้องสมุดสถาบันสอนภาษา เอ.อู.เอ จำแนกตามอายุพบว่า ผู้ใช้ทั้ง 2 ประเภทในกลุ่มอายุ 15-25 ปีมากที่สุดคือ ผู้ที่เรียนภาษาของสถาบัน 64 คน คิดเป็นร้อยละ 85.33 ผู้ที่สนใจเฉพาะเรื่อง 36 คน คิดเป็นร้อยละ 48.00

ตาราง 9 ผู้ตอบแบบสอบถาม จำนวนตามระดับการศึกษา

ระดับการศึกษา	ผู้ที่เรียนภาษาของสถาบัน						ผู้ที่สนใจเฉพาะเรื่อง					
	นักเรียน นิสิต นักศึกษา		ทำงาน		ยังไม่ทำงาน		นักเรียน นิสิต นักศึกษา		ทำงาน		ยังไม่ทำงาน	
	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ
	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ
ต่ำกว่าปริญญาตรี ปริญญาตรี สูงกว่าปริญญาตรี	23	41.07	5	41.67	4	57.14	6	19.35	12	30.00	2	50.00
	31	55.36	7	58.33	3	42.86	22	70.97	22	55.00	2	50.00
	2	3.57	-	-	-	-	3	9.68	6	15.00	-	-
รวม	56	100	12	100	7	100	31	100	40	100	4	100

ตาราง 8 ผู้ตอบแบบสอบถามจำแนกตามสถานภาพ

สถานภาพ	ผู้ที่เรียนภาษาของสถาบัน		ผู้ที่สนใจเฉพาะเรื่อง	
	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ
นักเรียน นิสิต นักศึกษา	56	74.67	31	41.33
ทำงาน	12	16.00	40	53.33
ยังไม่ทำงาน	7	9.33	4	5.33

จากตาราง 8 แสดงว่าสถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถามของผู้ใช้ห้องสมุดสถาบันสอนภาษา เอ.ยู.เอ จำแนกตามสถานภาพพบว่าผู้ที่เรียนภาษาของสถาบัน กลุ่มตัวอย่างที่เป็นนักเรียน นิสิตนักศึกษา จำนวนมากที่สุดคือ 56 คน คิดเป็นร้อยละ 74.64 และผู้ที่สนใจเฉพาะเรื่องกลุ่มตัวอย่างที่เป็นผู้ทำงาน จำนวนมากที่สุดคือ 40 คน คิดเป็นร้อยละ 53.33

จากตาราง 9 แสดงว่าสถานการณ์ของผู้ตอบแบบสอบถามของผู้ใช้ห้องสมุดสถาบันสอนภาษา เอ.ยู.เอ จำแนกตามระดับการศึกษาพบว่าผู้ที่เรียนภาษาของสถาบันที่เป็นนักเรียน นิสิต นักศึกษา มีระดับการศึกษาปริญญาตรีมากที่สุดจำนวน 31 คน คิดเป็นร้อยละ 55.36 ผู้ที่ทำงาน มีระดับการศึกษาปริญญาตรีมากที่สุดเช่นกัน จำนวน 7 คน คิดเป็นร้อยละ 58.33 และผู้ที่ยังไม่ทำงานมีระดับการศึกษาต่ำกว่าปริญญาตรีมากที่สุด จำนวน 4 คน คิดเป็นร้อยละ 42.86

ผู้ที่สนใจเฉพาะเรื่องที่เป็นนักเรียน นิสิต นักศึกษามีระดับการศึกษาปริญญาตรีมากที่สุดจำนวน 22 คน คิดเป็นร้อยละ 70.97 ผู้ที่ทำงานมีระดับการศึกษาปริญญาตรีมากที่สุดเช่นกันจำนวน 22 คน คิดเป็นร้อยละ 55.00 และผู้ที่ยังไม่ทำงานมีระดับการศึกษาต่ำกว่าปริญญาตรีและปริญญาตรีเท่ากันคือจำนวนละ 2 คน คิดเป็นร้อยละ 50.00

ตาราง 10 ผู้ตอบแบบสอบถามสำหรับผู้ที่ทำงานจำแนกตามอาชีพ

อาชีพ	ผู้ที่เรียนภาษาของสถาบัน		ผู้ที่สนใจเฉพาะเรื่อง	
	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ
ครู อาจารย์ของรัฐ	-	-	3	7.50
ครู อาจารย์ของเอกชน	-	-	2	5.00
ข้าราชการ (ยกเว้นครู อาจารย์)	1	8.33	8	20.00
พนักงานรัฐวิสาหกิจ	-	-	1	2.50
พนักงานบริษัท	11	91.67	22	55.00
อาชีพส่วนตัว	-	-	4	10.00

จากตาราง 10 แสดงว่าสภาพของผู้ตอบแบบสอบถามของผู้ใช้ห้องสมุดสถาบันสอนภาษา เอ.ยู.เอ จำแนกตามสถานะอาชีพของผู้ที่ทำงานพบว่า ผู้ใช้ทั้ง 2 ประเภทมีอาชีพพนักงานรัฐวิสาหกิจมากที่สุดคือ ผู้ที่เรียนภาษาของสถาบันจำนวน 11 คน คิดเป็นร้อยละ 91.67 และผู้ที่สนใจเฉพาะเรื่องจำนวน 22 คน คิดเป็นร้อยละ 55.00

ตาราง 11 ผู้ตอบแบบสอบถามจำแนกตามสถานะการเป็นสมาชิก

สถานะ	ผู้ที่เรียนภาษาของสถาบัน		ผู้ที่สนใจเฉพาะเรื่อง	
	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ
เป็นสมาชิก	27	36.00	51	68.00
ไม่เป็นสมาชิก	48	64.00	24	32.00

จากตาราง 11 แสดงว่าสถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถามของผู้ใช้ห้องสมุดสถานสอนภาษา เอ.ยู.เอ จำแนกตามสถานะการเป็นสมาชิกห้องสมุด พบว่าผู้ที่เรียนภาษาของสถาบันส่วนมากจำนวน 48 คนไม่เป็นสมาชิกห้องสมุด คิดเป็นร้อยละ 64.00 และผู้ที่สนใจเฉพาะเรื่อง ส่วนมากจำนวน 51 คนเป็นสมาชิกห้องสมุด คิดเป็นร้อยละ 68.00

ค. วัตถุประสงค์ในการใช้ห้องสมุด

ตาราง 12 ความถี่ในการใช้ห้องสมุด

ความถี่	ผู้ที่เรียนภาษาของสถาบัน		ผู้ที่สนใจเฉพาะเรื่อง	
	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ
ทุกวัน	9	12.00	6	8.00
สัปดาห์ละ 1 ครั้ง	9	12.00	15	20.00
มากกว่าสัปดาห์ละ 1 ครั้ง	30	40.00	20	26.67
อย่างน้อยเดือนละ 1 ครั้ง	19	25.33	14	18.67
อื่น ๆ *	8	10.66	20	26.67

* อื่น ๆ ได้แก่ ไม่นั่งนอน หรือนาน ๆ ครั้ง

จากตาราง 12 แสดงว่าผู้ที่เรียนภาษาของสถาบันส่วนใหญ่เข้ามาใช้ห้องสมุดมากกว่าสัปดาห์ละ 1 ครั้งจำนวน 30 คน คิดเป็นร้อยละ 40.00 รองลงมาคือ อย่างน้อยเดือนละ 1 ครั้ง จำนวน 19 คน คิดเป็นร้อยละ 25.33

สำหรับผู้สนใจเฉพาะเรื่อง ส่วนใหญ่เข้ามาใช้ห้องสมุดมากกว่าสัปดาห์ละ 1 ครั้งและอื่น ๆ (คือไม่นั่งนอนหรือนาน ๆ ครั้ง) เท่ากัน จำนวน 20 คน คิดเป็นร้อยละ 26.67 เท่ากัน รองลงมาคือสัปดาห์ละ 1 ครั้ง จำนวน 15 คน คิดเป็นร้อยละ 20.00

ตาราง 13 วัตถุประสงค์ของการใช้ห้องสมุด

การใช้ห้องสมุด	ผู้ที่เรียนภาษาของสถาบัน		ผู้ที่สนใจเฉพาะเรื่อง	
	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ
อ่านหนังสือพิมพ์และวารสาร	52	69.33	49	65.33
อ่านหนังสือสารคดีและวิชาการ	29	38.67	38	50.67
อ่านหนังสือนวนิยาย	11	14.67	3	4.00
ค้นคว้าเกี่ยวกับเรื่องสหรัฐอเมริกา	12	16.00	18	24.00
ยืมหนังสือไปอ่านที่บ้าน	36	48.00	41	54.67
ฝึกภาษาอังกฤษจากโสตทัศนวัสดุ	38	50.67	22	29.33
ใช้โสตทัศนวัสดุทั่วไป	6	8.00	9	12.00
ใช้บริการตอบคำถามและช่วยค้นคว้า	8	10.67	8	10.67
ใช้บริการแนะแนวการศึกษาต่อ	7	9.33	3	4.00
อื่น ๆ *	3	4.00	6	8.00

* อื่น ๆ ได้แก่ ทำรายงานหรือค้นข้อมูลในการเขียนบทความ

จากตาราง 13 ผลการวิเคราะห์ด้านวัตถุประสงค์ในการใช้ห้องสมุดพบว่า ผู้ใช้ทั้ง 2 ประเภทมีวัตถุประสงค์ในการใช้ห้องสมุดเพื่ออ่านหนังสือพิมพ์และวารสารมากที่สุด คือ ผู้ใช้ที่เรียนภาษาของสถาบัน จำนวน 52 คน คิดเป็นร้อยละ 69.33 ผู้ที่สนใจเฉพาะเรื่อง จำนวน 49 คน คิดเป็นร้อยละ 65.33 รองลงมาผู้ใช้ที่เรียนภาษาของสถาบันคือ เพื่อฝึกภาษาอังกฤษจากโสตทัศนวัสดุ จำนวน 38 คน คิดเป็นร้อยละ 50.67 และผู้ที่สนใจเฉพาะเรื่องคือ เพื่อยืมหนังสือไปอ่านที่บ้าน จำนวน 41 คน คิดเป็นร้อยละ 54.67

ตาราง 14 วัตถุประสงค์ในการใช้หนังสือ

การใช้หนังสือ	ผู้ที่เรียนภาษาของสถาบัน		ผู้ที่สนใจเฉพาะเรื่อง	
	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ
ศึกษาภาษาอังกฤษ	41	54.67	37	49.33
ค้นคว้ารายงาน	11	14.67	20	26.67
พัฒนาการศึกษานและอาชีพ	3	4.00	8	10.67
ศึกษาหาความรู้ทั่วไป	52	69.33	52	69.33
เพื่อความเพลิดเพลิน	38	50.67	26	34.67

จากตาราง 14 ผลการวิเคราะห์ด้านวัตถุประสงค์ในการใช้หนังสือ พบว่า ผู้ใช้ทั้ง 2 ประเภทมีวัตถุประสงค์ในการใช้หนังสือเพื่อศึกษาหาความรู้ทั่วไปมากที่สุด รองลงมาเพื่อศึกษาภาษาอังกฤษเช่นกัน คือ ผู้ใช้ที่เรียนภาษาของสถาบัน จำนวน 52 คน คิดเป็นร้อยละ 69.33 และจำนวน 41 คน คิดเป็นร้อยละ 54.67 สำหรับผู้ที่สนใจเฉพาะเรื่อง จำนวน 52 คน คิดเป็นร้อยละ 69.33 และ จำนวน 37 คน คิดเป็นร้อยละ 49.33 ตามลำดับ

ตาราง 15 วัดอุปสงค์ในการใช้แถบบันทึกเสียง

การใช้แถบบันทึกเสียง	ผู้ที่เรียนภาษาของสถาบัน		ผู้ที่สนใจเฉพาะเรื่อง	
	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ
ศึกษาภาษาอังกฤษ	62	82.67	40	53.33
ศึกษาวรรณคดีอเมริกา	2	2.67	4	5.33
ศึกษาเพื่อนำวิธีการไปใช้สอน	-	-	1	1.33
ศึกษาเพื่อความบันเทิง	20	26.67	29	38.67
อื่น ๆ *	9	12.00	14	18.67

* อื่น ๆ ได้แก่ ไม่ได้ใช้

จากตาราง 15 ผลการวิเคราะห์ด้านวัดอุปสงค์ในการใช้แถบบันทึกเสียง พบว่า ผู้ใช้ทั้ง 2 ประเภทมีวัดอุปสงค์เพื่อศึกษาภาษาอังกฤษมากที่สุด รองลงมาเพื่อความบันเทิง เช่นกัน คือ ผู้ที่ใช้เรียนภาษาของสถาบัน จำนวน 62 คน คิดเป็นร้อยละ 82.67 และ จำนวน 20 คน คิดเป็นร้อยละ 26.67 สำหรับผู้ที่สนใจเฉพาะเรื่อง จำนวน 40 คน คิดเป็นร้อยละ 53.33 และ จำนวน 29 คน คิดเป็นร้อยละ 38.67 ตามลำดับ

ตาราง 16 วัดอุปสงค์ในการใช้วัดทัศน

การใช้วัดทัศน	ผู้ที่เรียนภาษาของสถาบัน		ผู้ที่สนใจเฉพาะเรื่อง	
	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ
ศึกษาภาษาอังกฤษ	59	78.67	43	57.33
ศึกษาหาความรู้เกี่ยวกับสหรัฐอเมริกา	8	10.67	7	9.33
เพื่อนำวิธีการไปใช้สอน	1	1.33	1	1.33
เพื่อความบันเทิง	24	32.00	32	42.67
อื่น ๆ *	8	10.67	14	18.67

* อื่น ๆ ได้แก่ ไม่ได้ใช้

จากตาราง 16 ผลการวิเคราะห์ด้านวัดอุปสงค์ในการใช้วัดทัศน พบว่า ผู้ใช้ทั้ง 2 ประเภท มีวัดอุปสงค์เพื่อศึกษาภาษาอังกฤษมากที่สุด รองลงมาเพื่อความบันเทิงเช่นกัน คือ ผู้ใช้ที่เรียนภาษาของสถาบัน จำนวน 59 คน คิดเป็นร้อยละ 78.67 และจำนวน 24 คน คิดเป็นร้อยละ 32.00 สำหรับผู้ที่สนใจเฉพาะเรื่อง จำนวน 43 คน คิดเป็นร้อยละ 57.33 และ จำนวน 32 คน คิดเป็นร้อยละ 42.67 ตามลำดับ

ง. ความต้องการของผู้ใช้ด้านทรัพยากรและการบริการ

ตาราง 17 ระดับความต้องการด้านประเภทของทรัพยากร

ประเภททรัพยากร	ค่าเฉลี่ย	
	ผู้ที่เรียนภาษาของสถาบัน	ผู้ที่สนใจเฉพาะเรื่อง
หนังสือวิชาการ	3.45	3.96
หนังสือสารคดีทั่วไป	3.70	3.78
หนังสือนวนิยาย	2.54	2.26
หนังสืออ้างอิง	2.84	3.32
หนังสือและสิ่งพิมพ์เรื่องของสหรัฐ		
อเมริกา	3.45	3.61
หนังสือเพื่อศึกษาภาษาอังกฤษ	4.33	3.94
หนังสือภาษาไทย	3.02	2.37
หนังสือและสิ่งพิมพ์เรื่องของไทย		
(ที่เป็นภาษาอังกฤษ)	3.65	3.14
วารสารวิชาการ	3.30	3.64
วารสารทั่วไป	3.64	3.56
หนังสือพิมพ์		
วารสารและหนังสือพิมพ์ภาษาไทย	3.89	3.76
แถบบันทึกเสียงทั่วไป	3.53	3.25
แถบบันทึกเสียงภาษาอังกฤษ	3.76	3.6
วิดิทัศน์ทั่วไป	3.53	3.45
วิดิทัศน์ฝึกภาษาอังกฤษ	3.84	3.66
ไมโครฟิล์มและไมโครฟิช	2.66	2.33

จากตาราง 17 ผลการวิเคราะห์พบว่า ผู้ใช้ที่เรียนภาษาของสถาบันมีความต้องการประเภททรัพยากรห้องสมุดในระดับมากที่สุด หนังสือเพื่อศึกษาภาษาอังกฤษ (4.33) และน้อยที่สุดคือ นวนิยาย (2.54)

สำหรับผู้สนใจเฉพาะเรื่อง มีความต้องการประเภททรัพยากรห้องสมุดในระดับมากที่สุด คือ หนังสือวิชาการ (3.96) และน้อยที่สุด คือ หนังสือนวนิยาย (2.26) เช่นกัน

ตาราง 18 ระดับความต้องการด้านเนื้อหาทรัพยากรที่เกี่ยวข้องกับสหรัฐอเมริกา

ประเภททรัพยากร	ค่าเฉลี่ย	
	ผู้ที่เรียนภาษาของสถาบัน	ผู้ที่สนใจเฉพาะเรื่อง
ประวัติศาสตร์	3.30	3.33
การเมืองและการปกครอง	3.17	3.22
ศิลปวัฒนธรรม	3.62	3.74
กีฬาและดนตรี	3.54	3.45
ภูมิศาสตร์และการท่องเที่ยว	4.05	3.69
บุคคลสำคัญ	3.72	3.42
วิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี	3.97	3.64
เศรษฐกิจและการค้า	3.62	3.41
การศึกษา	3.78	3.56
ภาษาและวรรณคดี	3.62	3.6
ศาสนา	2.46	2.41
อื่น ๆ *	0.2	0.2

* อื่นๆ ได้แก่ ภาพยนตร์ การออกแบบโฆษณาและการ์ตูน

ตาราง 18 ผลการวิเคราะห์พบว่า ผู้ใช้ที่เรียนภาษาของสถาบันมีความต้องการด้านเนื้อหาทรัพยากรที่เกี่ยวข้องกับสหรัฐอเมริกาในระดับมากที่สุด คือ ภูมิศาสตร์และการท่องเที่ยว (4.05) และในระดับน้อยที่สุด คือ ศาสนา (2.46)

สำหรับผู้ที่สนใจเฉพาะเรื่อง มีความต้องการด้านเนื้อหาทรัพยากรที่เกี่ยวข้องกับสหรัฐอเมริกาในระดับมากที่สุด คือ ศิลปวัฒนธรรม (3.74) และในระดับน้อยที่สุด คือ ศาสนา (2.41) เช่นกัน

ตาราง 19 ความต้องการด้านเนื้อหาทรัพยากรโดยทั่ว ๆ ไป

เนื้อหาทรัพยากร	ผู้ที่เรียนภาษาของสถาบัน		ผู้ที่สนใจเฉพาะเรื่อง	
	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ
ภาษาศาสตร์และภาษาอังกฤษ	52	69.33	38	50.67
วรรณคดี	14	18.67	22	29.33
ขนบธรรมเนียมและประเพณี	3	4.00	9	12.00
ประวัติศาสตร์	9	12.00	12	16.00
สังคมศาสตร์	10	13.33	15	20.00
ข่าวและเหตุการณ์	13	17.33	5	6.67
ภูมิศาสตร์และการท่องเที่ยว	9	12.00	6	8.00
กีฬาและดนตรี	13	17.33	8	10.67
เศรษฐศาสตร์	6	8.00	3	4.00
ศิลปะการออกแบบ	12	16.00	11	14.67
แนะแนวการศึกษาต่อ	5	6.67	5	6.67
การจัดและบริหารธุรกิจ	3	4.00	5	6.67
วิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี	19	25.33	15	20.00
คอมพิวเตอร์	-	-	3	4.00
แพทยศาสตร์	2	2.67	3	4.00

จากตาราง 19 ผลการวิเคราะห์พบว่า ผู้ใช้ที่เรียนภาษาของสถาบันมีความต้องการเนื้อหาทรัพยากรโดยทั่ว ๆ ไปมากที่สุดคือ ด้านภาษาศาสตร์และภาษาอังกฤษ จำนวน 52 คน คิดเป็นร้อยละ 69.33 รองลงมาคือ วิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี จำนวน 19 คน คิดเป็นร้อยละ 25.33 และวรรณคดี จำนวน 14 คน คิดเป็นร้อยละ 18.67

สำหรับผู้สนใจเฉพาะเรื่องมีความต้องการเนื้อหาทรัพยากรโดยทั่ว ๆ ไปมากที่สุดคือ ด้านภาษาศาสตร์และภาษาอังกฤษเช่นกัน จำนวน 38 คน คิดเป็นร้อยละ 50.67 รองลงมาคือ วรรณคดี จำนวน 22 คน คิดเป็นร้อยละ 29.33 วิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีและสังคมศาสตร์ เท่ากัน จำนวน 15 คน คิดเป็นร้อยละ 20.00

ตาราง 20 ระดับความต้องการด้านบริการ

ประเภททรัพยากร	ค่าเฉลี่ย	
	ผู้ที่เรียนภาษาของสถาบัน	ผู้ที่สนใจเฉพาะเรื่อง
บริการยืม-คืน	3.85	3.98
บริการตอบคำถามและช่วยการค้นคว้า	3.82	3.37
ถ่ายเอกสาร	3.24	3.29
แนะแนวการศึกษาต่อ	3.76	3.13
สัมระหว่างห้องสมุด	3.56	2.85
สัมระหว่างประเทศ	2.64	2.56
บรรณานุกรม	2.60	2.69
นิทรรศการ	3.24	3.01
แจกจุลสารหรือเอกสารต่าง ๆ	3.38	2.92

จากตาราง 20 ผลการวิเคราะห์พบว่าผู้ใช้ที่เรียนภาษาอังกฤษของสถาบันมีความต้องการด้านบริการในระดับมากที่สุด คือ บริการยืม-คืน (3.85) และน้อยที่สุด คือ บริการบรรณานุกรม (2.6)

สำหรับผู้ที่สนใจเฉพาะเรื่องมีความต้องการด้านบริการในระดับมากที่สุด คือ บริการยืม-คืน (3.98) และน้อยที่สุด คือ บริการสัมระหว่างประเทศ (2.56)

จ. ความพึงพอใจของผู้ใช้ด้านทรัพยากรและการบริการ

ตาราง 21 ระดับความพอใจด้านทรัพยากร

ทรัพยากร	ค่าเฉลี่ย	
	ผู้ที่เรียนภาษาของสถาบัน	ผู้ที่สนใจเฉพาะเรื่อง
มีหนังสือที่ต้องการ	3.42	3.48
ความทันสมัยของหนังสือ	3.49	3.46
เนื้อหาและข้อมูลของหนังสือ	3.34	3.57
มีวารสารที่ต้องการ	3.22	3.36
มีหนังสือพิมพ์ที่ต้องการ	3.37	3.6
ให้ความรู้ด้านสหรัฐอเมริกา โดยทั่วไป	3.65	3.58
ให้ความรู้ด้านวัฒนธรรมประเพณี ของสหรัฐอเมริกา	3.57	3.64
ช่วยฝึกภาษาอังกฤษทางด้าน		
การพูด	2.89	2.69
การฟัง	3.82	3.54
การอ่าน	4.05	3.94
การเขียน	3.04	2.98
ให้ความรู้ด้านระบบการศึกษาของ สหรัฐอเมริกา	3.42	3.21
เอื้อต่อการศึกษาหรือการทำงาน	3.92	3.53

จากตาราง 21 ผลการวิเคราะห์พบว่าผู้ใช้ 2 ประเภทมีความพึงพอใจด้านทรัพยากรในระดับมากที่สุด ในด้านช่วยฝึกภาษาอังกฤษทางการอ่าน คือ 4.05 สำหรับผู้ใช้ที่เรียนภาษาของสถาบัน และ 3.94 สำหรับผู้ที่สนใจเฉพาะเรื่อง และน้อยที่สุดในด้านช่วยฝึกภาษาอังกฤษทางการพูด คือ 2.89 สำหรับผู้ใช้ที่เรียนภาษาอังกฤษของสถาบัน และ 2.69 สำหรับ ผู้ที่สนใจเฉพาะเรื่อง

ตาราง 22 ระดับความพึงพอใจด้านบริการ

การบริการ	ค่าเฉลี่ย	
	ผู้ที่เรียนภาษาของสถาบัน	ผู้ที่สนใจเฉพาะเรื่อง
บริการอื่น-คีน	3.50	3.92
บริการแถบบันทึกเสียง	3.4	3.32
บริการวีดิทัศน์	3.57	3.48
บริการไมโครฟิล์มและไมโครฟิช	2.68	2.70
บริการถ่ายเอกสาร	2.89	3.12
บริการตอบคำถามและช่วยการค้นคว้า		
ด้วยตนเอง	3.58	3.49
โทรศัพท์	2.68	2.77
จดหมาย	2.6	2.68
บริการบรรณานุกรม	2.96	2.73
นิทรรศการ	3.42	2.86
แจกจุลสารและเอกสารอื่น ๆ	3.2	2.76
บริการยืมระหว่างห้องสมุด	3.36	3.22
บริการยืมระหว่างประเทศ	2.48	2.25

จากตาราง 22 ผลการวิเคราะห์พบว่าผู้ใช้ที่เรียนภาษาของสถาบันมีความพึงพอใจด้านบริการในระดับมากที่สุด คือ บริการตอบคำถามและช่วยการค้นคว้าด้วยตนเอง (3.58) และในระดับน้อยที่สุด คือ บริการยืมระหว่างประเทศ (2.48)

สำหรับผู้สนใจเฉพาะเรื่องมีความพึงพอใจด้านบริการในระดับมากที่สุด คือ บริการยืม-คืน (3.92) และในระดับน้อยที่สุด คือ บริการยืมระหว่างประเทศ (2.25) เช่นกัน

ฉ. ความพึงพอใจด้านอื่น ๆ

ตาราง 23 ระดับความพึงพอใจด้านอื่น ๆ

ความพึงพอใจ	ค่าเฉลี่ย	
	ผู้ที่เรียนภาษาของสถาบัน	ผู้ที่สนใจเฉพาะเรื่อง
ความสะดวกในการใช้บัตรรายการ	3.57	3.37
สภาพและจำนวนหนังสือพิมพ์และนิตยสาร	3.18	3.04
สภาพและจำนวนหนังสือวิทัศน์	3.14	3.01
สภาพและจำนวนเครื่องอ่าน		
ไมโครฟิล์มและไมโครฟิช	2.6	2.48
การจัดขึ้นหนังสือ	3.52	3.53

จากตาราง 23 ผลการวิเคราะห์พบว่าผู้ใช้ที่เรียนภาษาของสถาบันมีความพึงพอใจด้านอื่น ๆ ในระดับมากที่สุด คือ ความสะดวกในการใช้บัตรรายการ (3.57) และน้อยที่สุด คือ สภาพและจำนวนเครื่องอ่านไมโครฟิล์มและไมโครฟิช (2.6)

สำหรับผู้สนใจเฉพาะเรื่องมีความพึงพอใจด้านอื่น ๆ ในระดับมากที่สุด คือ การจัดขึ้นหนังสือ (3.53) และน้อยที่สุด คือ สภาพและจำนวนเครื่องอ่านไมโครฟิล์มและไมโครฟิช (2.48)

ข. ความสอดคล้องระหว่างวัตถุประสงค์ในการใช้ของผู้ใช้กับวัตถุประสงค์ของสมุด

1) ห้องสมุดสถาบันสอนภาษา เอ.ยู.เอ มีวัตถุประสงค์เพื่อที่จะสนับสนุนการเรียนการสอนภาษาอังกฤษของสถาบันสอนภาษา เอ.ยู.เอ โดยจัดให้มีทรัพยากรส่วนหนึ่งทั้งที่เป็นสิ่งพิมพ์และโสตทัศนวัสดุไว้ให้บริการแก่ผู้ใช้ห้องสมุด

ผลจากการวิเคราะห์พบว่าวัตถุประสงค์ของผู้ใช้ห้องสมุดมีความสอดคล้องกับวัตถุประสงค์ของห้องสมุดแต่ละด้านดังนี้

ทางด้านสิ่งพิมพ์ ผู้ใช้ที่เรียนภาษาของสถาบันมีวัตถุประสงค์ในการอ่านหนังสือพิมพ์และวารสาร คิดเป็นร้อยละ 69.33 อ่านหนังสือสารคดีและวิชาการ คิดเป็นร้อยละ 38.67 ใช้หนังสือเพื่อศึกษาภาษาอังกฤษ คิดเป็นร้อยละ 34.67 สำหรับผู้ที่สนใจเฉพาะเรื่องมีวัตถุประสงค์ในการอ่านหนังสือพิมพ์และวารสาร คิดเป็นร้อยละ 65.33 อ่านหนังสือสารคดีและวิชาการ คิดเป็นร้อยละ 50.67 ใช้หนังสือเพื่อศึกษาภาษาอังกฤษ คิดเป็นร้อยละ 49.33

ทางด้านโสตทัศนวัสดุ ผู้ใช้ที่เรียนภาษาของสถาบันมีวัตถุประสงค์ในการใช้แถบบันทึกเสียงเพื่อศึกษาภาษาอังกฤษ คิดเป็นร้อยละ 82.67 ใช้วิดิทัศน์เพื่อศึกษาภาษาอังกฤษ คิดเป็นร้อยละ 78.67 สำหรับผู้ที่สนใจเฉพาะเรื่องมีวัตถุประสงค์ในการใช้แถบบันทึกเสียงเพื่อศึกษาภาษาอังกฤษ คิดเป็นร้อยละ 53.33 ใช้วิดิทัศน์เพื่อศึกษาภาษาอังกฤษ คิดเป็นร้อยละ 57.33

แสดงว่าผู้ใช้ทั้ง 2 ประเภทใช้โสตทัศนวัสดุในการศึกษาภาษาอังกฤษมากกว่าสิ่งพิมพ์ และผู้ใช้ที่เรียนภาษาของสถาบันมีวัตถุประสงค์สอดคล้องมากกว่าผู้สนใจเฉพาะเรื่อง

2) ห้องสมุดสถาบันสอนภาษาเอ.ยู.เอ มีวัตถุประสงค์เพื่อที่จะเผยแพร่สารธรรม วัฒนธรรมของสหรัฐอเมริกาและสารนิเทศทางด้านอเมริกันศึกษานั้น

ผลจากการวิเคราะห์พบว่าวัตถุประสงค์ของผู้ใช้ห้องสมุดไม่สอดคล้องกัน คือ ผู้ใช้ที่เรียนภาษาของสถาบันมีความต้องการศึกษาค้นคว้าเกี่ยวกับเรื่องสหรัฐอเมริกา คิดเป็นร้อยละ 16.00 แต่มีความต้องการทรัพยากรในระดับ 3.45 สำหรับผู้ที่สนใจเฉพาะเรื่อง มีความต้องการศึกษาเกี่ยวกับเรื่องสหรัฐอเมริกา คิดเป็นร้อยละ 24.00 แต่มีความต้องการทรัพยากรในระดับ 3.61

3) ห้องสมุดสถาบันสอนภาษา เอ.ยู.เอ มีวัตถุประสงค์ในการให้ข้อมูลสารสนเทศที่เกี่ยวกับเรื่องของไทยและความสัมพันธ์ระหว่างประเทศไทยกับสหรัฐอเมริกา

ผลจากการวิเคราะห์พบว่าวัตถุประสงค์ของผู้ใช้ห้องสมุดมีความสอดคล้องกันค่อนข้างมาก คือ ผู้ใช้ที่เรียนภาษาของสถาบันมีความต้องการทรัพยากรเกี่ยวกับประเทศไทย ในระดับ 3.65 และต้องการหนังสือภาษาไทย ในระดับ 3.02 สำหรับผู้ที่สนใจเฉพาะเรื่องมีความต้องการทรัพยากรเกี่ยวกับประเทศไทย ในระดับ 3.14 และต้องการหนังสือภาษาไทย ในระดับ 2.37

4) ห้องสมุดสถาบันสอนภาษาเอ.ยู.เอ มีวัตถุประสงค์ในการที่จะแสดงให้เห็นถึงการเข้าถึงข้อมูลหรือทรัพยากรสารสนเทศโดยเสรีและเผยแพร่การใช้เทคโนโลยีห้องสมุดนั้น

ผลการวิเคราะห์พบว่าวัตถุประสงค์ของผู้ใช้ห้องสมุดมีความสอดคล้องกันค่อนข้างมาก คือ ผู้ใช้ที่เรียนภาษาของสถาบันมีความต้องการบริการในระดับมาก เช่น ใช้บริการสืบค้น ในระดับ 3.85 ใช้บริการตอบคำถามและช่วยค้นคว้า ในระดับ 3.82 สำหรับผู้ที่สนใจเฉพาะเรื่องมีความต้องการด้านบริการ เช่น ใช้บริการสืบค้น ในระดับ 3.98 ใช้บริการตอบคำถามและช่วยค้นคว้า ในระดับ 3.37

ห้องสมุดบริติชเคาน์ซิล

1. การวิจัยเชิงประวัติศาสตร์

ห้องสมุดบริติชเคาน์ซิล (The British Council Library) เป็นห้องสมุดที่ขึ้นอยู่กับ บริติชเคาน์ซิล (The British Council) อันเป็นหน่วยงานที่ได้รับการสนับสนุนจากรัฐบาลสหราชอาณาจักรและอยู่ภายใต้พระบรมราชูปถัมภ์ของสมเด็จพระนางเจ้าอลิซาเบธที่ 2 อันมีจุดมุ่งหมายเพื่อส่งเสริมความสัมพันธ์และความเข้าใจอันดีระหว่างประเทศสหราชอาณาจักรกับประเทศไทย ด้วยความร่วมมือกันในด้านศิลปวัฒนธรรม การศึกษา วิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี โดยจัดให้มีห้องสมุดควบคู่ไปกับการดำเนินงานกิจการของของบริติชเคาน์ซิล (The British Council. 1987 : 10)

ก) ประวัติห้องสมุดบริติชเคาน์ซิล

สหราชอาณาจักรได้มีการจัดตั้งห้องสมุดสำนักกลางชาวอังกฤษ เมื่อวันที่ 1 มกราคม พ.ศ. 2489 ณ อาคารคิงนาสเลส์ ถนนเจรียูกรัง (สุทธิลักษณ์ อัมพันวงศ์. 2510 : 13) เพื่อเผยแพร่ข่าวสาร ความรู้และข้อมูลเกี่ยวกับสหราชอาณาจักรในด้านต่าง ๆ ให้กับประชาชนชาวไทยและหน่วยงานราชการต่าง ๆ โดยมี สตีเฟน ปาร์คเกอร์ (Stephen Parker) เป็นหัวหน้าบรรณารักษ์คนแรก ในการจัดตั้งครั้งนั้นจัดได้ว่าเป็นห้องสมุดทันสมัยแห่งหนึ่งในประเทศไทย เพราะเป็นห้องสมุดที่มีการจัดหาหนังสือทั้งภาษาไทยและภาษาอังกฤษอย่างเป็นระบบตามสาขาวิชา (ระบบทศนิยมดิวอี้) มีชั้นหนังสือระบบเปิดให้ผู้ใช้สามารถเข้าถึงหนังสือได้อย่างเสรี มีบริการตอบคำถามและช่วยการค้นคว้าและสามารถที่จะยืมหนังสือไปอ่านที่บ้านได้

หลังจากที่สหราชอาณาจักรได้จัดตั้งสำนักงานบริติชเคาน์ซิลขึ้นในประเทศไทยแล้ว สำนักงานก็ได้จัดตั้งห้องสมุดบริติชเคาน์ซิลขึ้นด้วย ใน พ.ศ. 2495 ณ เชียงสะพานปฐมบรมราชานุสรณ์ ตรงข้ามโรงเรียนสวนกุหลาบในปัจจุบัน ห้องสมุดสำนักงานกลางชาวอังกฤษและบรรณารักษ์จึงมารวมกับห้องสมุดบริติชเคาน์ซิลด้วย อาคารห้องสมุดเป็นตึก 3 ชั้น โดยชั้นแรกเป็นที่อ่านหนังสือและชั้นหนังสือจะอยู่ชั้นที่ 2 ส่วนชั้นที่ 3 จะเป็นสำนักงานบริติชเคาน์ซิลและในช่วงนี้ห้องสมุดยังได้หนังสือเพิ่มเติมจากห้องสมุดบริติชเคาน์ซิลที่เซี่ยงไฮ้ (Shanghai) ประเทศสาธารณรัฐประชาชนจีนด้วย เนื่องจากห้องสมุดต้องปิดเพราะเกิดปัญหาขงฮากซัน (Bart. 1955 : 11-12)

ลักษณะเด่นอีกอย่างหนึ่งของห้องสมุดบริติชเคาน์ซิลในสมัยนั้นก็คือ การจัดกิจกรรมต่าง ๆ เช่น การแนะนำการใช้ห้องสมุด การจัดนิทรรศการ การฉายภาพยนตร์ การเล่านิทานและการอ่านหนังสือให้เด็ก ๆ ฟัง และที่สำคัญก็คือ ปาร์คเกอร์ สามารถที่จะพูดภาษาไทยกับเด็ก ๆ และผู้ใช้ห้องสมุดได้ด้วย พร้อมกันนี้การขยายของปาร์คเกอร์ยังได้ช่วยงานด้านการจัดกิจกรรมห้องสมุดด้วย เช่น เล่านิทานและอ่านหนังสือให้เด็ก ๆ ฟัง และนอกจากนั้นก็ยังมีการจัดกิจกรรมต่าง ๆ ร่วมกับบริติชเคาน์ซิลจัดภายนอกห้องสมุดด้วย เช่น จัดทัวร์นิทรรศการหนังสือฉายภาพยนตร์ให้กับเด็ก ๆ และบุคคลทั่วไปทั่วประเทศ (Flood. 1964 : 150)

ด้วยเหตุนี้ห้องสมุดบริติชเคาน์ซิลจึงได้รับความสนใจจากผู้ใช้ห้องสมุดและเป็นแบบอย่างให้กับห้องสมุดสถาบันต่าง ๆ ของประเทศไทยได้ศึกษารูปแบบและต้นตัวในกิจการห้องสมุด และเนื่องจาก ปาร์คเกอร์ เคยเป็นบรรณารักษ์ห้องสมุดประชาชนในสหราชอาณาจักรมาเป็นเวลา 10 ปี และมีส่วนช่วยทางด้านกิจการห้องสมุดโรงเรียนด้วย จึงได้รับเชิญเป็นวิทยากรและบรรยายถึงกิจการต่าง ๆ ของห้องสมุดในสหราชอาณาจักรและการดำเนินงานด้านห้องสมุดทั่ว ๆ ไป ดังเช่น การบรรยายเนื่องในการประชุมสัมมนาครูบรรณารักษ์ครั้งที่ 1 เมื่อวันที่ 14-19 สิงหาคม พ.ศ. 2504 ของหน่วยศึกษานิเทศก์ กรมวิสามัญศึกษา โดยบรรยายเกี่ยวกับกิจการห้องสมุดโรงเรียนในสหราชอาณาจักร พร้อมกับได้นำภาพยนตร์มาประกอบการบรรยายเรื่อง "The Carpet Under and Class-room" เป็นเรื่องเกี่ยวกับการให้บริการของบรรณารักษ์ในการให้หนังสือกับผู้ใช้ในความหมายของ "The Right Book to the Right Child at the Right Time" ซึ่งในสมัยนั้นเป็นเรื่องใหม่สำหรับกิจการห้องสมุดในประเทศไทย และ "Index to Progress" เป็นเรื่องเกี่ยวกับห้องสมุดประชาชนในสหราชอาณาจักร ด้านการบริการของห้องสมุดเคลื่อนที่ ห้องสมุดหนังสือสำหรับเด็ก แผ่นเสียงเกี่ยวกับเพลงและดนตรี สำหรับบริการในห้องสมุดโรงพยาบาล ห้องสมุดคนเจ็บและคนตาบอด (หน่วยศึกษานิเทศก์. 2504 : 28)

เมื่อ ฟลัด (Flood. 1964 : 150) ได้เดินทางเยี่ยมชมห้องสมุดบริติชเคาน์ซิลในภูมิภาคเอเชียและประเทศไทยนั้น ฟลัด ได้กล่าวว่า ปาร์คเกอร์ บรรณารักษ์ห้องสมุดบริติชเคาน์ซิล ทำงานอย่างขยันและเข้มแข็งมาก ทั้งห้องสมุดบริติชเคาน์ซิลเองและในการพัฒนาห้องสมุดในประเทศไทย เช่น ทำหน้าที่ให้คำปรึกษาและแนะนำเกี่ยวกับการจัดสร้างห้องสมุดมหาวิทยาลัยใหม่ ๆ หลายแห่งรวมไปถึงห้องสมุดแพทยศาสตร์ที่กรุงเทพฯด้วย และมีส่วนในการก่อตั้งสมาคมห้องสมุดประเทศไทย พร้อมกันนี้ทั้ง ปาร์คเกอร์และภรรยา ก็ได้ร่วมสังสรรค์และพบปะกับนักวิชาการ นักการศึกษา นักปรัชญา นักดนตรีและบรรณารักษ์ของไทยเป็นอย่างดี

สเปน (Spain. 1965 : 22) ได้กล่าวถึงห้องสมุดบริติชเคาน์ซิลในช่วงนี้ว่าเป็นห้องสมุดสมัยใหม่ที่เก๋กว่าแห่งใด ๆ ในประเทศไทยที่มีทรัพยากรอย่างกว้างขวาง มีการให้บริการและสามารถยืมหนังสือ แผ่นเสียง แอ็บบันทึกเสียงและภาพยนตร์ได้ สมัยที่เป็นห้องสมุดแอลงชาวอังกฤษนั้นหน่วยงานของรัฐบาลไทยจะยืมเป็นส่วนมาก เมื่อมารวมเป็นห้องสมุดบริติชเคาน์ซิล สถานศึกษาทั้งมหาวิทยาลัย โรงเรียน กระทรวงศึกษาธิการและบุคคลทั่ว ๆ ไปจะยืมเป็นส่วนมาก (บุญจิต สุกธวงค์ เป็นผู้ให้สัมภาษณ์, พงศ์ศักดิ์ สังขภิญโญ เป็นผู้สัมภาษณ์, ที่ห้องสมุดบริติชเคาน์ซิล เมื่อวันที่ 21 พฤศจิกายน 2532)

ต่อมาในเดือนสิงหาคม พ.ศ. 2513 ห้องสมุดบริติชเคาน์ซิล ก็ย้ายมาอยู่ที่บริเวณสยามแอสควร์ในปัจจุบัน ๕ อาคารเลขที่ 428 ถนนพระราม 1 เป็นอาคาร 3 ชั้นและร่วมกับสำนักงานบริติชเคาน์ซิลเช่นเดิม สำหรับอาคารออกแบบโดย สุ่มสาธิต ชุ่มสาธิต โดยห้องสมุดและห้องจัดนิทรรศการอยู่ชั้นล่าง

สุพรรณิ วราทร (2523 : 94) ได้กล่าวถึง ห้องสมุดบริติชเคาน์ซิล ที่สยามแอสควร์ว่า แม้จะเป็นห้องสมุดขนาดเล็กแต่ก็มีหนังสือและวัสดุการอ่านเป็นจำนวนมากและมีความทันสมัย เนื่องจากได้รับการอุดหนุนด้านงบประมาณจากบริติชเคาน์ซิลในการจัดซื้อหนังสืออย่างเพียงพอ และเนื่องจากมีเนื้อที่จำกัดจึงมีการพิจารณาคัดเลือกหนังสือฉบับพิมพ์ครั้งก่อน และหนังสือที่ไม่ทันสมัยหรือมีผู้ใช้ให้น้อยให้ห้องสมุดอื่นที่ขาดแคลนอยู่เป็นประจำ หนังสือที่มีอยู่ในห้องสมุดจึงใหม่และทันสมัยมาก นอกจากนี้ในด้านบริการแม้ว่าจะมีน้อยประเภท แต่ก็จัดอย่างมีประสิทธิภาพจึงทำให้ผู้ใช้เข้าใช้มาก

ลมูล รัตดากร (ลมูล รัตดากร เป็นผู้ให้สัมภาษณ์, พงศ์ศักดิ์ สังขภิญโญ เป็นผู้สัมภาษณ์, ที่หอสมุดมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ วิทยาเขตปทุมวัน เมื่อวันที่ 11 กุมภาพันธ์ 2534) กล่าวเพิ่มเติมว่า ห้องสมุดบริติชเคาน์ซิล นั้นเป็นห้องสมุดที่มีผู้นิยมใช้มากจนแน่นห้องสมุด เพราะมีทรัพยากรห้องสมุดที่ทันสมัยและหลากหลายในสาขาวิชาต่าง ๆ ตลอดจนถึงบรรณารักษ์ที่มีบุคลิกยิ้มแย้มแจ่มใส พร้อมทั้งจะให้บริการแก่ผู้ใช้ห้องสมุดอยู่เสมอ

หลังจาก ปาร์คเกอร์ เป็นบรรณารักษ์คนแรกของห้องสมุดบริติชเคาน์ซิลแล้ว บรรณารักษ์คนต่อมาก็ยังเป็นชาวอังกฤษทุกคน คือ

- 1) จอห์น เดวิส (John Davis)
- 2) จินเลี่ยน เจฟเฮพส์วาร์ท (Gillian Jefhepswarth)
- 3) เอ็ม โรเบิร์ต (M. Robert)
- 4) จอห์น แอมส์โทรนีย์ (John Amstrony)

หลังจากนั้นเมื่อสำนักงานบริติชเคาน์ซิลที่ลอนดอนเห็นว่า บรรณารักษศาสตร์ในประเทศไทยได้เจริญก้าวหน้าและบรรณารักษ์ชาวไทยก็ได้รับการศึกษาบรรณารักษศาสตร์ในระดับสูงมากขึ้น จึงเปลี่ยนนโยบายให้ชาวไทยเป็นบรรณารักษ์ห้องสมุดบริติชเคาน์ซิล แต่จะมีประสบการณ์หรือได้รับการศึกษาจากต่างประเทศ บรรณารักษ์คนต่อมาก็คือ อาภา คาส และ ผ่องพันธุ์ รัตนภูษิต ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2525 จนถึงปัจจุบัน

ห้องสมุดบริติชเคาน์ซิล ได้มีการประเมินและสำรวจความต้องการของผู้ใช้อยู่เสมอ เพื่อเสนอการบริการและจัดหาทรัพยากรห้องสมุดได้ตรงตามความต้องการของผู้ใช้ห้องสมุด ดังเช่น ในอดีตห้องสมุดจะเน้นทรัพยากรทางด้านมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ แต่ปัจจุบันห้องสมุดได้เน้นทางด้านวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี เพื่อที่จะสนองความต้องการของผู้ใช้ห้องสมุด ด้วยเหตุนี้ห้องสมุดจึงยังคงมีบทบาทในการให้บริการด้านต่าง ๆ แก่ผู้ใช้ห้องสมุดชาวไทยและชาวต่างประเทศ ทั้งทางด้านการเรียนการสอนภาษาอังกฤษ ศิลปวัฒนธรรม วิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี และเรื่องราวต่าง ๆ ที่เกี่ยวกับสหราชอาณาจักร พร้อมกันนี้ก็ยังได้สนับสนุนและให้ความช่วยเหลือด้านกิจการห้องสมุดและการศึกษาบรรณารักษศาสตร์ในประเทศไทย แม้ว่ากิจการห้องสมุดและบรรณารักษศาสตร์จะเจริญพัฒนาแล้วก็ตามห้องสมุดบริติชเคาน์ซิลก็ยังให้ความช่วยเหลือด้านต่าง ๆ ดังนี้คือ

1) โครงการ ODA (Overseas Development Administration) เป็นโครงการให้ความช่วยเหลือทางการเงินของบริติชเคาน์ซิล โดยผ่านทางห้องสมุดบริติชเคาน์ซิลให้กับโครงการต่าง ๆ ในหลาย ๆ ด้านของประเทศไทย เช่น สถาบันที่มีผู้เชี่ยวชาญชาวสหราชอาณาจักรมาให้ความช่วยเหลือทำงานอยู่ และอาจจะเป็นงานของผู้เชี่ยวชาญตามสถาบันหรือมหาวิทยาลัยต่าง ๆ โครงการจัดซื้อหนังสือที่จัดพิมพ์ในสหราชอาณาจักรสนับสนุนให้ (รายละเอียดในเรื่องบริติชเคาน์ซิลในประเทศไทย บทที่ 2) ซึ่งรายจ่ายแต่ละปีที่สนับสนุนโครงการ ODA นี้มากกว่าหนังสือที่สนับสนุนให้กับห้องสมุดบริติชเคาน์ซิล

2) โครงการ RLS (Ranfarly Library Service) เป็นโครงการสนับสนุนหนังสือสำหรับเด็กให้กับห้องสมุดโรงเรียนหรือโครงการต่าง ๆ ที่เกี่ยวกับกิจกรรมส่งเสริมการอ่านในประเทศไทย โดยมีองค์การอาสาสมัครรับบริจาคหนังสือที่ถอนออกจากห้องสมุดในสหราชอาณาจักรมายังประเทศไทย (และประเทศอื่น ๆ) โดยผ่านทางห้องสมุดบริติชเคาน์ซิล

3) หนังสือและวัสดุห้องสมุดส่วนหนึ่งที่ได้รับการถอนออกจากห้องสมุดบริติชเคาน์ซิลจะบริจาคให้กับห้องสมุดต่าง ๆ ที่ขอมาหรือที่ห้องสมุดบริติชเคาน์ซิลเห็นว่าเหมาะสมต่อทรัพยากรห้องสมุดเหล่านั้น เช่น หอสมุดแห่งชาติ สถาบันวิทยบริการ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย หอสมุดกลาง มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ เป็นต้น แต่ปัจจุบันนี้การบริจาคส่วนนี้ลดลงเพราะจะต้องจัดส่งไปยังห้องสมุดสาขาที่เชียงใหม่

4) จัดบรรยาย อภิปราย สัมมนาเกี่ยวกับวิทยาการหรือความรู้ใหม่ ทางด้านกิจการห้องสมุดและบรรณารักษศาสตร์อื่น ทั้งที่ห้องสมุดบริติชเคาน์ซิลดำเนินการเองหรือร่วมมือกับสถาบัน หน่วยงานต่าง ๆ ในประเทศไทย เช่น

5) เป็นตัวกลางเผยแพร่ข้อมูล ข่าวสารด้านกิจกรรมต่าง ๆ ทางบรรณารักษศาสตร์และสารนิเทศศาสตร์ในสหราชอาณาจักร (ทั้งที่บริติชเคาน์ซิลเป็นผู้จัดเองด้วย) เช่น การอบรม สัมมนา เป็นต้น พร้อมกับดำเนินการประสานงานระหว่างบรรณารักษ์หรือหน่วยงาน สถาบันในประเทศไทยกับสหราชอาณาจักร

6) ให้บริการฝึกงานห้องสมุดกับนักศึกษาวิชาบรรณารักษศาสตร์สำหรับสถาบันการศึกษามหาวิทยาลัยและวิทยาลัย พร้อมทั้งมาศึกษาดูงานห้องสมุดบริติชเคาน์ซิลอยู่เสมอ และมีการให้ทุนการศึกษาต่อและดูงานห้องสมุดในสหราชอาณาจักรด้วย

ปัจจุบันแม้ว่าห้องสมุดจะมีทรัพยากรที่ทันสมัยและการให้บริการที่ดีก็ตาม แต่จำนวนผู้ใช้ห้องสมุดเริ่มลดลง สาเหตุเนื่องมาจากบริเวณที่ห้องสมุดบริติชเคาน์ซิลจัดตั้งนั้น จราจรติดขัดจึงทำให้ไม่สะดวกต่อการไปมาของผู้ใช้หรือผู้ใช้ที่มีรถส่วนตัวก็ไม่สามารถหาที่จอดรถได้จึงมีส่วนทำให้ผู้ใช้ห้องสมุดลดลง

ข. สาเหตุของการจัดตั้ง

โดแนลสัน (Donaldson. 1984 : 1-2) กล่าวว่า จุดมุ่งหมายในช่วงแรกของการจัดตั้งบริติชเคาน์ซิลนั้นก็เพื่อประชาสัมพันธ์ไปยังประเทศต่าง ๆ อย่างกว้างขวางให้เกิดความเข้าใจและเห็นคุณค่าของวัฒนธรรมและอารยธรรมสหราชอาณาจักร ด้วยเหตุนี้การที่บริติชเคาน์ซิลได้เข้าไปจัดตั้งในแต่ละประเทศก็เพื่อดำเนินงานด้านส่งเสริมความสัมพันธ์ทางด้านวัฒนธรรมกับประเทศนั้น ๆ นั้นเอง (Unwin. 1960 : 418) โดยเฉพาะทางด้านการสนับสนุนด้านการศึกษาและการใช้ภาษาอังกฤษ และห้องสมุดก็เป็นกิจกรรมหนึ่งของบริติชเคาน์ซิลที่เข้าไปจัดตั้งในแต่ละประเทศ

คัมส์ (Coombs. 1988 : 1-3) อธิบายเพิ่มเติมว่า งานที่สำคัญและถือว่าให้ประโยชน์อย่างมากมาต่องิจกรรมของบริติชเคาน์ซิลก็คือ การจัดตั้งห้องสมุดภาษาอังกฤษ (English Libraries) และได้ยกตัวอย่างจากการจัดตั้งห้องสมุดในประเทศแถบทวีปยุโรปว่าสามารถที่จะให้ผลในการช่วยเหลือเพื่อเผยแพร่ภาษาอังกฤษได้เป็นอย่างดี และยังให้ผลอย่างมากมาทางด้านการเผยแพร่วัฒนธรรมและชีวิตความเป็นอยู่ของชาวสหราชอาณาจักร ดังนั้นการจัดตั้งห้องสมุดบริติชเคาน์ซิลจึงเปรียบเสมือนกุญแจสำคัญทางด้านการกิจกรรมโฆษณาวัฒนธรรมเป็นอย่างดี

สำหรับภูมิภาคตะวันออกเฉียงใต้ ฟลัด (Flood. 1964 : 148) กล่าวว่า การะอย่างหนึ่งของห้องสมุดบริติชเคาน์ซิล นั่นก็คือ จะต้องค้นหาว่าทำอย่างไรในการปฏิบัติงานให้ประสบผลสำเร็จตามวัตถุประสงค์ของบริติชเคาน์ซิลในการสนับสนุนทางด้านการให้ความรู้เกี่ยวกับสหราชอาณาจักรและเผยแพร่การใช้ภาษาอังกฤษ และพัฒนาความสัมพันธ์ทางด้านวัฒนธรรมใกล้ชิดระหว่างสหราชอาณาจักรกับประเทศต่าง ๆ ที่บริติชเคาน์ซิลไปจัดตั้ง ด้วยเหตุนี้การจัดตั้งห้องสมุดบริติชเคาน์ซิลจึงเป็นการสนองนโยบายและสนับสนุนการทำงานของ

บริติชเคาน์ซิลในกิจกรรมด้านต่าง ๆ ดังที่กล่าวมาแล้ว หรืออาจกล่าวได้ว่าการดำเนินงานของ
ห้องสมุดบริติชเคาน์ซิลถือเป็นงานหลักในการที่จะเผยแพร่กิจกรรมของบริติชเคาน์ซิลทางด้าน
วัฒนธรรม การใช้ภาษาอังกฤษ ความรู้เกี่ยวกับสหราชอาณาจักรและการประชาสัมพันธ์กับ
ประเทศต่าง ๆ ที่บริติชเคาน์ซิลได้จัดตั้ง

ค. วัตถุประสงค์ของห้องสมุดบริติชเคาน์ซิล

ในปี พ.ศ. 2523 ห้องสมุดบริติชเคาน์ซิล ได้จัดวางวัตถุประสงค์ของห้องสมุด

ดังนี้คือ

- 1) เพื่อห้องสมุดได้จัดหาทรัพยากรที่ให้ข้อมูลทุกด้านเกี่ยวกับสหราชอาณาจักร
- 2) เพื่อให้การสนับสนุนนโยบายเกี่ยวกับห้องสมุดและหนังสือในประเทศไทยของ
บริติชเคาน์ซิล
- 3) เพื่อให้การสนับสนุนเจ้าหน้าที่บริติชเคาน์ซิลและกิจกรรมอื่นนอกเหนือจากงาน
ห้องสมุด
- 4) เพื่อให้เป็นแหล่งข้อมูลเกี่ยวกับตลาดหนังสือ การศึกษาและการดำเนินงาน
เกี่ยวกับห้องสมุด และงานสารนิเทศให้แก่บริติชเคาน์ซิล
- 5) เพื่อห้องสมุดได้จัดแสดงนิทรรศการหนังสือ
- 6) เพื่อเป็นแหล่งข้อมูลเกี่ยวกับการศึกษาของสหราชอาณาจักร (จีวรารณ

สุนทรจันทร์. 2531 : 18)

ต่อมา สกินเนอร์ (Skinner. 1987 : 1) รองผู้อำนวยการบริติชเคาน์ซิลได้วาง
วัตถุประสงค์ห้องสมุดบริติชเคาน์ซิลขึ้นใหม่ เพื่อสามารถนำไปปฏิบัติทั่วโลกและห้องสมุดบริติช
เคาน์ซิลในประเทศไทยก็นำมาปฏิบัติตามดังนี้คือ

- 1) เพื่อให้ห้องสมุดเปรียบเสมือนตัวแทนของสำนักงานบริติชเคาน์ซิลในการดำเนิน
กิจการด้านสาธารณะที่จะจัดให้มีขึ้น ซึ่งจะช่วยให้เห็นภาพพจน์การทำงานของบริติชเคาน์ซิล
- 2) เพื่อให้เป็นแหล่งวัสดุอุปกรณ์ที่เป็นภาษาอังกฤษและสิ่งพิมพ์ในประเทศสหราชอาณาจักรในทุกสาขาวิชา โดยเน้นการจัดการทรัพยากรที่ใหม่และทันสมัยที่สุด

3) เพื่อเป็นแหล่งทรัพยากรที่เหมาะสมสำหรับการส่งเสริมการสอนภาษาอังกฤษ โดย มีวัสดุอุปกรณ์ต่าง ๆ ที่ทันสมัยจากสหราชอาณาจักร

4) เพื่อให้บริการวัสดุอุปกรณ์ต่าง ๆ ในด้านการใช้ภาษาอังกฤษให้ผู้ที่มาับการศึกษา ภาษาอังกฤษที่บริติชเคาน์ซิลสามารถใช้ศึกษาฝึกฝนด้วยตนเองได้สะดวก

5) เพื่อเป็นแหล่งทรัพยากรห้องสมุดทุกสาขาวิชาที่สนับสนุนการศึกษาให้ทันกับการพัฒนา ประเทศสาขาวิชาที่เน้นปัจจุบันได้แก่ วิทยาศาสตร์ เทคโนโลยี ธุรกิจและคอมพิวเตอร์ เป็นต้น

6) เพื่อเป็นแหล่งหนังสืออ้างอิงให้มากพอที่จะให้บริการตอบคำถามที่เกี่ยวกับประเทศ สหราชอาณาจักรและข้อมูลในด้านสิ่งพิมพ์ต่าง ๆ ที่พิมพ์ในสหราชอาณาจักรให้ได้อย่างมีประสิทธิภาพ

7) เพื่อเป็นแหล่งข้อมูลด้านการศึกษาในสหราชอาณาจักรในระดับต่าง ๆ ทุกสาขาวิชา เพื่อบริการข้อมูลการศึกษาให้แก่ผู้ที่จะไปศึกษาในสหราชอาณาจักร ตลอดจนจัดให้มีภาพแสดงและ จัดฉายวิทัศน์เกี่ยวกับการศึกษาของสถาบันการศึกษาต่าง ๆ

8) เพื่อเป็นแหล่งนวนิยายที่ได้รับการคัดเลือกให้เป็นเสมือนตัวแทนนวนิยายของสหราชอาณาจักรให้มากพอสมควร

9) เพื่อเป็นแหล่งหนังสือภาษาอังกฤษเกี่ยวกับประเทศไทยที่ผู้ใช้โดยทั่ว ๆ ไปสนใจ

10) เพื่อเป็นแหล่งข้อมูลต่าง ๆ ตลอดจนวัสดุอุปกรณ์ที่สนับสนุนการทำงานของเจ้าหน้าที่ บริติชเคาน์ซิล

ง. การบริหารงานและการดำเนินงานห้องสมุด

1) การแบ่งหน่วยงาน

ห้องสมุดบริติชเคาน์ซิลเป็นหน่วยงานหนึ่งของสำนักงานบริติชเคาน์ซิล โดยขึ้นตรงต่อผู้อำนวยการบริติชเคาน์ซิล การบริหารงานภายในห้องสมุดจะมีผู้ช่วยผู้อำนวยการ บริติชเคาน์ซิลเป็นหัวหน้าในการวางแผนงานและมีหัวหน้าบรรณารักษ์และผู้ช่วยบรรณารักษ์ ดำเนินงานบริหารงานห้องสมุด โดยแบ่งหน่วยงานออกเป็น 3 แผนกคือ

ก) แผนกจัดหมู่และทำบัตรรายการ

ข) แผนกบริการตอบคำถามและช่วยการค้นคว้า

ค) แผนกบริการจ่าย-รับ

2) การจัดหาหนังสือและวัสดุอุปกรณ์ห้องสมุด

การคัดเลือกหนังสือและวัสดุอุปกรณ์ห้องสมุดจะมีคณะกรรมการประกอบด้วย ผู้อำนวยการบริติชเคาน์ซิล ที่ปรึกษาด้านการเรียนการสอนภาษาอังกฤษ หัวหน้าบรรณารักษ์ และผู้ช่วยบรรณารักษ์ 2 คน โดยจะมีการประชุมวันพฤหัสบดีของเดือนทุกเดือน นอกจากนี้ บริติชเคาน์ซิล (The British Council. 1989 : 3) ได้วางแนวนโยบายการจัดหาทรัพยากรไว้ดังนี้คือ

ก) จัดหาหนังสือที่มีผู้แต่งเป็นชาวสหราชอาณาจักรและพิมพ์โดยสำนักพิมพ์ที่อยู่ในสหราชอาณาจักรหรือเป็นหนังสือที่พิมพ์ในประเทศที่อยู่ในเครือจักรภพอังกฤษ

ข) เน้นการจัดหาหนังสือวิชาภาษาอังกฤษ คอมพิวเตอร์ วิทยาศาสตร์ และเทคโนโลยี และวิชาชีพ

ค) ระดับของหนังสือที่จัดซื้อต้องเป็นหนังสือที่อยู่ในระดับมัธยมศึกษา อาชีวศึกษาและปริญญาตรี ไม่ควรซื้อหนังสือที่มีระดับสูงกว่าปริญญาตรีนอกจากกรณีพิเศษ

ง) ควรซื้อหนังสือที่พิมพ์เป็นฉบับปกอ่อน

จ) ไม่ควรซื้อหนังสือซ้ำกันหลายเล่ม

ฉ) ไม่จัดหาหนังสือที่เน้นการวิจารณ์ทางการเมืองเกี่ยวกับประเทศใดประเทศหนึ่ง

ช) หนังสือหรือทรัพยากรที่จัดหามาในทุกประเภทจะต้องมีเนื้อหาไม่ขัดต่อขนบธรรมเนียมประเพณีของประเทศไทย

ซ) จัดหาหนังสืออ้างอิงและหนังสือคู่มือต่าง ๆ ที่จำเป็นต่อการให้บริการแก่ผู้ใช้ห้องสมุด โดยคำนึงถึงการจัดหาหนังสือให้มีคุณค่าและเหมาะสมกับผู้ใช้ทุกประเภท

และในการจัดหานี้ บริติชเคาน์ซิล (The British Council. 1981 : 1-4) ยังได้เสนอปัจจัยต่าง ๆ ที่จะสามารถปรับตามสภาวะการณ์ของแต่ละประเทศในการจัดหาทรัพยากรห้องสมุดคือ

ก) ห้องสมุดเปรียบเสมือนที่แสดงวัสดุ อุปกรณ์นานาชนิดของสหราชอาณาจักร อันได้แก่ หนังสือ แผ่นเสียง อุปกรณ์ช่วยสอน เครื่องเล่นแถบบันทึกเสียงและครุภัณฑ์ของห้องสมุด

ข) หนังสือ แผ่นเสียง ภาพยนตร์ เป็นสื่อสำคัญในการส่งเสริมวัฒนธรรม และการเรียนรู้เกี่ยวกับสหราชอาณาจักร

ค) ห้องสมุดเป็นที่แสดงให้เห็นมาตรฐานของห้องสมุดสหราชอาณาจักร

ง) ห้องสมุดเป็นงานที่ช่วยสนับสนุนให้กิจกรรมบริติชเคาน์ซิลในด้านการสอนภาษาอังกฤษ และการศึกษา

จ) บทบาทของภาษาอังกฤษในประเทศที่บริติชเคาน์ซิลไปดำเนินงานอยู่

ฉ) นิทรรศการอ่านในแต่ละประเทศ

ช) บริการของห้องสมุดและสารนิเทศในประเทศ

ช) ตลาดหนังสือของสหราชอาณาจักรภายในประเทศ

ฉ) การศึกษาและการเรียนการสอนภาษาในประเทศ

ญ) ความนิยมวัฒนธรรมสหราชอาณาจักร

ฎ) บทบาทภาพยนตร์และโทรทัศน์

ฏ) ความสะดวกในการติดต่อกับบริติชเคาน์ซิล

นอกจากปัจจัยข้างต้นแล้ว ห้องสมุดยังได้กำหนดแนวทางการจัดหาทรัพยากรไว้ 3

ประการคือ

ก) ห้องสมุดจะจัดหาหนังสือที่เกี่ยวกับการเรียนการสอนภาษาอังกฤษ การศึกษาและ ภาษาอังกฤษศึกษา เป็นอันดับแรก เนื่องจากเป็นสาขาที่สำคัญที่ช่วยในการส่งเสริมสนับสนุนวัตถุประสงค์ ของบริติชเคาน์ซิล สาขาวิชาที่จัดหาเป็นอันดับรองลงมา คือ หนังสือที่ให้ข้อมูลแก่ผู้ทำงาน นักวิจัย นักศึกษาและหนังสือที่ใช้อ่านเพื่อความเพลิดเพลิน

ข) ระดับเนื้อหาของหนังสือที่จัดหาจะเป็นหนังสือที่ใช้ภาษาที่ผู้อ่านทั่วไปสามารถเข้าใจ

ค) หนังสือที่จัดหาจะประกอบด้วยตำรา คู่มือและหนังสือทั่วไป

ในการสั่งซื้อหนังสือนั้นห้องสมุดบริติชเคาน์ซิลได้ทำสัญญากับบริษัท Askew เมื่อปี พ.ศ. 2528 ให้เป็นตัวแทนในการจัดซื้อและส่งหนังสือให้ห้องสมุดบริติชเคาน์ซิล โดยมีการสั่งซื้อทั้งทางไปรษณีย์และระบบโทรพิมพ์ (จิรวรรณ ชุ่มอินทรจักร. 2531 : 21-26)

3) การจัดหมู่หนังสือและทำบัตรรายการ

ห้องสมุดบริติชเคาน์ซิลใช้ระบบจัดหมู่ของทศนิยมดิวอี้ในการจัดหมวดหมู่หนังสือ แต่เนื่องจากการกำหนดการใช้เลขหมู่หมวดภาษา (400) มีจำกัด ขณะที่ห้องสมุดมีหนังสือหมวดนี้มากห้องสมุดจึงนำหมวด 400 มาจำแนกให้มีรายละเอียดเพียงพอที่จะครอบคลุมเนื้อหาของหนังสือในหมวดนี้ นอกจากนี้ยังมีหนังสืออีกสองประเภทที่ห้องสมุดจัดแบ่งประเภทโดยไม่ได้ใช้เลขหมู่เป็นสัญลักษณ์ คือ หนังสือนวนิยายและหนังสืออ่านอย่างง่าย หนังสือนวนิยายจะใช้ต้องใช้ตัวอักษรในการกำหนดประเภทคือ อักษร F ตามด้วยข้อสกุล 3 ตัวแรกของผู้แต่ง ส่วนหนังสืออ่านอย่างง่าย (Simplified Reders/SR) นั้นเป็นหนังสือที่คัดแปลงมาจากเรื่องต้นฉบับสำหรับผู้ที่ต้องการฝึกการอ่าน หนังสือทุกเล่มจะระบุระดับและจำนวนคำศัพท์ให้ผู้เลือกใช้เลือกอ่านได้ตามระดับความรู้ของตน หนังสือหมวดนี้จะใช้จำนวนคำศัพท์ที่ระบุไว้ในการจัดแบ่งประเภท โดยใช้เทปสติกไว้ที่สันหนังสือเป็นเครื่องหมาย

ส่วนในการทำบัตรรายการ เมื่อปี พ.ศ. 2523 แผนกห้องสมุด (Libraries Department) ได้เริ่มโครงการบัตรรายการ (Global Cataloging Service - GCS) ขึ้นใน 6 ประเทศ เพื่อแบ่งเบาภาระของเจ้าหน้าที่ห้องสมุดที่รับผิดชอบงานเทคนิค และขณะเดียวกันก็ยังมีโอกาสปฏิบัติงานด้านการให้บริการแก่ผู้ใช้ด้วย ห้องสมุดบริติชเคาน์ซิลในประเทศไทยเข้าร่วมโครงการนี้เมื่อเดือนมิถุนายน พ.ศ. 2529 โครงการนี้จะดำเนินการในการวิเคราะห์เลขหมู่และทำบัตรรายการให้ห้องสมุดที่อยู่ในโครงการ โดยจัดส่งบัตรรายการในรูปแบบไมโครฟิล์มมาให้ห้องสมุดสมาชิกทุกสองเดือน บัตรรายการไมโครฟิล์มจะมี 2 รายการ คือ รายการหนังสือเรียงตามชื่อผู้แต่งและชื่อเรื่องปนกันกับรายการหนังสือเรียงตามเลขหมู่ พร้อมกันนี้ห้องสมุดบริติชเคาน์ซิลก็มีโครงการใช้คอมพิวเตอร์ในห้องสมุดภายในเวลา 5 ปีและจะมี Online Catalog ด้วย

จ. การบริการของห้องสมุด

ห้องสมุดบริติชเคาน์ซิลได้จัดบริการห้องสมุดให้กับผู้ใช้นี้

1) บริการยืม-รับ เป็นบริการที่ทางห้องสมุดอนุญาตให้ผู้ยืมห้องสมุดยืมทรัพยากรประเภทต่าง ๆ ไปอ่านหรือฟังนอกห้องสมุดได้ซึ่งได้แก่ ยืมหนังสือได้ 4 เล่ม กำหนด 3 สัปดาห์ แยกบันทึกเสียงทั่วไป แยกบันทึกเสียงเพลงและเทปวรรณคดียืมได้ 1 คลับ กำหนดยืมได้นาน 1 สัปดาห์ ส่วนแยกบันทึกเสียงฝึกภาษาอังกฤษและวิทยุทัศน์ใช้เฉพาะในห้องสมุดเท่านั้น และห้องสมุดยังเปิดบริการให้จองหนังสือและแยกบันทึกเสียง โดยการแจ้งความประสงค์ในการจองหนังสือและแยกบันทึกเสียงที่ห้องสมุดมีไว้บริการแก่ผู้ยืมคนอื่นได้ยืมไปแล้ว ผู้ใช้ที่ต้องการสามารถแสดงความจำนงในการจองได้ ทางห้องสมุดจะแจ้งให้ผู้จองทราบภายหลังจากที่ได้รับคืนหนังสือในทันที โดยกำหนดให้ผู้จองมารับภายใน 1 สัปดาห์ ถ้าเกินระยะเวลาดังกล่าว หนังสือและแยกบันทึกเสียงที่จองก็จะนำออกบริการให้แก่ผู้ยืมคนอื่นต่อไป

2) บริการยืมระหว่างห้องสมุด เป็นบริการที่ทางห้องสมุดให้ความสะดวกแก่ผู้ใช้ในการยืมหนังสือที่ห้องสมุดไม่มีทั้งภายในประเทศและห้องสมุดในสหราชอาณาจักร สำหรับการยืมระหว่างห้องสมุดในสหราชอาณาจักรผู้ที่ต้องการยืมหนังสือจะต้องเสียค่าใช้จ่ายในการยืมและระยะเวลาที่ให้ยืมจะเป็นไปตามระเบียบข้อบังคับของห้องสมุดผู้ที่ให้ยืมเป็นหลัก

3) บริการตอบคำถามและช่วยการค้นคว้า ห้องสมุดจะจัดให้เจ้าหน้าที่บริการช่วยเหลือผู้ที่ต้องการค้นหาข้อมูลต่าง ๆ ตลอดเวลาเปิดทำการผู้ใช้บริการ อาจมาติดต่อสอบถามทางโทรศัพท์ ทางจดหมายหรือมาด้วยตนเอง

4) บริการให้คำแนะนำปริญญาด้านการเรียนการสอนในสหราชอาณาจักร โดยห้องสมุดจัดให้มีเจ้าหน้าที่คอยให้ความช่วยเหลือในการค้นหาข้อมูลเกี่ยวกับการศึกษาในระดับต่าง ๆ ทุกสาขาวิชา พร้อมทั้งนี้ทางห้องสมุดได้จัดฉายวิทยุทัศน์ที่ให้ความรู้เกี่ยวกับการเรียนการสอนสถานที่เรียนและสิ่งอำนวยความสะดวกของสถาบันต่าง ๆ เหล่านี้แก่ผู้ที่ไปศึกษา

5) บริการแนะนำการใช้ห้องสมุด เป็นบริการที่ห้องสมุดจัดขึ้นเพื่อช่วยผู้ใช้ห้องสมุดสามารถค้นหาสิ่งที่ตนต้องการได้ด้วยตนเอง โดยห้องสมุดจัดเจ้าหน้าที่แนะนำการใช้ห้องสมุดให้กับผู้ที่เรียนวิชาภาษาอังกฤษที่บริติชเคาน์ซิลเป็นประจำ และบริการแนะนำการใช้ห้องสมุดแก่บุคคลทั่ว ๆ ไป ซึ่งแจ้งความประสงค์ไว้ต่อห้องสมุด เจ้าหน้าที่จะนำชมแหล่งจัดเก็บทรัพยากรของห้องสมุด อธิบายวิธีการใช้เครื่องมือเครื่องช่วยค้นและบริการต่าง ๆ ตลอดจนระเบียบการใช้ห้องสมุด

6) บริการนิทรรศการหนังสือใหม่ เป็นการแนะนำหนังสือใหม่ที่น่าสนใจ โดยจัดแสดงให้ผู้ชมได้ชมในระยะเวลา 1 สัปดาห์ ซึ่งในระหว่างนั้นผู้มีความประสงค์ต้องการใช้สามารถยืมได้ พร้อมทั้งมีการจัดแสดงหนังสือที่จัดพิมพ์ในสหราชอาณาจักรด้วย เพื่อที่ประชาสัมพันธ์ด้านการตลาดหนังสือของสหราชอาณาจักร

ส่วนนิทรรศการทั่ว ๆ ไปจะจัดแสดงในห้องนิทรรศการ เกี่ยวกับชีวิตความเป็นอยู่ ศิลปวัฒนธรรม วิชาการและเรื่องราวต่าง ๆ ของสหราชอาณาจักร และผลงานทางด้านศิลปของชาวไทยด้วย

7) บริการถ่ายเอกสาร ผู้ใช้สามารถถ่ายเอกสารได้ด้วยตนเอง สำหรับเอกสารซึ่งไม่สามารถยืมออกจากห้องสมุดได้ เช่น หนังสืออ้างอิง หนังสือพิมพ์ วารสาร และนิตยสารต่าง ๆ

8) บริการหนังสือและแถบบันทึกเสียงฝึกภาษาอังกฤษ ห้องสมุดจะมีหนังสือเรียนภาษาอังกฤษให้บริการจำนวนมาก หนังสือดังกล่าวมี 2 ประเภทคือ หนังสืออ่านอย่างง่ายสามารถยืมออกจากห้องสมุดได้และบางเรื่องจะมีแถบบันทึกเสียงประกอบด้วย และหนังสือเรียนภาษาอังกฤษพร้อมแถบบันทึกเสียงเป็นคู่มือ จะให้เฉพาะสมาชิกฟังภายในห้องสมุดเท่านั้น

9) บริการโสตทัศนวัสดุ ห้องสมุดมีวิดิทัศน์ให้สมาชิกดูภายในห้องสมุดและแถบบันทึกเสียงเกี่ยวกับวรรณคดี คนตรีและนิทานให้สมาชิกยืมออกจากห้องสมุดได้

10) บริการจุลสารหรือเอกสารต่าง ๆ เพื่อเผยแพร่ประชาสัมพันธ์เกี่ยวกับสหราชอาณาจักร (แต่ปัจจุบันมีน้อยเนื่องจากสิ่งพิมพ์เหล่านี้มีจำหน่ายอยู่มากมายในท้องตลาด) และเอกสารเผยแพร่กิจกรรมของบริติชเคาน์ซิล เช่น

ก) London Calling เป็นวารสารที่เสนอโปรแกรมของ BBC Word Service in English ในสถานีวิทย BBC โดยให้ข้อมูลเกี่ยวกับเวลาออกอากาศของแต่ละท้องถิ่น (Local Time) และเรื่องย่อ ๆ ของรายการต่าง ๆ ของ BBC

ข) Current Events เป็นวารสารที่เสนอโปรแกรมและกิจกรรมของ บริติชเคาน์ซิลในประเทศไทยในด้านต่าง ๆ เช่น รายการภาพยนตร์ นิทรรศการและข่าวต่าง ๆ ที่หน่วยงานบริติชเคาน์ซิลและห้องสมุดบริติชเคาน์ซิล

ค) BBC เป็นจุลสารแผ่นพับที่ให้ข้อมูลย่อ ๆ เกี่ยวกับรายการกระจายเสียงของสถานีวิทย BBC เช่นกัน แต่เป็นการให้ข้อมูลสั้น ๆ เสนอเป็นภาษาไทย

นอกจากนี้จะมีเอกสารจำหน่ายด้วย เช่น คนไทยในสหราชอาณาจักร เป็นต้น

11) ระยะเวลาทำการ

วันจันทร์-ศุกร์ 9.30-18.00 น.

เสาร์ 9.30-17.00 น.

12) การเป็นสมาชิกและอัตราค่าบำรุงห้องสมุด

ชาวไทย - นักเรียน นักศึกษาทุกระดับที่มีอายุตั้งแต่ 15 ปีขึ้นไป (มีบัตรประจำตัวนักศึกษาแสดงต่อเจ้าหน้าที่) ปีละ 80 บาท

- บุคคลทั่วไป ปีละ 170 บาท

ชาวต่างประเทศ - นักเรียน นักศึกษา ปีละ 80 บาท

- บุคคลทั่วไป ปีละ 500 บาท

เมื่อเป็นสมาชิกแล้วเจ้าหน้าที่จะออกบัตรยืมให้สมาชิกคนละ 4 บัตร ซึ่งจะต้องรักษาไว้ให้ครบ กรณีที่บัตรหายต้องแจ้งเจ้าหน้าที่เพื่อที่จะออกบัตรใหม่ให้ สำหรับอัตราค่าบำรุงสมาชิกห้องสมุดนั้น แต่ละปีจะมีการเปลี่ยนแปลงเพิ่มขึ้น โดยปรับตามครรหนี้ค่าครองชีพ ร้อยละ 10 (ผ่องพันธุ์ รัตนภูษิต เป็นผู้ให้สัมภาษณ์, พงศ์ศักดิ์ สังขภิญโญ เป็นผู้สัมภาษณ์, ที่ห้องสมุดบริติชเคาน์ซิล เมื่อวันที่ 29 ธันวาคม 2532)

2. การวิจัยเชิงปริมาณ

ก. คุณลักษณะเฉพาะของทรัพยากรสารสนเทศ

ปัจจุบันห้องสมุดบริติชเคาน์ซิล มีทรัพยากรสารสนเทศดังนี้

1) รูปแบบและจำนวนทรัพยากร

ก) หนังสือ	24,449 เล่ม
ข) วารสาร	80 ชื่อเรื่อง
ค) หนังสือพิมพ์	10 ชื่อเรื่อง
ง) แอ็บบันทึกเสียง	1,110 ม้วน
จ) วิดีทัศน์	70 ม้วน

2) เนื้อหาและภาษาของทรัพยากร

ก) หนังสือมีแต่เฉพาะภาษาอังกฤษเท่านั้น

ข) สาขาวิชาของหนังสือ จะมีเนื้อหาความรู้ในทุกสาขาวิชาทั่ว ๆ

ไปเช่น บรรณารักษศาสตร์ คอมพิวเตอร์ ปรัชญา ศาสนา รัฐศาสตร์ เศรษฐกิจและการค้า
กฎหมาย การศึกษา สังคมวิทยา ภาษาศาสตร์ วิทยาศาสตร์ เกษตรศาสตร์ ดนตรี กีฬา
วิศวกรรมศาสตร์ แพทยศาสตร์ คหกรรมศาสตร์ อุตสาหกรรม ศิลปะ วรรณคดี ภูมิศาสตร์
ประวัติศาสตร์ บุคคลสำคัญ เป็นต้น แต่จะเน้นทางด้านการเรียนการสอนภาษาอังกฤษ
วรรณคดีอังกฤษ วิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี คอมพิวเตอร์ การจัดการและบริหารธุรกิจ
การแนะแนวการศึกษาต่อในสหราชอาณาจักร

ค) วารสาร จะมีเนื้อหาดังนี้ การเรียนการสอนภาษาอังกฤษ
วรรณกรรมและวรรณคดีอังกฤษ ศิลปะและการออกแบบ การจัดการและบริหารธุรกิจ
วิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี คอมพิวเตอร์ การศึกษา สื่อสารมวลชน โภชนาการและอาหาร
บันเทิงและทั่ว ๆ ไป

ง) หนังสือพิมพ์ มีทั้งที่พิมพ์ในสหราชอาณาจักรและหนังสือพิมพ์ภาษาอังกฤษในประเทศไทยฉบับ

จ) แดบบันทักเสียง มีเนื้อหา ดังนี้ การฝึกภาษาอังกฤษ วรรณคดี
ด้านบทละคร นวนิยาย ปาฐกถา เรื่องเล่าและนิทานของอังกฤษ ดนตรี ทั่วไป

ฉ) วิถีทัศน์ มีเนื้อหา ดังนี้ ฝึกภาษาอังกฤษ วรรณคดีอังกฤษ
แนะนำการศึกษาต่อในสหราชอาณาจักร กฎประเทศและการท่องเที่ยวในสหราชอาณาจักร
พร้อมกับมีวิถีทัศน์บริการให้สถาบันอื่นได้คือ (ของสำนักงาน) เกษตรกรรม สิ่งแวดล้อม
ศิลปะ การศึกษา วรรณกรรม การจัดการและบริหารธุรกิจ แพทยศาสตร์และสุขวิทยา กีฬา
วิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี

ข. สถานการณ์ของผู้ตอบแบบสอบถาม

กลุ่มตัวอย่างผู้ตอบแบบสอบถามของผู้ใช้ห้องสมุดวิธีเคาน์ซิลมีจำนวน 150 คน โดยแบ่งเป็นผู้เรียนภาษาของสถาบัน 75 คน และผู้ที่สนใจเฉพาะเรื่อง 75 คน จำแนกตามเพศ อายุ สถานภาพ ระดับการศึกษา อาชีพและสถานะการเป็นสมาชิก ดังปรากฏตาราง 24-29

ตาราง 24 ผู้ตอบแบบสอบถามจำแนกตามเพศ

เพศ	ผู้ที่เรียนภาษาของสถาบัน		ผู้ที่สนใจเฉพาะเรื่อง	
	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ
ชาย	32	42.67	45	60.00
หญิง	43	57.33	30	40.00

จากตาราง 24 แสดงว่าสถานการณ์ของผู้ตอบแบบสอบถามของผู้ใช้ห้องสมุดวิธีเคาน์ซิล จำแนกตามเพศพบว่าผู้ที่เรียนภาษาของสถาบันเป็นผู้หญิงมากที่สุด จำนวน 43 คน คิดเป็นร้อยละ 57.33 และผู้ที่สนใจเฉพาะเรื่องเป็นผู้ชายมากที่สุด จำนวน 45 คน คิดเป็นร้อยละ 60.00

ตาราง 25 ผู้ตอบแบบสอบถามจำแนกตามอายุ

อายุ	ผู้ที่เรียนภาษาของสถาบัน		ผู้ที่สนใจเฉพาะเรื่อง	
	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ
15-25 ปี	41	54.67	44	58.67
26-35 ปี	27	36.00	19	25.33
36-45 ปี	5	6.67	9	12.00
46 ปีขึ้นไป	2	2.67	3	4.00

จากตาราง 25 แสดงสถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถามของผู้ใช้ห้องสมุดบริติชเคาน์ซิล จำแนกตามอายุพบว่า ผู้ใช้ทั้ง 2 ประเภทในกลุ่มอายุ 15-25 ปี มากที่สุด คือ ผู้ใช้ที่เรียนภาษาของสถาบัน จำนวน 41 คน คิดเป็นร้อยละ 54.67 และผู้ที่สนใจเฉพาะเรื่อง จำนวน 44 คน คิดเป็นร้อยละ 58.67

ตาราง 26 ผู้ตอบแบบสอบถามจำแนกสถานภาพ

สถานภาพ	ผู้ที่เรียนภาษาของสถาบัน		ผู้ที่สนใจเฉพาะเรื่อง	
	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ
นักเรียน นิสิต นักศึกษา	37	49.33	42	56.00
ทำงาน	33	44.00	31	41.33
ยังไม่ทำงาน	5	6.67	2	2.67

จากตาราง 26 แสดงว่าสถานภาพผู้ตอบแบบสอบถามของผู้ใช้ห้องสมุดบริติชเคาน์ซิล จำแนกตามสถานภาพพบว่า ผู้ใช้ทั้ง 2 ประเภทเป็นนักเรียนและนิสิตนักศึกษามากที่สุดคือ ผู้ใช้ที่เรียนภาษาอังกฤษของสถาบัน จำนวน 37 คน คิดเป็นร้อยละ 49.33 และผู้ที่สนใจเฉพาะเรื่อง จำนวน 42 คน คิดเป็นร้อยละ 56.00

ตาราง 27 ผู้ตอบแบบสอบถาม จำแนกตามระดับการศึกษา

ระดับการศึกษา	ผู้ที่เรียนภาษาของสถาบัน						ผู้ที่สนใจเฉพาะเรื่อง					
	นักเรียน นิสิต นักศึกษา		ทำงาน		ยังไม่ทำงาน		นักเรียน นิสิต นักศึกษา		ทำงาน		ยังไม่ทำงาน	
	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ
	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ
ต่ำกว่าปริญญาตรี ปริญญาตรี สูงกว่าปริญญาตรี	2	5.41	5	15.15	1	20.60	9	21.43	3	9.68	1	50.00
	34	91.89	20	60.61	2	40.00	29	69.05	16	51.61	1	50.00
	1	1.33	8	24.24	2	40.00	4	9.52	12	38.71	-	-
รวม	37	100	33	100	5	100	42	100	31	100	2	100

จากตาราง 27 แสดงว่าสถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถามของผู้ใช้ห้องสมุดบริติชเคาน์ซิล จำแนกตามระดับการศึกษาพบว่า ผู้ที่เรียนภาษาของสถาบันที่เป็นนักเรียน นิสิต นักศึกษามีระดับ การศึกษาปริญญาตรีมากที่สุด จำนวน 34 คน คิดเป็นร้อยละ 91.89 ผู้ที่ทำงานมีระดับการศึกษา ปริญญาตรีมากที่สุดเช่นกัน จำนวน 20 คน คิดเป็นร้อยละ 60.61 และผู้ที่ยังไม่ทำงานมีระดับการ ศึกษาปริญญาตรีและสูงกว่าปริญญาตรีมากที่สุดเท่ากัน จำนวนละ 2 คน คิดเป็นร้อยละ 40.00

สำหรับผู้สนใจเฉพาะเรื่องที่เป็นนักเรียน นิสิต นักศึกษามีระดับการศึกษาปริญญาตรี มากที่สุด จำนวน 29 คน คิดเป็นร้อยละ 69.05 ผู้ที่ทำงานมีระดับการศึกษาปริญญาตรีมากที่สุด เช่นกัน จำนวน 16 คน คิดเป็นร้อยละ 51.61 และผู้ที่ยังไม่ทำงานมีระดับการศึกษาต่ำกว่าปริญญา ตรีและปริญญาตรีเท่ากัน จำนวน 1 คน คิดเป็นร้อยละ 50.00

ตาราง 28 ผู้ตอบแบบสอบถามสำหรับผู้ที่ทำงานจำแนกตามอาชีพ

อาชีพ	ผู้ที่เรียนภาษาของสถาบัน		ผู้ที่สนใจเฉพาะเรื่อง	
	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ
ครู อาจารย์ของรัฐ	4	12.12	9	29.03
ครู อาจารย์ของเอกชน	1	3.03	1	3.21
ข้าราชการ (ยกเว้นครู อาจารย์)	9	27.27	4	12.90
พนักงานรัฐวิสาหกิจ	3	9.09	2	6.45
พนักงานบริษัท	15	45.45	10	32.26
อาชีพส่วนตัว	1	3.03	5	16.13

จากตาราง 28 แสดงว่าสภาพภาพของผู้ตอบแบบสอบถามของผู้ใช้ห้องสมุดบริติชเคาน์ซิล จำแนกตามสถานะอาชีพของผู้ที่ทำงานพบว่า ผู้ใช้ทั้ง 2 ประเภทมีอาชีพพนักงานบริษัทมากที่สุดคือ ผู้ใช้ที่เรียนภาษาของสถาบัน จำนวน 15 คน คิดเป็นร้อยละ 45.45 และผู้ที่สนใจเฉพาะเรื่อง จำนวน 10 คน คิดเป็นร้อยละ 32.26

ตาราง 29 ผู้ตอบแบบสอบถามจำแนกตามสถานะการเป็นสมาชิกห้องสมุด

สถานะ	ผู้ที่เรียนภาษาของสถาบัน		ผู้ที่สนใจเฉพาะเรื่อง	
	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ
เป็นสมาชิก	54	72.00	66	88.00
ไม่เป็นสมาชิก	21	28.00	9	12.00

จากตาราง 29 แสดงว่าสถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถามของผู้ใช้ห้องสมุดบริติชเคาน์ตี
จำแนกตามสถานะการเป็นสมาชิกห้องสมุด พบว่า ผู้ใช้ทั้ง 2 ประเภทส่วนมากเป็นสมาชิกห้องสมุด
คือ ผู้ใช้ที่เรียนภาษาของสถาบัน จำนวน 54 คน คิดเป็นร้อยละ 72.00 และผู้ที่สนใจเฉพาะ
เรื่องจำนวน 66 คน คิดเป็นร้อยละ 88.00

ค. วัตถุประสงค์ในการใช้ห้องสมุด

ตาราง 30 ความถี่ในการใช้ห้องสมุด

ความถี่	ผู้ที่เรียนภาษาของสถาบัน		ผู้ที่สนใจเฉพาะเรื่อง	
	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ
ทุกวัน	12	16.00	2	2.67
สัปดาห์ละ 1 ครั้ง	19	25.33	12	16.00
มากกว่าสัปดาห์ละ 1 ครั้ง	19	25.33	22	29.33
อย่างน้อยเดือนละ 1 ครั้ง	18	24.00	32	42.67
อื่น ๆ *	7	9.33	7	9.33

* อื่น ๆ ได้แก่ ไม่นั่นนอนหรือนาน ๆ ครั้ง

จากตาราง 30 แสดงว่าผู้ที่เรียนภาษาของสถาบันส่วนใหญ่เข้าใช้ห้องสมุดสัปดาห์ละ 1 ครั้งและมากกว่าสัปดาห์ละ 1 ครั้งเท่ากัน จำนวน 19 คน คิดเป็นร้อยละ 25.33 รองลงมาคือ อย่างน้อยเดือนละ 1 ครั้ง จำนวน 18 คิดเป็นร้อยละ 24.00

สำหรับผู้ที่สนใจเฉพาะเรื่องส่วนใหญ่เข้าใช้ห้องสมุดอย่างน้อยเดือนละ 1 ครั้ง จำนวน 32 คน คิดเป็นร้อยละ 42.67 รองลงมาคือมากกว่าสัปดาห์ละ 1 ครั้ง จำนวน 22 คน คิดเป็นร้อยละ 29.33

ตาราง 31 วัตถุประสงค์ในการใช้ห้องสมุด

สถานะ	ผู้ที่เรียนภาษาของสถาบัน		ผู้ที่สนใจเฉพาะเรื่อง	
	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ
อ่านหนังสือพิมพ์และวารสาร	34	43.55	27	36.00
อ่านหนังสือสารคดีและวิชาการ	26	34.67	45	60.00
อ่านหนังสือนวนิยาย	11	14.67	14	18.67
ค้นคว้าเกี่ยวกับเรื่องสหราชอาณาจักร	7	9.33	7	9.33
ยืมหนังสือไปอ่านที่บ้าน	24	32.00	30	40.00
ฝึกภาษาอังกฤษจากวัสดุทัศนวัสดุ	49	65.33	31	41.33
ใช้วัสดุทัศนวัสดุทั่วไป	13	17.33	9	12.00
ใช้บริการตอบคำถามและ ช่วยการค้นคว้า	9	12.00	6	8.00
ใช้บริการแนะแนวการศึกษาต่อ	8	10.67	8	10.67
อื่น ๆ *	4	5.33	5	6.67

* อื่น ๆ ได้แก่ ทำรายงานหรือยืมระหว่างห้องสมุด

จากตาราง 31 ผลการวิเคราะห์ด้านวัตถุประสงค์ในการใช้ห้องสมุดพบว่า ผู้ใช้ที่เรียนภาษาของสถาบันมีวัตถุประสงค์ในการใช้ห้องสมุดเพื่อฝึกภาษาจากโสตทัศนวัสดุมากที่สุด จำนวน 49 คน คิดเป็นร้อยละ 65.33 รองลงมาคือ เพื่ออ่านหนังสือพิมพ์และวารสาร จำนวน 34 คน คิดเป็นร้อยละ 45.33

สำหรับผู้สนใจเฉพาะเรื่อง มีวัตถุประสงค์ในการใช้ห้องสมุดเพื่ออ่านหนังสือสารคดีและวิชาการมากที่สุด จำนวน 45 คน คิดเป็นร้อยละ 60.00 รองลงมาคือ ฝึกภาษาอังกฤษจากโสตทัศนวัสดุ จำนวน 31 คน คิดเป็นร้อยละ 41.33

ตาราง 32 วัตถุประสงค์ในการใช้หนังสือ

สถานะ	ผู้ที่เรียนภาษาของสถาบัน		ผู้ที่สนใจเฉพาะเรื่อง	
	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ
ศึกษาภาษาอังกฤษ	57	76.00	35	46.67
ค้นคว้ารายงาน	12	16.00	23	30.67
พัฒนาการศึกษาและอาชีพ	9	12.00	11	14.67
ศึกษาหาความรู้ทั่วไป	40	53.33	47	62.67
เพื่อความเพลิดเพลิน	31	41.33	23	30.67

จากตาราง 32 ผลการวิเคราะห์ด้านวัตถุประสงค์ในการใช้หนังสือพบว่า ผู้ใช้ที่เรียนภาษาของสถาบัน มีวัตถุประสงค์ในการใช้หนังสือเพื่อศึกษาภาษาอังกฤษมากที่สุด จำนวน 57 คน คิดเป็นร้อยละ 76.00 รองลงมาคือ เพื่อศึกษาหาความรู้ทั่วไป จำนวน 40 คน คิดเป็นร้อยละ 53.33

สำหรับผู้ที่สนใจเฉพาะเรื่อง มีวัตถุประสงค์ในการใช้หนังสือเพื่อศึกษาหาความรู้ทั่วไปมากที่สุด จำนวน 47 คน คิดเป็นร้อยละ 62.67 รองลงมาคือ เพื่อศึกษาภาษาอังกฤษ จำนวน 35 คน คิดเป็นร้อยละ 46.67

ตาราง 33 วัตถุประสงค์ในการใช้ถบบันทึกเสียง

สถานะ	ผู้ที่เรียนภาษาของสถาบัน		ผู้ที่สนใจเฉพาะเรื่อง	
	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ
ศึกษาภาษาอังกฤษ	69	92.00	46	61.33
ศึกษาวรรคดียอังกฤษ	-	-	5	6.67
ศึกษาเพื่อนำวิธีการไปใช้สอน	1	1.33	3	4.00
ศึกษาเพื่อความบันเทิง	16	21.33	19	25.33
อื่น ๆ *	4	5.33	13	17.33

* อื่น ๆ ได้แก่ ไม่ได้ใช้

จากตาราง 33 ผลการวิเคราะห์ด้านวัตถุประสงค์ในการใช้ถบบันทึกเสียงพบว่า ผู้ใช้ทั้ง 2 ประเภทมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาภาษาอังกฤษมากที่สุด รองลงมาคือ เพื่อความบันเทิง เช่นกันคือ ผู้ใช้ที่เรียนภาษาของสถาบัน จำนวน 69 คน คิดเป็นร้อยละ 92.00 และ จำนวน 16 คน คิดเป็นร้อยละ 21.33 สำหรับผู้ที่สนใจเฉพาะเรื่อง จำนวน 46 คน คิดเป็นร้อยละ 61.33 และจำนวน 19 คน คิดเป็นร้อยละ 25.33 ตามลำดับ

ตาราง 34 วัตถุประสงค์ในการใช้วัดทัศน

สถานะ	ผู้ที่เรียนภาษาของสถาบัน		ผู้ที่สนใจเฉพาะเรื่อง	
	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ
ศึกษาภาษาอังกฤษ	65	86.66	47	62.67
ศึกษาวรรคอังกฤษ	-	-	4	5.33
ศึกษาเพื่อนำวิธีการไปใช้สอน	3	4	2	2.67
ศึกษาเพื่อความบันเทิง	31	41.33	31	41.33
อื่น ๆ *	5	6.67	11	14.67

* อื่น ๆ ได้แก่ ไม่ได้ใช้

จากตาราง 34 ผลการวิเคราะห์ด้านวัตถุประสงค์ในการใช้วัดทัศนพบว่า ผู้ใช้ทั้ง 2 ประเภทมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาภาษาอังกฤษมากที่สุด รองลงมาคือ เพื่อความบันเทิงเช่นกันคือ ผู้ใช้ที่เรียนภาษาของสถาบัน จำนวน 65 คน คิดเป็นร้อยละ 86.66 และ จำนวน 31 คน คิดเป็นร้อยละ 41.33 สำหรับผู้ที่สนใจเฉพาะเรื่อง จำนวน 47 คน คิดเป็นร้อยละ 62.67 และจำนวน 31 คน คิดเป็นร้อยละ 41.33 ตามลำดับ

จ. ความต้องการของผู้ใช้ด้านทรัพยากรและการบริการ

ตาราง 35 ระดับความต้องการด้านประเภทของทรัพยากร

ประเภททรัพยากร	ค่าเฉลี่ย	
	ผู้ที่เรียนภาษาของสถาบัน	ผู้ที่สนใจเฉพาะเรื่อง
หนังสือวิชาการ	3.6	4.10
หนังสือสารคดีทั่วไป	3.44	3.38
หนังสือนวนิยาย	2.73	2.61
หนังสืออ้างอิง	3.28	3.33
หนังสือและสิ่งพิมพ์เรื่องของ สหราชอาณาจักร	3.2	2.74
หนังสือเพื่อศึกษาภาษาอังกฤษ	4.52	3.98
หนังสือและสิ่งพิมพ์เรื่อง ไทย(ที่เป็นภาษาอังกฤษ)	2.85	2.53
วารสารวิชาการ	3.29	3.66
วารสารทั่วไป	3.49	3.38
หนังสือพิมพ์	3.56	3.17
แถบบันทึกเสียงทั่วไป	3.77	3.37
แถบบันทึกเสียงภาษาอังกฤษ	4.24	3.74
วีดิทัศน์ทั่วไป	4.02	3.58
วีดิทัศน์ฝึกภาษาอังกฤษ	4.22	3.62

จากตาราง 35 ผลการวิเคราะห์พบว่า ผู้ใช้ที่เรียนภาษาของสถาบันมีความต้องการประเภททรัพยากรห้องสมุดในระดับมากที่สุดคือ หนังสือเพื่อศึกษาภาษาอังกฤษ (4.52) และ น้อยที่สุด คือ หนังสือนวนิยาย (2.73)

สำหรับผู้สนใจเฉพาะเรื่องมีความต้องการประเภททรัพยากรในระดับมากที่สุด คือ หนังสือวิชาการ (4.01) เช่นกัน และน้อยที่สุด คือ หนังสือและสิ่งพิมพ์เรื่องของไทยที่เป็นภาษาอังกฤษ (2.53)

ตาราง 36 ระดับความต้องการด้านเนื้อหาทรัพยากรที่เกี่ยวข้องกับสหราชอาณาจักร

เนื้อหาทรัพยากร	ค่าเฉลี่ย	
	ผู้ที่เรียนภาษาของสถาบัน	ผู้ที่สนใจเฉพาะเรื่อง
ประวัติศาสตร์	3.45	2.97
การเมืองและการปกครอง	3.4	2.93
ศิลปวัฒนธรรม	3.69	3.49
กีฬาและดนตรี	3.58	3.4
ภูมิศาสตร์และการท่องเที่ยว	3.88	3.6
บุคคลสำคัญ	3.4	3.24
วิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี	3.8	3.81
เศรษฐกิจและการค้า	3.4	3.32
การศึกษา	3.86	3.70
ภาษาและวรรณคดี	3.6	3.69
ศาสนา	2.36	2.57

จากตาราง 36 ผลการวิเคราะห์พบว่า ผู้ใช้ที่เรียนภาษาของสถาบันมีความต้องการด้านเนื้อหาที่เกี่ยวข้องกับสหราชอาณาจักรในระดับมากที่สุด คือ ภูมิศาสตร์และการท่องเที่ยว (3.88) และในระดับน้อยที่สุด คือ ศาสนา (2.36)

สำหรับผู้ที่สนใจเฉพาะเรื่อง มีความต้องการด้านเนื้อหาทรัพยากรที่เกี่ยวข้องกับสหราชอาณาจักรในระดับมากที่สุด คือ วิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี (3.81) และน้อยที่สุด คือ ศาสนา (2.57) เช่นกัน

ตาราง 37 ความต้องการด้านเนื้อหาทรัพยากรโดยทั่ว ๆ ไป

เนื้อหาทรัพยากร	ผู้ที่เรียนภาษาของสถาบัน		ผู้ที่สนใจเฉพาะเรื่อง	
	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ
ภาษาศาสตร์และภาษาอังกฤษ	65	86.67	43	57.33
วรรณคดี	10	13.33	14	18.67
ขนบธรรมเนียมและประเพณี	2	2.67	3	4.00
ประวัติศาสตร์	6	8.00	5	6.67
สังคมศาสตร์	8	10.67	15	20.00
ข่าวและเหตุการณ์	2	2.67	6	8.00
ภูมิศาสตร์และการท่องเที่ยว	8	10.67	2	2.67
กีฬาและดนตรี	7	9.33	14	18.67
เศรษฐศาสตร์	8	10.67	4	5.33
ศิลปะและการออกแบบ	20	26.67	16	21.33
แนะแนวการศึกษาต่อ	5	6.67	3	4.00
การจัดการและบริหารธุรกิจ	4	5.33	2	2.67
วิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี	12	16.00	19	25.33
คอมพิวเตอร์	4	5.33	8	10.67
แพทยศาสตร์	3	4.00	8	10.67
คณิตศาสตร์	-	-	8	10.67
นิสิกส์	-	-	4	5.33

จากตาราง 37 ผลการวิเคราะห์พบว่าผู้ใช้ที่เรียนภาษาของสถาบันมีความต้องการด้านเนื้อหาทรัพยากรโดยทั่ว ๆ ไปมากที่สุดคือ ภาษาศาสตร์และภาษาอังกฤษ จำนวน 65 คน คิดเป็นร้อยละ 86.67 รองลงมาคือ ศิลปะและการออกแบบ จำนวน 20 คน คิดเป็นร้อยละ 26.67 และวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี จำนวน 12 คน คิดเป็นร้อยละ 16.00

สำหรับผู้สนใจเฉพาะเรื่องมีความต้องการด้านเนื้อหาทรัพยากรโดยทั่ว ๆ ไปมากที่สุดคือ ภาษาศาสตร์และภาษาอังกฤษเช่นกัน จำนวน 43 คน คิดเป็นร้อยละ 57.33 รองลงมาคือ วิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี จำนวน 19 คน คิดเป็นร้อยละ 25.33 และศิลปะและการออกแบบ จำนวน 16 คน คิดเป็นร้อยละ 21.33

ตาราง 38 ระดับความต้องการด้านบริการ

การบริการ	ค่าเฉลี่ย	
	ผู้ที่เรียนภาษาของสถาบัน	ผู้ที่สนใจเฉพาะเรื่อง
บริการยืม-คืน	4.57	4.46
บริการตอบคำถามและช่วยการค้นคว้า	3.69	3.36
ถ่ายเอกสาร	3.44	3.14
แนะแนวการศึกษาต่อ	3.68	3.12
ยืมระหว่างห้องสมุด	3.34	3.12
ยืมระหว่างประเทศ	2.72	2.65
บรรณานุกรม	2.94	2.94
นิทรรศการ	3.33	3.16
แจกจุลสารหรือเอกสารต่าง ๆ	3.46	3.32

จากตาราง 38 ผลการวิเคราะห์พบว่า ผู้ใช้ที่เรียนภาษาของสถาบันมีความต้องการด้านบริการในระดับสูงมากที่สุดคือ บริการยืม-คืน (4.57) และน้อยที่สุด คือ บริการยืมระหว่างประเทศ (2.72)

สำหรับผู้ที่สนใจเฉพาะเรื่องมีความต้องการในระดับมากที่สุด คือ บริการยืม-คืน (4.46) และน้อยที่สุด คือ บริการยืมระหว่างประเทศ (2.65)

จ. ความพึงพอใจของผู้ใช้ด้านทรัพยากรและการบริการ

ตาราง 39 ระดับความพึงพอใจในด้านทรัพยากร

ทรัพยากร	ค่าเฉลี่ย	
	ผู้ที่เรียนภาษาของสถาบัน	ผู้ที่สนใจเฉพาะเรื่อง
มีหนังสือที่ต้องการ	3.70	3.50
ความทันสมัยของหนังสือ	3.8	3.53
เนื้อหาและข้อมูลของหนังสือ	3.69	3.46
มีวารสารที่ต้องการ	3.29	3.30
มีหนังสือพิมพ์ที่ต้องการ	3.44	3.21
ให้ความรู้ด้านสหราชอาณาจักร โดยทั่วไป	3.56	3.42
ให้ความรู้ด้านวัฒนธรรมประเพณี ของสหราชอาณาจักร	3.50	3.44
ช่วยฝึกภาษาอังกฤษทางด้าน		
การพูด	3.18	2.49
การฟัง	3.96	3.65
การอ่าน	4.20	3.96
การเขียน	3.24	3.01
ให้ความรู้ด้านระบบการศึกษาของ สหราชอาณาจักร	3.38	2.97
เอื้อต่อการเรียนหรือการทำงาน	3.70	3.53

จากตาราง 39 ผลการวิเคราะห์พบว่าผู้ใช้ทั้งสองประเภทมีความพึงพอใจทรัพยากรในระดับมากที่สุดในด้านช่วยฝึกภาษาอังกฤษทางการอ่าน คือ 4.02 สำหรับผู้ใช้ที่เรียนภาษาของสถาบันและ 3.96 สำหรับผู้ที่สนใจเฉพาะเรื่อง และน้อยที่สุดในด้านช่วยฝึกภาษาอังกฤษทางการพูด คือ 3.18 สำหรับผู้ใช้ที่เรียนภาษาของสถาบัน และ 2.49 สำหรับผู้ที่สนใจเฉพาะเรื่อง

ตาราง 40 ความพึงพอใจด้านบริการ

การบริการ	ค่าเฉลี่ย	
	ผู้ที่เรียนภาษาของสถาบัน	ผู้ที่สนใจเฉพาะเรื่อง
บริการยืม-คืน	3.77	4.14
บริการแถบบันทึกเสียง	3.30	3.37
บริการวีดิทัศน์	3.45	3.38
บริการถ่ายเอกสาร	2.34	2.12
บริการตอบคำถามและช่วยการค้นคว้า		
ด้วยตนเอง	3.41	3.50
โทรศัพท์	2.77	2.52
จดหมาย	2.45	2.45
บริการบรรณานุกรม	2.81	2.72
นิทรรศการ	3.13	2.96
แจกจุลสารและเอกสารอื่น ๆ	2.97	2.97
บริการยืมระหว่างห้องสมุด	3.14	3.32
บริการยืมระหว่างประเทศ	2.36	2.29

จากตาราง 40 ผลการวิเคราะห์พบว่า ผู้ใช้ทั้ง 2 ประเภทมีความพึงพอใจในระดับมากที่สุดในด้านบริการยืม-คืน คือ 3.77 สำหรับผู้ใช้ที่เรียนภาษาของสถาบัน และ 4.14 สำหรับผู้ที่สนใจเฉพาะเรื่อง และน้อยที่สุดในด้านบริการถ่ายเอกสาร คือ 2.34 สำหรับผู้ใช้ที่เรียนภาษาของสถาบัน และ 2.12 สำหรับผู้ที่สนใจเฉพาะเรื่อง

ฉ. ความพึงพอใจด้านอื่น ๆ

ตาราง 41 ระดับความพึงพอใจด้านอื่น ๆ

	ค่าเฉลี่ย	
	ผู้ที่เรียนภาษาของสถาบัน	ผู้ที่สนใจเฉพาะเรื่อง
ความสะดวกในการใช้บัตรรายการ	3.38	3.6
สภาพและจำนวนหนังสือฉบับบันทึกเสียง	3.17	3.30
สภาพและจำนวนหนังสือวิทัศน์	3.24	3.38
การจัดขึ้นหนังสือ	3.36	3.54

จากตาราง 41 ผลการวิเคราะห์พบว่าผู้ใช้ที่เรียนภาษาอังกฤษของสถาบันมีความพึงพอใจด้านอื่น ๆ ในระดับมากที่สุด คือ ความสะดวกในการใช้บัตรรายการ (3.38) และน้อยที่สุด คือ การจัดขึ้นหนังสือ (3.36)

สำหรับผู้ที่สนใจเฉพาะเรื่องมีความพึงพอใจด้านอื่น ๆ ในระดับมากที่สุด คือ ความสะดวกในการใช้บัตรรายการ (3.6) เช่นกัน และน้อยที่สุด คือ จำนวนหนังสือฉบับบันทึกเสียง (3.30)

ซ. ความสอดคล้องระหว่างวัตถุประสงค์ในการใช้ของผู้ใช้กับวัตถุประสงค์ห้องสมุด

1) ห้องสมุดบริติชเคาน์ซิล มีวัตถุประสงค์เพื่อให้การสนับสนุนทางการเรียนการสอนภาษาอังกฤษของสถาบันสอนภาษาบริติชเคาน์ซิล โดยจัดให้มีทรัพยากรทั้งที่เป็นสิ่งพิมพ์และโสตทัศนวัสดุไว้ให้บริการแก่ผู้ใช้ห้องสมุด

ผลการวิเคราะห์พบว่าวัตถุประสงค์ของผู้ใช้ห้องสมุดมีความสอดคล้องกับวัตถุประสงค์ของห้องสมุดแต่ละด้านดังนี้

ทางด้านสิ่งพิมพ์ ผู้ใช้ที่เรียนภาษาของสถาบันมีวัตถุประสงค์ในการอ่านหนังสือพิมพ์และวารสาร คิดเป็นร้อยละ 43.55 อ่านหนังสือสารคดีและวิชาการ คิดเป็นร้อยละ 34.67 ใช้หนังสือเพื่อศึกษาภาษาอังกฤษ คิดเป็นร้อยละ 76.00 สำหรับผู้ที่สนใจเฉพาะเรื่องมีวัตถุประสงค์ในการอ่านหนังสือพิมพ์และวารสาร คิดเป็นร้อยละ 36.00 อ่านหนังสือสารคดีและวิชาการ คิดเป็นร้อยละ 60.00 ใช้หนังสือเพื่อศึกษาภาษาอังกฤษ คิดเป็นร้อยละ 46.67

ทางด้านโสตทัศนวัสดุ ผู้ใช้ที่เรียนภาษาของสถาบันมีวัตถุประสงค์ในการใช้แถบบันทึกเสียงเพื่อศึกษาภาษาอังกฤษ คิดเป็นร้อยละ 92.00 ใช้วิดิทัศน์เพื่อศึกษาภาษาอังกฤษ คิดเป็นร้อยละ 86.66 สำหรับผู้ที่สนใจเฉพาะเรื่องมีวัตถุประสงค์ในการใช้แถบบันทึกเสียงเพื่อศึกษาภาษาอังกฤษ คิดเป็นร้อยละ 61.33 ใช้วิดิทัศน์เพื่อศึกษาภาษาอังกฤษ คิดเป็นร้อยละ 62.67

แสดงว่าผู้ใช้ทั้ง 2 ประเภทใช้โสตทัศนวัสดุในการศึกษาภาษาอังกฤษมากกว่าสิ่งพิมพ์ และผู้ใช้ที่เรียนภาษาอังกฤษของสถาบันมีวัตถุประสงค์สอดคล้องมากกว่าผู้ที่สนใจเฉพาะเรื่อง

2) ห้องสมุดบริติชเคาน์ซิล มีวัตถุประสงค์เพื่อเผยแพร่สารนิเทศทางด้านสหราชอาณาจักร

ผลการวิเคราะห์พบว่าวัตถุประสงค์ของผู้ใช้ห้องสมุดไม่สอดคล้องกัน คือ ผู้ใช้ที่เรียนภาษาของสถาบันมีความต้องการศึกษาเกี่ยวกับเรื่องสหราชอาณาจักร คิดเป็นร้อยละ 9.33 แต่มีความต้องการทรัพยากรในระดับ 3.20 สำหรับผู้ที่สนใจเฉพาะเรื่องมีความต้องการศึกษาเกี่ยวกับเรื่องสหราชอาณาจักร คิดเป็นร้อยละ 9.33 แต่มีความต้องการทรัพยากรในระดับ 2.74

3) ห้องสมุดบริติชเคาน์ซิล มีวัตถุประสงค์เพื่อที่จะให้ข้อมูลหรือสารนิเทศที่เกี่ยวข้องกับการศึกษาของสหราชอาณาจักร

ผลการวิเคราะห์พบว่าวัตถุประสงค์ของผู้ใช้ห้องสมุดไม่สอดคล้องกัน คือ ผู้ใช้ที่เรียนภาษาของสถาบันมีความต้องการใช้บริการแนะแนวเพื่อการศึกษา คิดเป็นร้อยละ 10.67 แต่ต้องการทรัพยากรในการศึกษาในระดับ 3.86 สำหรับผู้ที่สนใจเฉพาะเรื่องมีความต้องการใช้บริการแนะแนวเพื่อการศึกษาต่อ คิดเป็นร้อยละ 10.67 แต่ต้องการทรัพยากรในการศึกษาต่อในระดับ 3.70

4) ห้องสมุดบริติชเคาน์ซิล มีวัตถุประสงค์ในการสนับสนุนทรัพยากรห้องสมุดทุกสาขาวิชา แต่เน้นทางด้านวิทยาศาสตร์ ธุรกิจและคอมพิวเตอร์

ผลจากการวิเคราะห์พบว่า วัตถุประสงค์ของผู้ใช้ห้องสมุดสอดคล้องกันค่อนข้างมาก คือ ผู้ใช้ที่เรียนภาษาของสถาบันมีความต้องการทรัพยากรทางด้านวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีในระดับ 3.80 สำหรับผู้ที่สนใจเฉพาะเรื่องมีความต้องการทรัพยากรทางด้านวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีในระดับ 3.81

สรุปผล อภิปรายผลและข้อเสนอแนะ

การศึกษาค้นคว้าครั้งนี้มีความมุ่งหมายเพื่อศึกษาความเกื้อกูลต่อสังคมไทยของห้องสมุดสถาบันสอนภาษา เอ.ยู.เอ. และห้องสมุดบริติชเคาน์วิล ในประเด็นของประวัติพัฒนาการ สาเหตุของการจัดตั้ง การดำเนินงานและการบริการ คุณลักษณะเฉพาะของทรัพยากรสารสนเทศทั้งในด้านลักษณะสาขาวิชาและรูปแบบที่ให้บริการ ตลอดจนถึงวัตถุประสงค์ในการใช้ ความพึงพอใจ ความต้องการใช้บริการและวัสดุสารสนเทศ และความสอดคล้องระหว่างวัตถุประสงค์ในการใช้ห้องสมุดของผู้ใช้กับวัตถุประสงค์ของห้องสมุด วิธีดำเนินการศึกษาค้นคว้าได้ใช้วิธีวิจัยเชิงประวัติศาสตร์ผสมผสานกับวิธีการเชิงปริมาณ โดยศึกษาจากเอกสารทั้งภาษาไทยและภาษาต่างประเทศ การสัมภาษณ์ผู้บริหารห้องสมุด บรรณารักษ์ บุคคลที่เกี่ยวข้องและแบบสอบถามผู้ใช้ห้องสมุด จำนวนห้องสมุดละ 150 คน โดยแบ่งเป็นผู้ที่เรียนภาษาของสถาบัน จำนวน 75 คน และผู้ที่สนใจเฉพาะเรื่อง จำนวน 75 คน แจกแบบสอบถามในเดือนมกราคม พ.ศ. 2534 สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลคือ ค่าร้อยละและค่าเฉลี่ย

สรุปผลการศึกษาค้นคว้า

จากการศึกษาค้นคว้าสามารถสรุปผลการวิเคราะห์ข้อมูลได้ดังนี้

ห้องสมุดสถาบันสอนภาษา เอ.ยู.เอ.

1. ประวัติห้องสมุด

ห้องสมุดสถาบันสอนภาษา เอ.ยู.เอ. เปิดบริการเมื่อเดือนพฤษภาคม พ.ศ. 2489 ณ อาคาร 7 ถนนราชดำเนิน มีโดโรธี เวิร์ด เป็นบรรณารักษ์คนแรก ขณะนั้นใช้ชื่อห้องสมุดว่าห้องสมุดสำนักงานข่าวสารอเมริกันหรือห้องสมุดยูนิส ใน พ.ศ. 2498 ได้ย้ายห้องสมุดมาตั้งที่เลขที่ 107 ถนนพัฒนาพงษ์ เนื่องจากสถานที่ที่ราชดำเนินหมดสัญญาเช่า และในปีเดียวกันก็ย้ายมายังเลขที่ 105 ถนนเดิวกันอีกครั้งหนึ่ง ปัจจุบันห้องสมุดได้ย้ายมาอยู่ในสถาบันสอนภาษา เอ.ยู.เอ. โดยการรวมกับห้องสมุดสถาบันสอนภาษา เอ.ยู.เอ. และสร้างอาคารขึ้นใหม่ในพ.ศ. 2512 ปัจจุบันมี ม.ล. จ้อย นันทวิจิตร เป็นหัวหน้าบรรณารักษ์

ตลอดเวลาที่ผ่านมาห้องสมุดสำนักงานข่าวสารอเมริกันและห้องสมุดสถาบันสอนภาษา เอ.ยู.เอ. ได้มีส่วนช่วยในการพัฒนากิจการห้องสมุดและวิชาชีพบรรณารักษศาสตร์ไทยให้เจริญก้าวหน้าอย่างมาก เช่น มีส่วนช่วยเหลือและสนับสนุนให้มีการสอนวิชาบรรณารักษศาสตร์ครั้งแรกที่จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ร่วมก่อตั้งสมาคมห้องสมุดแห่งประเทศไทย เผยแพร่ความรู้และวิทยาการใหม่ ๆ ให้กับบรรณารักษ์ไทย เป็นต้น

2. สาเหตุของการจัดตั้ง

ห้องสมุดเป็นรูปแบบหนึ่งของนโยบายสำนักงานข่าวสารอเมริกันในการเผยแพร่วัฒนธรรมและภาพพจน์ของชาวอเมริกัน ตลอดจนถึงการประชาสัมพันธ์ประเทศสหรัฐอเมริกาในต่างประเทศ และขยายความสัมพันธ์และความเข้าใจระหว่างชาวอเมริกันกับประชาชนอื่น ๆ ทั่วโลก สำหรับปัจจุบันห้องสมุดสถาบันสอนภาษา เอ.ยู.เอ. ได้เปลี่ยนสถานะเป็นห้องสมุดศูนย์ระหว่างสองชาติ จึงมีนโยบายที่จะเผยแพร่วัฒนธรรมและประเพณี ภาษาและการศึกษาของประเทศไทยให้กับชาวต่างชาติเพิ่มขึ้นด้วย

3. วัตถุประสงค์ของห้องสมุด

ห้องสมุดสถาบันสอนภาษา เอ.ยู.เอ. มีวัตถุประสงค์ดังนี้คือ

- ก. เพื่อแสดงให้เห็นถึงเสรีภาพในการที่จะเข้าถึงทรัพยากรสารสนเทศความรู้ต่าง ๆ
- ข. เพื่อแสดงให้เห็นถึงความสัมพันธ์ระหว่างประชาชนชาวไทยกับชาวอเมริกัน
- ค. เพื่อให้ชาวไทยได้เข้าใจถึงวัฒนธรรม อารยธรรมของชาวอเมริกันในด้านต่าง ๆ ตลอดจนถึงอเมริกันศึกษา
- ง. เพื่อแสดงให้เห็นว่าห้องสมุดสถาบันสอนภาษา เอ.ยู.เอ. เป็นห้องสมุดที่เป็นแหล่งเอกสารสารสนเทศที่เชื่อถือได้
- จ. เพื่อแสดงให้เห็นทางด้านเทคโนโลยีทางด้านห้องสมุดที่มาจากสหรัฐอเมริกา
- ฉ. เพื่อให้เป็นศูนย์ระหว่างสองชาติจึงมีส่วนส่งเสริมและสนับสนุนสถาบันสอนภาษา เอ.ยู.เอ. โดยจัดให้มีทรัพยากรห้องสมุดทั้งที่เป็นหนังสือและโสตทัศนวัสดุที่เกี่ยวข้องกับหลักสูตรทางด้านการเรียนการสอนภาษาอังกฤษและเกี่ยวกับไทยศึกษา

4. การดำเนินงานและการบริการ

ห้องสมุดสถาบันสอนภาษา เอ.ยู.เอ. ได้จัดแบ่งหน่วยงานออกเป็น 4 แผนกคือ แผนกจ่าย-รับหนังสือ แผนกตอบคำถามและช่วยการค้นคว้า แผนกจัดหมู่และทำบัตรรายการและแผนกโสตทัศนวัสดุ สำหรับการบริการห้องสมุดจะมีการให้บริการยืม-คืนหนังสือ วารสารและโสตทัศนวัสดุ เช่นแถบบันทึกเสียงและวิดีโอ บริการตอบคำถามและช่วยค้นคว้า บริการข่าวสารทันสมัย บริการยืมระหว่างห้องสมุดและบริการเครื่องอ่านไมโครฟิล์มและไมโครฟิช

5. คุณลักษณะเฉพาะของทรัพยากรสารสนเทศ

ห้องสมุดสถาบันสอนภาษา เอ.ยู.เอ. มีทรัพยากรห้องสมุดทั้งที่เป็นสิ่งพิมพ์และโสตทัศนวัสดุ ได้แก่ หนังสือ วารสาร หนังสือพิมพ์ แถบบันทึกเสียง วิดีทัศน์ ไมโครฟิล์มและไมโครฟิช ทางด้านเนื้อหาของทรัพยากรห้องสมุดจะมีสาขาทุกสาขาวิชา แต่จะเน้นเรื่องทางด้านสหรัฐอเมริกาที่เกี่ยวกับการเมืองและการปกครอง ประวัติศาสตร์ ภูมิศาสตร์และการท่องเที่ยว สิ่งแวดล้อม วัฒนธรรม บุคคลสำคัญ ภาษาและวรรณคดี การศึกษาและหนังสืออ้างอิงประเภทต่าง ๆ

6. วัตถุประสงค์ในการใช้ห้องสมุด

ผู้ใช้ที่เรียนภาษาของสถาบันมีวัตถุประสงค์ในการใช้ห้องสมุดเพื่ออ่านหนังสือพิมพ์และวารสารมากเป็นอันดับหนึ่ง (ร้อยละ 69.33) รองลงมาคือเพื่อศึกษาภาษาอังกฤษจากโสตทัศนวัสดุ (ร้อยละ 50.67) ผู้ที่สนใจเฉพาะเรื่องมีวัตถุประสงค์ในการใช้ห้องสมุดเพื่ออ่านหนังสือพิมพ์และวารสารมากเป็นอันดับหนึ่งเช่นกัน (ร้อยละ 65.33) รองลงมาคือเพื่อยืมหนังสือไปอ่านที่บ้าน (ร้อยละ 54.67)

วัตถุประสงค์ในการใช้หนังสือ ผู้ใช้ทั้ง 2 ประเภทต่างใช้หนังสือเพื่อศึกษาหาความรู้ทั่วไปมากเป็นอันดับหนึ่ง (ร้อยละ 69.33 เท่ากัน) รองลงมาเพื่อศึกษาภาษาอังกฤษเช่นกัน (ร้อยละ 54.67 และ 49.33 ตามลำดับ)

วัตถุประสงค์ในการใช้แถบบันทึกเสียง ผู้ใช้ทั้ง 2 ประเภทต่างใช้แถบบันทึกเสียง เพื่อศึกษาภาษาอังกฤษมากเป็นอันดับหนึ่ง (ร้อยละ 82.67 และ 53.33 ตามลำดับ) รองลงมา เพื่อความบันเทิงเช่นกัน (ร้อยละ 26.67 และ 38.67 ตามลำดับ)

วัตถุประสงค์ในการใช้วีดิทัศน์ ผู้ใช้ทั้ง 2 ประเภทต่างใช้วีดิทัศน์เพื่อศึกษาภาษาอังกฤษมากเป็นอันดับหนึ่ง (ร้อยละ 78.67 และ 57.33 ตามลำดับ) รองลงมาเพื่อความบันเทิงเช่นกัน (ร้อยละ 32.00 และ 42.67 ตามลำดับ)

7. ความต้องการของผู้ใช้

ก. ความต้องการด้านทรัพยากร

ผู้ใช้ที่เรียนภาษาของสถาบันมีความต้องการทรัพยากรประเภทหนังสือเพื่อศึกษาภาษาอังกฤษมากเป็นอันดับหนึ่ง (4.33) รองลงมาคือหนังสือพิมพ์ (3.89) ผู้ที่สนใจเฉพาะเรื่องมีความต้องการหนังสือวิชาการมากเป็นอันดับหนึ่ง (3.96) รองลงมาคือหนังสือเพื่อศึกษาภาษาอังกฤษ (3.94)

สำหรับเนื้อหาทรัพยากรทางด้านสหรัฐอเมริกา ผู้ใช้ที่เรียนภาษาของสถาบันมีความต้องการด้านสารนิเทศภูมิศาสตร์และการท่องเที่ยวมากเป็นอันดับหนึ่ง (4.05) รองลงมาคือวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี (3.67) ผู้ที่สนใจเฉพาะเรื่องมีความต้องการด้านศิลปวัฒนธรรมมากเป็นอันดับหนึ่ง (3.74) รองลงมาคือภูมิศาสตร์และการท่องเที่ยว (3.69)

สำหรับเนื้อหาทั่ว ๆ ไปผู้ใช้ทั้ง 2 ประเภทมีความต้องการทางด้านภาษา ศาสตร์ และภาษาอังกฤษมากเป็นอันดับหนึ่ง (ร้อยละ 69.33) รองลงมาคือผู้ใช้ที่เรียนภาษาของสถาบันต้องการคือ วิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี (ร้อยละ 25.33) ผู้ที่สนใจเฉพาะเรื่องต้องการคือ วรรณคดี (ร้อยละ 29.33)

ข. ความต้องการด้านบริการ

ผู้ใช้ทั้ง 2 ประเภทต่างมีความต้องการใช้บริการยืม-คืนมากเป็นอันดับหนึ่ง (3.85 และ 3.98 ตามลำดับ) รองลงมาคือบริการตอบคำถามและช่วยค้นคว้าเช่นกัน (3.82 และ 3.37 ตามลำดับ)

8. ความพึงพอใจของผู้ใช้

ก. ความพึงพอใจด้านทรัพยากร

ผู้ใช้ทั้ง 2 ประเภทมีความพึงพอใจทรัพยากรในด้านที่ช่วยฝึกภาษาอังกฤษทางด้านการอ่านมากเป็นอันดับหนึ่ง (4.05 และ 3.94 ตามลำดับ) รองลงมาคือผู้ใช้ที่เรียนภาษาของสถาบันมีความพึงพอใจในด้านเลือกต่อการศึกษาหรือการทำงาน (3.92) ผู้ที่สนใจเฉพาะเรื่องคือให้ความรู้ด้านวัฒนธรรมประเพณีของสหรัฐอเมริกา (3.64)

ข. ความพึงพอใจด้านบริการ

ผู้ใช้ที่เรียนภาษาของสถาบันมีความพึงพอใจด้านบริการตอบคำถามและช่วยค้นคว้าด้วยตนเองมากเป็นอันดับหนึ่ง (3.58) รองลงมาคือบริการวิดีโอทัศน์ (3.57) ผู้ที่สนใจเฉพาะเรื่องมีความพึงพอใจด้านบริการสืบค้นมากเป็นอันดับหนึ่ง (3.92) รองลงมาคือบริการตอบคำถามและช่วยค้นคว้าด้วยตนเอง (3.49)

ค. ความพึงพอใจด้านอื่น ๆ

ผู้ใช้ที่เรียนภาษาของสถาบันมีความพึงพอใจด้านความสะดวกในการใช้บัตรรายการมากเป็นอันดับหนึ่ง (3.57) รองลงมาคือการจัดชั้นหนังสือ (3.52) ส่วนผู้ที่สนใจเฉพาะเรื่องมีความพึงพอใจด้านการจัดชั้นมากเป็นอันดับหนึ่ง (3.53) รองลงมาคือความสะดวกในการใช้บัตรรายการ (3.37)

9. ความสอดคล้องระหว่างวัตถุประสงค์ในการใช้ห้องสมุดของผู้ใช้กับวัตถุประสงค์ของห้องสมุดสถาบันสอนภาษา เอ.ยู.เอ.

ก. วัตถุประสงค์ของห้องสมุดเพื่อสนับสนุนการเรียนการสอนภาษาอังกฤษผลการวิจัยพบว่าผู้ใช้ทั้ง 2 ประเภทมีวัตถุประสงค์ในการใช้ห้องสมุดสอดคล้องดังนี้

- 1) ใช้หนังสือเพื่อศึกษาภาษาอังกฤษ (ร้อยละ 54.67 และ 49.33 ตามลำดับ)
- 2) ใช้แถบบันทึกเสียงเพื่อศึกษาภาษาอังกฤษ (ร้อยละ 82.67 และ 53.33 ตามลำดับ)

3) ใช้วัดทัศนเพื่อศึกษาภาษาอังกฤษ (ร้อยละ 78.67 และ 57.33 ตามลำดับ)

ข. วัดอุปสงค์ของห้องสมุด เพื่อเผยแพร่อารยธรรม วัฒนธรรมของสหรัฐอเมริกาและสารนิเทศทางด้านอเมริกันศึกษา ผลการวิจัยพบว่าผู้ใช้ทั้ง 2 ประเภทมีวัตถุประสงค์ในการใช้ห้องสมุดเพื่อค้นคว้าเกี่ยวกับเรื่องของสหรัฐอเมริกา ร้อยละ 16.00 และ 24.00 ตามลำดับ และมีความต้องการทรัพยากรในระดับปานกลางคือ 3.45 และ 3.61 ตามลำดับ

ค. วัดอุปสงค์ของห้องสมุด เพื่อให้บริการข้อมูลสารนิเทศที่เกี่ยวกับเรื่องของไทยและความสัมพันธ์ระหว่างประเทศกับสหรัฐอเมริกา ผลการวิจัยพบว่าผู้ใช้ที่เรียนภาษาของสถาบันมีความต้องการทรัพยากรในระดับมากคือ 3.65 ผู้ที่สนใจเฉพาะเรื่องมีความต้องการทรัพยากรในระดับปานกลางคือ 3.14

ง. วัดอุปสงค์ของห้องสมุดเพื่อที่จะแสดงให้เห็นถึงการเข้าถึงข้อมูลหรือทรัพยากรสารนิเทศโดยเสรี และเผยแพร่การใช้เทคโนโลยีห้องสมุดซึ่งสามารถที่จะศึกษาจากการบริการของห้องสมุด ผลการวิจัยพบว่าผู้ใช้ที่เรียนภาษาของสถาบันมีความต้องการในระดับมาก เช่น ใช้บริการยืม-คืน 3.85 ใช้บริการตอบคำถามและช่วยค้นคว้า 3.82 ผู้ที่สนใจเฉพาะเรื่องใช้บริการยืม-คืน 3.98 ใช้บริการตอบคำถามและช่วยค้นคว้า 3.37

ห้องสมุดบริติชเคาน์ซิล

1. ประวัติห้องสมุด

ห้องสมุดบริติชเคาน์ซิล เปิดบริการเมื่อวันที่ 1 พฤษภาคม พ.ศ. 2489 ณ อาคารตึกนายเลิศ ถนนเจริญกรุง โดยมี สตีเฟน ปาร์คเกอร์ เป็นบรรณารักษ์คนแรก ขณะนั้นใช้ชื่อห้องสมุดว่า ห้องสมุดสำนักกลางชาวอังกฤษ ต่อมาเมื่อสหราชอาณาจักรได้จัดตั้งสำนักงานบริติชเคาน์ซิลขึ้นในประเทศไทยเมื่อ พ.ศ. 2495 สำนักงานก็ได้จัดตั้งห้องสมุดขึ้นด้วย ณ เชียงสะพานปฐมบรมราชานุสรณ์ ตรงข้ามโรงเรียนสวนกุหลาบในปัจจุบัน ห้องสมุดสำนักกลางชาวอังกฤษจึงรวมกับห้องสมุดบริติชเคาน์ซิล และในเดือนสิงหาคม พ.ศ. 2513 ห้องสมุดบริติชเคาน์ซิลย้ายมาอยู่ที่สยามสแควร์ ณ อาคารเลขที่ 428 ถนนพระราม 1 ในปัจจุบันนี้ ผ่องพันธุ์รัตนภูษิตเป็นหัวหน้าบรรณารักษ์

ห้องสมุดบริติชเคาน์ซิลนอกจากจะให้บริการแก่ผู้ใช้แล้วยังมีส่วนในการพัฒนากิจการห้องสมุดและวิชาชีพบรรณารักษศาสตร์ในประเทศไทยให้เจริญพัฒนา เช่น สนับสนุนหนังสือให้กับห้องสมุดและสถาบันต่าง ๆ ทุกระดับในโครงการ ODA และ RLS มีส่วนในการก่อตั้งสมาคมห้องสมุดแห่งประเทศไทย แนะนำให้คำปรึกษาการจัดสร้างห้องสมุดในช่วงแรก ๆ เป็นสื่อกลางและเผยแพร่ข้อมูลทางด้านกิจการห้องสมุดและบรรณารักษศาสตร์ในสหราชอาณาจักร เป็นต้น

2. สาเหตุของการจัดตั้ง

ห้องสมุดบริติชเคาน์ซิลเป็นหน่วยงานหนึ่งที่อยู่กับสำนักงานบริติชเคาน์ซิล ซึ่งมีจุดมุ่งหมายเพื่อสร้างความสัมพันธ์และเผยแพร่วัฒนธรรมและชีวิตความเป็นอยู่ของชาวสหราชอาณาจักรไปยังประเทศต่าง ๆ ทั่วโลก การให้บริการห้องสมุดทั้งที่เป็นสิ่งพิมพ์ วัสดุทัศนวัสดุและกิจกรรมทางด้านวัฒนธรรม

3. วัตถุประสงค์ของห้องสมุด

ห้องสมุดบริติชเคาน์ซิลมีวัตถุประสงค์ดังนี้คือ

- ก. เพื่อให้ห้องสมุดเปรียบเสมือนตัวแทนของสำนักงานบริติชเคาน์ซิล
- ข. เพื่อเป็นแหล่งวัสดุอุปกรณ์ที่เป็นภาษาอังกฤษและสิ่งพิมพ์ในสหราชอาณาจักรในทุกสาขาวิชา โดยเน้นทรัพยากรที่ใหม่และทันสมัยที่สุดและสาขาที่เน้นคือ วิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี ธุรกิจและคอมพิวเตอร์
- ค. จัดให้มีและส่งเสริมการสอนภาษาอังกฤษให้กับผู้ใช้และผู้ที่ต้องการศึกษาภาษาอังกฤษได้ฝึกฝนด้วยตนเองอย่างสะดวก
- ง. จัดให้มีวัสดุอ้างอิงเพื่อตอบคำถามเกี่ยวกับเรื่องราวสหราชอาณาจักร
- จ. จัดให้มีข้อมูลทางการศึกษาในสหราชอาณาจักร
- ฉ. จัดให้มีนวนิยายที่เปรียบเสมือนตัวแทนนวนิยายของสหราชอาณาจักร
- ช. จัดให้มีหนังสือภาษาอังกฤษเกี่ยวกับประเทศไทย
- ซ. จัดให้มีข้อมูลต่าง ๆ ตลอดจนวัสดุอุปกรณ์ที่สนับสนุนการทำงานของเจ้าหน้าที่สำนักงานบริติชเคาน์ซิล

4. การดำเนินงานและการบริการ

ห้องสมุดบริติชเคาน์ซิลได้จัดแบ่งหน่วยงานออกเป็น 3 แผนกคือ แผนกหมวดหมู่ และทำบัตรรายการ แผนกบริการตอบคำถามและช่วยการค้นคว้าและแผนกบริการยืม-คืน สำหรับบริการห้องสมุดจะมีบริการยืม-คืนหนังสือ และโสตทัศนวัสดุเฉพาะแถบบันทึกเสียงบางประเภทบริการตอบคำถามและช่วยค้นคว้า บริการยืมระหว่างห้องสมุด บริการให้คำแนะนำ ปรึกษาการเรียนการสอนในสหราชอาณาจักร บริการแนะนำการใช้ห้องสมุด บริการนิทรรศการ หนังสือใหม่และบริการแจกจุลสาร

5. คุณลักษณะเฉพาะของทรัพยากรสารสนเทศ

ห้องสมุดบริติชเคาน์ซิลมีทรัพยากรห้องสมุดทั้งที่เป็นสิ่งพิมพ์และโสตทัศนวัสดุ เช่น หนังสือ วารสาร หนังสือพิมพ์ แถบบันทึกเสียง วิทยุทัศน์ ทางด้านเนื้อหาของทรัพยากร ห้องสมุดจะมีทุกสาขาวิชา แต่จะเน้นทางด้านสหราชอาณาจักรที่เกี่ยวกับการเรียนการสอนภาษาอังกฤษ วรรณคดีอังกฤษ วิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี คอมพิวเตอร์ การจัดการและบริหาร ธุรกิจ การแนะแนวการศึกษาต่อในสหราชอาณาจักร

6. วัตถุประสงค์ในการใช้ห้องสมุด

ผู้ใช้ที่เรียนภาษาของสถาบันมีวัตถุประสงค์ในการใช้ห้องสมุดเพื่อฝึกภาษาอังกฤษจากโสตทัศนวัสดุมากเป็นอันดับหนึ่ง (ร้อยละ 65.33) รองลงมาคือเพื่ออ่านหนังสือพิมพ์และวารสาร (ร้อยละ 45.33) ผู้ที่สนใจเฉพาะเรื่องมีวัตถุประสงค์ในการใช้ห้องสมุดเพื่ออ่านหนังสือสารคดีและวิชาการมาเป็นอันดับหนึ่ง (ร้อยละ 60.00) รองลงมาคือเพื่อฝึกภาษาอังกฤษจากโสตทัศนวัสดุ (ร้อยละ 41.33)

วัตถุประสงค์ในการใช้หนังสือ ผู้ใช้ที่เรียนภาษาของสถาบันมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาภาษาอังกฤษมากเป็นอันดับหนึ่ง (ร้อยละ 76.00) รองลงมาคือเพื่อศึกษาหาความรู้ทั่วไป (ร้อยละ 53.33) ผู้ที่สนใจเฉพาะเรื่องมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาหาความรู้ทั่วไปมากเป็นอันดับหนึ่ง (ร้อยละ 62.67) รองลงมาคือเพื่อศึกษาภาษาอังกฤษ (ร้อยละ 46.67)

วัตถุประสงค์ในการใช้แถบบันทึกเสียง ผู้ใช้ทั้ง 2 ประเภทต่างใช้แถบบันทึกเสียงเพื่อศึกษาภาษาอังกฤษมากเป็นอันดับหนึ่ง (ร้อยละ 92.00 และ 61.33 ตามลำดับ) รองลงมาเพื่อความบันเทิงเช่นกัน (ร้อยละ 21.33 และ 25.33 ตามลำดับ)

วัตถุประสงค์ในการใช้วีดิทัศน์ ผู้ใช้ทั้ง 2 ประเภทต่างใช้วีดิทัศน์เพื่อศึกษาภาษาอังกฤษมากเป็นอันดับหนึ่ง (ร้อยละ 86.66 และ 62.67 ตามลำดับ) รองลงมาคือเพื่อความบันเทิง (ร้อยละ 41.33 เท่ากัน)

7. ความต้องการของผู้ใช้

ก. ความต้องการด้านทรัพยากร

ผู้ที่เรียนภาษาของสถาบันมีความต้องการทรัพยากรประเภทหนังสือเพื่อศึกษาภาษาอังกฤษมากเป็นอันดับหนึ่ง (4.52) ผู้ที่สนใจเฉพาะเรื่องมีความต้องการหนังสือวิชาการมากเป็นอันดับหนึ่ง (4.01) รองลงมาคือหนังสือเพื่อฝึกภาษาอังกฤษ (3.98)

สำหรับเนื้อหาทรัพยากรทางด้านสหราชอาณาจักร ผู้ใช้ที่เรียนภาษาของสถาบันมีความต้องการด้านภูมิศาสตร์และการท่องเที่ยวมากเป็นอันดับหนึ่ง (3.88) รองลงมาคือการศึกษา (3.86) ผู้ที่สนใจเฉพาะเรื่องมีความต้องการด้านวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีมากเป็นอันดับหนึ่ง (3.81) รองลงมาคือการศึกษา (3.70)

สำหรับเนื้อหาทั่ว ๆ ไป ผู้ใช้ทั้ง 2 ประเภทมีความต้องการด้านภาษาศาสตร์และภาษาอังกฤษมากเป็นอันดับหนึ่ง (ร้อยละ 86.67 และ 57.33 ตามลำดับ) รองลงมาคือผู้ใช้ที่เรียนภาษาของสถาบันมีความต้องการคือศิลปะและการออกแบบ (ร้อยละ 26.67) ผู้ที่สนใจเฉพาะเรื่องมีความต้องการคือวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี (ร้อยละ 25.33)

ข. ความต้องการด้านบริการ

ผู้ใช้ทั้ง 2 ประเภทต่างมีความต้องการด้านบริการยืม-คืนมากเป็นอันดับหนึ่ง (4.57 และ 4.46 ตามลำดับ) รองลงมาคือบริการตอบคำถามและช่วยค้นคว้าเช่นกัน (3.69 และ 3.36 ตามลำดับ)

8. ความพึงพอใจของผู้ใช้

ก. ความพึงพอใจด้านทรัพยากร

ผู้ใช้ทั้ง 2 ประเภทมีความพึงพอใจทรัพยากรในด้านที่ช่วยฝึกภาษาอังกฤษทางด้านการอ่านมากเป็นอันดับหนึ่ง (4.02 และ 3.96 ตามลำดับ) รองลงมาคือช่วยฝึกภาษาอังกฤษทางด้านการฟังเช่นกัน (3.96 และ 3.65 ตามลำดับ)

ข. ความพึงพอใจด้านบริการ

ผู้ใช้ทั้ง 2 ประเภทมีความพึงพอใจด้านบริการยืม-คืนมากเป็นอันดับหนึ่ง (3.77 และ 4.14 ตามลำดับ) รองลงมาคือผู้ใช้ที่เรียนภาษาของสถาบันมีความพึงพอใจคือบริการวัดทักษะ (3.45) ผู้ที่สนใจเฉพาะเรื่องมีความพึงพอใจคือบริการตอบคำถามและช่วยค้นคว้า (3.50)

ค. ความพึงพอใจด้านอื่น ๆ

ผู้ใช้ทั้ง 2 ประเภทมีความพึงพอใจด้านความสะดวกในการใช้บัตรรายการมากเป็นอันดับหนึ่ง (3.38 และ 3.60 ตามลำดับ) รองลงมาคือผู้ใช้ที่เรียนภาษาของสถาบันมีความพึงพอใจคือสภาพและจำนวนหนังสือแถบบันทึกเสียง (3.17) ผู้ที่สนใจเฉพาะเรื่องมีความพึงพอใจคือการจัดชั้นหนังสือ (3.54)

9. ความสอดคล้องระหว่างวัตถุประสงค์ในการใช้ห้องสมุดของผู้ใช้กับวัตถุประสงค์ของห้องสมุดปรีดิษเคาน์ซิล

ก. วัตถุประสงค์ของห้องสมุดเพื่อสนับสนุนการเรียนการสอนภาษาอังกฤษ ผลการวิจัยพบว่าผู้ใช้ทั้ง 2 ประเภทมีวัตถุประสงค์ในการใช้ห้องสมุดสอดคล้องดังนี้

- 1) ใช้หนังสือเพื่อศึกษาภาษาอังกฤษ
(ร้อยละ 76.00 และ 46.67 ตามลำดับ)
- 2) ใช้แถบบันทึกเสียงเพื่อศึกษาภาษาอังกฤษ
(ร้อยละ 92.00 และ 61.33 ตามลำดับ)
- 3) ใช้วัดทักษะเพื่อศึกษาภาษาอังกฤษ
(ร้อยละ 86.66 และ 62.67 ตามลำดับ)
- 4) ความต้องการทรัพยากรอยู่ในระดับมากที่สุดและมาก

ข. วัตถุประสงค์ของห้องสมุดเพื่อเผยแพร่สารนิเทศทางด้านสหราชอาณาจักร ผลการวิจัยพบว่าผู้ใช้ทั้ง 2 ประเภทมีวัตถุประสงค์ในการใช้ห้องสมุดเพื่อค้นคว้าเกี่ยวกับเรื่องของสหราชอาณาจักรร้อยละ 9.33 เท่ากันและมีความต้องการทรัพยากรในระดับปานกลางคือ 3.20 และ 2.74 ตามลำดับ

ค. วัตถุประสงค์ของห้องสมุดเพื่อให้ข้อมูลและสารนิเทศทางการศึกษาของสหราชอาณาจักร ผลการวิจัยพบว่าผู้ใช้ทั้ง 2 ประเภทมีวัตถุประสงค์ในการใช้ห้องสมุดเพื่อใช้บริการแนะแนวการศึกษาต่อร้อยละ 11.00 เท่ากัน และมีความต้องการทรัพยากรในระดับมากคือ 3.86 และ 3.70 ตามลำดับ

ง. วัตถุประสงค์ของห้องสมุดเพื่อสนับสนุนทรัพยากรห้องสมุดที่เน้นทางด้านวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี ธุรกิจและคอมพิวเตอร์ ผลการวิจัยพบว่าผู้ใช้ทั้ง 2 ประเภทมีความต้องการทรัพยากรทางด้านวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีในระดับมากคือ 3.8 และ 3.81 ตามลำดับ

อภิปรายผล

- สาเหตุให้มีการจัดตั้งห้องสมุด ผลจากการศึกษามีประเด็นที่น่าสนใจดังนี้คือ ห้องสมุดสถาบันสอนภาษา เอ.ยู.เอ. ในการจัดตั้งครั้งแรกในชื่อของ ห้องสมุด สำนักงานข่าวสารอเมริกันและขึ้นอยู่กับสำนักงานข่าวสารอเมริกัน ซึ่งเป็นหน่วยงานที่มีจุดมุ่งหมายเพื่อสนับสนุนการค้าเงินนโยบายต่างประเทศของรัฐบาลสหรัฐอเมริกา โดยวิธีการทำให้ประชาชนในประเทศต่าง ๆ เอนเอียงไปในทางที่เป็นประโยชน์แก่สหรัฐอเมริกา (ณรงค์ สิ้นสวัสดิ์. 2529 : 56) โดยมีกิจกรรมทางด้านบริการห้องสมุด การจัดพิมพ์และแจกหนังสือ การใช้วิทยุและโทรทัศน์ ภาพยนตร์ เป็นต้น (Palmer and Perkins. 1969 : 121) อาภา ภมรบุตร (2521 : 177) ได้ตั้งข้อสังเกตว่า "เป็นที่น่าประหลาดใจอย่างหนึ่งว่าทำไมสหรัฐอเมริกาจึงลงทุนในหน่วยงานนี้มากมายนัก" ทั้งนี้เพราะว่าห้องสมุดเป็นสื่อประเภทหนึ่งที่สามารถดำเนินงานให้ประสบผลสำเร็จได้ง่ายกว่าสื่อประเภทอื่น ๆ ในการที่จะให้ภาพพจน์ชีวิตความเป็นอยู่ วัฒนธรรมและอารยธรรมของชาวอเมริกัน โดยผ่านทางด้านทรัพยากรห้องสมุดและการบริการ

ต่าง ๆ และที่สำคัญห้องสมุดเป็นแหล่งที่รวมสื่อประเภทอื่น ๆ เข้าด้วยกัน ด้วยเหตุนี้งานห้องสมุดจึงมีความสำคัญในการเผยแพร่นโยบายได้เป็นอย่างดี ดังคำกล่าวของประธานาธิบดีเคนเนดีกล่าวว่า "แม้ว่าสหรัฐอเมริกาจะประสบผลสำเร็จสูงสุดในด้านโครงการอวกาศด้วยการส่งมนุษย์ไปเหยียบดวงจันทร์ใน พ.ศ. 2513 แต่แท้ที่จริงแล้วงานทางด้านข่าวสารและวัฒนธรรมที่ได้จัดตั้งขึ้นดูเหมือนว่าจะมีความชัดเจนในการประสบผลสำเร็จมากกว่า" (James. 1953 : 76) และ เลซี่ (Lacy. 1954 : 187) กล่าวเพิ่มเติมว่า "กิจกรรมทางด้านห้องสมุดและหนังสือมีจุดมุ่งหมายเพื่อที่จะนำข่าวสารไปยังประเทศต่าง ๆ ตามความต้องการความเหมาะสมของผู้รับแต่ละคน และที่แน่นอนก็คือหนังสือเป็นเครื่องมืออย่างหนึ่งที่สามารถใช้ได้โดยตรง สำหรับกิจกรรมห้องสมุดนอกจากจะดำเนินการภายในห้องสมุดแล้ว ยังดำเนินการต่าง ๆ ภายนอกห้องสมุดด้วย เช่น การฉายภาพยนตร์ การแปลหนังสือจากสหรัฐอเมริกาแจกจ่ายและจำหน่าย เพื่อให้ผู้ใช้ห้องสมุดทุกระดับสามารถรับข่าวสารของสหรัฐอเมริกาได้ แม้จะไม่สามารถอ่านภาษาอังกฤษได้ สำหรับการให้บริการห้องสมุดก็จะมีบริการทุกระดับ ตั้งแต่ผู้บริหารระดับประเทศไปจนถึงผู้ใช้ทั่ว ๆ ไปในรูปแบบที่แตกต่างกัน

ปัจจุบันห้องสมุดสถาบันสอนภาษา เอ.ยู.เอ. ได้กลายเป็นห้องสมุดศูนย์ระหว่างสองชาติ โดยมีคณะกรรมการบริหารทั้งที่เป็นชาวอเมริกันและชาวไทยร่วมกัน นโยบายและวัตถุประสงค์ของการจัดตั้งห้องสมุดจึงได้มีการปรับปรุงและเปลี่ยนแปลงขึ้นใหม่ นั่นก็คือต้องการที่จะเผยแพร่วัฒนธรรมและอารยธรรมของทั้ง 2 ประเทศ โดยเฉพาะการเผยแพร่ทางด้านการเรียนการสอนภาษาทั้งภาษาอังกฤษและภาษาไทยและห้องสมุดสถาบันสอนภาษา เอ.ยู.เอ. ก็สามารถสนองนโยบายเหล่านี้ได้เป็นอย่างดี ดังได้กล่าวในวัตถุประสงค์และการบริการต่าง ๆ ของห้องสมุด

ห้องสมุดบริติชเคาน์ซิลก็เช่นเดียวกัน ในการจัดตั้งครั้งแรกในชื่อของ ห้องสมุดสำนักกลางข่าวอังกฤษก็มีจุดมุ่งหมายเพื่อสนับสนุนนโยบายต่างประเทศของสหราชอาณาจักรในการแถลงข่าวและให้ข้อมูลเกี่ยวกับเรื่องของสหราชอาณาจักร เมื่อเปลี่ยนมาเป็นห้องสมุดบริติชเคาน์ซิลและขึ้นกับสำนักงานบริติชเคาน์ซิลซึ่งมีจุดมุ่งหมายเพื่อเผยแพร่วัฒนธรรมและอารยธรรมของสหราชอาณาจักร โดยห้องสมุดเป็นกิจกรรมหนึ่งในหลาย ๆ กิจกรรมของหน่วยงานในการเผยแพร่ข่าวสาร ข้อมูลเกี่ยวกับสหราชอาณาจักรและทางด้านการเรียนการสอนภาษาอังกฤษ ถือได้ว่าห้องสมุดเปรียบเสมือนกุญแจทางด้านกิจกรรมการประชาสัมพันธ์วัฒนธรรมที่สามารถ

ดำเนินงานสำเร็จตามวัตถุประสงค์ที่ได้วางไว้ ดังที่ คัมส์ (Combs. 1988 : 1) ได้เปรียบเทียบว่าห้องสมุดเป็น "การโฆษณาทางด้านวัฒนธรรม" พร้อมกันนี้ห้องสมุดก็มีภาระหน้าที่ในการเผยแพร่กิจการทางด้านการพิมพ์ในสหราชอาณาจักรไม่ว่าจะเป็นหนังสือ วารสารและสิ่งพิมพ์อื่น ๆ ให้เป็นที่รู้จักในต่างประเทศในรูปแบบของการบริการให้ยืมสิ่งพิมพ์หรือการจัดนิทรรศการ ด้วยเหตุนี้ภาพพจน์ด้านหนึ่งของบริติชเคาน์ซิลคือ "เครื่องมือทางการค้าชนิดใหม่" (Moorhouse. 1977 : 350) สำหรับกิจกรรมจะเป็นการจัดภายในห้องสมุดเท่านั้นหรือสำนักงานบริติชเคาน์ซิล และการให้บริการจะเน้นสมาชิกห้องสมุดเป็นส่วนใหญ่

2. ความเกือกล่อลึงคมไทย

ห้องสมุดทั้ง 2 แห่งต่างก็มีบทบาทในการพัฒนากิจการห้องสมุดและการศึกษาวิชาบรรณารักษศาสตร์ในประเทศไทยให้เจริญก้าวหน้า ทั้งในรูปของการให้ความช่วยเหลือทางการเงิน บุคลากร ทรัพยากรห้องสมุด และการให้คำปรึกษาแนะนำทางกิจการห้องสมุดด้านต่าง ๆ ดำเนินการสร้างความสัมพันธ์ระหว่างประเทศและประชาชนทั้ง 2 ประเทศ ตลอดจนถึงการสร้างภาพพจน์ที่ดีให้เกิดขึ้นในประเทศไทย

3. คุณลักษณะเฉพาะของทรัพยากรสารนิเทศ

ห้องสมุดสถาบันสอนภาษา เอ.ยู.เอ. และห้องสมุดบริติชเคาน์ซิลต่างก็มีทรัพยากรห้องสมุดในสาขาวิชาต่าง ๆ ทั้งที่เป็นสิ่งพิมพ์และโสตทัศนวัสดุ และทรัพยากรทางการเรียนการสอนภาษาอังกฤษ จะแตกต่างตรงที่ห้องสมุดสถาบันสอนภาษา เอ.ยู.เอ. เป็นสิ่งพิมพ์จากสหรัฐอเมริกาและห้องสมุดบริติชเคาน์ซิลเป็นสิ่งพิมพ์จากสหราชอาณาจักรแล้ว ห้องสมุดสถาบันสอนภาษา เอ.ยู.เอ. จะเน้นสารนิเทศทางด้านอเมริกันศึกษาในสาขาต่าง ๆ และไทยศึกษาพร้อมกับมีสิ่งพิมพ์ทางภาษาไทยด้วย อันเนื่องมาจากเป็นห้องสมุดศูนย์ระหว่างสองชาติที่จะต้องให้การสนับสนุนข้อมูลและสารนิเทศทั้ง 2 ประเทศตามวัตถุประสงค์ ขณะที่ห้องสมุดบริติชเคาน์ซิลมีสารนิเทศทางด้านสหราชอาณาจักรและมีทรัพยากรที่เป็นเรื่องประเทศไทยเฉพาะที่เป็นภาษาอังกฤษเท่านั้น และมีนโยบายจัดหาหนังสือใหม่ ๆ และทันสมัย

สำหรับทรัพยากรทางการเรียนการสอนภาษาอังกฤษ นอกจากจะมีวารสาร หนังสือประเภทคำขวัญ หนังสืออ่านประกอบ หนังสืออย่างง่ายและสิ่งพิมพ์ต่าง ๆ ห้องสมุดทั้ง 2 แห่ง ยังมีแถบบันทึกเสียงและวีดิทัศน์ไว้บริการให้ผู้ใช้งานได้ยืม เพื่อที่จะให้ผู้ได้สามารถศึกษาค้นคว้าได้ด้วยตนเองซึ่งทรัพยากรประเภทนี้ได้รับความสนใจจากผู้ได้มาก

4. การใช้ห้องสมุด

ก. ห้องสมุดสถาบันสอนภาษา เอ.ยู.เอ.

1) วัตถุประสงค์ในการใช้ห้องสมุด

ผลการวิจัยพบว่า ผู้ได้ทั้ง 2 ประเภทมีวัตถุประสงค์ในการใช้ห้องสมุดเพื่ออ่านหนังสือพิมพ์และวารสารมากเป็นอันดับหนึ่ง ทั้งนี้เนื่องจากห้องสมุดสถาบันสอนภาษา เอ.ยู.เอ. มีทรัพยากรทางด้านหนังสือพิมพ์และวารสารที่ทันสมัยและใหม่ ๆ อยู่เสมอ ทั้งที่เป็นวิชาการและทั่ว ๆ ไปจากสหรัฐอเมริกา รองลงมาผู้ได้ที่เรียนภาษาของสถาบันมีวัตถุประสงค์เพื่อฝึกภาษาอังกฤษจากโสตทัศนวัสดุ ทั้งนี้เนื่องจากผู้ได้ที่เรียนภาษาอังกฤษของสถาบันต้องการค้นคว้าและศึกษาเพิ่มเติมจากห้องเรียน และห้องสมุดก็ได้จัดทรัพยากรประเภทนี้ไว้สนับสนุนผู้ได้โดยเฉพาะ ซึ่งตรงกับงานวิจัยของ มาลี พานิชกุล (2523 : บทคัดย่อ) ผลการวิจัยพบว่า ผู้ได้ห้องสมุดต้องการใช้โสตทัศนวัสดุประเภทแถบบันทึกเสียงและวีดิทัศน์มากจนไม่เพียงพอกับการให้บริการ ผู้ที่สนใจเฉพาะเรื่องคือต้องการยืมหนังสือไปอ่านที่บ้าน เพราะต้องการค้นคว้าเรื่องต่าง ๆ ตามความสนใจ อาจเนื่องมาจากผู้ได้ประเภทนี้ไม่มีเวลาพอในการที่จะอ่านหนังสือในห้องสมุดและหนังสือที่ต้องการค้นคว้านั้นเป็นวิชาการ ซึ่งผู้ได้ต้องใช้เวลาในการศึกษาค้นคว้า

สำหรับวัตถุประสงค์ในการใช้ทรัพยากรห้องสมุด เช่น หนังสือ ผู้ได้ทั้ง 2 ประเภทต่างใช้เพื่อศึกษาหาความรู้ทั่วไปมากเป็นอันดับหนึ่ง ทั้งนี้เนื่องจากห้องสมุดสถาบันสอนภาษา เอ.ยู.เอ. มีทรัพยากรห้องสมุดทุกสาขาวิชาทั้งใหม่และทันสมัยจากสหรัฐอเมริกา จึงเป็นที่สนใจของผู้ได้ทั้ง 2 ประเภท รองลงมาเพื่อศึกษาภาษาอังกฤษเพราะหนังสือส่วนหนึ่งจะใช้ประกอบการฟังแถบบันทึกเสียง ส่วนโสตทัศนวัสดุทั้งแถบบันทึกเสียงและวีดิทัศน์ ผู้ได้ทั้ง 2 ประเภทต่างมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาภาษาอังกฤษ ซึ่งเป็นเหตุผลเดียวกับวัตถุประสงค์ในการใช้ห้องสมุด

2) ความต้องการของผู้ใช้

ก) ความต้องการด้านทรัพยากร

ผู้ใช้ที่เรียนภาษาของสถาบันมีความต้องการทรัพยากรประเภทหนังสือเพื่อศึกษาภาษาอังกฤษมากเป็นอันดับหนึ่ง เพราะผู้ที่เรียนภาษาของสถาบันต้องการศึกษาภาษาอังกฤษเพิ่มเติมจากบทเรียน และห้องสมุดก็มีทรัพยากรประเภทนี้ไว้สนับสนุนผู้ที่เรียนภาษาของสถาบันและผู้ใช้ทั่วไปที่ต้องการศึกษาภาษาอังกฤษดังวัตถุประสงค์ที่ได้กล่าวไว้ รองลงมาคือหนังสือพิมพ์เพื่อที่จะติดตามข่าว ความรู้ต่าง ๆ และฝึกภาษาอังกฤษจากหนังสือพิมพ์ซึ่งเป็นสื่อประเภทหนึ่งที่ช่วยฝึกภาษาอังกฤษ สำหรับผู้ที่สนใจเฉพาะเรื่องมีความต้องการทรัพยากรประเภทหนังสือวิชาการมากเป็นอันดับหนึ่ง เพราะห้องสมุดสถาบันสอนภาษา เอ.ยู.เอ. มีหนังสือวิชาการทุกสาขาวิชาทั้งที่เป็นหนังสือใหม่และข้อมูลทันสมัย ซึ่งห้องสมุดอื่นไม่สามารถจัดบริการได้อันเนื่องมาจากข้อจำกัดด้านงบประมาณ รองลงมาคือหนังสือเพื่อศึกษาภาษาอังกฤษ เพราะมีผู้ใช้ส่วนหนึ่งแม้ไม่ได้เรียนภาษาที่สถาบันหรือเคยเรียนภาษาของสถาบันต้องการที่จะศึกษาภาษาอังกฤษด้วยตนเอง โดยห้องสมุดมีหนังสือศึกษาภาษาอังกฤษทุกระดับ

ข) ความต้องการด้านบริการ

ผู้ใช้ทั้ง 2 ประเภทต่างมีความต้องการใช้บริการยืม-คืนมากเป็นอันดับหนึ่ง เนื่องจากผู้ยืมมีเวลาจำกัดในการใช้ห้องสมุด เช่น ผู้ใช้ที่เรียนภาษาของสถาบันอาจใช้เวลาว่างจากการเรียนภาษาของสถาบันก่อนหรือหลังการเรียน ผู้ที่สนใจเฉพาะเรื่องอาจเป็นนักศึกษา ข้าราชการหรือพนักงานที่ใช้เวลาว่างช่วงหนึ่งมาค้นหาหนังสือที่ต้องการเพื่อนำไปค้นคว้าที่บ้าน และส่วนใหญ่ยังคงต้องการหนังสือ รองลงมาคือความต้องการด้านบริการตอบคำถาม และช่วยค้นคว้า โดยห้องสมุดบริการผู้ใช้ทั้งที่ถามด้วยตนเอง ทางจดหมายและทางโทรศัพท์ได้อย่างมีประสิทธิภาพตามความต้องการของผู้ใช้ โดยเฉพาะข้อมูลต่าง ๆ ที่เกี่ยวกับสหรัฐอเมริกา

3) ความพึงพอใจของผู้ใช้

ก) ความพึงพอใจด้านทรัพยากร

ผู้ใช้ทั้ง 2 ประเภทต่างมีความพึงพอใจทรัพยากรห้องสมุดในด้านที่มีส่วนช่วยฝึกภาษาอังกฤษทางด้านการอ่านมากเป็นอันดับหนึ่ง เพราะห้องสมุดมีหนังสือภาษาอังกฤษทุกระดับตามความสามารถด้านภาษาของผู้ใช้ รองลงมาคือผู้ใช้ที่เรียนภาษาของสถาบัน มีความพึงพอใจทรัพยากรห้องสมุดในด้านที่ช่วยเหลือต่อการศึกษารือการทำงาน ทั้งทางด้านการศึกษาในการเรียนภาษาอังกฤษและการศึกษาจากสถาบันของผู้เรียน สำหรับผู้ที่สนใจเฉพาะเรื่อง มีความพึงพอใจทรัพยากรห้องสมุดในด้านให้ความรู้ทางด้านวัฒนธรรมและประเพณีของสหรัฐอเมริกา เพราะห้องสมุดมีทรัพยากรที่ให้ความรู้เกี่ยวกับสหรัฐอเมริกามากมายทั้งในด้านประเภทย่อยและเนื้อหาต่าง ๆ โดยจัดเป็นวัตถุประสงค์ข้อหนึ่งของห้องสมุด

ข) ความพึงพอใจด้านบริการ

ผู้ใช้ที่เรียนภาษาของสถาบันมีความพึงพอใจด้านบริการตอบคำถามและช่วยค้นคว้ามากเป็นอันดับหนึ่ง เพราะห้องสมุดได้จัดให้มีบรรณารักษ์ประจำโต๊ะบริการตอบคำถามและช่วยค้นคว้าตลอดเวลา ผู้ใช้จึงได้รับความสะดวกในการใช้บริการได้เป็นอย่างดี และเป็นการให้บริการด้วยความเต็มใจหาข้อมูลให้กับผู้ใช้ได้รวดเร็ว สำหรับผู้ที่สนใจเฉพาะเรื่อง มีความพึงพอใจด้านบริการยืม-คืนมากเป็นอันดับหนึ่ง ทั้งนี้เพราะห้องสมุดให้บริการยืมหนังสือแก่สมาชิกห้องสมุดโดยไม่เสียเงินค่าสมาชิก และช่วงระยะเวลาในการยืมหนังสือก็นานถึง 3 สัปดาห์และสามารถยืมต่อได้อีก 3 สัปดาห์ และสามารถยืมได้ทั้งหนังสือ วารสาร แลกเปลี่ยนเสียงและวิดิทัศน์จะต้องเสียค่าสมาชิก รองลงมาผู้ใช้ที่เรียนภาษาของสถาบันมีความพึงพอใจคือ บริการวิดิทัศน์ เพราะห้องสมุดสถาบันสอนภาษา เอ.ยู.เอ. เป็นห้องสมุดเพียงแห่งเดียวในประเทศไทยที่มีบริการยืมวิดิทัศน์เพียงแต่เสียค่าสมาชิก สำหรับผู้ที่สนใจเฉพาะเรื่องมีความพึงพอใจคือบริการตอบคำถามและช่วยค้นคว้า

4) ความสอดคล้องระหว่างวัตถุประสงค์ในการใช้ห้องสมุดของผู้ใช้กับวัตถุประสงค์ของห้องสมุดสถาบันสอนภาษา เอ.ยู.เอ.

ก) วัตถุประสงค์ห้องสมุดเพื่อสนับสนุนการเรียนการสอนภาษาอังกฤษ ผลจากการวิจัยพบว่าผู้ใช้ทั้ง 2 ประเภทต่างใช้วัสดุทัศนวัสดุเพื่อที่จะศึกษาภาษาอังกฤษมากกว่าสื่อประเภทสิ่งพิมพ์ ทั้งนี้เพราะว่าวัสดุทัศนวัสดุ เช่น แถบบันทึกเสียงและวีดิทัศน์ สามารถให้ความเข้าใจและศึกษาภาษาอังกฤษได้รวดเร็วและดีกว่าสื่อประเภทสิ่งพิมพ์ และผู้ใช้ห้องสมุดต้องการศึกษาแบบอย่างการออกเสียงภาษาอังกฤษที่ถูกต้อง ซึ่งสื่อประเภทสิ่งพิมพ์ไม่สามารถสนองความต้องการดังกล่าวได้เท่าสื่อประเภทวัสดุทัศนวัสดุ

ข) วัตถุประสงค์ห้องสมุดเพื่อเผยแพร่วัฒนธรรมของสหรัฐอเมริกา และสารนิเทศทางด้านอเมริกันศึกษา ผลจากการวิจัยพบว่าไม่สอดคล้องกัน ผู้ใช้มีวัตถุประสงค์ในด้านนี้น้อยมาก เพราะข้อมูลสารนิเทศทางด้านอเมริกันศึกษาในปัจจุบันมีข้อมูลอยู่ทั่ว ๆ ไปในห้องสมุดอื่น ๆ ทั้งที่เป็นภาษาไทยและภาษาต่างประเทศ ผู้ใช้ห้องสมุดที่จะใช้สารนิเทศทางด้านนี้จึงไม่ต้องมาใช้ห้องสมุดสถาบันสอนภาษา เอ.ยู.เอ.

ค) วัตถุประสงค์ห้องสมุดเพื่อให้ข้อมูล สารนิเทศที่เกี่ยวกับเรื่องของไทยและความสัมพันธ์ระหว่างประเทศไทยกับสหรัฐอเมริกา ผลจากการวิจัยพบว่ามีความสอดคล้องค่อนข้างมาก เพราะผู้ใช้ต้องการข้อมูลเรื่องประเทศไทยที่เป็นภาษาอังกฤษ ซึ่งเป็นข้อมูลที่เชื่อถือได้และทันสมัยมาก

ง) วัตถุประสงค์ห้องสมุดเพื่อที่จะแสดงให้เห็นถึงการเข้าถึงข้อมูลหรือทรัพยากรสารนิเทศได้และเผยแพร่การใช้เทคโนโลยีห้องสมุด ผลจากการวิจัยพบว่ามีความสอดคล้องค่อนข้างมาก เพราะห้องสมุดสถาบันสอนภาษามีบริการต่าง ๆ มากมายหลายประเภทพร้อมกับนำเทคโนโลยีใหม่ ๆ เข้ามาใช้บริการ

ข. ห้องสมุดปริทัศน์เคาน์ซิล

1) วัตถุประสงค์ในการใช้ห้องสมุด

ผลการวิจัยพบว่า ผู้ใช้ที่เรียนภาษาของสถาบันมีวัตถุประสงค์ในการใช้ห้องสมุดเพื่อฝึกภาษาอังกฤษจากโสตทัศนวัสดุมากเป็นอันดับหนึ่ง เพราะผู้ที่เรียนภาษาของสถาบันต้องการที่จะศึกษาภาษาอังกฤษเพิ่มเติมจากชั้นเรียน โดยห้องสมุดมีบริการทั้งแถบบันทึกเสียงซึ่งมีหนังสือประกอบและวิดิทัศน์ สำหรับผู้ที่สนใจเฉพาะเรื่องมีวัตถุประสงค์ในการใช้ห้องสมุดเพื่ออ่านหนังสือสารคดีและวิชาการเป็นอันดับหนึ่ง เพราะห้องสมุดมีนโยบายที่จะจัดหาทรัพยากรทางด้านวิชาการที่ทันสมัยในสาขาวิชาต่าง ๆ จากสหราชอาณาจักร จึงได้รับความสนใจจากผู้เข้ามาซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของนิภา ชินพงษ์ (2531 : 104) มีการใช้โสตทัศนวัสดุที่เป็นแถบบันทึกเสียงฝึกภาษาอังกฤษ วิดิทัศน์และหนังสือวิชาการมากที่สุด รองลงมาผู้ที่เรียนภาษาของสถาบันมีวัตถุประสงค์คือเพื่ออ่านหนังสือพิมพ์และวารสาร เพราะห้องสมุดมีสิ่งพิมพ์ประเภทนี้หลากหลายทุกสาขาวิชาจากสหราชอาณาจักร ผู้ที่ต้องการข้อมูลใหม่ ๆ จึงค้นคว้าจากวารสารเป็นส่วนใหญ่ สำหรับผู้ที่สนใจเฉพาะเรื่องคือฝึกภาษาอังกฤษจากโสตทัศนวัสดุ เพราะมีผู้ใช้จำนวนหนึ่งต้องการศึกษาภาษาอังกฤษจากห้องสมุดโดยไม่เรียนภาษาของสถาบัน เพียงแต่ต้องการศึกษาเพิ่มเติม

วัตถุประสงค์ในการใช้ทรัพยากรห้องสมุด เช่น หนังสือ ผู้ใช้ที่เรียนภาษาของสถาบันมีวัตถุประสงค์เพื่อฝึกภาษาอังกฤษมากเป็นอันดับหนึ่ง เพราะหนังสือส่วนหนึ่งที่จะใช้ศึกษาภาษาอังกฤษประกอบการฟังแถบบันทึกเสียง พร้อมกับมีหนังสือภาษาอังกฤษอย่างง่ายไว้ให้ผู้ใช้ได้ศึกษาระดับความรู้ภาษาอังกฤษ ผู้ที่สนใจเฉพาะเรื่องมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาหาความรู้ทั่วไป เพราะห้องสมุดมีหนังสือวิชาการในสาขาวิชาต่าง ๆ ที่ทันสมัยและใหม่ไว้ให้บริการ รองลงมาผู้ใช้ที่เรียนภาษาของสถาบันเพื่อศึกษาหาความรู้ทั่วไป และผู้ที่สนใจเฉพาะเรื่องเพื่อศึกษาภาษาอังกฤษ

โสตทัศนวัสดุทั้งแถบบันทึกเสียงและวิดิทัศน์ ผู้ใช้ทั้ง 2 ประเภทต่างมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาภาษาอังกฤษ เพราะโสตทัศนวัสดุประเภทนี้ส่วนใหญ่ของห้องสมุดจะมีเนื้อหาทางด้านการศึกษาภาษาอังกฤษและผู้ใช้ก็สามารถศึกษาได้เข้าใจดีขึ้นมากกว่าศึกษาจากหนังสือเพียงอย่างเดียวจึงได้รับความสนใจจากผู้ใช้อย่างมาก

2) ความต้องการของผู้ใช้

ก) ความต้องการด้านทรัพยากร

ผู้ใช้ที่เรียนภาษาของสถาบันมีความต้องการทรัพยากรประเภทหนังสือเพื่อศึกษาภาษาอังกฤษมากเป็นอันดับหนึ่ง ผู้ที่สนใจเฉพาะเรื่องมีความต้องการหนังสือวิชาการมากเป็นอันดับหนึ่ง สอดคล้องกับวัตถุประสงค์ในการใช้ห้องสมุดใน 3.2.1 รองลงมา ผู้ที่เรียนภาษาของสถาบันมีความต้องการคือแถบบันทึกเสียงเพื่อฝึกภาษาอังกฤษ เพื่อใช้ประกอบกับหนังสือในการศึกษาภาษาอังกฤษ ผู้ที่สนใจเฉพาะเรื่องมีความต้องการคือหนังสือเพื่อศึกษาภาษาอังกฤษ เพราะผู้ใช้ประเภทนี้ส่วนหนึ่งก็ต้องการศึกษาภาษาอังกฤษเช่นกันทั้งที่เป็นหนังสือ ตำรา หนังสือประกอบแถบบันทึกเสียง หนังสืออ่านอย่างง่าย

ข) ความต้องการด้านบริการ

ผู้ใช้ทั้ง 2 ประเภทต่างมีความต้องการใช้บริการสืบค้นมากเป็นอันดับหนึ่ง เนื่องจากผู้ใช้ต้องการที่จะสืบหนังสือและทรัพยากรอื่น ๆ ไปศึกษาค้นคว้าที่บ้าน เพราะมีเวลาใช้ห้องสมุดจำกัดและเนื้อหาเป็นภาษาอังกฤษจำเป็นต้องใช้เวลาศึกษา และส่วนใหญ่มักต้องการหนังสือ รองลงมาผู้ใช้ทั้ง 2 ประเภทต้องการคือบริการตอบคำถามและช่วยค้นคว้า เพราะเป็นบริการที่ผู้ใช้สามารถได้ข้อมูลหรือสารนิเทศตามที่ต้องการ ซึ่งอาจจะไม่มีเวลาเพียงพอในการค้นหาหรือไม่ทราบแหล่งข้อมูลจากทรัพยากรห้องสมุด และห้องสมุดยังให้บริการทั้งที่มาด้วยตนเอง ทางจดหมายและทางโทรศัพท์

3) ความพึงพอใจของผู้ใช้

ก) ความพึงพอใจด้านทรัพยากร

ผู้ใช้ทั้ง 2 ประเภทต่างมีความพึงพอใจทรัพยากรห้องสมุดด้านที่มีส่วนช่วยฝึกภาษาอังกฤษทางการอ่านมากที่สุด เพราะห้องสมุดมีทรัพยากรที่เป็นภาษาอังกฤษเท่านั้น นอกจากจะได้ความรู้และสารนิเทศแล้วผู้อ่านยังได้ฝึกภาษาอังกฤษด้วยทั้งหนังสือทั่ว ๆ ไปในระดับต่าง ๆ และหนังสือศึกษาภาษาอังกฤษ เช่น หนังสือประกอบแถบบันทึกเสียง หนังสือภาษาอังกฤษอย่างง่าย วารสารและตำราภาษาอังกฤษ รองลงมาผู้ใช้ทั้ง 2 ประเภทต่างพึงพอใจด้านที่มีส่วนช่วยฝึกภาษาอังกฤษทางการฟัง เพราะห้องสมุดมีแถบบันทึกเสียงฝึกภาษาอังกฤษทั่วไป คนตรีและวิดิทัศน์ไว้บริการกับผู้ใช้ และแถบบันทึกเสียงบางประเภท เช่น วารณคดี นิทาน ผู้ใช้สามารถสืบไปฟังที่บ้านได้

ข) ความพึงพอใจด้านบริการ

ผู้ใช้ทั้ง 2 ประเภทต่างมีความพึงพอใจด้านบริการสูง-ค่อนข้างเป็นอันดับหนึ่ง เพราะห้องสมุดมีบริการต่าง ๆ หลายประเภทให้กับผู้ใช้ เช่น บริการยืมหนังสือ แลกยืมหนังสือหลายประเภท เป็นต้น และระยะเวลาในการยืม 3 สัปดาห์สำหรับหนังสือ และ 1 สัปดาห์สำหรับแถบบันทึกเสียง หากคืนเกินกำหนดก็ไม่มีการปรับ รongลงมาผู้ใช้ที่เรียนภาษาของสถาบันมีความพึงพอใจด้านบริการวิทัศน์ เพราะห้องสมุดสามารถให้บริการสมาชิกห้องสมุดสามารถชมได้ตลอดเวลาที่ห้องสมุดเปิดบริการ และเลือกเรื่องวิทัศน์ที่ต้องการตามรายชื่อที่ห้องสมุดได้จัดทำไว้ ผู้ที่สนใจเฉพาะเรื่องมีความพึงพอใจคือบริการตอบคำถามและช่วยค้นคว้า เพราะห้องสมุดให้บริการตลอดเวลาที่เปิดบริการห้องสมุดในรูปแบบของการจัดหาข้อมูลให้โดยตรง ทั้งที่ผู้เข้ามาติดต่อด้วยตนเอง ทางจดหมายและทางโทรศัพท์

4) ความสอดคล้องระหว่างวัตถุประสงค์ในการใช้ห้องสมุดของผู้ใช้กับวัตถุประสงค์ของห้องสมุดบริติชเคาน์ซิล

ก) วัตถุประสงค์ห้องสมุดเพื่อสนับสนุนทางด้านการเรียนการสอนภาษาอังกฤษ ผลการวิจัยพบว่าผู้ใช้ห้องสมุดทั้ง 2 ประเภทต่างใช้วัสดุทัศนวัสดุเพื่อศึกษาภาษาอังกฤษมากกว่าสื่อประเภทสิ่งพิมพ์ ทั้งนี้เพราะว่าวัสดุทัศนวัสดุ เช่น แถบบันทึกเสียงและวิทัศน์สามารถให้ความเข้าใจและศึกษาภาษาอังกฤษได้เร็วและดีกว่าสื่อประเภทสิ่งพิมพ์ และผู้ใช้ห้องสมุดต้องการศึกษาแบบอย่างการออกเสียงอังกฤษที่ถูกต้อง ซึ่งสื่อประเภทสิ่งพิมพ์ไม่สามารถสนองความต้องการได้เท่าสื่อประเภททัศนวัสดุ

ข) วัตถุประสงค์เพื่อเผยแพร่สารนิเทศทางด้านสหราชอาณาจักร ผลการวิจัยพบว่าไม่สอดคล้องกัน ผู้ใช้มีวัตถุประสงค์ในด้านนี้น้อยมาก เพราะข้อมูลสารนิเทศทางด้านสหราชอาณาจักรในปัจจุบันมีอยู่ทั่วไปในห้องสมุดอื่น ๆ ทั้งที่เป็นภาษาไทยและภาษาต่างประเทศ ผู้ใช้ห้องสมุดที่จะใช้สารนิเทศทางด้านนี้จึงไม่จำเป็นต้องมาใช้ห้องสมุดบริติชเคาน์ซิล

ค) วัตถุประสงค์ห้องสมุดเพื่อจะให้ข้อมูลหรือสารนิเทศทางการศึกษาของสหราชอาณาจักร ผลการวิจัยพบว่าไม่สอดคล้องกัน ทั้งนี้เพราะการบริการข้อมูลสารนิเทศทางด้านนี้จะมีผู้ใช้ต่างหากโดยเฉพาะ ซึ่งเป็นบุคคลที่ต้องการไปศึกษาต่อในสหราชอาณาจักร ผู้ใช้ห้องสมุดโดยทั่ว ๆ ไปจึงไม่ต้องการข้อมูลด้านนี้

ง) วัตถุประสงค์ห้องสมุดเพื่อสนับสนุนทรัพยากรห้องสมุดโดยเน้นทางด้านวิทยาศาสตร์ ธุรกิจและคอมพิวเตอร์ ผลการวิจัยพบว่ามีความสอดคล้องค่อนข้างมาก เพราะข้อมูลด้านนี้ผู้ใช้ต้องการที่ทันสมัยอยู่เสมอ โดยเฉพาะทางด้านวารสารและหนังสือ ซึ่งห้องสมุดบริติชเคาน์ซิลได้เห็นทรัพยากรด้านนี้ให้กับผู้ใช้ห้องสมุด

ข้อเสนอแนะ

1. ผลการวิจัยพบว่า ผู้ใช้ห้องสมุดที่เรียนภาษาของสถาบันทั้งห้องสมุดสถาบันสอนภาษา เอ.ยู.เอ. และห้องสมุดบริติชเคาน์ซิล ต่างมีวัตถุประสงค์และความต้องการด้านการศึกษาภาษาอังกฤษมากเป็นอันดับหนึ่ง และผู้ใช้ห้องสมุดที่สนใจเฉพาะเรื่องมีวัตถุประสงค์และความต้องการด้านวารสารและหนังสือพิมพ์ และหนังสือทางด้านวิชาการมากเป็นอันดับหนึ่ง ห้องสมุดจึงควรเพิ่มทรัพยากรห้องสมุดทั้ง 3 ประเภทดังกล่าวให้มากขึ้น เพื่อสนองความต้องการของผู้ใช้

2. ผลการวิจัยพบว่า ผู้ใช้ห้องสมุดทั้ง 2 ประเภทต่างมีความต้องการใช้บริการยืมหนังสือและโสตทัศนวัสดุมากที่สุด ซึ่งแสดงว่าผู้ใช้ห้องสมุดยังมีความต้องการหนังสือแถบบันทึกเสียงและวีดิทัศน์มาก ห้องสมุดจึงควรให้ความสำคัญและปรับปรุงการบริการของห้องสมุดเพิ่มขึ้น

3. ผลการวิจัยพบว่า ผู้ใช้ห้องสมุดทั้ง 2 ประเภททั้ง 2 ห้องสมุดมีความพึงพอใจทรัพยากรในด้านช่วยฝึกภาษาอังกฤษทั้งด้านการอ่านมากที่สุดและน้อยที่สุดในด้านช่วยฝึกภาษาอังกฤษทั้งด้านการพูด ห้องสมุดจึงควรเพิ่มทรัพยากรทางด้านโสตทัศนวัสดุทั้งด้านการพูดให้มากขึ้น

4. ผลการวิจัยพบว่า ในการศึกษาภาษาอังกฤษนั้น ผู้ใช้ห้องสมุดทั้ง 2 แห่งต่างมีวัตถุประสงค์ใช้สารสนเทศมากกว่าสื่อประเภทสิ่งพิมพ์ และใช้สารสนเทศวัตถุประสงค์ประเภทแถบบันทึกเสียงมากกว่าวัตถุประสงค์ห้องสมุดจึงควรเพิ่มแถบบันทึกเสียงเพื่อสนองความต้องการของผู้ใช้

5. ผลการวิจัยพบว่า วัตถุประสงค์ในการเผยแพร่สารนิเทศเกี่ยวกับอเมริกันศึกษาของห้องสมุดสถาบันสอนภาษา เอ..ยู.เอ. และสหราชอาณาจักรของห้องสมุดบริติชเคาน์ซิลนั้น ผู้ใช้ห้องสมุดทั้ง 2 แห่งต่างมีวัตถุประสงค์ในการใช้สารนิเทศด้านนั้นคือ ห้องสมุดทั้ง 2 แห่งจึงควรปรับปรุงสารนิเทศทางด้านนี้ให้ตรงกับความต้องการและความสนใจของผู้ใช้เพิ่มขึ้น

6. ผลการวิจัยพบว่า วัตถุประสงค์ของห้องสมุดสถาบันสอนภาษา เอ.ยู.เอ. ในการเผยแพร่สารนิเทศที่เกี่ยวกับเรื่องของประเทศไทย ความสัมพันธ์ระหว่างประเทศไทยกับสหรัฐอเมริกา นั้น ผู้ใช้ห้องสมุดมีวัตถุประสงค์ในการใช้สอดคล้องกัน มีความต้องการทรัพยากรด้านนี้ในระดับมาก สำหรับวัตถุประสงค์ในการเข้าถึงข้อมูลหรือทรัพยากรสารนิเทศและการเผยแพร่การใช้เทคโนโลยีห้องสมุดนั้น ผู้ใช้ห้องสมุดมีวัตถุประสงค์ในการใช้สอดคล้องกัน มีความต้องการและความพึงพอใจบริการต่าง ๆ ของห้องสมุดในระดับมาก เช่น บริการยืม-คืนและบริการตอบคำถามและช่วยการค้นคว้า เป็นต้น ห้องสมุดจึงควรให้ความสนใจเพิ่มทรัพยากรและบริการต่าง ๆ เพื่อสนองความต้องการของผู้ใช้เพิ่มขึ้น

7. ผลการวิจัยพบว่า วัตถุประสงค์ในการให้ข้อมูลหรือสารนิเทศทางด้านการศึกษาของสหราชอาณาจักรของห้องสมุดบริติชเคาน์ซิลนั้น ผู้ใช้ห้องสมุดมีวัตถุประสงค์ในการใช้ไม่สอดคล้องกัน ห้องสมุดจึงควรให้ความสนใจปรับปรุงทรัพยากรและการบริการให้ตรงกับความต้องการและความสนใจของผู้ใช้เพิ่มขึ้น

8. ผลการวิจัยพบว่า วัตถุประสงค์ในการสนับสนุนทรัพยากรวิทยาศาสตร์ ธุรกิจและคอมพิวเตอร์นั้น ผู้ใช้ห้องสมุดมีวัตถุประสงค์ในการใช้สอดคล้องกัน มีความต้องการทรัพยากรในระดับมาก ห้องสมุดจึงควรให้ความสนใจเพิ่มทรัพยากรทางด้านนี้เพื่อสนองความต้องการของผู้ใช้เพิ่มขึ้น

9. จากการตอบคำถามปลายเปิดของผู้ใช้ถึงความต้องการด้านสาขาวิชาต่าง ๆ ผลการวิจัยพบว่าผู้ใช้ห้องสมุดสถาบันสอนภาษา เอ.ยู.เอ. มีความต้องการในระดับมาก คือ ภาษาศาสตร์และภาษาอังกฤษ วรรณคดี วิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี และสังคมศาสตร์ ส่วนผู้ใช้ห้องสมุดบริติชเคาน์ซิลมีความต้องการในระดับมาก คือ ภาษาศาสตร์และภาษาอังกฤษ วิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี ศิลปะและการออกแบบ และสังคมศาสตร์ ห้องสมุดทั้ง 2 แห่ง จึงควรเพิ่มหรือสนับสนุนทรัพยากรในสาขาดังกล่าวให้มากขึ้น เพื่อสนองความต้องการของผู้ใช้

ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

ผลการวิจัยพบว่าห้องสมุดสถาบันสอนภาษา เอ.ยู.เอ. เน้นทรัพยากรห้องสมุดทางด้านการเรียนการสอนภาษาอังกฤษและสารนิเทศเกี่ยวกับสหรัฐอเมริกาในด้านต่าง ๆ ส่วนบริติชเคาน์ซิลเน้นทรัพยากรห้องสมุดทางด้านการเรียนการสอนภาษาอังกฤษและสารนิเทศเกี่ยวกับสหราชอาณาจักรในด้านต่าง ๆ ผู้วิจัยจึงขอเสนอให้มีการวิจัยการใช้ทรัพยากรประเภทเหล่านี้ โดยเฉพาะให้ลึกซึ้งขึ้น ทั้งทางด้านความต้องการ วัตถุประสงค์และปัญหาการใช้

מדחן ארז

บรรณานุกรม

- เกรียงศักดิ์ ชมะนันทน์. "สหรัฐอเมริกากับประเทศไทย," รัฐาภิวัตร. 17(3) : 61-82 ; กรกฎาคม 2518.
- จิรวรรณ ชุ่มอินทรจักร. การจัดหาและ การใช้หนังสือห้องสมุดบริติชเคาน์ซิล. วิทยานิพนธ์ อ.ม. กรุงเทพฯ : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2531. อัดสำเนา.
- ณรงค์ สิ้นสวัสดิ์. การเมืองระหว่างประเทศ. พิมพ์ครั้งที่ 6. กรุงเทพฯ : แพร่พิทยา , 2529.
- ทวี มุขธารโกษา. "วิวัฒนาการของห้องสมุดในเมืองไทย," ใน ที่ระลึกพิธีเปิดห้องสมุดประชาชนนนทบุรี. หน้า 29-35. นนทบุรี : โรงพิมพ์ดำรงธรรม, 2509.
- ธารทอง ทองสวัสดิ์. "บทบาทของเศรษฐกิจในความสัมพันธ์ระหว่างประเทศ," ใน เอกสารการสอนชุดวิชาความสัมพันธ์ระหว่างประเทศ หน่วยที่ 8-15. หน้า 561-633. พิมพ์ครั้งที่ 2. นนทบุรี : มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช, 2529.
- นันทนา เผือกผ่อง. บรรณารักษศาสตร์เบื้องต้น. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยรามคำแหง, 2514.
- นิภา ชินพงษ์. การใช้และความต้องการใช้ทรัพยากรห้องสมุดของผู้ใช้ห้องสมุดบริติชเคาน์ซิล. วิทยานิพนธ์ อ.ม. กรุงเทพฯ : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2531. อัดสำเนา.
- นิลวรรณ อินทเคหะ. "ประวัติสมาคมห้องสมุดแห่งประเทศไทย," ใน สมาคมห้องสมุด 25 ที่ระลึกในงานฉลองครบรอบ 25 ปี ของสมาคมห้องสมุดแห่งประเทศไทย. หน้า 4-27. กรุงเทพฯ : สมาคมห้องสมุดแห่งประเทศไทย, 2522.
- "บริติชเคาน์ซิลมอบหนังสือให้สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์," ห้องสมุด. 19(2) : 170-179 ; มีนาคม-เมษายน 2518.
- บุญเจือ องค์ประดิษฐ์. "ความเป็นมาของห้องสมุดเมืองไทย," วิทยาสาร. 20(21) : 14-15, 63 ; 1 มิถุนายน 2512.
- บุญชนะ อิตถากร. "อิทธิพลของสหรัฐอเมริกาและญี่ปุ่นในประเทศไทย," รัฐสภาสาร. 32 (10) : 73-77 ; ตุลาคม 2527.

ประภาวดี พงนา. บทบาทของบรรณารักษ์ชาวต่างประเทศต่อพัฒนาการด้านห้องสมุดและ

บรรณารักษศาสตร์ในประเทศไทย. วิทยานิพนธ์ อ.ม. กรุงเทพฯ :

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2516. อัดสำเนา.

ประภาวดี พงนา, ทรงสรรค์ นิลกำแหง และ มาลินี สุขปรีดี. การสำรวจฐานะการทำงาน

ห้องสมุดของนิสิตเก่าแผนกวิชาบรรณารักษศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ปีการศึกษา

2498-2513. กรุงเทพฯ : แผนกวิชาบรรณารักษศาสตร์ คณะอักษรศาสตร์

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2515.

เพ็ญพร เสถียรสวัสดิ์. "การนำคอมพิวเตอร์มาใช้งานห้องสมุด เอ.อ.เอ., " ห้องสมุด.

32(1) : 139-140 ; มกราคม-มีนาคม 2531.

มาลี พานิชกุล. งานบริการของห้องสมุดสถาบันสอนภาษา เอ.อ.เอ. และห้องสมุดสาขา.

วิทยานิพนธ์ อ.ม. กรุงเทพฯ : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2522. อัดสำเนา.

มันนมาศ ชวลิต. "ห้องสมุดในประเทศไทย," จันทร์เกษม. 66 : 4-28 ; กันยายน-

ตุลาคม 2508.

วิมล พงศ์พิพัฒน์ และคณะ. ฟื้นความหลังไทย-อเมริกัน. พิมพ์ครั้งที่ 3. กรุงเทพฯ :

โรงพิมพ์ยูไนเต็ดโปรดักชั่น, 2530.

วิลาวัลย์ เดชบุญวาทกุล. บทบาทของบรรณารักษ์อาวุโสต่อพัฒนาการห้องสมุดและ

บรรณารักษศาสตร์ในประเทศไทย. วิทยานิพนธ์ อ.ม. กรุงเทพฯ :

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2520. อัดสำเนา.

ศศิวงศ์ ปิงตระกุล. "การพัฒนาห้องสมุดวิทยาศาสตร์ต่าง ๆ ในประเทศไทย 20 ปีที่ผ่านมา,"

ห้องสมุด. 8(1) : 14-18 ; มกราคม-กุมภาพันธ์ 2507.

ศึกษานิเทศก์, หน่วย กรมวิสามัญ. การประชุมสัมมนาครูบรรณารักษ์ ครั้งที่ 1. พระนคร :

หน่วยศึกษานิเทศก์ กรมวิสามัญศึกษา, 2504.

สำนักข่าวสารอเมริกัน. สถาบันสอนภาษาสมาคมนักเรียนเก่าสหรัฐ กรุงเทพฯ. กรุงเทพฯ,

ม.ป.ป.

สุทธิลักษณ์ อ่ำพินางค์. "20 ปี ของแผนกวิชาบรรณารักษศาสตร์ คณะอักษรศาสตร์
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย 2495-2518," ใน บรรณารักษ์ 20. หน้า 1-15.
กรุงเทพฯ : แผนกวิชาบรรณารักษศาสตร์ คณะอักษรศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย,
2518.

_____. "วิวัฒนาการของห้องสมุดในประเทศไทย," ห้องสมุด. 8(2) : 191-200 ;
มีนาคม-เมษายน 2507.

_____. วิวัฒนาการห้องสมุดและบรรณารักษศาสตร์ในประเทศไทย. กรุงเทพฯ : แผนก
วิชาบรรณารักษศาสตร์ คณะอักษรศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2510.

สุพรรณี วราทร. ห้องสมุดประชาชนในประเทศไทย. กรุงเทพฯ : ภาควิชาบรรณารักษศาสตร์
คณะอักษรศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2523.

ห้องสมุดแห่งประเทศไทย, สมาคม. "การบรรณานัติ เอ.ยู.เอ., " ข่าวสารสมาคมห้องสมุด
แห่งประเทศไทย. 5(9) : 1 ; ตุลาคม 2530.

_____. "การบรรณาส/อภิปราย Library Automation and Resources Sharing
และระบบงานห้องสมุดของไต้หวัน," ข่าวสารสมาคมห้องสมุดแห่งประเทศไทย. 1(7)
: 1-2 ; มีนาคม 2526.

อัมพร ทีชะระ. ห้องสมุดและสังคม : พัฒนาการของบรรณารักษศาสตร์. กรุงเทพฯ :
ภาควิชาบรรณารักษศาสตร์ คณะอักษรศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2528.

อาภา ภมรบุตร. สงครามจิตวิทยา. กรุงเทพฯ : ไทยวัฒนาพานิช, 2521.

Adams, Bernard P.F. and Sandra Hickman. "The Libraries of the British
Council," Libri. 15(4) : 360-372 ; October, 1965.

Allaway, Jean D. "The Jointly Sponsored Program for Foreign Librarian,"
Special Libraries. 63(7) : 313-317 ; July, 1972.

- Anglemyer, Mary. "The Library Program at TUFEC," ห้องสมุด. 1(2) : 52-58 ; เมษายน-มิถุนายน 2500.
- Asheim, Lester. Librarianship in Development Countries. Urbana : University of Illinois Press, 1966.
- Babin, Gregory. The Book Selection Policy of the United States Information Libraries. M.S. Thesis. Washington, D.C. : Catholic University, 1950. photocopied.
- Balasubramanian, Geetha and C. S. Biswas. "Readers and Their Reading Trends in the British Council Libraries," LISA. n.8 : 277 ; August, 1982.
- Barnicot, John D. A. "British Information Libraries," Library Journal. 72(3) : 512-518 ; April 1, 1947.
- . "The Libraries of the British Council," Journal of Documentation. 7(3) : 147-169 ; September, 1951.
- Barnicot, John D. C. and T. T. Thewlis. "British Council Libraries Abroad," Journal of the National Book League. n.345 : 26-29 ; January-February, 1963.
- Barret, Edward W. "Stressing Information Themes to Meet Changing World Conditions," Department of State Bulletin. 13-19 ; January 1, 1951.

Bart, Sir Ronald Forbes Adam. "British Council Libraries," The Library Association Record. 57(1) : 8-12 ; January, 1955.

———. "President Address : British Books Abroad," The Library Association Record. 51(6) : 171-176 ; June, 1949.

Berelson, Bernard. "Communication and Public Opinion," in Mass Communication. edited by Wilbur Scharman. p. 141-160.
Urbana : University of Illinois Press, 1949.

"Biblioteca Benjamin Franklin," Library Journal. 77(9) : 403 ;
May 1, 1942.

Bjorklund, Marie. "Research and Evaluation Programs of the U.S. Information Agency and Overseas Information-Center Libraries," Library Quarterly. 38(4) : 406-421 ; October, 1968.

Bogart, Leo. Premises for Propaganda. New York : The Free Press, 1976.

The British Council. Library Use Survey in Tokyo. Tokyo : The British Council Library, 1983.

———. Promoting Britain Abroad. London, 1989.

The British Council. Report British Council for First Quarter 1942.
London, 1942.

- . The British Council Report 1989-90. London, 1990.
- . The British Council Report 1987-88. London, 1986.
- . The British Council Report 1986-87. London, 1987.
- . The British Council Report 1985-86. London, 1988.
- . The British Council Report 1970-71. London, 1971.
- . The British Council Report 1964-65. London, 1965.
- . The British Council Report 1961-62. London, 1962.
- . The British Council Report 1960-61. London, 1961.
- . The British Council Report 1951-52. London, 1952.
- . The British Council Report 1950-51. London, 1951.
- . The British Council Report 1949-50. London, 1950.
- . The British Council Report 1944-45. London, 1945.

The British Council. The World of the British Council : Its History, Present Programme and Future Policy, January 1937. London, 1937.

The British Council. Education Division. A Guide to the Book Presentation Programme (BPP). London, 1984.

The British Council Library. Management : Book Selection Guidelines. Bangkok : The British Council Library, 1989.

Burgess, Robert S. "Education for Librarianship U.S. Assistance," Library Trends. 20(3) : 515-525 ; January, 1972.

Busby, Edith. Behind the Scenes at the Library. New York : Dodd and Mead, 1960.

Carpenter, Harland A.; Robert L. Crowell and Chesfer Kerr. A Report on the Use of Book in the Department of State's Overseas Information Program. Washington, D.C. : Government Printing Office, 1951.

Carr, E. H. The Soviet Impact on the Western World. New York : The Macmillan Co., 1954.

Carter, Jame Earl. "Memorandum for Director, International Communication Agency," The White House. March 13, 1978.

Collett, Joan. "American Libraries Abroad : United States Information Agency Activities," Library Trends. 20(3) : 538-547 ; January, 1972.

Coombs, Douglas. Spreading the World : The Library Work of the British Council. London : Mansell, 1988.

Davison, W. Philipps. International Political Communication. New York : Frederick A. Praeger, 1965.

Donoldson, Frances. The British Council : The First Fifty Years. London : Jonathan Cape, 1984.

Donovan, David G. "Library Development and the U.S. Consulant Overseas," Library Trends. 20(3) : 506-513 ; January, 1972.

Esterline, John H. and Robert B. Black. Inside Foreign Policy. California : Mayfield Publishing Company, 1975.

Evans, Luther H. "United States Libraries Abroad," Department of State Record. 6-12 : May-June, 1951.

Evans, P. C. C. "Libraries and Nationhood," Library World. 63 : 323-328 ; June, 1962.

Ferguson, George A. Statistical Analysis in Psychology and Education.

5th ed. Tokyo : McGraw-Hill, 1981.

Flogstad, Hans. "Recreation or Information? The American Library

Oslo, on New Lines," LISA. n.6 : 322 ; November-December,

1978.

Flood, Roy A. "British Council Libraries," in British Librarianship and Information Science 1966-70. edited by H. A. Whatley.

p. 638-670. London : Library Association, 1972.

———. "Official Organizations," in International Librarianship and Book Promotion : The British Contribution ; Proceedings of the International and Comparative Librarianship Group Conference, Scotland, 1974. p. 49-60. London : Library Association, 1974.

Flood, Roy A. "The Work of the British Council in the Library Field," in Librarianship Overseas. p. 50-80. London : Library Association, 1964.

Flood, Roy A. "Touring the Branches (South East Asia)," Library Association Record. 66(4) : 147-152 ; April, 1964.

Gelfand, Morris A. The New Library and Library Development and Agencies, no14. New York : The United States Information Agency, 1962.

- Girard, Martha L. and Don W. Welson. The United States Government Manual 1989/90. Washington D.C. : Office of the Federal Register National Archives and Record Administration, 1989.
- Glaister, Geoffrey Ashall. "A British Council Librarian Abroad," The Library Association Record. 54(10) : 329-332 ; October, 1952.
- Gummer, E. N. "Books and Libraries Overseas : The World of the British Council," Library Association Record. 68(9) : 324-326 ; September, 1966.
- Gunton, Dennis. "The British Council's Contribution to Training and Education in Librarianship and Information Service," in Federation International Documentation : Papers Presented at FID/ET Workshop, Kowloon, Hong Kong, 6-9 September 1982. p. 1-22. London : The Hague, 1983.
- . "The Work of the British Council Library," Malayan Library Journal. 1(4) : 9-12 ; July, 1961.
- Gurin, Ruth M. and Harriet M. Baumgartner. "U.S. Information Libraries Prove Their Worth," Library Journal. 71(3) : 137-141 ; February 1, 1946.

Hamilton, Edward P. "Outposts of U.S. Books," Department of State Record. : 21-28 ; May-June, 1951.

Hansen, Allen C. USIA, Public Diplomacy in the Computer Age. New York : Praeger, 1984.

Harrison, K. C. "Book for Developing Countries :the Ranfurly Contribution," International Library Review. 20(1) : 45-51 ; January, 1988.

Harrois, Reed. "Letter to the Librarian of Congress," Libri. 2 : 344-347 ; 1953.

Hausrath, Donald C. "United States Information Agency International Library Activities," Special Libraries. 81(1) : 10-20 ; Winter, 1990.

———. "United States International Communication Agency," in Encyclopedia of Library and Information Science V.32. edited by Allen Kent, Harold Lancour and Jay E. Daily. p. 70-112. New York : Marcel Dekker, 1981.

Heindel, Richard H. "American Libraries in Foreign Service," Special Libraries. 38(1) : 3-10 ; January, 1947.

Heindel, Richard H.. "The American Library Abroad : A Medium of International Exchange," The Library Quarterly. 16(2) : 93-107 ; April, 1946.

Henderson, John W. The United States Information Agency. New York : Frederick A Prager, 1969.

Horrocks, Norman. "British Council," in Encyclopedia of Library and Information Science V.3. edited by Allen Kent, Harold Lancour and Jay E. Daily. p. 276-279. New York : Marcel Dekker, 1981.

Hrickland, J. T. "Library Development in Sierra Leone," Library World. 64(745) : 3-9 ; July, 1962.

Isnard, F. Lalande. "The Development of Libraries in Africa : Six Years After the Enugu Seminar," Unesco Bulletin for Libraries. 22 : 241-245 ; September-October, 1968.

Jackson, William Vernon. Aspects of Librarianship in Latin America. Illinois : Illinois Union Bookstore, 1962.

———. "Binational Center Library," in Encyclopedia of Library and Information Service V.2. edited by Allen Kent, Harold Lancour and Jay E. Daily. p. 470-481. New York : Marcel Dekker, 1981.

Jackson, William Vernon. Report to the Department of State on 1967 Visit to Latin America. Pennsylvania : Department of State, 1967.

James, Henry. "The Role of the Information Library in the United States International Information Program," The Library Quarterly. 23(2) : 75-114 : April, 1953.

———. "To Win Friends," Library Journal. 81(5) : 589-595 ; March 1, 1956.

Johnson, Gloria. Cultural Centers and Their Libraries in Latin American Countries. Master's Thesis. Pittsburgh : Carnegie Library School, 1951. photocopied.

Kapoor, Kamal. "The American Library : 25 Years of Services," Indian Librarian. 26(3) : 127-128 ; December, 1971.

Klaapper, J. T. The Effects of Mass Media. New York : Columbia University Press, 1949.

Kraske, Gray. "The British Council Libraries Abroad : A Modern Contribution to International Librarianship," Libri. 30(4) : 295-306 ; October, 1980.

- Kuhn, Fredinand Jr. "Letting the Whole World Know," Survey Graphic.
: 490-498 ; December, 1946.
- Lacy, Dan. "Aid to National Policy," Library Trends. 2(1) : 146-
170 ; July, 1953.
- . "The Overseas Book Program of the United States Government,"
Library Quarterly. 24(2) : 178-191 ; April, 1954.
- . "The Role American Books Abroad," Foreign Affairs. 34
(3) : 405-417 ; April, 1956.
- Lao, O. N. S. "Role of the British Council and USIS in the Development
of Libraries in Nigeria," International Library Movement. 6
(2) : 67-74 ; 1984.
- Larson, Cedric. "Books Across the Sea : Libraries of the OWI,"
Wilson Library Bulletin. 25(2) : 433-436 ; February, 1951.
- Leeper, R. A. "British Cultural Abroad," Contemporary Review.
148 : 191-208 ; August, 1935.
- Ludington, Flora B. "The American Contribution to Foreign Library
Establishment and Rehabilitation," The Library Quarterly.
24(2) : 192-204 ; April, 1954.

- Macmahon, Arthur W. Memorandum on the Postwar International Information Program of the United States. Washington, D.C. : Department of States, 1945.
- Markel, Lester. Public Opinion and Foreign Policy. New York : Harper & Bros, 1946.
- Martin, John L. International Propaganda : Its Legal and Diplomatic Control. Minneapolis, Minn. : University of Minnesota Press, 1957.
- Mock, James R. and Cedric Larson. Words That Won the War : The Story of the Committee on Public Information, 1917-1919. Princeton : Princeton University Press, 1939.
- Moorhouse, Geoffrey. The Diplomats : The Foreign Office Today. London : Jonathan Cape, 1977.
- Murrow, Edward R. "United States Information Agency (USIA)," in Encyclopedia International V.18. edited by Edward Humphrey. p. 511-512. no place : Lexicon Publication, 1977.
- Nicholson, Harold. "The British Council 1934-1955," in The British Council Annual Report 1955-56. p. 1-24. London : The British Council, 1956.

Nicholson, Harold. "The British Council 1934-1955," in Twenty-First Anniversary Report. p. 1-56. London : British Council, 1955.

Nirrocks, Norman. "British Council," in Encyclopedia of Library and Information Science V.3. edited by Allen Kent, Harold Lancour and Jay E. Daily. p. 276-279. New York : Dekker, 1981.

Nyeng, Per. "The American Library : Comprehensive, Quality Conscions and Without Obtrusive Embelishment," Bibliotek. 70(5) : 112-114 ; 1977.

Palment, B. I. "Education and Training of Librarians in the Newly Development British Communwealth Countries," Library Trends. 8(2) : 229-241 ; October, 1959.

Palmer, Normar D. and Howard C. Perkins. International Relations. Boston : Houghton Mifflin Company, 1969.

Pilgert, Henry P. The History of the Devleopment of Information Service Through Information Centers and Documentation Films. no place : Office of the United States High Commissioner for Germany, 1951.

Porter, R. "Propaganda Drive of U.S. Said to Vary in Effect Overseas : The Library Program," New York Times. November 24, 1952 ; p. 8.

- Ramskov, Jorgen. "The British Council Library in Copenhagen : English Literature Offensive," LISA. 9 : 345 ; September, 1986.
- Rowan, Carl T. "USIA Overseas Libraries-1964," Wilson Library Bulletin. 39(1) : 41-43, 90 ; September, 1964.
- Rubin, Ronald I. The Objective of the U.S. Agency. 2nd ed. New York : Frederick A Praeger, 1969.
- Sargeant, Howland H. "Role of the Library in the Overseas Information Program," Department of State Bulletin. 841-850 : June 27, 1948.
- Saunders, Wilfred and Max Broome. The Library and Information Services of the British Council. London : The British Council, 1977.
- Schwartz, A. Elizabeth. "American Libraries Abroad : U.S. Military Libraries," Library Trends. 20(3) : 527-537 ; January, 1972.
- Sim, Khok Gaek. Survey of Library Members at the British Council Library in Kuala Lumpur 1987. Kuala Lumpur : The British Council Library, 1988.

Sinker, Sir P. The British Council New : Report on the Work of the British Council 1934-1955. London : The British Council, 1955.

Skinner, David. Report on British Council : Library Aims and Objectives. Bangkok : The British Council Library, 1987.

Spain, Frances Lander. Some Notes on Libraries Development in Thailand, 1951-1965. Bangkok : Department of Libarary Science. Faculty of Arts. Chulalongkorn University, 1965.

Sussman, Jody. United States Information Service Libraries. Illinions : University of Illinions Graduate School of Library Science, 1973. (Occasional Paper No. 111)

Tayler, P. M. The Projection of Britain : British Overseas Publicity and Propaganda 1919-1939. Cambridge : Cambridge University, 1981.

Thigpen, Walter K. "Ben Franklin in Mexico," Wilson Library Bulletin. 43(5) : 452-455 ; January, 1969.

Thompson, Charles A. H. Overseas Information Service of the United States Government. Washington, D.C. : Brookings Institution, 1948.

Thompson, Charles A. H. "The Emerging Program of Cultural Relations,"

ALA Bulletin. 38 : 71-77 ; February, 1944.

Thomas, Charles A. H. and Walter H. C. Laves. Cultural Relations and

U.S. Foreign Policy. Indiana : Indiana University Press, 1963.

Traub, Dun L. "The American Center," LISA. 1 : 9 ; January, -February,

1977.

United Kingdom. Her Majesty's Stationery Office. Overseas Information

Services. London, 1957.

United Kingdom. Ministry of Education. Report of the Official

Committee on the Teaching of English Overseas : 23 March 1956.

London, 1956.

United States. Department of State. Hearings Before the Subcommittee

of the Committee on Apprlations, House of Representations,

Ninetieth Congress, Second Session. Washington, D.C. : U.S.

Government Printing Office, 1968.

———. Hearings Before the Subcommittee of the Committee on

Appropriations, United States Senate, Eighty-Eighth Congress,

First Session. Washington, D.C. : U.S. Government Printing

Office, 1963.

United States. Department of State. "Termination of O.W.I. and Disposition of Certain Functions of O.I.A.A.," Department of State Bulletin. 13 : 306-607 ; September 2, 1945.

———. The Campaign of Truth. Washington, D.C. : Government Printing Office, 1951.

United States. House Appropriations Committee. Hearings and Committee Reports. Washington, D.C. : Government Printing Office, 1970.

United States. Office of the Federal Register. United States Government Manual 1978/79. Washington, D.C. : 1978.

United States Congress. Committee on Foreign Relations. Overseas Information Programs of the United States. Washington, D.C. : Government Printing Office, 1953. (Senate Report 30, 83rd Congress, 1st Session)

United States Congress. Committee on Foreign Relations. United States Overseas Information Program : Background Study. Washington, D.C. : Government Printing Office, 1952.

United States Congress. Joint Committee on Foreign Relations and Committee on Foreign Affairs. Legislation on Foreign Relations with Explanatory Notes. Washington, D.C. : Government Printing Office, 1964.

United States Information Agency. The Agency in Brief. Washington, D.C., 1966.

———. Manual of Operations and Administration. Washington, D.C. : Government Printing Office, 1968.

———. USA in Book : AN Introduction Collection. Washington, D.C., 1968.

United States Information Agency. Information Service. Procurement Guide for Binational Center. Washington, D.C., 1968.

Urwin, Stanley. The Truth About a Publisher. London : George Allen and Unwin, 1960.

Wilkison, Andy G. Biblioteca Benjamin Franklin. Washington, D.C. : Government Printing Office, 1947. (Department of States Publication 1994)

William, Chester S. "Looking Over Our Shoulder in the Orient : Observation on Today's U.S. Information Service Libraries," Special Libraries. 66(8) : 386-388 : August, 1975.

———. "U.S. Advisory Commission on Information," Department of State Bulletin. 92-98 ; January 16, 1950.

William, Chester S. "U.S. Information Libraries," Special Libraries.

35(6) : 170-174 ; June, 1944.

William, M. ; S. Mells and D. J. Harrison. "Information Brokers International : British Council Experiences in Germany and Austria," in Fourth International Online Information Meeting, London, 9-11 December 1980. p. 169-179. Oxford : The British Council, 1981.

Wright, Quincy. The Study of International Relations. New York : Appleton-Century-Crofts, 1953.

บทสัมภาษณ์

จงสวัสดิ์ อิ่มสุนทร เป็นผู้ให้สัมภาษณ์, พงศ์ศักดิ์ สังขวิทยุ เป็นผู้สัมภาษณ์, ที่ห้องสมุดสถาบันสอนภาษา เอ.ยู.เอ. เมื่อวันที่ 17 กันยายน 2533.

จิ๊อ นันทวัชรินทร์, ม.ล. เป็นผู้ให้สัมภาษณ์, พงศ์ศักดิ์ สังขวิทยุ เป็นผู้สัมภาษณ์, ที่ห้องสมุดสถาบันสอนภาษา เอ.ยู.เอ. เมื่อวันที่ 20 กันยายน 2533.

บุญจิต สุภณวงศ์ เป็นผู้ให้สัมภาษณ์, พงศ์ศักดิ์ สังขวิทยุ เป็นผู้สัมภาษณ์, ที่ห้องสมุดบริติชเคาน์ซิล เมื่อวันที่ 21 พฤศจิกายน 2532.

พัชรินทร์ นิลรังสี เป็นผู้ให้สัมภาษณ์, พงศ์ศักดิ์ สังขวิทยุ เป็นผู้สัมภาษณ์, ที่ห้องสมุดสถาบันสอนภาษา เอ.ยู.เอ. เมื่อวันที่ 17 กันยายน 2533.

ผ่องพันธ์ รัตนภูษิต เป็นผู้ให้สัมภาษณ์, พงศ์ศักดิ์ สังขวิทยุ เป็นผู้สัมภาษณ์, ที่ห้องสมุดบริติชเคาน์ซิล เมื่อวันที่ 29 ธันวาคม 2532.

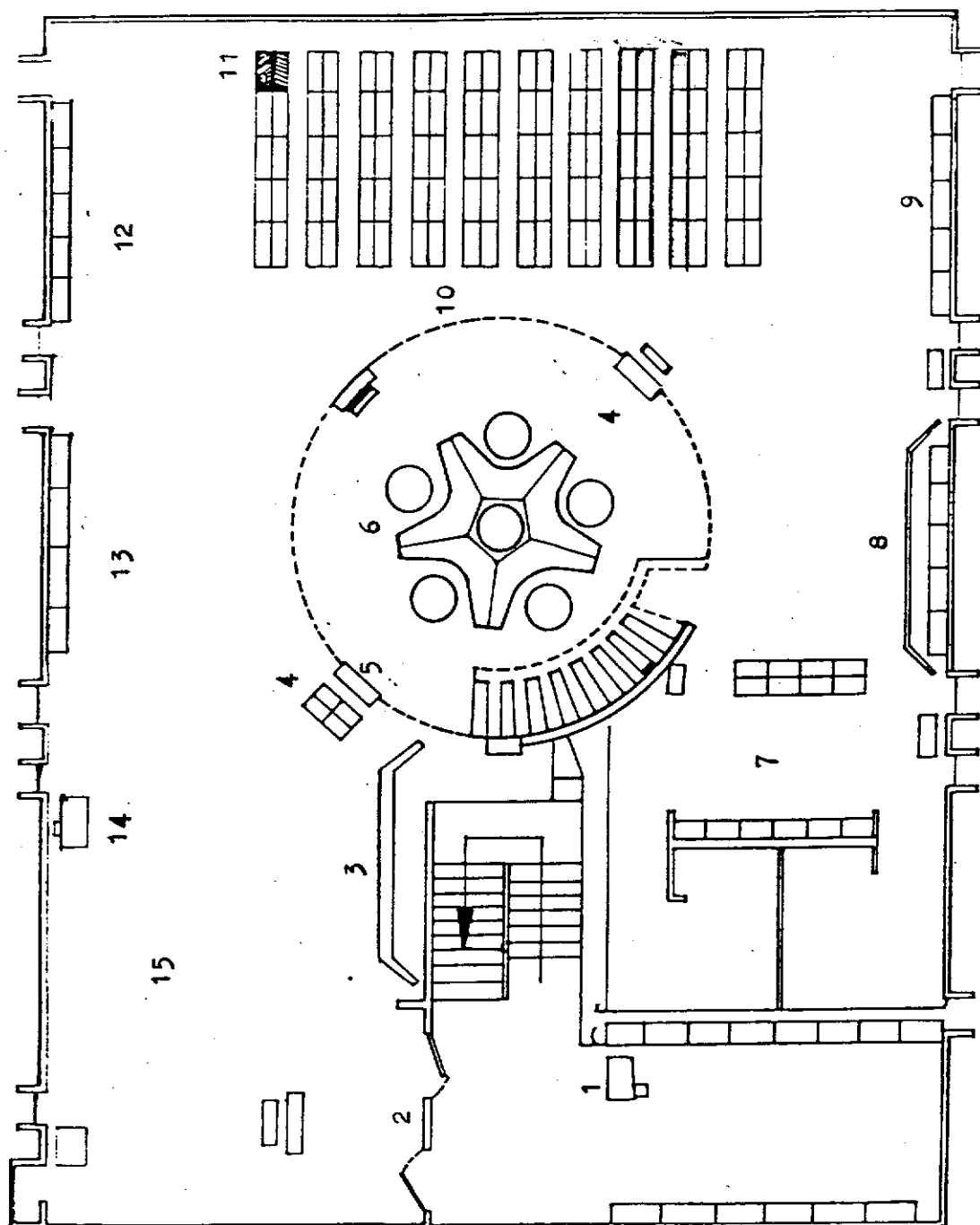
ลมูล รัตตากร เป็นผู้ให้สัมภาษณ์, พงศ์ศักดิ์ สังขวิทยุ เป็นผู้สัมภาษณ์, ที่หอสมุดมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ วิทยาเขตปทุมวัน เมื่อวันที่ 11 กุมภาพันธ์ 2534.

สมบูรณ์ คิงฆมานันท์ เป็นผู้ให้สัมภาษณ์, พงศ์ศักดิ์ เป็นผู้สัมภาษณ์, ที่หอสมุดกลางมหาวิทยาลัย
ศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร เมื่อวันที่ 27 ธันวาคม 2532.

สุข พงษ์สถิตย์ เป็นผู้ให้สัมภาษณ์, พงศ์ศักดิ์ สังขวิทยายุ เป็นผู้สัมภาษณ์, ที่ห้องสมุดสถาบันสอน
ภาษา เอ.ยู.เอ. เมื่อวันที่ 15 ตุลาคม 2533.

เอก เมฆอริส เป็นผู้ให้สัมภาษณ์, พงศ์ศักดิ์ สังขวิทยายุ เป็นผู้สัมภาษณ์, ทางโทรศัพท์ เมื่อ
วันที่ 27 กันยายน 2533.

ภาคผนวก ก
แผนผังห้องสมุดสถาบันสอนภาษา เอ.ยู.เอ.

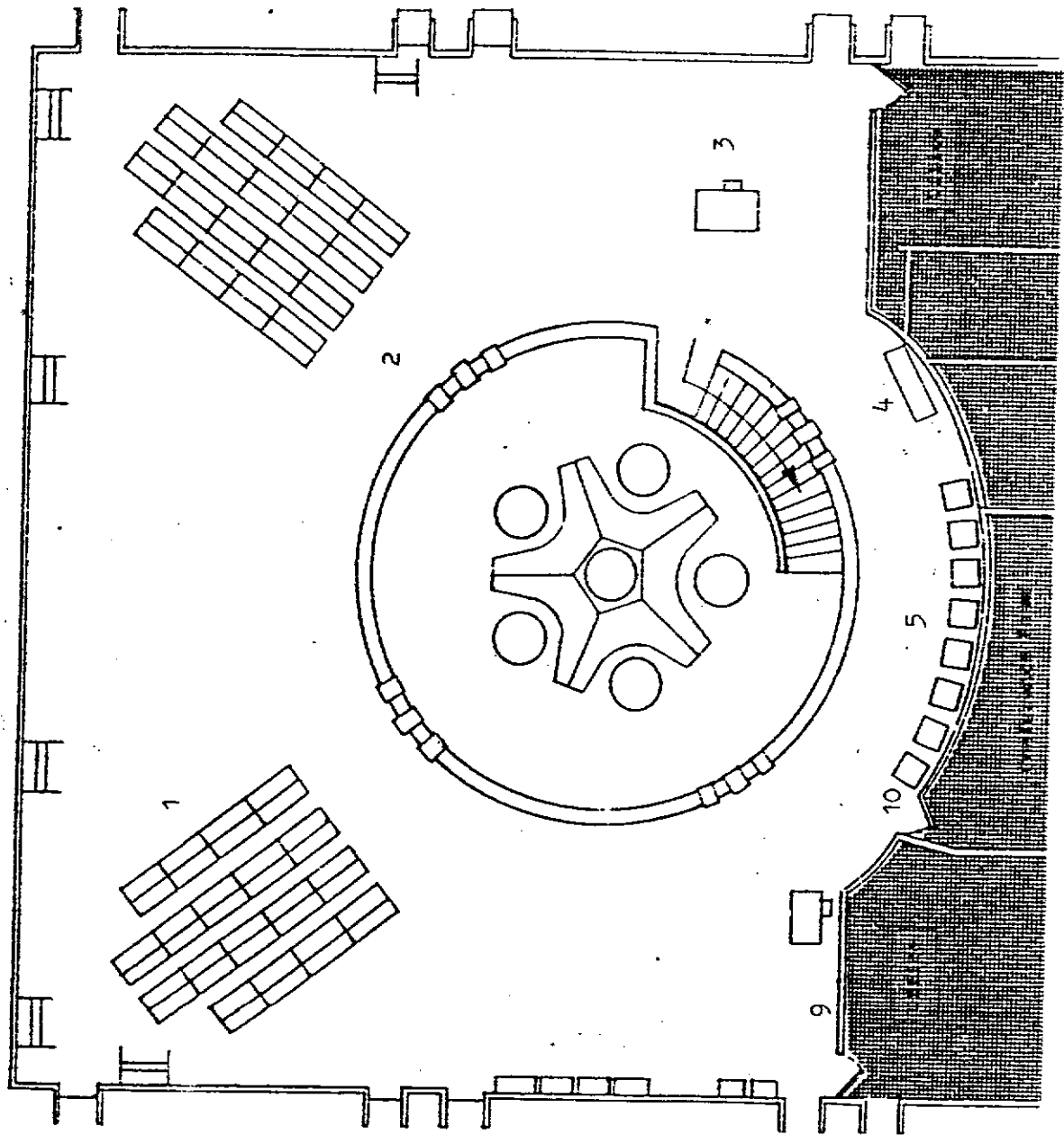

ภาพประกอบ 4 แผนผังห้องสมุดสถาบันสอนภาษา เจ.ยู.เอ (ชั้น 2)

แผนผังห้องสมุดสถาบันสอนภาษา เอ.ยู.เอ.

ชั้น 2

- 1 บริเวณตรวจและฝากของ
- 2 ทางเข้า-ออก
- 3 เคาน์เตอร์ฮิม-คิน
- 4 ตู้บัตรรายการ
- 5 จอโทรทัศน์เพื่อให้บริการวีดิทัศน์
- 6 บริเวณที่นั่งชมวีดิทัศน์
- 7 ชั้นหนังสือทางด้านการศึกษาระดับมัธยมศึกษา
- 8 เคาน์เตอร์บริการวีดิทัศน์
- 9 ชั้นหนังสือนวนิยาย
- 10 ชั้นหนังสือทั่ว ๆ ไป (000-999)
- 11 ชั้นหนังสือไทยศึกษา
- 12 ชั้นหนังสือภาษาไทย
- 13 วารสารและหนังสือพิมพ์ภาษาไทย
- 14 โต๊ะให้คำปรึกษาผู้อ่าน
- 15 บริเวณจัดนิทรรศการ

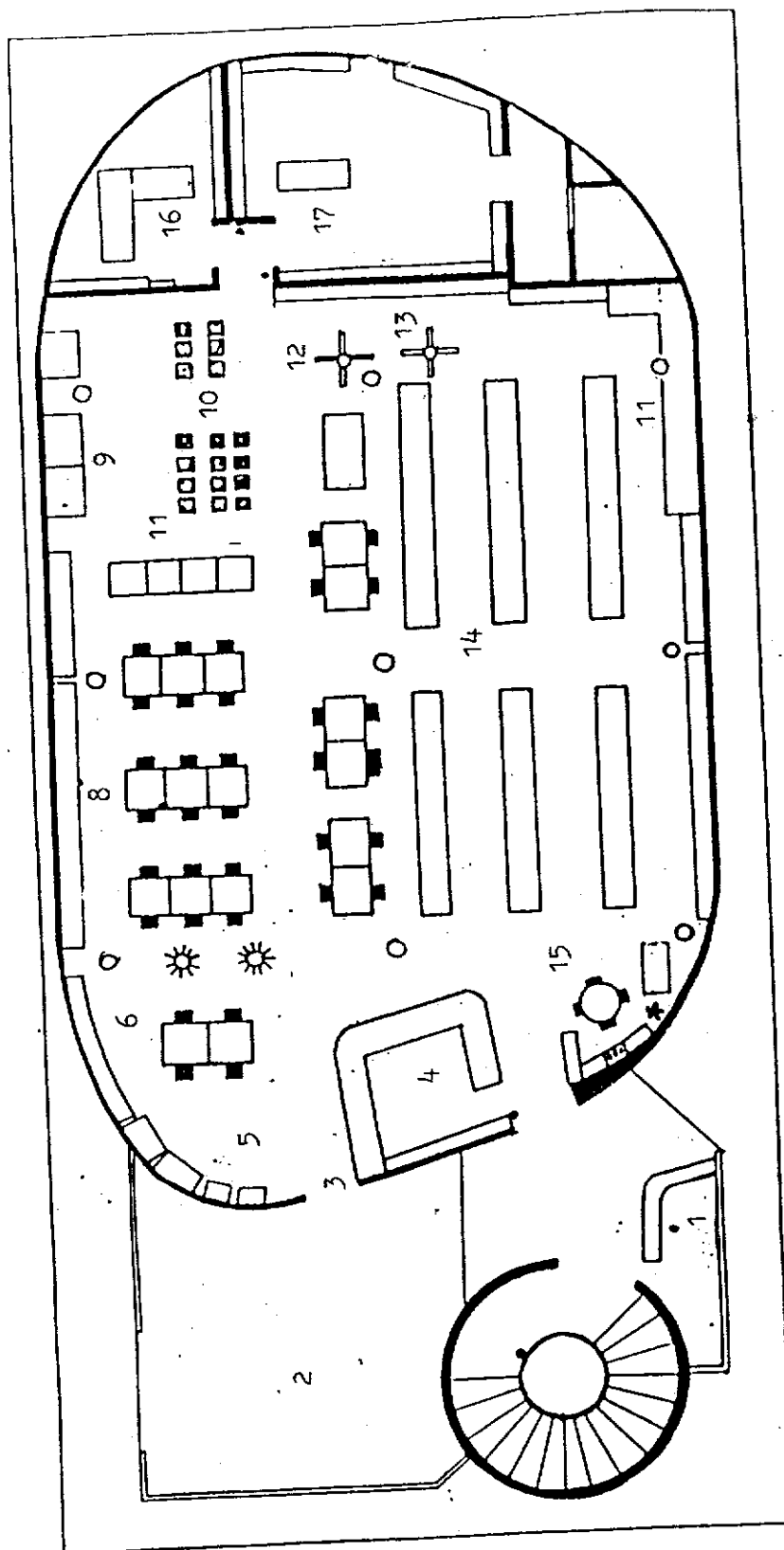

ภาพประกอบ 5 แผนผังห้องสมุดสถาบันสอนภาษา เอ.ยู.เอ. (ชั้น 3)

ชั้น 3

- 1 วารสารเย็บเล่มและจุลสาร
- 2 หนังสืออ้างอิง
- 3 โต๊ะบริการตอบคำถามและช่วยค้นคว้า
- 4 ชั้นหนังสือครุภัณฑ์
- 5 วารสารใหม่
- 6 บริเวณอ่านไมโครฟิล์มและไมโครฟิช
- 7 ห้องประชุมขนาดเล็ก
- 8 ห้องบรรณารักษ์และเจ้าหน้าที่
- 9 ห้องผู้อ่านวารสาร

ภาคผนวก ข
แผนผังห้องสมุดบริติชเคาน์ซิล

ภาพประกอบ 6 แผนผังห้องสมุดบริษัทเคาน์ตี

แผนผังห้องสมุดปริทัศน์เคาน์ซิล

- 1 บริเวณตรวจและฝากของ
- 2 ห้องจัดนิทรรศการ
- 3 ทางเข้า-ออกห้องสมุด
- 4 เคาน์เตอร์ยืม-คืน
- 5 ตู้บัตรรายการและบัตรรายการไมโครฟิล์ม
- 6 ชั้นแสดงหนังสือใหม่ของสำนักพิมพ์ในสหราชอาณาจักร
- 7 วารสารและหนังสือพิมพ์
- 8 หนังสืออ้างอิง
- 9 จอโทรทัศน์เพื่อให้บริการวิดีโอทัศน์
- 10 ที่นั่งชมวิดีโอทัศน์
- 11 ที่นั่งแถบบันทึกเสียง
- 12 ชั้นหนังสือภาษาอังกฤษอย่างง่าย
- 13 ชั้นหนังสือทางด้านการศึกษาภาษาอังกฤษ
- 14 ชั้นหนังสือทั่วไป (000-999)
- 15 บริเวณแนะนำการศึกษาต่อในสหราชอาณาจักร
- 16 ห้องผู้อ่านรายการ
- 17 ห้องบรรณารักษ์และเจ้าหน้าที่

ภาคผนวก ค
แบบสำรวจทรัพยากรท้องถิ่น

แบบสำรวจทรัพยากรห้องสมุด

1. รูปแบบและจำนวนทรัพยากรห้องสมุด

- ก หนังสือ.....เล่ม
- ข วารสาร.....เล่ม
- ค หนังสือพิมพ์.....ข้อเรื่อง
- ง แอ็บบันทึกเสียง.....ม้วน
- จ วิทยุทัศน์.....ม้วน
- ฉ ไมโครฟิล์ม.....ม้วน
- ช ไมโครฟิช.....ม้วน

2. เนื้อหาและภาษาของทรัพยากร

ก ภาษาของทรัพยากร

- 1).....
- 2).....
- 3).....

ข เนื้อหาของทรัพยากร

1) หนังสือ

- ก).....
- ข).....
- ค).....
- ง).....

ฯลฯ

2) วารสาร

- ก).....
- ข).....
- ค).....
- ง).....

ฯลฯ

3) หนังสือพิมพ์

- ก).....
 ข).....
 ค).....
 ง).....

ฯลฯ

4) แลบบันทึกเสียง

- ก).....
 ข).....
 ค).....
 ง).....

ฯลฯ

5) วัสดุทัศน

- ก).....
 ข).....
 ค).....
 ง).....

ฯลฯ

6) ไมโครฟิล์มและไมโครฟิช

- ก).....
 ข).....
 ค).....
 ง).....

ฯลฯ

3. คุณลักษณะพิเศษอื่น ๆ

3.1.....

3.2.....

3.3.....

ภาคผนวก ง
แบบสอบถามผู้ใช้ห้องสมุด

(สำเนา)

มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร

23 ธันวาคม 2533

เรื่อง ขอความอนุเคราะห์ในการตอบแบบสอบถาม

เรียน ผู้ใช้ห้องสมุดสถาบันสอนภาษา เอ.ยู.เอ. (ห้องสมุดบริติชเคาน์ซิล)

ด้วยข้าพเจ้านายพงศ์ศักดิ์ สิงขวิทยุ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร กำลังทำวิทยานิพนธ์เรื่อง "ความเกือบล่อสังคมไทยของห้องสมุดสถาบันสอนภาษา เอ.ยู.เอ. และห้องสมุดบริติชเคาน์ซิล" ในการวิจัยครั้งนี้ข้าพเจ้าจำเป็นต้องได้ข้อมูลต่าง ๆ และความคิดเห็นจากท่าน จึงใคร่ขอความร่วมมือจากท่านโดยตอบแบบสอบถามฉบับนี้ตามความเป็นจริง คำตอบของท่านจะมีค่ายิ่งต่อการวิจัยครั้งนี้ ซึ่งส่งผลดีไปยังการพิจารณาปรับปรุงแก้ไขการดำเนินงานห้องสมุดสถาบันสอนภาษา เอ.ยู.เอ. และห้องสมุดบริติชเคาน์ซิลให้ดียิ่งขึ้น

ข้าพเจ้าขอขอบคุณในความร่วมมือของท่านมา ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

(นายพงศ์ศักดิ์ สิงขวิทยุ)

แบบสอบถามผู้ใช้ห้องสมุด

คำชี้แจงในการตอบแบบสอบถาม

แบบสอบถามชุดนี้แบ่งออกเป็น 2 ตอน คือ

ตอนที่ 1 สถานภาพผู้ตอบแบบสอบถาม

ตอนที่ 2 คำถามเรื่องการใช้ห้องสมุด

ตอนที่ 1 สถานภาพผู้ตอบแบบสอบถาม

โปรดเขียนเครื่องหมาย / ลงในช่อง หน้าข้อความที่ตรงกับความเป็นจริงของท่านและเติมข้อความลงในช่องว่าง

1. เพศ

☐

ชาย

☐

หญิง

2. ท่านมีอายุอยู่ในช่วงใด

☐

15-22 ปี

☐

26-35 ปี

☐

36-45 ปี

☐

46 ปีขึ้นไป

3. สถานภาพ

☐

นักเรียน นิสิต นักศึกษา (ถ้าท่านตอบข้อนี้โปรดตอบข้อที่ 4)

☐

ทำงาน (ถ้าท่านตอบข้อนี้โปรดตอบข้อที่ 5.6)

☐

ผู้ที่ยังไม่ทำงาน (ถ้าท่านตอบข้อนี้โปรดตอบข้อที่ 7)

4. สำหรับผู้ที่กำลังศึกษา ท่านกำลังศึกษาอยู่ในระดับ

☐

ต่ำกว่าปริญญาตรี

☐

ปริญญาตรี

☐

สูงกว่าปริญญาตรี

5. สำหรับผู้ที่ทำงาน ท่านมีอาชีพใด

- ☐ ครู อาจารย์ (สถานศึกษาของรัฐ)
- ☐ ครู อาจารย์ (สถานศึกษาเอกชน)
- ☐ ข้าราชการ (ยกเว้น ครู อาจารย์)
- ☐ พนักงานรัฐวิสาหกิจ
- ☐ ลูกจ้าง พนักงานของบริษัท
- ☐ ไปรตระบื้อและลักษณะธุรกิจ.....
- ☐ ประกอบอาชีพส่วนตัว
- ☐ ไปรตระบื้อและลักษณะธุรกิจ.....
- ☐ อื่น ๆ ไปรตระบื้อ.....

6. สำหรับผู้ที่ทำงาน ท่านสำเร็จการศึกษาระดับใด

- ☐ ต่ำกว่าปริญญาตรี
- ☐ ปริญญาตรี
- ☐ สูงกว่าปริญญาตรี

7. สำหรับผู้ที่ยังไม่ได้ทำงาน ท่านสำเร็จการศึกษาระดับใด

- ☐ ต่ำกว่าปริญญาตรี
- ☐ ปริญญาตรี
- ☐ สูงกว่าปริญญาตรี

8. ท่านเป็นสมาชิกห้องสมุดหรือไม่

- ☐ เป็น
- ☐ ไม่เป็น

9. ขณะนี้ท่านศึกษาภาษาอังกฤษของสถาบันหรือไม่

- ☐ ศึกษา
- ☐ ไม่ศึกษา

10. ผู้ที่ไม่ได้ศึกษาภาษาอังกฤษของสถาบันในขณะนี้ท่านเคยศึกษาภาษาอังกฤษของสถาบันหรือไม่

- ☐ เคย
- ☐ ไม่เคยศึกษา

ตอนที่ 2 คำถามเรื่องการใช้ห้องสมุด

โปรดเขียนเครื่องหมาย / ลงใน

หน้าข้อความที่ตรงกับความคิดเห็นของท่าน

และเติมคำในช่องว่าง

1. อัตราความถี่ในการใช้ห้องสมุดของท่าน

☐ ใช้ทุกวัน	☐ ใช้สัปดาห์ละ 1 ครั้ง
☐ มากกว่าสัปดาห์ละ 1 ครั้ง	☐ อย่างน้อยเดือนละ 1 ครั้ง
☐ อื่น ๆ โปรดระบุ.....	

2. ท่านใช้ห้องสมุดเพื่อวัตถุประสงค์ใดเป็นส่วนใหญ่ (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)

- ☐ อ่านหนังสือพิมพ์หรือวารสาร
- ☐ อ่านหนังสือสารคดีและวิชาการ
- ☐ อ่านหนังสือนวนิยาย
- ☐ ค้นหาหาความรู้เกี่ยวกับเรื่องสหรัฐอเมริกา (สหราชอาณาจักร)
- ☐ ฝึกภาษาอังกฤษจากสื่อทัศนวัสดุ เช่น แถบบันทึกเสียง ฟิล์มทัศน์
- ☐ ใช้ทัศนวัสดุทั่วไป
- ☐ ใช้บริการตอบคำถามและช่วยค้นคว้า
- ☐ ใช้บริการแนะนำการเชื่อมต่อ
- ☐ ใช้บริการยืมระหว่างห้องสมุด
- ☐ อื่น ๆ โปรดระบุ.....

3. ท่านใช้หนังสือของห้องสมุดเพื่อวัตถุประสงค์ใด

- ☐ ศึกษาภาษาอังกฤษ
- ☐ ประกอบการค้นคว้ารายงาน
- ☐ พัฒนาอาชีพ
- ☐ เพื่อศึกษาหาความรู้ทั่ว ๆ ไป
- ☐ เพื่อความเพลิดเพลิน
- ☐ อื่น ๆ โปรดระบุ

4. ท่านใช้แถบบันทึกเสียงของห้องสมุดเพื่อวัตถุประสงค์ใด

- ☐ ศึกษาภาษาอังกฤษ
- ☐ ศึกษาวรรณคดีอเมริกา (อังกฤษ)
- ☐ ศึกษาเพื่อนำวิธีการไปใช้สอน (กรณีครูภาษาอังกฤษ)
- ☐ เพื่อความบันเทิง
- ☐ อื่น โปรดระบุ.....

5. ท่านใช้วีดิทัศน์ของห้องสมุดเพื่อวัตถุประสงค์ใด

- ☐ ศึกษาภาษาอังกฤษ
- ☐ ศึกษาวรรณคดีอเมริกา (อังกฤษ)
- ☐ ศึกษาเพื่อนำวิธีการไปใช้สอน (กรณีครูภาษาอังกฤษ)
- ☐ เพื่อความบันเทิง
- ☐ อื่น โปรดระบุ.....

6. โปรดอ่านรายการต่อไปนี้แล้วพิจารณาว่าท่านมีความคิดเห็นเกี่ยวกับความต้องการและความพึงพอใจต่อวัสดุและการบริการของห้องสมุดสถาบันสอนภาษา เอ.ยู.เอ. (ห้องสมุดบริติชเคาน์ซิล) มากน้อยเพียงใด

กรุณาขีดเครื่องหมาย / ลงในช่องที่ท่านเลือกตอบโดย

หมายเลข 5 หมายถึง มากที่สุด

หมายเลข 4 หมายถึง มาก

หมายเลข 3 หมายถึง ปานกลาง

หมายเลข 2 หมายถึง น้อย

หมายเลข 1 หมายถึง น้อยที่สุด

ตัวอย่าง

ข้อความ	ระดับความต้องการ				
	5	4	3	2	1
<u>ความต้องการใช้ทรัพยากร</u>					
1. หนังสือทางวิชาการสาขาต่าง ๆ	.. / ..				
2. หนังสือนวนิยาย.....					.. / ..

คำอธิบาย หากท่านตอบตามตัวอย่างที่เลือกมาแสดงว่าท่านมีความต้องการใช้ทรัพยากรด้านหนังสือทางวิชาการสาขาต่าง ๆ มากที่สุด ขณะที่ต้องการหนังสือนวนิยายน้อยที่สุด

ต่อไปนี้เป็นโปรดตอบแบบสอบถามตามความเป็นจริงของท่าน

ข้อความ	ระดับความต้องการ				
	5	4	3	2	1
<u>ความต้องการใช้ทรัพยากร</u>					
1. หนังสือวิชาการสาขาต่าง ๆ.....					
2. หนังสือสารคดีทั่วไป.....					
3. หนังสือนวนิยาย.....					
4. หนังสืออ้างอิง.....					
5. หนังสือและสิ่งพิมพ์ เรื่องของสหรัฐอเมริกา..... (สหราชอาณาจักร)					
6. หนังสือเพื่อศึกษาภาษาอังกฤษ.....					
7. หนังสือภาษาไทย.....					
8. หนังสือและสิ่งพิมพ์ที่มีเนื้อหาเกี่ยวกับ ประเทศไทยที่เป็นภาษาอังกฤษ.....					
9. วารสารทางวิชาการ.....					
10. วารสารทั่ว ๆ ไป.....					
11. หนังสือพิมพ์.....					

ข้อความ	ระดับความต้องการ				
	5	4	3	2	1
12. วารสารและหนังสือพิมพ์ภาษาไทย (ตอบเฉพาะห้องสมุด เอ.ยู.เอ.).....					
13. แลบบันทึกเสียงทั่วไป.....					
14. แลบบันทึกเสียงฝึกภาษาอังกฤษ.....					
15. วิดีทัศน์ (vdo) ทั่วไป.....					
16. วิดีทัศน์ (vdo) ฝึกภาษาอังกฤษ.....					
17. ไมโครฟิล์มและไมโครฟิช (ตอบเฉพาะห้องสมุด เอ.ยู.เอ.).....					
18. หนังสือและสิ่งพิมพ์เรื่องของสหรัฐอเมริกา (สหราชอาณาจักร) ทำนต้องการหัวข้อใด มากนักยเพียงใด.....					
18.1 ประวัติศาสตร์.....					
18.2 การเมืองและการปกครอง.....					
18.3 ศิลปะและวัฒนธรรม.....					
18.4 กีฬาและดนตรี.....					
18.5 ภูมิศาสตร์และการท่องเที่ยว.....					
18.6 บุคคลสำคัญ.....					
18.7 วิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี.....					

ข้อความ	ระดับความต้องการ				
	5	4	3	2	1
18.8 เศรษฐกิจและการค้า.....					
18.9 การศึกษา.....					
18.10 ภาษาและวรรณคดี.....					
18.11 ศาสนา.....					
18.12 อื่น ๆ.....					

คำชี้แจง ความต้องการด้านบริการ หมายถึงการบริการต่าง ๆ ของห้องสมุด
สถาบันสอนภาษา เอ.ยู.เอ. (ห้องสมุดปริทัศน์เคาน์ซิล) ท่านมีความต้องการใช้ใน
ระดับใด

ข้อความ	ระดับความต้องการ				
	5	4	3	2	1
<u>ความต้องการด้านบริการ</u>					
19. บริการยืม-คืนหนังสือ.....					
20. บริการตอบคำถามและช่วยค้นคว้า.....					
21. บริการถ่ายเอกสาร.....					
22. บริการแนะแนวการศึกษาต่อ.....					
23. บริการยืมระหว่างห้องสมุด.....					
24. บริการยืมระหว่างประเทศ.....					
25. บริการบรรณานุกรมสาขาวิชาต่าง ๆ.....					
26. การจัดนิทรรศการ.....					
27. บริการแจกจุลสารหรือเอกสารต่าง ๆ.....					
28. อื่น ๆ					

คำชี้แจง ความพึงพอใจต่อวัสดุห้องสมุด หมายถึง จากการที่ท่านได้ใช้หนังสือ สิ่งพิมพ์และวัสดุ
อื่น ๆ ของห้องสมุดสถาบันสอนภาษา เอ.ยู.เอ. (ห้องสมุดบริติชเคาน์ซิล) ท่านมี
ความพึงพอใจในระดับใด

ข้อความ	ระดับความต้องการ				
	5	4	3	2	1
<u>ความพึงพอใจต่อวัสดุห้องสมุด</u>					
29. ห้องสมุดมีหนังสือที่ท่านต้องการมากน้อยเพียงใด					
30. ห้องสมุดมีหนังสือที่ทันสมัยตามความ ต้องการของท่านเพียงใด.....					
31. เนื้อหาและข้อมูลของหนังสือโดยส่วนรวมที่ ท่านต้องการ.....					
32. ห้องสมุดมีวารสารที่ท่านต้องการมากน้อย เพียงใด.....					
33. ห้องสมุดมีหนังสือพิมพ์ที่ท่านต้องการมากน้อย เพียงใด.....					
34. ห้องสมุดช่วยให้ท่านได้รับความรู้เกี่ยวกับเรื่อง ของสหรัฐอเมริกา (สหราชอาณาจักร) มาก น้อยเพียงใด.....					
35. ห้องสมุดช่วยให้ท่านได้รับความรู้เกี่ยวกับ วัฒนธรรม ประเพณี การเมือง เศรษฐกิจ ของสหรัฐอเมริกา (สหราชอาณาจักร) มาก น้อยเพียงใด.....					

ข้อความ	ระดับความต้องการ				
	5	4	3	2	1
36. ห้องสมุดท่านช่วยให้ท่านได้สามารถฝึกภาษาอังกฤษในแต่ละด้านเพียงใด					
36.1 การพูด.....					
36.2 การฟัง.....					
36.3 การอ่าน.....					
36.4 การเขียน.....					
37. ห้องสมุดช่วยให้ท่านได้ทราบถึงข้อมูลทางด้านระบบ วิธีการและระเบียบการ การศึกษาในประเทศสหรัฐอเมริกา (สหรัฐอเมริกาจักร) เพียงใด.....					
38. ห้องสมุดมีส่วนช่วยเอื้ออำนวยต่อการศึกษาหรือการทำงานของท่านเพียงใด.....					

คำชี้แจง ความพึงพอใจในด้านบริการ หมายถึง จากการที่ท่านได้ใช้บริการต่าง ๆ ของ
ห้องสมุดสถาบันสอนภาษา เอ.ยู.เอ. (ห้องสมุดบริติชเคาน์ซิล) จัดให้นั้น ท่านมี
ความพึงพอใจในระดับใด

ข้อความ	ระดับความต้องการ				
	5	4	3	2	1
<u>ความพึงพอใจด้านบริการ</u>					
39. การให้บริการยืม-คืนหนังสือ.....					
40. การให้บริการแถบบันทึกเสียง.....					
41. การให้บริการวีดิทัศน์.....					
42. การให้บริการไมโครฟิล์มและไมโครฟิช.....					
43. การให้บริการและอัตราค่าเช่าเอกสาร.....					
44. การให้บริการตอบคำถามและช่วยค้นคว้า.....					
44.1 ด้วยตนเอง.....					
44.2 ทางโทรศัพท์.....					
44.3 ทางจดหมาย.....					
45. การบริการบรรณานุกรมสาขาวิชาต่าง ๆ.....					
46. ความรู้จากการจัดนิทรรศการ.....					
47. ความรู้จากจุลสารและเอกสารอื่น ๆ.....					
48. ความสะดวกและระยะเวลาการยืมระหว่าง ห้องสมุด.....					

ข้อความ	ระดับความต้องการ				
	5	4	3	2	1
49. อัตราค่าบริการและระยะเวลาในการยื่น เอกสารระหว่างประเทศ.....					
50. ⁴ อื่น ๆ.....					

ข้อความ	ระดับความต้องการ				
	5	4	3	2	1
<u>ความพึงพอใจด้านอื่น ๆ</u>					
51. ความสะดวกในการใช้บัตรรายการ.....					
52. สภาพและจำนวนหนังสือแบบบันทึกเสียง.....					
53. สภาพและจำนวนหนังสือวิทัศน์.....					
54. สภาพและจำนวนเครื่องอ่านไมโครฟิล์มและ ไมโครฟิช.....					
55. การจัดชั้นหนังสือและวัสดุอื่น ๆ.....					
56. อื่น ๆ.....					

57. โปรดระบุสาขาวิชาของหนังสือที่ท่านต้องการใช้ในห้องสมุดสถาบันสอนภาษา เอ.ยู.เอ.
(ห้องสมุดบริติชเคาน์ซิล) มากที่สุด 3 สาขาวิชาคือ

1.
2.
3.

ขอขอบพระคุณสำหรับเวลาอันมีค่าของท่าน

พงศ์ศักดิ์ สิงขวิทยไญ

ประวัติย่อของผู้วิจัย

ชื่อ	นายพงศ์ศักดิ์ สังขฤณโณ
เกิดวันที่	14 เดือนธันวาคม พุทธศักราช 2502
สถานที่เกิด	อำเภอเมือง จังหวัดสงขลา
สถานที่อยู่ปัจจุบัน	บ้านพักครูโรงเรียนบ้านมะกอกหวาน อ.ชีบบาดาล จ. ลพบุรี 15230
ตำแหน่งหน้าที่การงานปัจจุบัน	อาจารย์ 1 ระดับ 4
สถานที่ทำงานปัจจุบัน	โรงเรียนบ้านมะกอกหวาน อ.ชีบบาดาล จ.ลพบุรี 15230
ประวัติการศึกษา	
พ.ศ. 2522	ป.กศ.สูง (บรรณารักษศาสตร์) จากวิทยาลัยครูสงขลา
พ.ศ. 2526	ค.บ. (บรรณารักษศาสตร์) จากวิทยาลัยครูเทพสตรี ลพบุรี
พ.ศ. 2535	กศ.ม. (บรรณารักษศาสตร์) จากมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร

ความเกื้อกูลต่อสังคมไทยของห้องสมุดสถาบันสอนภาษา เอ.ยู.เอ. และห้องสมุดบริติชเคาน์ซิล

บทคัดย่อ

ของ

พงศ์ศักดิ์ สังขปัญญ

เสนอต่อมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา

ตามหลักสูตรปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต วิชาเอกบรรณารักษศาสตร์

มีนาคม 2535

การวิจัยครั้งนี้มีความมุ่งหมายเพื่อที่จะศึกษาความเกื้อกูลต่อสังคมไทยของห้องสมุดสถาบัน
สอนภาษา เอ.ยู.เอ. และห้องสมุดบริติชเคาน์ซิล ในประเด็นของประวัติพัฒนาการ สาเหตุ
ของการจัดตั้ง การดำเนินงานและการบริการ คุณลักษณะเฉพาะของทรัพยากรสารสนเทศทั้ง
ในด้านลักษณะสาขาวิชาและรูปแบบที่ให้บริการ ตลอดจนวัตถุประสงค์ในการใช้ ความพึงพอใจ
ความต้องการใช้บริการและวัสดุสารสนเทศ และความสอดคล้องระหว่างวัตถุประสงค์ในการใช้
ห้องสมุดของผู้ใช้กับวัตถุประสงค์ของห้องสมุด วิจัยดำเนินการศึกษาค้นคว้าใช้วิธีวิจัยเชิงประจักษ์
ศาสตร์ผสมผสานกับวิธีการวิจัยเชิงปริมาณ โดยศึกษาจากเอกสาร สัมภาษณ์และแบบสอบถาม
ผู้ใช้ห้องสมุดจำนวนห้องสมุดละ 150 คน แบ่งเป็นผู้ที่เรียนภาษาของสถาบัน จำนวน 75 คน
แบ่งเป็นผู้ที่เรียนภาษาของสถาบันจำนวน 75 คน และผู้สนใจเฉพาะเรื่องจำนวน 75 คน
สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลคือ ค่าร้อยละและค่าเฉลี่ย

ผลการวิจัยที่สำคัญมีดังนี้

1. ประวัติและวัตถุประสงค์ของห้องสมุด

ห้องสมุดสถาบันสอนภาษา เอ.ยู.เอ. จัดตั้งใน พ.ศ. 2489 โดยเรียกว่า
ห้องสมุดสำนักข่าวสารอเมริกัน ภายหลังรวมเข้ากับห้องสมุดสถาบันสอนภาษา เอ.ยู.เอ. ใน
พ.ศ. 2512 เพื่อเผยแพร่ข่าวสารวัฒนธรรมและประเพณี ภาษาและการศึกษาของสหรัฐ
อเมริกาและประเทศไทยโดยมีทรัพยากรห้องสมุดทั้งที่เป็นสิ่งพิมพ์และโสตทัศนวัสดุ และเน้น
เนื้อหาทางด้านสหรัฐอเมริกา

สำหรับห้องสมุดบริติชเคาน์ซิล จัดตั้งใน พ.ศ. 2489 โดยเรียกว่าห้องสมุด
สำนักแถลงข่าวสารอังกฤษและเปลี่ยนเป็นห้องสมุดบริติชเคาน์ซิลใน พ.ศ. 2495 เพื่อเผยแพร่
วัฒนธรรมและชีวิตความเป็นอยู่ของชาวสหราชอาณาจักรและการเรียนการสอนภาษาอังกฤษ
โดยมีทรัพยากรห้องสมุดทั้งที่เป็นสิ่งพิมพ์และโสตทัศนวัสดุ โดยเนื้อหาทางด้านสหราชอาณาจักร
และการเรียนการสอนภาษาอังกฤษ

2. วัตถุประสงค์ในการใช้ห้องสมุด

พบว่าผู้ใช้ห้องสมุดทั้ง 2 ประเภทของห้องสมุดสถาบันสอนภาษา เอ.ยู.เอ. ใช้
ห้องสมุดเพื่ออ่านหนังสือพิมพ์และวารสาร ส่วนผู้ใช้ที่เรียนภาษาของสถาบันใช้ห้องสมุดบริติช-
เคาน์ซิลเพื่ออ่านหนังสือพิมพ์และวารสารเช่นกัน แต่ผู้ใช้ที่สนใจเฉพาะเรื่องใช้ห้องสมุดเพื่ออ่าน
หนังสือสารคดีและวิชาการ

3. ความต้องการ

ความต้องการด้านทรัพยากรพบว่า ผู้ใช้ห้องสมุดที่เรียนภาษาของสถาบันทั้ง ห้องสมุดสถาบันสอนภาษา เอ.ยู.เอ. และห้องสมุดบริติชเคาน์ซิลต้องการหนังสือเพื่อศึกษาภาษาอังกฤษ ส่วนเนื้อหาทางด้านสหรัฐอเมริกาและสหราชอาณาจักรต่างก็ต้องการทางด้านภูมิศาสตร์ และการท่องเที่ยว สำหรับผู้ใช้ห้องสมุดที่สนใจเฉพาะเรื่องทั้ง 2 แห่งต่างก็ต้องการหนังสือวิชาการ ส่วนเนื้อหาทางด้านสหรัฐอเมริกาและสหราชอาณาจักรห้องสมุดสถาบันสอนภาษา เอ.ยู.เอ. ต้องการเนื้อหาทางด้านศิลปวัฒนธรรม ส่วนห้องสมุดบริติชเคาน์ซิลต้องการทางด้านวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี

ความต้องการด้านบริการ ผู้ใช้ทั้ง 2 ประเภท ทั้งห้องสมุดสถาบันสอนภาษา เอ.ยู.เอ. และห้องสมุดบริติชเคาน์ซิลต่างก็ต้องการใช้บริการยืม-คืน

4. ความพึงพอใจ

ความพึงพอใจด้านทรัพยากรพบว่า ผู้ใช้ทั้ง 2 ประเภทของห้องสมุดสถาบันสอนภาษา เอ.ยู.เอ. และห้องสมุดบริติชเคาน์ซิล ต่างพึงพอใจทรัพยากรห้องสมุดที่มีส่วนช่วยฝึกภาษาทางการอ่าน

ความพึงพอใจด้านบริการพบว่า ผู้ใช้ที่เรียนภาษาของสถาบันสอนภาษา เอ.ยู.เอ. พึงพอใจด้านบริการตอบคำถามและช่วยค้นคว้า ส่วนผู้ที่เรียนภาษาของห้องสมุดบริติชเคาน์ซิลมีความพึงพอใจด้านบริการยืม-คืน ซึ่งสอดคล้องกับผู้ใช้ที่สนใจเฉพาะเรื่องของทั้ง 2 ห้องสมุด

5. ความสอดคล้องด้านวัตถุประสงค์ของผู้ใช้ห้องสมุดกับวัตถุประสงค์ของห้องสมุดพบว่าผู้ใช้ห้องสมุดทั้ง 2 แห่งต่างก็มีความสอดคล้องในระดับมาก

THE CONTRIBUTION TO THAI SOCIETY OF THE A.U.A. LANGUAGE CENTER
LIBRARY AND THE BRITISH COUNCIL LIBRARY

AN ABSTRACT

BY

PONGSAK SANGKHAPINYO

Presented in partial fulfillment of the requirements for the
Master of Education degree in Library Science
at Srinakarinwirot University

February 1992

This research study aims to study the contribution of the AUA Library and British Council Library towards the Thai society in terms of their development background; rationale of the establishment; operation and services; specific characteristics of information resources, of nature of subject area and type of services alike; objectives of the usage; satisfaction of and needs for the use of information and materials; as well as the correlation between the objectives for library use of the users and objectives of the libraries. Research methodology employs historical analysis integrated with quantitative analysis from literature, interview and questionnaires launched to 150 library users, classified into 75 language students of the institutions and 75 subject area users. Statistics employed for data analysis are percentage and mean.

The research findings are as follows:-

1. History and objectives of the Libraries

The AUA Library was established in 1946 initially called USIS Library. It was later on combined with the AUA Language Center in 1969 for disseminating information on culture, custom, language and education of the United States and Thailand equipped with library resources, both printed and audio-visual material. The collection is concentrated on the United States-related documents.

As for the British Council Library, it was created in 1946 entitled and was changed into British Council Library in 1952 with an aim at disseminating the culture and lifestyles of the British as well as teaching English language. Its Library resources include printed and audio-visual materials with special emphasis given to the United Kingdom-related documents and English language teaching.

2. Objectives of the Library Use

It was found that both types of the users of the AUA Library come to use the library for reading newspapers and periodicals, whereas those of the British Council come to read newspapers and periodicals as well, excluding subject area users who come to use the library for reading non-fiction and technical documents.

3. Needs

Regarding the needs for library resources, it was found out that library users who are the language students of the AUA Library and the British Council Library alike need books mainly for English language study, whereas the contents on the United States and the United Kingdom needed are geography and tourism. The subject area users of both institutions need technical books those who are the AUA Library users need arts and culture contents whereas those who are the British Council Library users need science and technology contents.

As for service needs, the two types of users both need circulation services.

4. Satisfaction

It was found that both types of users of the AUA Library and British Council Library alike satisfy with the library resources that help practise their English language through reading.

As regards the service satisfaction it was found that users who are the language students of the AUA Language Center satisfy with reference service, whereas those who are the language students of the British Council satisfy with the circulation service. This finding is also similar to the case of subject area users of both libraries.

5. Correlation Between Objectives of the Library Users and Library Objectives

It was found that there is a high level of correlation between users of the two libraries.